

AGENDA

algemeen bestuur

Datum	:	1 juli 2020
Tijdstip	:	14.30 – 15.30 uur
Locatie	:	WTC, Leeuwarden

Algemeen bestuur

Onderwerp	Bijlage	Doel
1. Opening en mededelingen		Informereren
2. Ingekomen stukken		Kennisnemen
a. Besluitenlijst bestuurscommissie Gezondheid		
b. Besluitenlijst bestuurscommissie Veiligheid		
3. Besluitenlijst AB-vergadering 11 maart 2020	1	Vaststellen

Informerend

4. Stand van zaken coronakosten	Presentatie	Kennisnemen
---------------------------------	-------------	-------------

Besluitvorming

5. Eerste bestuursrapportage 2020	2	Vaststellen
6. Jaarverslag en -rekening 2019, begrotingswijziging 2020 en begroting 2021, incl. zienswijzen	8	Vaststellen
7. Controleprotocol	2	Vaststellen
8. Aanbesteding accountantsdiensten	1+2	Vaststellen
9. Bestuurlijke consultatie arbeidsvoorwaardenvorming	2+2	Vaststellen
10. Bestuurderstevredenheidsonderzoek	1	Vaststellen
11. Rondvraag en sluiting		

BESLUITENLIJST BESTUURSCOMMISSIE VEILIGHEID

Datum : 11 juni 2020

Kort omschrijving	Besluit
Zienswijzen op veiligheid jaarstukken en begroting	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Het dagelijks bestuur te adviseren om de jaarrekening 2019, eerste begrotingswijziging 2020 en begroting 2021, wat betreft het programma Veiligheid, ongewijzigd voor te leggen aan het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Fryslân</i>
Eerste bestuursrapportage 2020 – onderdeel veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Brandweer conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2020.</i> ➤ <i>Het dagelijks bestuur te adviseren de inhoudelijke verantwoording van het programma Crisisbeheersing conform bijgevoegd concept op te nemen in de eerste bestuursrapportage van 2020.</i>
Temporiseren bouwagenda brandweerkazernes	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>In te stemmen met de temporisering van de bouwagenda brandweerkazernes.</i>
Ontwerp Regionaal Incident Risicoprofiel Brandweer	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>De ontwerprapportage ‘incidentrisicoprofiel Fryslân’ ter consultatie aan te bieden in de maanden juni – oktober 2020.</i>
Ontwerp generiek rampbestrijdingsplan BRZO in Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Het concept ontwerp generiek rampbestrijdingsplan Brzo-inrichtingen Fryslân ter inzage te leggen voor belanghebbenden in de periode juni – augustus 2020.</i>

Besluitenlijst vergadering Bestuurscommissie Gezondheid van 13 februari 2020

Onderwerp	Besluit
Benoeming van de heer Wassink tot lid van de Agendacommissie Gezondheid	De Bestuurscommissie heeft de heer Bert Wassink van de gemeente Leeuwarden benoemd tot lid van de Agendacommissie Gezondheid.
Friese Preventie Aanpak	De Bestuurscommissie heeft de startnotitie voor de Friese Preventie Aanpak vastgesteld. Voor 2020 kan de GGD de aan de slag, waarbij de GGD zelf nog op zoek gaat naar externe vormen van financiering. Tijdens de volgende vergadering van de Bestuurscommissie Gezondheid wordt opnieuw gekeken naar de financiering.
Eerste Berap 2020	De Bestuurscommissie heeft de inhoudelijke deel van het programma Gezondheid van de eerste Berap vastgesteld en adviseert het Dagelijks Bestuur om de rapportage door te geleiden richting het Algemeen Bestuur.
Zienswijzen op jaarstukken en begroting voor het onderdeel Gezondheid	De Bestuurscommissie heeft kennisgenomen van de ingediende zienswijzen en adviseert het Dagelijks Bestuur om de jaarstukken en de begroting ongewijzigd voor te leggen aan het Algemeen Bestuur.

Besluitenlijst

algemeen bestuur Veiligheidsregio Fryslân

Datum : 11 maart 2020
Locatie : VRF, Leeuwarden

Aanwezig:

S Buma (Voorzitter VRF)

L.P. Stoel (Ameland)

N.I. Agricola (Dantumadiel)

F. Veenstra (De Fryske Marren)

W.R. Sluiter (Harlingen)

T.J. van der Zwan (Heerenveen)

J.G. Kramer (Noardeast-Fryslân)

H. Oosterman (Ooststellingwerf)

E. van Selm (Opsterland)

J. Rijpstra (Smallingerland)

J.A. de Vries (Súdwest-Fryslân)

J. Hoekstra-Sikkema (Terschelling)

L.J. Gebben (Tytsjerksteradiel)

C. Schokker-Strampel (Vlieland)

M.C.M. Waanders (Waadhoeke)

N.A. van de Nadort (Weststellingwerf)

H. Zonderland (Weststellingwerf)

J.C. Knol (Politie Eenheid Noord-Nederland)

P.H.S. van Rest (Officier van Justitie)

N. van der Steen (Provincie Fryslân)

W.K. Kleinhuis (Algemeen directeur/commandant Brandweer)

M.I. de Graaf (Directeur Publieke Gezondheid)

J.H. Oostinga (Directeur Bedrijfsvoering)

A. de Vries (secretaris)

Afwezig:

O. Brouwer (Achtkarspelen)

L.M.B.C. Kroon (Dijkgraaf Wetterskip Fryslân)

W. van Gent (Schiermonnikoog)

1.	Opening en mededelingen
•	De voorzitter opent 14.30 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom.
	<ul style="list-style-type: none"> Mededelingen: Covid 19 De voorzitter is onder de indruk van de aanpak van de organisatie. Het geeft een gerust gevoel dat er in deze onrustige tijd een organisatie klaar staat. Deskundige adviezen zijn erg belangrijk om besluitvorming te kunnen doen. Dhr Kleinhuis meldt dat het een ultieme test is als je in een situatie komt die zich nog niet eerder heeft voorgedaan. In de organisatie wordt een groot beroep gedaan op personeel. Zelfs in combinatie met een aantal forse branden (GRIP 1 Stiens en GRIP 2 Oosterwolde). Uiteraard gaat niet alles goed, maar het meeste wel. Dus trots overheerst.
2.	Ingekomen stukken
	a. Besluitenlijst bestuurscommissie Gezondheid b. Besluitenlijst bestuurscommissie Veiligheid <i>Het AB neemt de stukken voor kennisgeving aan.</i>
3.	Besluitenlijst AB-vergadering 11 december 2019
	<i>Het AB stelt de besluitenlijst vast.</i>
4.	Conceptresultaat 2019, bestemming en begrotingswijziging 2020
	<i>Dhr Oostinga informeert het AB over het conceptresultaat 2019, bestemming en begrotingswijziging 2020.</i>
5.	Kaderbrief 2021-2024 inclusief zienswijzen en reactienota
	Dhr Rijpstra meldt dat de raad van Smallingerland een zienswijze heeft ingediend, hij licht het standpunt van de raad toe. En bedankt voor de beantwoording op de zienswijze, dit helpt om mee terug te gaan naar de raad. Dhr Rijpstra vindt het begrijpelijk dat er een algemene reactie is

	<p>geformuleerd op de zienswijze.</p> <p>Dhr Kleinhuis bedankt het AB voor het vertrouwen en het gezamenlijk behaalde resultaat.</p> <p>Dhr Gebben wil als portefeuillehouder wederom de zorgvuldig doorlopen procedure en de inspanning van de directie benadrukken. Het voelt als onze veiligheidsregio.</p> <p>Mw Waanders doet nogmaals de oproep om de voorstellen die nog volgen, en mogelijk leiden tot een extra uitzetting, aan te laten sluiten bij de P&C-cycli van gemeenten.</p> <p><i>Het AB stelt de conceptkaderbrief 2021 – 2024, met inachtneming van de reacties van gemeenten, ongewijzigd vast. Alle gemeenten worden via de reactienota geïnformeerd over de wijze waarop is gereageerd op de zienswijzen.</i></p>
6.	Benoemen extern lid Auditcommissie
	<p>Voor de werving van het nieuwe lid van de auditcommissie is een externe vacature uitgezet. Bij de werving is specifiek gezocht naar expertise op het gebied van financiën en bedrijfsvoering in de publieke sector.</p> <p><i>Het AB benoemt Mevrouw K.H. Offringa-Van Abbema voor een periode van vier jaar als extern lid van de auditcommissie.</i></p>
7.	Rol en taak Auditcommissie
	<i>Het AB neemt kennis van de notitie inzake de rol van de auditcommissie bij VRF.</i>
8.	Bestuurlijke consultatie arbeidsvoorwaardenvorming
	<p>Dhr Sluiter meldt de laatste stand van zaken vanuit de brandweerkamer over de rechtspositie van veiligheidsregio's en arbeidsvoorwaarden Brandweer.</p> <p>Mevr Waanders vraagt naar het verschil tussen de gemeenschappelijke regeling VRF en FUMO. Dhr Kleinhuis geeft aan dat de brandweer met vrijwilligers voor de bijzondere positie zorgt. Mw van Selm doet de suggestie om niet het inpassen in de richtlijn voorop te stellen. Dhr Kleinhuis doet deze oproep regelmatig met bijvoorbeeld de regio's Zeeland, Groningen en Drenthe. Omdat wij niet zonder vrijwilligers kunnen. Alleen moet je in gesprek met de grote regio's omdat daar wordt gedacht dat beroeps de taken van vrijwilligers er wel bij kunnen doen.</p> <p><i>Het AB besluit om het DB (portefeuillehouders) te mandateren om tot een afweging te komen en deze door te geven aan het Veiligheidsberaad. Een randvoorwaarde in het mandaat is dat we ons blijven aansluiten bij de landelijke kaders. Het is onwenselijk dat iedere regio dit voor zichzelf gaat regelen.</i></p>
9.	Rondvraag en sluiting
	<p>Mw Waanders oppert om in Friese structuur te spreken over de afschaffing van knalvuurwerk en vuurpijlen en hoe hier mee om te gaan. Deze behoefte wordt gedeeld. Dhr Kleinhuis biedt aan om hier een themabijeenkomst van het AB in juli voor te benutten.</p> <p>De voorzitter sluit de vergadering.</p>

O P L E G N O T I T I E B E S L U I T V O R M E N D

Onderwerp	Eerste bestuursrapportage 2020
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen bestuur
Status	☐ Openbaar ☒ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Jeroen Gebben
Auteur	Johan Oostinga
Bijlagen	1. Eerste bestuursrapportage 2020
Vergaderdatum	1 juli 2020
Agendapunt	5
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	De bestuursrapportage is opgesteld door de gezamenlijke kolommen.
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

De eerste bestuursrapportage 2020 vast te stellen

Inleiding

Het Dagelijks bestuur legt tweemaal per jaar tussentijds verantwoording af aan de leden van het Algemeen bestuur. Liggen we nog op koers om de afgesproken resultaten te behalen? En geven we daarvoor meer of minder geld uit dan vooraf gepland?

Deze bestuursrapportage is het eerste verantwoordingsmoment van 2020. Deze eerste bestuursrapportage van 2020 is een bijzondere vanwege de coronacrisis. Dat de coronacrisis impact heeft op Veiligheidsregio Fryslân, en in het bijzonder op de GGD Fryslân, zal niemand verbazen. Maar wat is nu het effect op de werkzaamheden van de Veiligheidsregio? Wat doen we extra? Wat doen we naar verwachting niet? En wat zijn de risico's? In de bestuursrapportage is hierover een verdere uitwerking opgenomen.

De bestuurscommissies hebben kennisgenomen van de bestuursrapportage en geen wijzigingen voorgesteld voor de onderdelen Gezondheid respectievelijk Veiligheid. De auditcommissie heeft de bestuursrapportage besproken op 15 juni jl. en adviseert het Algemeen bestuur om deze ongewijzigd vast te stellen.

Beoogd effect

Het Algemeen bestuur in positie brengen om tussentijds bij te sturen.

Argumenten

1.1 De bestuursrapportage biedt een tussentijds moment voor het Algemeen bestuur om haar controlerende rol uit te voeren

Om het Algemeen bestuur te helpen ook gedurende het jaar haar controlerende rol uit te kunnen oefenen, vertellen we formeel twee keer per jaar wat de stand van zaken is als het gaat om de in de begroting opgenomen doelen.

Kanttekeningen/risico's

Geen

Financiële consequenties

Door de extreme onzekerheid van de duur en de impact van de coronacrisis is het nu ondoenlijk om een prognose af te geven over het te verwachten financieel resultaat aan het einde van het jaar. Binnen de reguliere processen zien we voor nu alleen binnen het programma Organisatie een bijzondere afwijking van € 185.000. Dit gaat om incidentele meerkosten op het gebied van accountancy en licentiekosten.

Voor het organiseren van de crisisstructuren worden tot 1 juli naar verwachting € 775.000 aan meerkosten gemaakt, te verdelen over de programma's Gezondheid (€ 575.000, voor extra inhuur personeel infectieziektebestrijding) en Organisatie (€ 200.000, voor extra inhuur communicatie, inrichten van een extra callcenter en facilitaire kosten). De achtergrond van alle afwijkingen worden toegelicht in de bestuursrapportage.

Vervolgaanpak/uitvoering**Communicatie**

Voorlopig geen.

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**

Bestuursrapportage

Januari - april 2020

1. Inleiding

Programmaoverstijgende onderwerpen

Een aantal thema's speelt in meerdere of alle kolommen. Verantwoording over de stand van zaken van deze onderwerpen vindt hier plaats.

Coronavirus COVID-19

Dat de coronacrisis impact heeft op Veiligheidsregio Fryslân, en in het bijzonder op GGD Fryslân, zal u niet verbazen. Toen begin maart de eerste inwoners van Fryslân positief getest werden op het virus is de crisisorganisatie maximaal opgetuigd, met zowel een GRIP- als een GROF-structuur die operationeel is.

Voor de GRIP spreken we van een GRIP 4-situatie, omdat het hier om een crisis gaat die gemeenteverstijgend is. We werken daarbij met een regionaal beleidsteam (RBT). Dit team heeft de bestuurlijke leiding, onder voorzitterschap van de voorzitter van de veiligheidsregio. Zij worden operationeel ondersteund en geadviseerd door een regionaal operationeel team (ROT), aangestuurd door een wekelijks wisselende operationeel leider. In het regionaal operationeel team zijn alle takken van sport vertegenwoordigd. Denk aan onder andere politie, bevolkingszorg, defensie en natuurlijk de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR).

Omdat de coronacrisis zich vooral op het gebied van de publieke gezondheidszorg afspeelt, is ook het rampenopvangplan van de GGD (GROF) actief. Deze structuur richt zich op het organiseren van alle inhoudelijke werkzaamheden gerelateerd aan de coronacrisis. In het crisisteam is infectieziektebestrijding vertegenwoordigd, maar ook communicatie, personeelszaken en facilitair beheer. Door gebruik te maken van GROF-structuur kunnen besluiten sneller en gericht genomen worden. Zo is op korte termijn de capaciteit voor bemonstering, publieksvoorlichting en registratie van besmette inwoners drastisch verhoogd. De eindverantwoordelijkheid voor GROF ligt bij de directeur publieke gezondheid. Deze neemt zitting in het regionaal beleidsteam, waardoor er weer een verbinding is tussen GROF en GRIP.

Met de inwerkingtreding van beide crisisstructuren op zo'n grootschalig niveau voor zo'n lange tijd doet de coronacrisis een maximaal beroep op onze kennis, vaardigheden en inzet. Het doet ons deugd te zien hoe we in Fryslân de handen ineenslaan en deze crisis het hoofd bieden. Als overheden werken we maximaal samen, met het delen van personeel, informatie en middelen. De GRIP-structuur doet een buitengewoon beroep op gemeenteambtenaren en ketenpartners. We werken nauw samen met de pers over wat de beste wijze is om de inwoners van Fryslân te informeren. En in onze eigen organisatie zet iedereen alles op alles om bij te dragen aan de bestrijding van het coronavirus.

Want naast de crisissituatie hebben we als veiligheidsregio ook nog onze reguliere taken te doen, met daarbij oog voor het welzijn van onze medewerkers. Dat het ziekteverzuim sinds het begin van de coronacrisis lager dan anders is, geeft aan hoe iedereen zich maximaal wil inzetten. Om ervoor te zorgen dat medewerkers zelf fysiek en mentaal gezond blijven wanneer deze crisis achter de rug is, is er een actief psychosociaal hulpverleningsaanbod, worden medewerkers gestimuleerd waar mogelijk hun rust te nemen en is er actieve informatiedeling vanuit directie en management.

Door daarnaast in een vroegtijdig stadium inzichtelijk te maken welke processen kritisch zijn, en welke minder, is het mogelijk de capaciteit daar in te zetten waar het echt nodig is. Dit brengt uiteraard met

zich mee dat ander werk blijft liggen, uitgesteld of afgesteld wordt. In deze bestuursrapportage informeren wij u hierover. Per programma kunt u de impact van de coronacrisis lezen: wat voor meerwerk en meerkosten brengt de crisis met zich mee, wat is de impact op de geplande resultaten voor dit jaar, en welke taken en kosten hebben we daardoor niet meer dit jaar.

De toelichtingen omtrent coronagerelateerde zaken zijn geschreven met de kennis van 1 mei.

Financiële effecten

Door de extreme onzekerheid van de duur en de impact van de coronacrisis is het voor nu onmogelijk een prognose af te geven over het te verwachten financieel resultaat aan het einde van het jaar. Wel kunnen we u in deze bestuursrapportage informeren over de financiële stand van zaken na de eerste vier maanden voor de reguliere exploitatie en de kosten tot 1 juli die we voorzien door Corona. Binnen de reguliere processen zien we voor nu alleen binnen het programma Organisatie een bijzondere afwijking van € 185.000. Dit gaat om incidentele meerkosten op het gebied van accountancy en licentiekosten.

Voor het organiseren van de crisisstructuren worden tot 1 juli naar schatting € 775.000 aan meerkosten gemaakt, te verdelen over de programma's Gezondheid (€ 575.000, voor extra inhuur personeel infectieziektebestrijding) en Organisatie (€ 200.000, voor extra inhuur communicatie, inrichten van een extra callcenter en facilitaire kosten). De achtergrond van alle afwijkingen worden toegelicht in de betreffende programma's.

Het is voorstelbaar dat deze kosten gecompenseerd worden, bijvoorbeeld vanwege andere werkzaamheden of activiteiten die uitgesteld of verminderd worden als gevolg van de crisis. Deze zijn voor nu nog onvoldoende zichtbaar. In de tweede bestuursrapportage verwachten we hier een inschatting van te kunnen maken.

Daarnaast houden wij er rekening mee dat de kosten door het Rijk (grotendeels) worden vergoed. In de financiële en urenadministratie zijn voorzieningen getroffen om de kosten adequaat te registreren. Wij onderzoeken, samen met alle andere GGD-en en veiligheidsregio's op dit moment waar welke kosten gedeclareerd kunnen worden. Daarbij bekijken we op een later moment welke kosten onder Gezondheid vallen en welke onder Veiligheid. Voor de prognose is nu nog geen rekening gehouden met deze mogelijke vergoeding.

Voor een aantal projecten geldt dat de uitvoering wordt uitgesteld en daardoor waarschijnlijk over de jaargrens zal gaan lopen. Om de budgetten hierop aan te sluiten zullen wij hiervoor mogelijk bestemmingsreserves vormen.

Overige, externe ontwikkelingen

De coronacrisis zorgt voor veel uitstel op diverse, externe ontwikkelingen. Denk hierbij aan de Omgevingswet en de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Voor de Omgevingswet houden we als VRF overigens voorlopig de oorspronkelijke planning aan om voor het einde van het jaar klaar te zijn.

Voor de Wnra bereiden we ons intern voor om - bij voorkeur - aan te sluiten bij de werkgeversorganisatie samenwerkende gemeenschappelijke organisatie (WSGO) met de bijbehorende cao.

De evaluatie van de Wet veiligheidsregio's wordt vooralsnog volgens de beoogde planning uitgevoerd. Doel is eind 2020 een onderzoeksrapport uit te brengen. In het licht van de ontwikkelingen rondom COVID-19 wordt deze planning regelmatig geëvalueerd. De evaluatie heeft zeer waarschijnlijk vanaf 2021 bestuurlijke, organisatorische en/of financiële gevolgen voor VRF.

2. Programma Gezondheid

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De belangrijkste afwijking van de begroting binnen het programma Gezondheid betreft de extra kosten in verband met de uitbraak van het coronavirus. De extra kosten worden voor de periode tot 1 juli geschat op € 575.000. Bij deze schatting is uitgegaan van de landelijke opdracht dat de GGD voorbereid moet zijn op het uitvoeren van 100 testen per dag.

De extra kosten voor het bestrijden van het virus zijn vooral extra personeelskosten (€ 450.000) voor het bemensen van de 'teststraat' en daarmee samenhangende processen (indicatiestelling, contactonderzoek, informatielijn, etc.). Naast de extra personele inzet hebben de extra kosten te maken met:

- de aanschaf van persoonlijke beschermings- en desinfectiematerialen (€ 40.000);
- de laboratoriumkosten voor uitgevoerde testen (€ 50.000);
- de kosten van extra facilitaire voorzieningen, zoals locatiehuur, catering en huur auto's voor bemonstering (€ 35.000).

De genoemde laboratoriumkosten zijn de kosten van de testen tot 6 april. In verband met de landelijke opdracht (per 6 april) om het aantal testen uit te breiden, komen in ieder geval de laboratoriumkosten na 6 april voor rekening van het Rijk.

Naast de directe impact van de coronacrisis, heeft deze ook gevolgen voor de overige taken van de GGD. Zo is bijvoorbeeld de uitvoering van reizigersadviesing/-vaccinatie nagenoeg tot stilstand gekomen. En voor het toezicht op de kinderopvang geldt dat door de sluiting van de kinderopvang de reguliere inspecties niet kunnen worden uitgevoerd.

De financiële impact is nu nog moeilijk te duiden. Deze zal ook sterk afhankelijk zijn van eventuele versoepeling van maatregelen en in hoeverre deze de uitvoering van taken weer mogelijk maakt.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

De GGD staat sinds eind februari voor een dubbele operatie: de opschaling voor de bestrijding van het coronavirus en het herschikken en aanpassen van de overige vitale functies. Waar mogelijk hebben de reguliere processen doorgang gevonden, maar veel processen zijn afgeschaald ten gevolge van de coronacrisis.

Voor de bestrijding van het virus is de inzet voor infectieziektebestrijding met circa 40 fte uitgebreid, gevoed vanuit de afdeling CDO en de regio's.

Het betreft zowel medische disciplines als artsen en verpleegkundigen, als beleidsfuncties die coördinerende werkzaamheden en secretariaatsfuncties verrichten. Door een verschuiving van werkzaamheden en het niet kunnen uitvoeren van een aantal reguliere taken, levert de opschaling van 60 fte niet per definitie meer lasten op. Een deel is daarom op te vatten als meerwerk.

Een aantal taken is nu stilgelegd en loopt dus vertraging op. Er is echter ook een deel dat zal moeten worden ingehaald. Dit kan later in het jaar of mogelijk in 2021 tot extra kosten leiden. We volgen hierbij de landelijke lijn. Nu we van een sprint naar een marathon verschuiven, is het ook zaak weer de nodige aandacht aan preventie te geven. Een gezonde bevolking is beter bestand tegen een dergelijke pandemie. Preventie speelt hierin een grote rol. We verwachten dat er voor de volgende processen inhaalwerkzaamheden zullen volgen:

JGZ

Screeners

De gehoorscreening is vervallen vanwege gebrek aan vervolgcacties bij audiologische centra. Risico hiervan is dat we kinderen met gehoorproblematiek missen en/of laat signaleren. We streven er daarom naar dit in te halen voor 1 september.

Vaccinaties

De DKTP-vaccinaties zijn circa 1 maand niet uitgevoerd. Deze moeten op een later moment worden ingehaald. De eerste vaccinatieronde voor Men-ACWY voor 14-jarigen is ook uitgesteld. Deze ronde zullen we inhalen voor 1 juli, waarbij we van groepsvaccinatie overschakelen naar individuele vaccinatie.

Contactmomenten

De contactmomenten 0-4, basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs worden nu alleen telefonisch en digitaal gevoerd. Hiermee lopen we het risico dat we problematiek onvoldoende zien en/of laat signaleren. Hiervoor willen we in het derde en vierde kwartaal een inhaalslag maken, met een aangepaste werkwijze.

TBC

Eerste screening en vervolgonderzoek IND, reizigers en zorgpersoneel

Deze eerste screening is uitgesteld, wat het risico op een mogelijke toename van TBC met zich meebrengt. Hier zullen we een inhaalslag voor maken.

BCG-vaccinaties

Ook de BCG-vaccinaties zijn uitgesteld, wat ook het risico op een mogelijke toename van TBC vergroot. Mogelijk moeten we ook hier een inhaalslag voor doen.

THZ

Inspecties kinderopvang

Door de coronacrisis is de verwachting dat de inspecties in de maanden april, mei en juni geen doorgang kunnen vinden. Dit levert een verlies van 3 maanden uitvoering, omdat we voor deze maanden geen dekking voor personeelskosten hebben. Deze worden namelijk gedekt door facturering per inspectie-uur. Dit levert een tekort op. Daarnaast moeten de inspecties mogelijk worden ingehaald. We volgen ook hierbij de landelijke lijn.

Stand van zaken overige resultaten

SOA Sense

Voor het spreekuur is de werkwijze aangepast. Dit vindt telefonisch plaats en alleen met hoogrisicogroepen. Dit kan een toename van het aantal soa's en stijging van de zorgkosten voor de lange termijn betekenen tot gevolg hebben. Na het einde van de corona maatregelen zullen er extra spreekuren worden ingezet.

JGZ 3.0

Ook het programma JGZ 3.0 heeft door de coronacrisis vertraging opgelopen. Doordat een groot deel van het personeel is ingezet voor IZB, was er weinig ruimte voor ontwikkelingen binnen dit programma. Er heeft geen scholing plaatsgevonden, de onderwijspilots en taakherziening zijn gestaakt. De digitale ervaringen uit de afgelopen periode hebben wel een impuls gegeven aan ontwikkelingen t.b.v. JGZ 3.0 en worden al meegenomen voor het schooljaar 2020/2021. Er is een aangepaste programmaopzet en

structuur gemaakt, welke per 1 september kan ingaan. We houden u op de hoogte van deze ontwikkelingen.

3. Programma Crisisbeheersing

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De afdeling Crisisbeheersing richt zich op dit moment volledig op continuïteit en ondersteuning van de crisisorganisatie. Dit betekent dat reguliere vakbekwaamheidsactiviteiten tijdelijk zijn stilgezet en geplande inhuur op projecten is uitgesteld. Ook zijn er minder reisbewegingen, waardoor de reis- en verblijfskosten lager zullen zijn. De afdeling maakt in beperkte mate gebruik van extra inhuur van derden voor de crisisorganisatie. Op totaalniveau zien wij op dit moment nog geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Afwijkingen ten opzichte van de inhoudelijke jaarplanning

Algemeen

In het programmaplan Crisisbeheersing staan 5 speerpunten centraal:

1. Risico's in beeld ("actueel risicobeeld, vergroten veiligheidsbewustzijn burgers")
2. Netwerksamenwerking ("relatiebeheer met partners, veerkracht inwoners benutten")
3. Crisisorganisatie ("vakbekwame crisisfunctionarissen, crisisorganisatie is toekomstbestendig uitgerust en komt in actie bij GRIP-opschaling en zonder dat sprake is van GRIP-opschaling")
4. Advisering ("adviseren van gemeenten over evenementen, adviseren en ondersteunen van zorginstellingen bij hun voorbereidingen op rampen en crises")
5. Evalueren ("Leren van evaluaties en belevingsonderzoeken om continu te verbeteren")

Sinds de uitbraak van de coronacrisis ("en sinds de opschaling naar GRIP 4 op 11 maart) ligt de *focus* van de afdeling Crisisbeheersing volledig op continuïteit en ondersteuning van de crisisorganisatie.

Prioriteiten in de focus zijn:

- Het uitvoeren van de GHOR-processen (monitoring zorgcontinuïteit, in verbinding met de acute zorgpartners via het ROAZ, in verbinding met de niet-acute zorgpartners via het RONAZ, in verbinding met het GGD-crisisteam, uitvoering van het project corona-units en coronacentra)
- Het waarborgen van de continuïteit van de crisisorganisatie ("personele bezetting van alle crisisteams")
- Het inrichten van een informatieknooppunt (IKP) ten behoeve van de crisisorganisatie. Het IKP is de verbindende schakel tussen vragen van onder andere de gemeenten en de crisisorganisatie en verzorgt ook het actuele beeld voor de crisisorganisatie.
- Het ondersteunen van de operationeel leider en het regionaal operationeel team door het inrichten van een backoffice bestaande uit (beleids)medewerkers die de crisisorganisatie ondersteunen met het voorbereiden van de ROT- en RBT-vergaderingen, uitwerken van scenario's, en monitoring van impact en effect van de maatregelen

"Dankzij de coronacrisis" worden diverse geplande werkzaamheden uit ons jaarplan 2020 versneld geconcretiseerd, zoals:

- ✓ de doorontwikkeling van ons informatieknooppunt
- ✓ de voorbereiding van de crisisorganisatie op thema's zoals de gezamenlijke aanpak van de ongekende crises, samenwerking algemene en functionele kolom, crisisbesluitvorming – en organisatie op strategisch niveau
- ✓ het intensiveren van de banden tussen de publieke crisisorganisatie en de private zorginstellingen (oprichting RONAZ-platform, informatie-uitwisseling tussen crisisorganisatie en zorginstellingen)
- ✓ het omgaan met de netwerksamenleving: samen met het Fries Sociaal Planbureau wordt onderzoek gedaan naar de maatschappelijke impact van de coronacrisis op de "Fryske Mienskip";
- ✓ het versterken van de veerkracht van de netwerksamenleving (in gesprek en in verbinding met maatschappelijke organisaties over de anderhalvemetersamenleving)

- ✓ de dagelijkse online vergaderingen van onze crisisteam via Microsoft Teams (“Slimme inzet van data & technologie”)

Welke wettelijk verplichte en beleidsmatige werkzaamheden worden nu tijdelijk niet uitgevoerd?

Daar waar dat kan continueren we reguliere werkzaamheden tijdens de coronacrisis. Voor onderstaande werkzaamheden geldt dat deze sinds de opschaling naar GRIP 4 (op 1 maart) op een lager pitje zijn gezet :

Wettelijke verplichte werkzaamheden

- Herziening rampbestrijdingsplan Vliegbasis Leeuwarden; de herziening van dit plan loopt mogelijk vertraging op. De verwachting is dat we dit in het 2^e deel van 2020 af kunnen ronden. In de 2^e berap 2020 is hier meer duidelijkheid over te geven.
- Actualiseren van het crisisplan: de herziening van dit plan loopt vertraging op. Echter, dit geeft bestuurlijk geen knelpunt omdat de bestuurscommissie Veiligheid tijdens de vergadering van 14 november 2019 besloten heeft de looptijd van het huidige regionaal crisisplan, 2016-2019, te verlengen tot de vaststelling van het nieuwe crisisplan, uiterlijk in 2021.
- Evenementenadvisering: het organiseren van evenementen is door het kabinet in ieder geval tot 1 september verboden. Dit geeft dus geen bestuurlijke knelpunten.

Beleidsmatige werkzaamheden

- Opstellen van een impactanalyse als opmaat voor een op te stellen evacuatie- en veiligheidsstrategie voor de Waddeneilanden en de vaste wal (Crisisbeheersing bij overstromingen)
- Het opstellen van het Incidentbestrijdingsplan Hoofdvaarwegen Fryslân
- Evenementen: o.a. implementatie van een nieuwe landelijke Handreiking publieksevenementen advisering afstemmen op Omgevingswet (in januari en februari heeft de afdeling nog werkzaamheden verricht voor o.a. de Zwemelfstedentochten van Maarten van der Weijden en Stefan van der Pal, de Slachtemarathon en het beleidskader Skûtsjesilen)
- Vakbekwaamheidsactiviteiten: deze zijn voor de crisisorganisatie opgeschort tot 1 september. Nagedacht wordt over een “nieuw vakbekwaamheidsprogramma” voor de rest van het jaar. De intentie is de vakbekwaamheid van de crisisfunctionarissen aan te passen aan de anderhalvemetersamenleving (overdracht van kennis niet meer “klassikaal organiseren maar online”; praktijkoefeningen worden uiteraard nog wel “fysiek georganiseerd”)
- Evalueren van 6 GRIP-inzetten in de periode januari - april 2020 en de evaluatie van de boerenprotestacties (18 december 2019)
- Organiseren van thematische bijeenkomsten voor partners

4. Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De bestuursrapportage rapporteert op de resultaten uit de Begroting 2020 en de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen periode. Bij het opstellen van de Begroting 2020 hebben het Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 en de speerpunten als basis gediend.

Financieel loopt de brandweer vooralsnog conform plan. Het is echter zeer voorstelbaar dat de coronacrisis effect zal hebben op de reguliere exploitatie. Het zicht daarop is nu nog niet te geven, ook al omdat nog onvoldoende helder is welke inhaaleffecten zich gaan voordoen en in welke mate. Met de achtmaandsrapportage komen we hier uitgebreid op terug.

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

Brandweer Fryslân tijdens de maatregelen in het kader van het coronavirus

- **Paraatheid**
Door komst van het coronavirus naar Nederland was de verwachting dat er een hoog aantal ziektegevallen zou zijn onder de brandweervrijwilligers- en medewerkers. De paraatheid zou hiermee in het geding komen. Door de inzet van maatregelen van het abinet en ook regionaal door Brandweer Fryslân, is dat tot op heden niet het geval. De afgelopen periode laat een hoge paraatheid in de hele regio zien. Relatief veel vrijwilligers en medewerkers werken vanuit huis en dat draagt positief bij aan de bezetting van de posten. Deze is ruim voldoende.

De clusterhoofden en ploegleiders houden de paraatheid van de posten nauwlettend in de gaten. Ook de werkgroep continuïteit Brandweer houdt actief zicht op uitdagingen en risico's die (mogelijk) ontstaan. Wanneer nodig wordt er in overleg met de afdelingen en het MT Brandweer bijgestuurd. Elke week ontvangen de brandweervrijwilligers en -medewerkers een nieuwsbrief. Er is een nauwe samenwerking met de werkgroep continuïteit VRF.

- **Vakbekwaamheid**
Voor opleidingen (vakbekwaam worden) geldt dat alle leergangen, inclusief de examenactiviteiten, stilliggen als gevolg van de maatregelen omtrent het coronavirus. Op dit moment wordt er ook niet fysiek geoefend door repressief personeel (vakbekwaam blijven). Wel wordt er 'geoefend op afstand'. Vanuit de afdeling Vakbekwaamheid worden er oefeningen aangeboden die gebruik maken van de digitale mogelijkheden, zoals een webinar. Ook worden via de elektronische leeromgeving (ELO) verschillende trainingen aangeboden. In mei wordt er een persoonlijke-online-bekwaamheids-quiz (POB-quiz) georganiseerd. De posten kunnen ook zelf initiatieven ontplooiën om met elkaar (op afstand) te blijven oefenen. Dit wordt ook al gedaan in de regio.

Voor zowel vakbekwaam worden als blijven geldt dat er nagedacht wordt over hoe vakbekwaamheidsactiviteiten weer opgepakt kunnen worden in de anderhalvesamenleving. Voor het fysiek oefenen wordt in kaart gebracht welke essentiële oefeningen de posten hebben gemist die ingehaald moeten worden en welke mogelijkheden er zijn om dit vorm te geven. Op landelijk niveau wordt er vanuit de verschillende gremia en de Programmaraad ook nagedacht over dit onderwerp. De uitkomsten worden voorgelegd aan de Raad van Commandanten en Directeuren Veiligheidsregio's (RCDV). Brandweer Fryslân draagt bij aan de totstandkoming van een landelijke handreiking.

- **Bijdrage crisisorganisatie**
Binnen de kolom Brandweer wordt vanwege de coronacrisis aan een aantal reguliere taken geen of minder invulling gegeven. Het gaat hierbij onder andere om evenementenadvisering, het geven van voorlichtingen, trainingen/oefeningen en het uitvoeren van controles. De beschikbare medewerkers uit de kolom Brandweer (45) zijn aangeboden aan de crisisorganisatie of de andere kolommen binnen Veiligheidsregio Fryslân. Zo'n 14 medewerkers vanuit de kolom Brandweer zijn op deze

manier ingezet om extra menskracht te leveren in deze crisis. Denk hierbij aan bezetting van het informatieknooppunt van Crisisbeheersing, ondersteuning in de GHOR-processen, projectleider Infectieziektebestrijding, operationeel managers zorghotels i.o. en ondersteuning bij JGZ-vaccinaties. Tevens geeft Brandweer Fryslân invulling aan de reguliere piketrollen die nu ook actief bijdragen aan de huidige opschaling GRIP 4.

Risicobeheersing

Binnen afdeling Risicobeheersing spelen in 2020 en 2021 de volgende ontwikkelingen die een effect hebben op de begroting van Brandweer Fryslân:

- **Verlies inkomsten regierol openbaar meldsysteem (OMS)**
Na diverse onderzoeken en een gerechtelijke uitspraak komen de inkomsten voor de regierol op het OMS per 29 juli 2020 te vervallen. Dit betreft een structureel bedrag van € 283.000. Voor 2020 geldt dat het tekort van circa €118.000 binnen de begroting wordt opgevangen. Voor 2021 en verder zal dit door middel van ombuigingen binnen de begroting opgevangen gaan worden.
- **Opvangen korting op de IOV-gelden per 2021**
Sinds de inwerkingtreding van het Besluit externe veiligheid (Bevi) in 2004 ontvangen (regionale) brandweren de Impuls OmgevingsVeiligheid (IOV)-gelden; aanvankelijk bedoeld als impuls voor de uitvoering van de toen nieuwe taken op het gebied van externe veiligheid en sinds 2015 voor de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Brandweer Fryslân ontvangt jaarlijks € 100.000. Door een verschuiving van verantwoordelijkheden bij de ministeries is vanaf 2021 een korting op de IOV-gelden te verwachten. Naar verwachting zal het budget afnemen van 5,3 miljoen euro naar 4,4 miljoen euro. Dit zal later dit jaar bekend worden gemaakt. Het budget dat het ministerie beschikbaar stelt is niet dekkend voor de werkzaamheden die gemeenten, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's uitvoeren. Brandweer Fryslân heeft de IOV-gelden nooit als structurele inkomsten gelabeld en er geen fte's aan gekoppeld, maar ingezet voor extra activiteiten. Op dit moment wordt door Brandweer Nederland en de veiligheidsregio's, vertegenwoordigd door Veiligheidsregio Fryslân en Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond een verdeelsleutel uitgedacht, die later wordt getoetst en uitgewerkt door het Centrum voor beleidsadviseerend onderzoek (Cebeon). De effecten voor Veiligheidsregio Fryslân zijn nog niet bekend. Zodra dit beeld er is, wordt deze gedeeld met het bestuur.

Prestaties van 2^e TS 2019

Bij de vaststelling van het Dekkingsplan 2.0 in 2017 zijn in begin 2018 op een aantal posten de tweede tankautospuit uit de operationele sterkte gehaald. Volgens de netwerkgedachte wordt de operationele dekking geleverd vanuit de omliggende posten. Jaarlijks wordt over de operationele prestaties gerapporteerd.

In totaal is in Fryslân in 2019 een totaal van 3978 alarmeringen geweest. Hiervan hebben er 1088 plaatsgevonden in het werkingsgebied van een post die in het verleden een tweede TS hadden. Opnieuw kan worden geconcludeerd dat het inzetten van de netwerkorganisatie ook bij de grotere posten conform de verwachting is verlopen en dat een gelijkwaardig niveau van repressieve prestaties wordt geleverd. Van de 1088 alarmeringen was er in slechts 2% van de gevallen (30 alarmeringen) de noodzaak voor een 2e TS uit een andere post om ter plaatse te komen. In 83% van de gevallen was de brandweer op tijd dan wel ter plaatse met een overschrijding van maximaal 60 seconden. Of het betrof een alarmering in een 18+ gebied. De nadere analyse van de relevante incidenten uitgesplitst per post is gedeeld met de AOV'ers.

Taakdifferentiatie vrijwilligers – opschorting van het proces.

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor vrijwilligers bij de brandweer is in strijd met de Europese wet- en regelgeving. De Denktank Taakdifferentiatie heeft een denkrichting uitgewerkt dat brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel onderscheidt van de beroepskrachten en voldoet aan de wet- en regelgeving. De planning was dat in het voorjaar elke veiligheidsregio de consequenties van deze denkrichting in kaart bracht, waarna nog voor de zomer van 2020 de besluitvorming over het

definitieve stelsel plaats zou vinden tijdens een overleg van het Veiligheidsberaad met de minister van Justitie en Veiligheid.

Eind maart heeft het Veiligheidsberaad laten weten dat, gezien de huidige ontwikkelingen rondom het coronavirus en de rol van de veiligheidsregio's hierin, het niet opportuun is om per veiligheidsregio de consequenties van de denkrichting in kaart te brengen. Om die reden is besloten om het traject taakdifferentiatie voorlopig op te schorten. Afhankelijk van de situatie wordt rond de zomerperiode het traject hervat.

(financiële) ontwikkelingen (rondom) Brandweeropleidingen Noord (BON)

Door de maatregelen omtrent het coronavirus zijn bij de BON zowel de opleidingen als de oefeningen stilgelegd. De BON zoekt naar mogelijkheden om de planning weer te hervatten en zo de omzetsderving die nu wordt geleden te beperken. Op uitvoeringsniveau wordt er, samen met veiligheidsregio's Groningen en Drenthe, geprobeerd zo veel mogelijk van de opleidingen en oefeningen in de resterende maanden van 2020 in te halen en een negatieve financiële impact te beperken. Ook het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) is hierbij gesprekspartner. Momenteel is er nog te veel onzekerheid of dit daadwerkelijk haalbaar is en wat voor extra kosten dit oplevert. Er kan om die reden nog geen standpunt worden ingenomen over de impact van de financiële gevolgen bij de BON en het financiële risico's voor de VRF.

Stand van zaken overige resultaten

Realisatie brandweerkazerne Oudega

Het bestuur heeft in december 2018 ingestemd met de realisatie van Brandweerkazerne Oudega. In mei 2019 is de ploeg gestart met hun opleiding tot manschap. Medio maart 2020 zou de module brandbestrijding worden afgerond met een examen, maar door de maatregelen omtrent het coronavirus is het examen brandbestrijding in ieder geval tot juni uitgesteld. Het uitstel leidt tot een vertraging, maar kan mogelijk deels worden ingehaald. Na het examen volgen de overige modules van de basisopleiding en het opleiden van bevelvoerders en chauffeurs. Naar verwachting worden alle opleidingen eind 2022 afgerond.

De realisatie van de brandweerkazerne wordt continu gemonitord. Een belangrijk aandachtspunt is de paraatheid van de post en dan met name in dag-situatie. Monitoring van de paraatheid laat zien dat er gedurende de gehele week een voldoende beschikbare en parate ploeg is. In de tweede helft van 2020 wordt gezocht naar een alternatieve locatie voor de brandweerkazerne voor de komende vijf tot zeven jaar. Hierdoor worden er nog geen onomkeerbare investeringen gedaan. Parallel wordt onderzocht welke alternatieve vormen van brandweezorg er mogelijk zijn, mocht de huidige route toch niet haalbaar blijken.

Resultaten Begroting 2020

Voor de overige resultaten zoals vastgelegd in de Begroting 2020, geldt dat deze nog grotendeels volgens planning lopen. Denk hierbij aan de projecten bluswatervoorziening, uitruk op maat en het vakbekwaamheidsregistratiesysteem. Resultaten waarbij fysiek contact nodig is, zoals een bezoek aan scholen, burgers en ketenpartners, geldt dat deze in een andere vorm dan wel later dit jaar worden opgepakt. De resultaten op het gebied van vakbekwaamheid en paraatheid zijn gezien de coronacrisis verschoven naar het paraat zijn, een andere (digitale) wijze van vakbekwaam blijven en het voorbereiden van de (her)start van opleidingen (vakbekwaam worden), zoals al eerder in dit hoofdstuk beschreven.

Repressieve cijfers

Aantal alarmeringen	NO		NW		ZO		ZW		Totaal	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Alarm brand	50	57	69	63	50	60	32	43	201	223
Alarm overig	4	4	6	13	3	1	1	1	14	19
Brand	118	121	129	126	98	113	101	96	446	456
Dienstverlening	42	39	56	61	33	33	34	30	165	163
Gezondheid	7	9	11	15	6		7	6	31	30
Leefmilieu	8	23	14	34	8	13	4	19	34	89
Ongeval	43	34	67	68	43	59	57	38	210	199
Veiligheid en openbare orde	2	1	2	3				2	4	6
Verkeer	1								1	0
Totaal aantal	275	288	354	383	241	279	236	235	1106	1185

Het aantal incidenten waarvoor Brandweer Fryslân tot 29 april 2020 is gealarmeerd bedraagt 1185. Dit is een toename van 79 alarmeringen ten opzichte van 2019 (1106). Deze toename is vooral terug te zien bij de categorie leefmilieu. Voor specifiek deze categorie waren er 89 alarmeringen in 2020 ten opzichte van 34 alarmeringen in 2019. 60 van deze alarmeringen zijn op 9 februari geweest toen de storm Ciara over het land trok. Voor de overige toename is geen directe aanleiding te noemen.

5. Programma Organisatie

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

De coronacrisis vraagt ook extra inzet van de ondersteunende diensten binnen het programma Organisatie. Vooral op het gebied van communicatie is enorme opschaling nodig, om alle persvragen, voorlichting aan inwoners en de sociale mediakanalen te kunnen verzorgen. Een inschatting van extra kosten tot 1 juli bedragen € 125.000.

Daarnaast schatten we de andere meerkosten tot 1 juli in op € 75.000. Denk aan aanvullende telefonie en ICT-kosten om het Klant Contact Centrum uit te breiden, facilitaire kosten voor schoonmaak, huur, afvalinzameling en de inrichting van een testlocatie voor Izore en extra kosten voor catering. De totale meerkosten a € 200.000 zullen worden meegenomen in het declaratieproces en dus mogelijk gesplitst worden voor de programma's Veiligheid en Gezondheid.

De reguliere exploitatie van het programma Organisatie laat een tekort zien van € 185.000. Dit betreft met name een tekort op de computerlicenties van € 155.000. Voor 2021 is dit grotendeels opgelost. Omdat we computersystemen steeds vaker niet meer aanschaffen, maar op licentiebasis afnemen, kan een deel van het budget voor kapitaallasten hiervoor worden aangewend. Daarnaast is er een geprognoseerd tekort van € 30.000 op accountantskosten (meerwerk audit 2019 en hogere fee audit 2020).

Ontwikkelingen en risico's die kunnen leiden tot afwijkingen

100% digitale dienstverlening

In de begroting 2020 stond als verwachte resultaat om een uitgewerkt informatiebeleidsplan te hebben. Onder de noemer van 'Toekomstbestendige Bedrijfsvoering' zijn middelen beschikbaar gesteld om dit te realiseren. Ondanks de coronacrisis gaat de aanbesteding om te komen tot een partij die dit mee gaat faciliteren gewoon door. Juist nu is het wenselijk om de kansen die deze situatie met zich meebrengt op het gebied van informatisering en automatisering in gang te zetten. Daarbij is het prettig te constateren dat de basisdienstverlening en de eigen kantoorautomatisering voldoende functioneert, zodat medewerkers ook nu hun werk kunnen blijven doen.

Het streven is rond de zomer een partner geworven te hebben. In de kaderbrief 2022, die eind dit jaar aan gemeenten ter zienswijze wordt voorgelegd, willen we de eerste resultaten opnemen en kennen we de financiële impact.

Stand van zaken overige resultaten

Duurzaamheid

Nul op de meter is een ambitieus doel, dat nogal wat organisatie, tijd en investering vraagt om te gaan realiseren. Tegelijkertijd, duurzaamheid is breder dan alleen het klimaat, denk bijvoorbeeld aan de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Dit jaar zijn we nog steeds voornemens een plan op te stellen met de te realiseren doelstellingen voor zowel dit jaar als in de toekomst.

Uitstekend werkgeverschap

Het doel voor 2020 staat nog steeds overeind: we willen ook in 2020 dat onze medewerkers ons bestempelen als een Great Place to Work. De planning is door de coronacrisis vertraagd, waardoor we in het najaar weten of we het certificaat behouden hebben.

Tevredenheid bestuur

Iedere vier jaar meten we de tevredenheid van ons bestuur. Dit onderzoek staat vooralsnog voor dit jaar gepland. Insteek is om eind dit jaar de resultaten te hebben.

Effectiviteit ondersteuning

We onderzoeken dit jaar op welke wijze we deze indicator het beste kunnen meten.

Betaaltermijn

De ambitie snel te betalen is voor 2020 aangescherpt van 95% binnen 21 dagen in 95% binnen 14 dagen. Na vier maanden betalen we 77% binnen deze termijn. De gemiddelde betaaltermijn bedraagt 12 dagen.

Om de problemen die bedrijven en inwoners hebben door de coronacrisis niet te vergroten, hanteren wij – naast het snel betalen - de komende tijd een minder stringent incassobeleid. Hierbij zoeken we actief telefonisch contact om betalingsafspraken te maken, die voor beide partijen passend zijn.

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Begroting 2021, eerste begrotingswijziging 2020, jaarrekening 2019
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen bestuur
Status	☒ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Jeroen Gebben
Auteur	Johan Oostinga
Bijlagen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jaarrekening 2019, inclusief verslag van bevindingen accountant en controleverklaring 2. Eerste begrotingswijziging 2020 3. Begroting 2021 4. Overzicht zienswijzen 5. Reactienota gemeenten
Vergaderdatum	1 juli 2020
Agendapunt	6

Conceptbesluit

De jaarrekening 2019, eerste begrotingswijziging 2020 en begroting 2021 ongewijzigd vast te stellen

Inleiding

Net als alle overheden heeft Veiligheidsregio Fryslân een jaarlijkse cyclus van planning & control documenten. Via de kaderbrief, een conceptbegroting en een conceptjaarrekening, die behandeld zijn in agendacommissies, bestuurscommissies, dagelijks bestuur en alle Friese gemeenten zijn we nu aangekomen bij het sluitstuk: de vaststelling van de begroting, de eerste begrotingswijziging en de jaarrekening in het algemeen bestuur op 1 juli a.s.

Belangrijke input voor de vaststelling van deze documenten zijn de zienswijzen van gemeenten. Immers, Veiligheidsregio Fryslân is van en voor de gemeenten, en het is belangrijk dat de inhoudelijke en financiële doelen aansluiten bij die van gemeenten. In de bijlage vindt u het overzicht van de ingediende zienswijzen tot nu toe.

Hieruit valt op te maken dat een ruime meerderheid van de gemeenten geen zienswijze indient, een blijk van vertrouwen in de voorgestelde plannen. Tegelijkertijd sluiten we de ogen niet voor de ingediende reacties. De meeste zienswijzen vragen de veiligheidsregio om kritisch te zijn op verdere uitzettingen van de begroting. Een reactie die begrijpelijk is, gelet op de financiële situatie van de gemeenten. En waar wij als gemeenschappelijke regeling een plicht hebben om te kijken hoe wij hieraan een bijdrage kunnen leveren.

Niet voor niets heeft de veiligheidsregio de afgelopen jaren zich maximaal ingespannen om de gemeentelijke bijdrage zo laag mogelijk te houden. Het kenmerkt de veiligheidsregio dat zij eerst de eigen reserves soupeert om zo de gemeentelijke bijdrage in 2020 niet te hoeven verhogen. Daarnaast heeft het bestuur op alle inhoudelijke terreinen de ondergrens aangehouden als het gaat om het kwaliteitsniveau, en tonen benchmarks aan dat we één van de goedkoopste veiligheidsregio's van het land zijn. Een verdere verlaging van de gemeentelijke bijdrage heeft direct invloed op het takenpakket dat de organisatie levert.

De komende tijd komen er mogelijkheden om dit gesprek te voeren. De geplande evaluatie van het dekkingsplan is daar een uitgelezen mogelijkheid voor. Ondertussen kan de evaluatie van de wet veiligheidsregio's wellicht ook een bijdrage leveren in dit proces. Over anderhalf jaar nodigen we alle Friese gemeenteraden en colleges uit om input te leveren voor ons nieuwe beleidsplan. En de portefeuillehouder van financiën gaat, samen met financiële ambtenaren van de gemeenten, onderzoeken of een koppeling tussen overhead en primaire processen wenselijk is, om verrassingen te voorkomen. Zo spant de organisatie zich maximaal in om de gemeenten actief mee te nemen in toekomstige veranderingen en uitvoering te geven aan de ingediende zienswijzen.

Met die initiatieven in het achterhoofd adviseert het dagelijks bestuur u om alle documenten zonder wijziging vast te stellen.

Beoogd effect

Bestuurlijke vaststellen van de te behalen resultaten voor 2021, de aangepaste middelen voor 2020 en de verantwoording over 2019

Argumenten

1.1 De meeste gemeenten stemmen in met de stukken zoals ze voorliggen

Van de achttien gemeenten kiest een ruime meerderheid ervoor om geen zienswijze in te dienen voor alle stukken. Dit wil zeggen dat zij het bestuur mee willen geven om de stukken zoals ze aan de gemeenten zijn voorgelegd ongewijzigd vast te stellen.

1.2 De inhoud van de ingediende zienswijzen vraagt niet om het aanpassen van stukken

De gemeenten die er wel voor hebben gekozen om een zienswijze in te dienen, vragen vooral aan het bestuur om aandacht te hebben om in de toekomst financiële stijgingen zoveel mogelijk te beperken of te voorkomen. Daarmee doen de zienswijzen vooral een oproep voor de toekomstige begrotingen, en minder op het wijzigen van de voorliggende stukken.

1.3 Dit maakt het mogelijk om de beschreven resultaten voor een veilig en gezond Fryslân de komende jaren te realiseren

De begroting beschrijft welke resultaten de organisatie het komende jaar wil realiseren. Door de stukken ongewijzigd vast te stellen kan Veiligheidsregio Fryslân de lijn voortzetten van de afgelopen jaren en zich maximaal inzetten voor een veilig en gezond Fryslân.

1.4 Met vaststelling van de eerste begrotingswijziging 2020 zal de gemeentelijke bijdrage in 2020 niet worden verhoogd.

Door het vaststellen van de eerste begrotingswijziging 2020 stemt het bestuur in met het onttrekken van € 1.260.000 uit de egalisatiereserve. Hierdoor zal er in 2020 geen verhoging van de gemeentelijke bijdrage noodzakelijk zijn omdat de ontwikkelingen die zich voordoen in 2020 kunnen worden opgevangen vanuit de egalisatiereserve.

Kanttekeningen

1.1 Het is belangrijk om de zienswijzen niet naast ons neer te leggen, en te kijken wat we ervan kunnen overnemen

Het is van belang om iedere zienswijze serieus te nemen, en te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om gemeenten hierin tegemoet te komen. Zoals u in de inleiding hebt kunnen lezen, spant veiligheidsregio zich maximaal in om de stijging van de gemeentelijke bijdrage zoveel mogelijk te beperken. Een verlaging van de bijdrage heeft direct invloed op het takenpakket van de organisatie, en het is aan de gemeenten om aan te geven welke risico's hierin acceptabel zijn.

Met de aangekondigde evaluatie van het dekkingsplan, de lopende evaluatie van de wet veiligheidsregio's en, in 2022, het samen met de raden opstellen van ons meerjarenbeleidsplan komen er meerdere momenten aan om hierover het gesprek aan te gaan. Ondertussen intensiveren we het contact met de financiële ambtenaren, onder andere door gezamenlijk te onderzoeken naar de wenselijkheid van een koppeling tussen de kosten van het primair proces en de overhead, en is onze planning & control-cyclus nauw afgestemd op die van de gemeenten.

1.2 Door de stukken ongewijzigd vast te stellen komt de egalisereserve onder de eerder vastgestelde grens van 2%

Vooraf de begrotingswijziging in 2020 en het negatieve resultaat in 2019 doen een dusdanig beroep op de egalisereserve dat deze onder de afgesproken grens van 2% komt. Echter, reserves zijn er juist om in financieel lastigere tijden gebruikt te worden. Daarnaast zorgt deze ingreep ervoor dat er wel geïnvesteerd kan worden in een toekomstbestendige bedrijfsvoering, terwijl er geen verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2020 voor nodig is.

Financiële consequenties

Met het goedkeuren van de begroting 2021 wordt goedkeuring verleend aan investeringen op het gebied van toekomstbestendige bedrijfsvoering, zorg en veiligheid en kansrijke start. Ook vindt indexering van materiële en personele kosten plaats, en zijn de uitkomsten van Operatie Doorlichting Begroting verwerkt.

Met het vaststellen van de eerste begrotingswijziging worden de investeringen uit de kaderbrief 2021 die al in 2020 van toepassing zijn, de vrijval van kapitaallasten en de aanvullende onttrekking uit de egalisereserve goedgekeurd. Dit voorkomt een tussentijdse verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2020.

Vervolgaanpak/uitvoering

Na besluitvorming in het algemeen bestuur zijn de begroting voor 2021, de begrotingswijziging voor 2020 en de jaarstukken 2019 definitief, en worden deze administratief verwerkt.

Communicatie

Gemeenten worden geïnformeerd over de ingediende zienswijzen van andere gemeenten, de reactie van de veiligheidsregio hierop en het uiteindelijke besluit. Deze brief en de reactienota zijn als bijlage toegevoegd.

Besluit:	
☐ niet vastgesteld ☐ ongewijzigd vastgesteld ☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	Paraaf secretaris:
Kopie naar auteur	

The background features a vertical stack of four light blue circular icons: a person with signal waves, a stylized 'i' and 'c' with a smile, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. A dark blue vertical bar is on the left, and a red circle is at the bottom left. The text is centered in red.

Jaarverslag en Jaarrekening 2019

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

Voorafgaand aan het jaar maken we plannen en afspraken over resultaten die we willen bereiken. Het jaar 2019 was daar niet anders in. Maar toen de MSC Zoë 345 containers voor de Nederlandse en Duitse kust verloor, voer het dwars door de intenties heen, en konden de plannen, bijna letterlijk, overboord. En dan was het jaar nog maar één dag oud.

Het bleek de opmaat te zijn van een jaar met wat meer grote incidenten dan de afgelopen jaren. Zo kwam het afgelopen jaar de Friese crisisorganisatie twaalf keer in actie bij een GRIP-inzet. Opvallend is de variëteit aan soort incidenten. Van een landelijke telefoniestoring tot kettingbotsingen door dichte mist, van branden in zorginstellingen tot een botsing tussen een trein en een vrachtauto.

Zo werd er een nadrukkelijk beroep gedaan op onze flexibiliteit. En niet alleen als het gaat om crises en incidenten. De GGD kreeg te maken met de noodzaak om 34.000 jongeren te vaccineren. Vanuit het Europese hof werd getornd aan de status van de brandweervrijwilliger. En dan zwom Maarten van der Weijden een zwem-Elfstedentocht op de dag dat 112 niet bereikbaar was.

Nu zijn we gelukkig wel wat gewend. Het is één van onze kerntaken om bij onverwachte situaties alle andere taken te laten liggen, en tijdelijk al onze middelen in te zetten om het incident het hoofd te bieden. En ondanks de onstuimige start van het jaar bleek dat we genoeg flexibiliteit in onze plannen hebben om voortgang op grote thema's te realiseren. Brandweerpost Oudega, Zorg en Veiligheid, Bluswatervoorziening, Nuchtere Fries, Omgevingswet, Natuurbrandbestrijding zijn hier slechts een kleine greep uit. En dan hebben we het nog niet eens over ons fundament van onze organisatie, namelijk de kerntaken op het gebied van brandweezorg, publieke gezondheidszorg, crisisbeheersing en jeugdgezondheidszorg.

Waar het met de flexibiliteit op de inhoud wel goed zit, bleek het afgelopen jaar dat de rek op het financiële vlak er helemaal uit is. Drie van de vier programma's presenteren dit jaar een negatief resultaat. Uit Operatie Doorlichting Begroting bleek dat de begroting sober is geraamd. En er kwam het afgelopen jaar expliciet aan het licht dat de ondersteunende diensten hun taken met zulke beperkte middelen uitvoeren dat de organisatie hier risico door loopt.

Deze precaire situatie pakken we aan zoals u van ons gewend bent: samen. Samen met bestuurders, met gemeenten en met partners. Het afgelopen jaar zijn we bij iedere gemeente het gesprek aangegaan om uit te leggen hoe de vlag ervoor hangt. En om in gezamenlijkheid te onderzoeken hoe we ook hier weer een oplossing voor kunnen vinden. Een relatie die heeft bewezen zo sterk te zijn dat we samen ook dit incident tot een goed einde weten te brengen. En zo een basis te leggen voor het maximaal bijdragen aan een veilig en gezond Fryslân.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

Leeswijzer

De jaarstukken 2019 bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

In het jaarverslag vindt u de programmaverantwoording en de paragrafen. De programmaverantwoording vormt het hart van de jaarstukken. Hier wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Conform de opzet van de begroting 2019 worden de vier programma's gepresenteerd aan de hand van de vragen:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat heeft het gekost?

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de jaarstukken. Risicobeheersing en resultaatafspraken zijn belangrijke uitgangspunten.

Een apart deel is de jaarrekening. In dit onderdeel bevinden zich de balans, inclusief toelichting, de toelichting op de programmarekening en de voorgestelde resultaatbestemming.

Bij de overige gegevens staan onder andere de controleverklaring van de accountant en de bijlage met verantwoordingsinformatie over de specifieke uitkeringen (SISA).

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Leeswijzer	3
Deel I Jaarverslag 2019.....	5
1. Resultaat 2019	6
2. Programmaverantwoording Gezondheid	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies	10
2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	13
2.4. Pijler 3 - Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	15
2.5. Pijler 4 - Toezicht houden	16
2.6. Wat heeft het gekost?	17
2.7. Feiten en cijfers Programma Gezondheid	18
3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing	20
3.1. Uitvoering 2019	20
3.2. Wat heeft het gekost?	25
3.3. Feiten en cijfers Programma Crisisbeheersing	26
4. Programmaverantwoording Brandweer	28
4.1. Beleidsplan Brandweer 2019-2022	28
4.2. Verantwoording op belangrijkste ontwikkelingen	29
4.3. Operationele zaken	34
4.4. Wat heeft het gekost?	35
4.5. Feiten en cijfers Programma Brandweer	36
5. Programmaverantwoording Organisatie	38
5.1. Algemeen	38
5.2. Behaalde resultaten	39
5.3. Wat heeft het gekost?	40
5.4. Feiten en cijfers Programma Organisatie.....	41
6. Paragrafen	42
6.1. Financiering	42
6.2. Weerstandvermogen en risicobeheersing	43
6.3. Onderhoud kapitaalgoederen	47
Deel II Jaarrekening 2019.....	48
7. Jaarrekening	49
7.1. Balans per 31 december 2019	49
7.2. Programmarekening 2019 - deel 1	50
7.3. Programmarekening 2019 - deel 2	51
7.4. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen	53
7.5. Toelichting op de balans	55
7.6. Toelichting op de programmarekening	61
7.7. WNT- verantwoording	68
Deel III Overig	69
8. Overige gegevens	70
8.1. Overzicht begrotingsoverschrijdingen in het kader van rechtmatigheid	71
8.2. Controleverklaring	73
8.3. Voorgestelde resultaatbestemming	74
8.4. Vaststelling	74
8.5. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	75
8.6. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld	76
8.7. Investeringskredieten 2019	77
8.8. Samenstelling bestuur en commissies	78
8.9. Analyse van taken	79

Deel I Jaarverslag 2019

Veiligheidsregio Fryslân

1. Resultaat 2019

Veiligheidsregio Fryslân heeft over 2019 een negatief resultaat gerealiseerd van € 524.000. Met een afwijking van 0,7% een marginaal resultaat. Vermeldenswaardig is dat in het begin van 2019 de begroting is aangepast naar aanleiding van de kaderbrief 2020. Deze uitgave is gedekt door € 1.107.000 te onttrekken aan eigen reserves en een incidentele eigen bijdrage van € 1.012.000 aan voordeel op kapitaallasten.

Per programma is dit zowel financieel als procentueel ten opzichte van de begroting als volgt (x € 1.000):

	Resultaat	%-begroting
Operationele resultaat per programma		
Gezondheid	145.000	0,19%
Organisatie	-277.000	-0,36%
Crisisbeheersing	-4.000	-0,01%
Brandweer	-470.000	-0,61%
Subtotaal operationele resultaat	-606.000	-0,79%
Bijzondere incidentele baten		
Niet afboeken hulpverleningsvoertuigen	257.000	0,33%
Schade oefening	-175.000	-0,23%
Subtotaal incidentele baten en lasten	82.000	0,11%
Totaal resultaat 2019	-524.000	-0,68%

De afwijkingen van de operationele resultaten per programma zijn toegelicht in de desbetreffende programmaparagrafen. Hieronder worden de bijzondere posten toegelicht welke eveneens terugkomen in de toelichting per programma voor het deel wat betrekking heeft op het betreffende programma.

• Hulpverleningsvoertuigen

Omdat een deel van de hulpverleningsvoertuigen zonder kraan ook niet in 2019, maar in 2020 worden afgestoten ontstaat er in de jaarrekening een voordeel van € 257.000. In de begroting was namelijk conform de uitwerking van dekkingsplan 2.0 rekening gehouden met de afstoot van de betreffende voertuigen in 2019. Door een vertraging in de levering van vervangend materieel, zoals personeel/materieel voertuigen en een aantal tankautospuiten zullen de hulpverleningsvoertuigen pas in 2020 worden afgestoten. Het betreft hier enkel een verschuiving van het afboeken van de restant boekwaarde over de jaargrens heen.

• Schade oefening

Tijdens een oefening is er schade ontstaan op een externe oefenlocatie bij een Friese ondernemer. De schade betrof € 200.000. De verzekering heeft slechts een klein deel van de schade aan ons uitgekeerd, omdat het een locatie betrof die niet in eigendom van Brandweer Fryslân is. Het door Brandweer Fryslân uitgekeerde bedrag van €175.000 betreft een incidentele last voor 2019.

Het verloop in de balans is op hoofdlijnen als volgt (x € 1.000):

	31-12-2019	31-12-2018		31-12-2019	31-12-2018
Materiële vaste activa	67.626	58.905	Eigen vermogen	3.615	5.266
Vorderingen	2.357	1.692	Voorzieningen	9.811	8.581
Liquide middelen	298	458	Langlopende schulden	51.260	42.508
Overlopende activa	3.052	2.771	Kortlopende schulden	6.968	4.548
			Overlopende passiva	1.679	2.923
	73.333	63.826		73.333	63.826

Zoals uit bovenstaande blijkt is het balanstotaal fors aan het toenemen door investeringen in huisvesting en materieel bij de brandweer (conform dekkingsplan 2.0) welke gefinancierd worden door langlopende schulden. Voor een toelichting op de balans wordt verwezen naar paragraaf 7.5.

Het COVID-19 (Corona) virus heeft voor de activiteiten van de veiligheidsregio Fryslân in 2020 een zeer grote impact. Als veiligheidsregio staan we midden in de (Friese) samenleving om deze te beschermen en informeren. De GGD pleegt een grote inzet via uitvoeren van bron- en contactonderzoek, uitvoeren landelijk testbeleid RIVM en het informeren van de (Friese) bevolking via alle vormen van (social) media. Dit zal in 2020 tot hogere (niet begrote) personele en materiele kosten leiden, ook bij Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering. Tevens zijn bijvoorbeeld inspecties bij kinderopvang op dit moment niet mogelijk wat een negatieve impact kan hebben op de opbrengsten van de VRF. Daarnaast bestaan er risico's op lagere opbrengsten inzake reizigersvaccinaties en maatwerkpakketten bij zowel de GGD als de Brandweer (Wabo). Tenslotte zijn de opleidingen van de brandweer opgeschort, dit leidt tot financiële tekorten bij de BON (Brandweer Opleidingen Noord). De financiële omvang van bovenstaande is op dit moment nog niet bekend maar via de reguliere planning en control cyclus van de VRF zullen de gemeenten hierover in 2020 geïnformeerd worden. Deze gebeurtenissen hebben geen effect op de jaarrekening 2019.

2. Programmaverantwoording Gezondheid

2.1. Algemeen

In 2019 is de Agendacommissie Gezondheid aangevuld met mevr. Tol en daarmee weer voltallig.

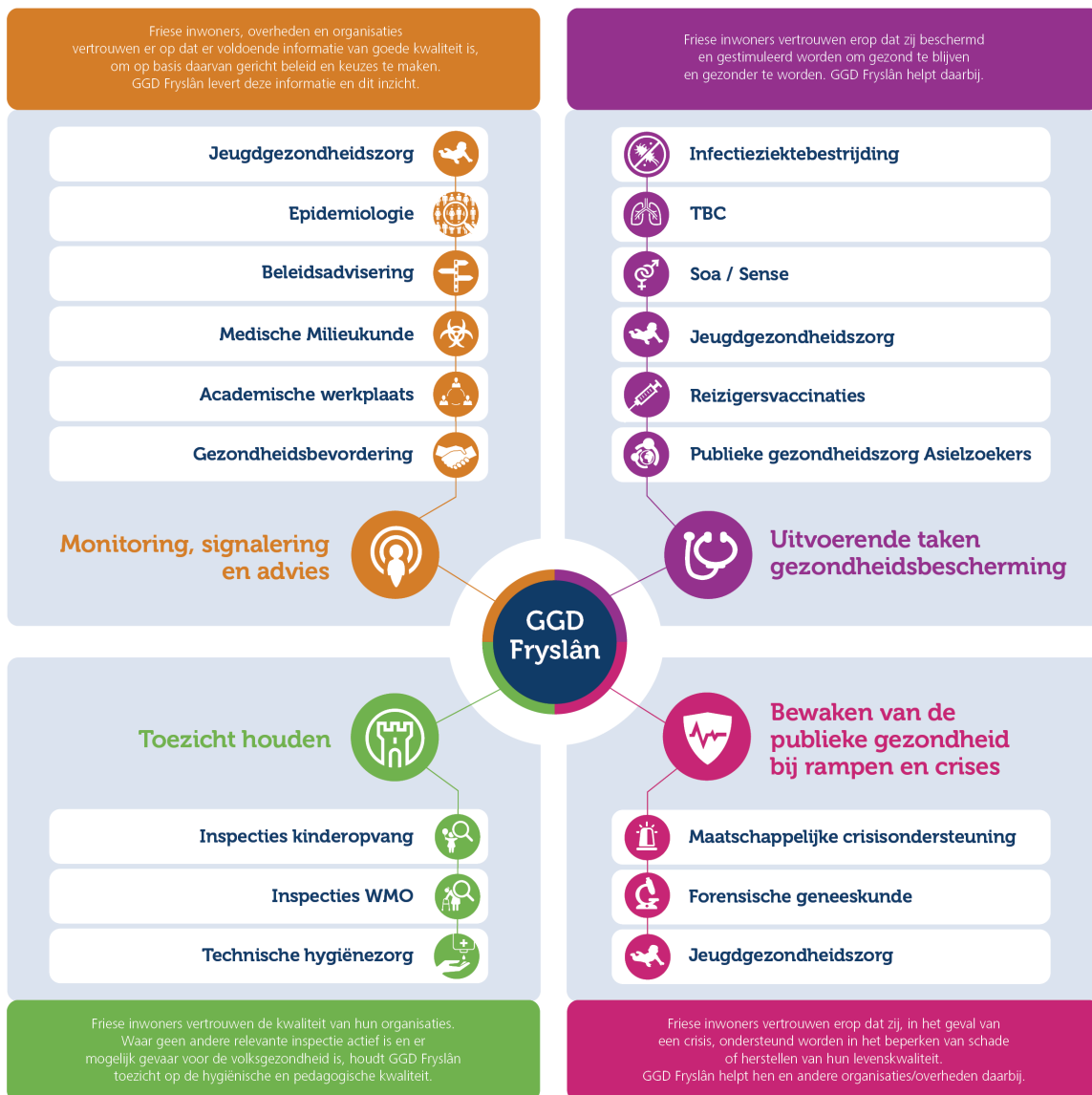
Zowel de Agendacommissie als Bestuurscommissie Gezondheid is in 2019 viermaal bijeen geweest. Naast de reguliere onderwerpen hebben de commissies met name aandacht besteed aan het innovatieprogramma JGZ 3.0, de Omgevingswet, de Friese Preventie Aanpak, het actieprogramma Kansrijke Start en de toekomstbestendige bedrijfsvoering van Veiligheidsregio Fryslân.

In overeenstemming met de vastgestelde begroting 2019 is de verantwoording ingedeeld volgens de bekende vier pijlers:

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

Een overzicht van deze taken en hun wettelijke grondslag is opgenomen als bijlage, zie paragraaf 8.9.

2.2. Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg *(Lokale leefwereld)*

De reguliere uitvoering van de JGZ is conform het afgesproken basispakket. In 2018 is gestart met het programma JGZ 3.0 en is een innovatieagenda voor de komende jaren opgesteld. De thema's van deze agenda zijn: behoeftegericht werken, netwerken, digitalisering, taakherziening en werkomgeving. Door in te zetten op deze thema's, wordt de komende jaren gewerkt aan het toekomstbestendig maken van de JGZ. In 2019 zijn meerdere onderzoeken m.b.t. behoeftegericht werken gestart. In het kader van digitalisering zijn meerdere pilots m.b.t. een Persoonlijke Gezondheidsomgeving (PGO) gestart. Verder is besloten om de taakherziening in de planning naar voren te halen.

Epidemiologie *(Lokale leefwereld)*

De Kindmonitor voor 0-12-jarigen is uitgevoerd en heeft voldoende respons opgeleverd om op gebiedsniveau een analyse te kunnen maken. Over het algemeen ervaren onze kinderen hun gezondheid als (zeer) goed. Verder is in 2019 de Gezondheidsmonitor Go Jeugd 12-18 jaar uitgevoerd. Alle gemeenten zijn geïnformeerd over hun gemeentelijke resultaten. Binnenkort krijgen gemeenten ook een korte samenvatting en de resultaten op gebiedsniveau van hun gemeente. De Schoolmonitor is wat de dataverzameling betreft afgerond. Landelijk wordt er nu een totaalbestand gemaakt en de data opgeschoond. Ons eigen databestand hebben we inmiddels zelf opgeschoond en aan de hand daarvan zijn analyses gemaakt over de deelnemende scholen. Deze scholen hebben hun gezondheidsprofiel gekregen.

Beleidsadvisering *(Lokale leefwereld)*

In het kader van de implementatie van de omgevingswet heeft GGD Fryslân in 2018 binnen de 'Friese Aanpak het omgevingslab Gezondheid gefaciliteerd. In 2019 heeft dit omgevingslab de bouwsteen Gezondheid opgeleverd. Met deze bouwsteen wil GGD Fryslân zich ontwikkelen als adviseur gezonde leefomgeving. In navolging van het Nationaal Preventieakkoord is in 2019 gewerkt aan een lokaal akkoord: De Friese Preventieaanpak. Hiervoor wordt een levensloopbenadering gehanteerd. De Friese Preventieaanpak wordt in juni 2020 vastgesteld, indien mogelijk in aanwezigheid van staatssecretaris Blokhuis. Onderdeel van de Friese Preventieaanpak is het actieprogramma Kansrijke Start. Hiervoor is in 2019 een plan van aanpak vastgesteld.

Medische milieukunde *(Gezonde leefomgeving)*

Het doel van de medische milieukunde is het beschermen en bevorderen van de gezondheid van burgers via het beperken van risico's van milieufactoren en het stimuleren van positieve omgevingsfactoren. In 2019 is aandacht besteed aan onze adviserende rol binnen de Omgevingswet en onderzoek naar het verband tussen longontsteking en geitenhouderijen.

Academische werkplaats Noord-Nederland (AWPG NN) (Leefstijl en vitaliteit)

Met de AWPG NN wil GGD Fryslân (en de andere betrokken partijen) bijdragen aan onderzoek naar de effectiviteit van interventies. Onderzoek naar de effectiviteit van interventies is ook een uitgangspunt van het Nationaal Preventieakkoord.

De belangrijkste projecten binnen de AWPG NN in 2019 betroffen:

- Vitale Regio: GGD Fryslân is in dit programma verantwoordelijk voor monitoring en onderzoek. Binnen monitoring en onderzoek worden drie onderzoekslijnen onderscheiden: effectmeting interventies, kostenevaluatie interventies en proces-evaluatie. Binnen de AWPG NN is uitvoering gegeven aan de onderzoekslijnen effectmeting interventies en procesevaluatie. De onderzoekslijn kostenevaluatie interventies wordt uitgevoerd door zorgverzekeraar De Friesland.
- Seker en Sûn: Seker en Sûn richt zich op de vraag hoe de zorg er in 2030 uit moet gaan zien als gevolg van de sterke vergrijzing en de afname van mensen die op de arbeidsmarkt beschikbaar zijn. In 2019 is een bijdrage geleverd aan de pilot Burgercompetenties van de gemeente Dantumadiel.
- JGZ 3.0: Vanuit de AWPG NN is begeleiding verzorgd voor het onderzoek kennisatelier 'JGZ anno 2025'

Gezondheidsbevordering (Leefstijl en vitaliteit)

Gezondheidsbevordering zet met name in op het bevorderen van een gezonde leefstijl bij de Friese burgers, door het lokaal ondersteunen van en adviseren aan gemeenten en ketenpartners. Drie thema's worden projectmatig opgepakt: alcohol- en drugsgebruik, overgewicht en roken. Het project Nuchtere Fries richt zich op de aanpak van alcohol- en drugsgebruik. In 2019 is een hotspotnalevingsonderzoek uitgevoerd. Een van de aanbevelingen naar aanleiding van dit onderzoek was om meer samenhang binnen gezondheid te realiseren. Dit sluit goed aan bij de beoogde Friese Preventieaanpak. Binnen het platform Nuchter over Gewicht is een NL Vitaal bijeenkomst georganiseerd. SC Heerenveen heeft aangegeven partner/ambassadeur van Nuchter over Gewicht te willen worden. In oktober 2020 is de ondertekening van deze samenwerking, die, in een bredere context vanuit de Friese Preventieaanpak wordt gerealiseerd. In januari 2020 wordt al gestart met de eerste concrete samenwerking in de vorm van het Scoor een Boek-project. In oktober 2018 heeft de bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met de start van het project Rookvrije generatie, hiermee vooruitlopend op de vaststelling van het nieuwe meerjarenbeleidsplan. In 2019 zijn voorbereidingen getroffen om dit project integraal op te nemen in de Friese Preventieaanpak.

Indicatoren

In 2018 zijn door de bestuurscommissie Gezondheid, met het meerjarenbeleidsplan, nieuwe indicatoren vastgesteld.

De Indicators voor deze pijler:

Percentage jongeren dat ooit heeft gerookt/dagelijks rookt:

Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal jongeren dat ooit heeft gerookt en het totale aantal jongeren. Dit percentage daalt nog steeds en is te verklaren door de veranderde wetgeving en de bijbehorende sociale norm.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat ooit heeft gerookt	14%	17%

Percentage jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken

Evenals de voorgaande indicator opgenomen op basis van de keuze in het beleidsplan GGD Fryslân. Deze indicator geeft de verhouding tussen het aantal kinderen ooit alcohol heeft gedronken ten opzichte van het totale aantal jongeren.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat ooit alcohol heeft gedronken	41%	-

Percentage jongeren dat recent binge heeft gedronken

Evenals de voorgaande indicator opgenomen op basis van de keuze in het beleidsplan GGD Fryslân. Deze indicator geeft de verhouding tussen het aantal kinderen dat recent binge heeft gedronken ten opzichte van het totale aantal jongeren.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat recent binge heeft gedronken	26%	-

Percentage jongeren dat ooit/recent cannabis heeft gebruikt

Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal jongeren dat ooit/recent cannabis heeft gebruikt en het totale aantal jongeren.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat ooit cannabis heeft gebruikt	13%	-
Percentage jongeren dat recent cannabis heeft gebruikt	5%	-

Percentage jongeren dat ooit/recent harddrugs heeft gebruikt

Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal jongeren dat ooit/recent harddrugs heeft gebruikt en het totale aantal jongeren.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat ooit harddrugs heeft gebruikt	7%	-
Percentage jongeren dat recent harddrugs heeft gebruikt	3%	-

Percentage kinderen met overgewicht in groep 7

Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal kinderen in groep 7 met overgewicht (excl. obesitas) en het totale aantal kinderen in groep 7.

Indicator	2019	2018
Percentage kinderen met overgewicht in groep 7	14%	11,1

Aantallen:

Indicator	2019	2018
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft bij de GIDS aanpak	9	-
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft op ouderengezondheidszorg	0	-
Aantal gemeenten waarbij de GGD betrokken is op de omgevingsvisie	7	-
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft op de omgevingsvisie	4	-

2.3. Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Infectieziektebestrijding *(Gezonde leefomgeving)*

In 2019 was er veel aandacht voor infectieziekten, ook vanuit het rijk. Vooruitlopend op opname in het RVP is in 2019 uitvoering gegeven aan maternale vaccinatie tegen kinkhoest.

TBC *(Gezonde leefomgeving)*

In heel Nederland zien we een daling van het aantal tbc-patiënten, behalve in Friesland. De meeste patiënten hebben een niet autochtone achtergrond.

SOA/Sense *(Leefstijl en vitaliteit)*

Ten opzichte van 2018 is het aantal consulten in 2019 licht gestegen. Het aantal gevonden SOA's en het vindpercentage zijn vergelijkbaar met het voorgaande jaar.

Jeugdgezondheidszorg *(Gezonde leefomgeving)*

Naast de reguliere uitvoering van het RVP was de uitbraakmaatregel meningokokken W van kracht. In het voorjaar zijn de 14-18-jarigen opgeroepen om zich te laten vaccineren. Het opkomstpercentage was hierbij hoog, namelijk 89%. Positieve bijvangst hierbij was dat er meer meisjes gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om zich gelijktijdig te laten vaccineren tegen HPV. De campagne is inmiddels geëvalueerd en goed verlopen. Daarnaast hebben we ons in 2019 voorbereid op de opname van maternale vaccinatie tegen kinkhoest in het RVP.

Reizigersvaccinaties *(Gezonde leefomgeving)*

De aanhoudende gunstige economische situatie blijft nog steeds merkbaar bij reizigers-advisering en -vaccinatie. Ten opzichte van 2018 is zowel het aantal consulten als het aantal vaccinaties gestegen.

Publieke gezondheidszorg Asielzoekers *(Leefstijl en vitaliteit)*

Het COA heeft de aanbesteding voor PGA doorgezet. De voorlopige gunning is daarbij naar GGD/GHOR Nederland gegaan. De definitieve gunning van de opdracht aan GGD GHOR Nederland wordt op korte termijn verwacht. Het COA heeft eerder per brief laten weten dat zij de huidige overeenkomst wil verlengen. Dat is voor GGD/GHOR Nederland uitgangspunt om de dienstverlening te blijven uitvoeren vanaf 31 december 2019. Voor PGA in Fryslân betekent dit dat er op vijf locaties PGA, inclusief JGZ wordt uitgevoerd. Een eis van het COA dat er een landelijk DD-JGZ PGA komt en per 1 juli operationeel is. Het Pakket van Eisen en de aanbesteding hiervoor wordt momenteel landelijk voorbereid.

De Indicators voor deze pijler:

Percentage jongeren dat recentelijk heeft verzuimd:

Het percentage geeft de verhouding tussen het aantal jongeren dat recentelijk heeft verzuimd en het totale aantal jongeren.

Indicator	2019	2018
Percentage jongeren dat recent ziek is geweest	31%	31%
Percentage jongeren dat recent heeft gespijbeld	17%	16%

Opkomst groeps vaccinatie:

Het Rijksvaccinatieprogramma beschermt kinderen tegen een aantal ernstige infectieziekten. De vaccinatiegraad moet ten minste 90% zijn om voldoende bescherming te verkrijgen voor de groep (herd-immunity). De indicator geeft inzicht in de opkomst voor de inenting van bof, mazelen en rode hond (BMR) en difterie, tetanus en polio (DTP) op de leeftijd van 9 jaar. Het opkomstcijfer van 2019 lijkt lager dan in 2018. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat in het resultaat van 2018 de inhaalronde al is verwerkt en deze cijfers voor 2019 niet bekend zijn. Wanneer de cijfers van de eerste ronde van 2019 worden vergeleken met de cijfers van de eerste ronde van 2018, dan is er sprake van een lichte stijging.

Indicator	2019	2018
Opkomst BMR 9 jaar	89,9%	95%
Opkomst DTP 9 jaar	91,4%	96,2%

Percentage gebruik meldcode kindermishandeling:

Bij verdenking van kindermishandeling treedt de meldcode in werking. Het percentage betreft het aantal unieke cases afgezet tegen het totaal aantal kinderen gezien tijdens het contactmoment, onafhankelijk van eventuele melding AMK.

Indicator	2019	2018
Percentage gebruik meldcode kindermishandeling	0,02%	0,08%

Aantallen:

Indicator	2019	2018
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van de GIDS aanpak op zich neemt	3	-
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van ouderengezondheidszorg op zich neemt	0	-

2.4. Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Maatschappelijke crisisondersteuning (Zorg en veiligheid)

Eind 2018 is GGD Fryslân gestart met een pilot gericht op het doelmatig en doeltreffend organiseren van een niet-acuut advies- en meldpunt voor mensen die de grip op hun leven (tijdelijk) kwijt zijn. De pilot richt zich op een sociaal kwetsbare groep met vaak meervoudige problematiek. In 2019 is besloten om deze pilot met een jaar te verlengen. Daarnaast is in 2019 door alle colleges van B&W besloten om de taken "horen" en "verkennend onderzoek" uit de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz), onder te brengen bij GGD Fryslân. Op het vlak van WijkGGD'ers zijn ook de nodige ontwikkelingsstappen gezet, zowel voor wat betreft bewustwording als regionale samenwerking. We richten ons hierbij meer op het faciliteren van een kenniscentrum op het gebied van OGGZ en personen met verward gedrag. Dit moet uiteindelijk zijn beslag krijgen in fase 2 van de portefeuille Zorg & Veiligheid, die in 2020 zal worden voorgelegd aan het bestuur.

Foresische geneeskunde (Zorg en veiligheid)

Ten opzichte van 2018 is het aantal verrichtingen fors gestegen. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door een toename van bloedproeven om drugsgebruik in het verkeer op te sporen. De Nationale Politie zal de medische arrestantenzorg mogelijk gaan aanbesteden. Naar aanleiding van een aangenomen door de Tweede Kamer is besloten om eerst een marktverkenning uit te voeren. Een daadwerkelijke aanbesteding is daarmee vooruitgeschoven.

Jeugdgezondheidszorg (Zorg en veiligheid)

De jeugdgezondheidszorg is 20 maal ingezet in verband met calamiteiten in wijken/op scholen. Het gaat hierbij om situaties als suïcide, ongevallen, grensoverschrijdend gedrag en een steekincident.

De Indicator voor deze pijler:

Aantallen:

Indicator	2019	2018
Aantal opschalingen naar GROEP	1	2
Aantal PSH-processen	3	-
Aantal suïcides	-	-

2.5. Pijler 4 - Toezicht houden

Op grond van de wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen dienen alle kinderopvanginstellingen jaarlijks te worden geïnspecteerd op het voldoen aan de (wettelijke) kwaliteitseisen. In 2019 zijn alle instellingen bezocht. Hiermee is aan de inspectie eis voldaan. Volgens landelijke cijfers is er geen significante afwijking meer. In 2019 hadden we 19 rode locaties, voor 2020 hebben we 13 rode locaties.

De Indicator voor deze pijler:

Percentage groene profielen kinderopvang

Volgens landelijke cijfers is er niet langer sprake van een significante afwijking. Het aantal "rode locaties" is verder gedaald, van 19 naar 13 locaties.

Indicator	2019	2018
Percentage groene profielen kinderopvang	28,6%	-

2.6. Wat heeft het gekost?

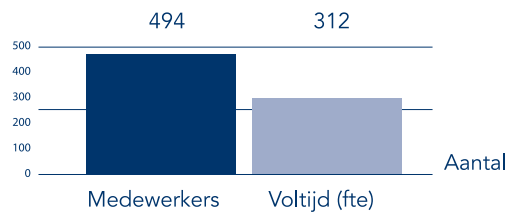
	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid						
Pijler 1	13.503.219	140.947	-13.362.272	15.246.010	1.582.554	-13.663.456
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	-5.773.428	9.912.294	4.896.798	-5.015.496
Pijler 3	1.022.946	572.456	-450.490	1.325.624	865.400	-460.224
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	-	1.541.929	1.418.176	-123.753
	24.159.653	4.573.463	-19.586.190	28.025.857	8.762.928	-19.262.929
Dekkingsmiddelen Gezondheid						
Gemeentelijke bijdrage	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161
	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161
Resultaat voor bestemming	24.159.653	23.373.624	-786.029	28.025.857	27.563.089	462.768
Reservemutaties Gezondheid	100.000	886.029	786.029	100.000	707.929	607.929
Totaal programma Gezondheid na bestemming	24.259.653	24.259.653	-	28.125.857	28.271.018	145.161

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 7.6.

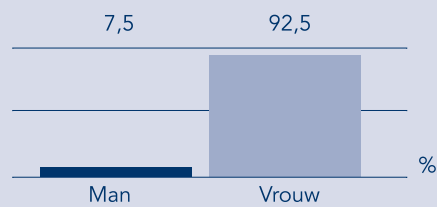

2.7. Feiten en cijfers programma Gezondheid

Cijfers medewerkers 2019

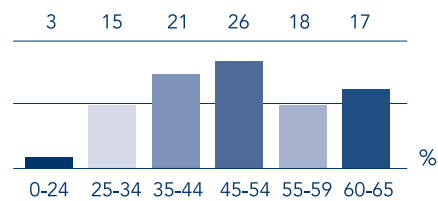

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	37
Vrouw	457

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	14
25-34	75
35-44	111
45-54	126
55-59	75
60-65	93

Gemiddelde leeftijd: 47 jaar

4. Verzuimcijfers	2017	2018	2019
Verzuim	6,44	5,94	5,07
Meldfrequentie	0,87	0,74	0,76

Cijfers per pijler 2019

Pijler 1, Monitoring, signalering en advies

Jeugdgezondheidszorg		
	Consulten cb's 0-18	137.000
	Telefoontjes naar GGD/JGZ	69.700
	Kinderen in beeld bij JGZ	128.000
Aantal consultatiebureaus		46

Pijler 2, Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

Reizigersvaccinatie		
	Vaccinaties	120.152
	Informatieverstrekingen	2.850
	Consulten	14.165

Pijler 3, Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

Forensische geneeskunde		
	Lijkschouwingen	538
	Letsels verklaringen	368
	Totaal aantal verrichtingen	4.306

Pijler 4, Toezicht houden

THZ Technische Hygiëne zorg		
	Inspecties kinderdagverblijven	614
	Scheeps/tattooshops/sexhuizen	115
	Inspectie gastouders	693

3. Programmaverantwoording Crisisbeheersing

3.1. Uitvoering 2019

Risico's in beeld

De crisisorganisatie is continu voorzien van een actueel risicobeeld

- Het Veiligheidsinformatiecentrum Noord-Nederland (VINN) heeft vanaf medio 2019 tweewekelijks "veiligheidsbeelden" verstuurd aan de ruim 200 Friese crisisfunctionarissen. Naast tastbare zaken (incidenten, evenementen, multidisciplinaire oefeningen) is ook aandacht besteed aan "trending topics" in de media en relevante maatschappelijke thema's. Naast deze reguliere veiligheidsbeelden zijn er specifieke veiligheidsbeelden over de droogte en de jaarwisseling verstuurd.
- In opdracht van de Bestuurscommissie Veiligheid heeft de afdeling Crisisbeheersing een Informatieknoppunt ingericht voor de voorbereidingen op de grootschalige (protest)acties van de boeren in december 2019. Gemeenten, Provincie, Politie en crisispartners hebben dagelijks informatie aangeleverd voor een Fries veiligheidsbeeld. Dit Veiligheidsbeeld is op werkdagen gedeeld met de betrokken partners en gepubliceerd in LCMS. De voorbereiding van VRF heeft plaatsgevonden in afstemming met het SGBO van de Politie, Openbaar Ministerie en de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe.

Plannen sluiten aan bij de behoeftes van crisisfunctionarissen

Compacte taak- en informatiekaarten

- VRF heeft in 2019 compacte taak- c.q. informatiekaarten opgesteld voor incidenten met asbest, voor spoorincidenten en voor terrorismegevolgbestrijding. Deze taakkaarten verschaffen de crisisfunctionarissen van brandweer, geneeskundige zorg, politie, MkNN, gemeenten (bevolkingszorg, communicatie) in één oogopslag helderheid over de specifieke aandachtspunten die bij een incident aan de orde kunnen komen.

Crisisplan wordt uiterlijk in 2021 vastgesteld

- Eén van onze beleidsvoornemens was om in 2019 het bestaande crisisplan (in werking getreden op 1 januari 2016) te actualiseren en bestuurlijk te laten vaststellen. Dit actualisatietraject heeft vertraging opgelopen vanwege de extra inzet in verband met de containercalamiteit. De Bestuurscommissie Veiligheid heeft tijdens de vergadering van 14 november 2019 besloten om de looptijd van het huidige regionaal crisisplan (2016-2019) te verlengen tot de vaststelling van het nieuwe crisisplan (uiterlijk in 2021).

Generiek rampbestrijdingsplan wordt in 2020 vastgesteld

- VRF heeft drie inrichtingen waarvoor een rampbestrijdingsplan is opgesteld; de afdeling Crisisbeheersing is bezig om deze drie RBP's (Motip Dupli, BASF, Renewi) te clusteren tot één generiek rampbestrijdingsplan met afzonderlijke informatiekaarten voor de drie inrichtingen. Dit generieke rampbestrijdingsplan wordt – in afwijking van de planning - niet in 2019 maar in de eerste helft van 2020 vastgesteld door de Bestuurscommissie Veiligheid ("gelijktijdig worden dan de drie bovengenoemde rampbestrijdingsplannen ingetrokken). De Bestuurscommissie Veiligheid heeft tijdens de vergadering van 14 november 2019 besloten om af te wijken van de wettelijke termijn voor het opnieuw bezien en bijwerken van de rampbestrijdingsplannen.

Vergroten veiligheidsbewustzijn van burgers

- In 2019 hebben we onze publiekswaarschuwing over risicocommunicatie (www.vrfryslan.nl/laatjenietverrassen) gemaakt. Op deze website staat uitgewerkt wat inwoners kunnen doen om goed voorbereid te zijn op risico's uit ons regionale risicoprofiel (zoals extreem weer, verkeersincidenten, brand en explosie, online oplichting en cyberaanvallen).

Vorbereiding op (dreigende) overstroming en ernstige wateroverlast

- De inspanningen die VRF verricht voor de preparatie op watercrisisbeheersing vloeien voort uit het Deltaprogramma (meerlaagsveiligheid) en de Strategische Agenda van het Veiligheidsberaad (WAVE 2020).
- Onder regie van VRF heeft de multidisciplinaire werkgroep "Hoog water en evacuatie" (bestaande uit vertegenwoordigers van onder andere de Waddengemeenten, gemeente Harlingen, provincie, Wetterskip en Rijkswaterstaat) in 2019 een eerste – ambtelijk - concept van de impactanalyse opgesteld. Dit concept wordt in de eerste helft van 2020 besproken met onder andere vitale partners. De definitieve Impactanalyse wordt in de 2e helft van 2020 voorgelegd aan de Bestuurscommissie Veiligheid. Deze door het bestuur vastgestelde impactanalyse vormt vervolgens de opmaat voor de in 2021 op te stellen evacuatiestrategieën (voor de Wadden en voor de vaste wal).

Netwerksamenwerking**Relatiebeheer met bestaande en nieuwe partners**

- In 2019 heeft de afdeling Crisisbeheersing onder andere thematische bijeenkomsten georganiseerd over crisiscommunicatie, klimaatverandering, crowdmanagement tijdens de Elfstedentocht en Zorg & Veiligheid. Onze partners waardeerden deze bijeenkomsten met gemiddeld een 7,5.

Partners weten hoe zij moeten handelen voor, tijdens en na een crisis

- In 2019 zijn diverse samenwerkingsafspraken gemaakt, enkele voorbeelden: in 3Noord verband zijn afspraken gemaakt met de spoorpartijen (ProRail, Arriva en NS) over de nieuwe Informatiekaart Spoor (als vervanger van het Trein Incident Management Plan Noord-Nederland), met de Meldkamer (regionale invulling van het Landelijk Meldkamer Systeem) en met de ziekenhuizen en de Dokterswacht.
- Met de Kustwacht is een overeenkomst gesloten over de aansluiting op LCMS ("de eerste externe partner die is aangesloten op LCMS").

Inwoners betrokken bij de crisisorganisatie

- In 2019 hebben wij voor het eerst inwoners betrokken bij onze oefeningen (oefening Terrorismegevolgbestrijding en oefening Kornwerderzand). De reacties van de burgers waren na afloop van deze oefeningen positief.

Crisisorganisatie 24/7**Kernbezetting crisisorganisatie**

- Vanwege het vertrek van bestaande crisisfunctionarissen zijn nieuwe crisisfunctionarissen (van een OL, Leider CoPI, AC-GHOR, Ovd-G tot nieuwe crisisfunctionarissen voor Bevolkingszorg) geworven. Het streven om in alle functiegroepen zes piketfunctionarissen te hebben is in 2019 gerealiseerd.

Vakbekwame crisisfunctionarissen

- De Friese crisisorganisatie bestond uit ruim 200 personen verdeeld over 24 functie-groepen. In 2019 heeft de afdeling Crisisbeheersing actief invulling gegeven aan het “warme loopbaanbeleid” van al deze crisisfunctionarissen middels het aanbieden van diverse vakbekwaamheidsactiviteiten.

In het jaarplan “Vakbekwaamheid” 2019 stonden drie speerpunten centraal

- Kwaliteitsverbetering crisisorganisatie: er is geïnvesteerd in het bestuurlijk adviseren (diverse ROT-GBT-oefeningen), het stellen van een crisisdiagnose (trainingen voor OL'n, Adviseurs OL'n en IM'ers) de samenwerking tussen de Leider CoPI en de OL, het informatiemanagement (trainingen netcentrisch werken in de keten voor CoPI en ROT-leden), het Golden Hour (aanrijdoefeningen CoPI, opstarttrainingen GHOR), competentiemetingen voor diverse crisisfunctionarissen.
- Crisisfunctionarissen bekend maken met nieuwe typen crises: er is geïnvesteerd in terrorismegevolgbestrijding (leertraject TGB voor alle crisisfunctionarissen, grote oefening Extreem Geweld), cybergevolgbestrijding (vier ROT-GBT-oefeningen met als scenario uitval spraakdata) en sociale veiligheid (Aanpak Voorkoming Escalatie: in samenwerking met het Veiligheidshuis Fryslân zijn casuïstiekbesprekingen georganiseerd voor de gemeenten).
- Maatwerkprogramma bestuurders en gemeentesecretarissen: in 2019 is tijdens trainingen en bijeenkomsten aandacht besteed aan het effectief omgaan met bestuurlijke dilemma's bij rampen en crises, taken en werkwijze RBT, crisiscommunicatie, de Elfstedentocht (RBT-training), extreem geweld/ terrorismegevolgbestrijding.

Inzetten Friese crisisorganisatie

- De Friese crisisorganisatie is in 2019 twaalf keer in actie gekomen bij GRIP-inzetten. Naast de containercalamiteit (GRIP-4) is de crisisorganisatie ingezet bij de landelijke telefoniestoring KPN, met als effect uitval 112 (GRIP-2 in het hele land) en bij tien GRIP-1 inzetten (botsing trein met vrachtauto in Leeuwarden / meerdere verkeersongevallen op de A32 i.v.m. dichte mist / branden in zorginstellingen Appelscha en Sint Nicolaasga / brand in woonboerderij in Sint Jacobiparochie / brand kringloopwinkel Sneek / boerderijbrand in Niawier / brand portiekflat Leeuwarden / kettingbotsingen in dichte mist op A32 en A7).

Inspectie-onderzoeken

Periodiek Beeld van de rampenbestrijding en Crisisbeheersing 2016-2018

- Begin 2020 brengt de Inspectie Justitie en Veiligheid voor de vierde keer een periodiek beeld uit aan de minister van Justitie en Veiligheid over de rampenbestrijding en crisisbeheersing in het land (voorheen de ‘Staat van de Rampenbestrijding’). Eerdere versies verschenen in 2010, 2013 en 2016. Het periodiek beeld 2019 heeft betrekking op de jaren 2016 t/m 2018.
- De afdeling Crisisbeheersing heeft in 2019 een bijdrage geleverd aan de deelonderzoeken “Operationele Prestaties” en “Kwaliteit”.

Deelonderzoek Kwaliteit

- De beoordeling van de Inspectie luidde als volgt: Verantwoording aan algemeen bestuur: “op orde”; Evalueren van risicobeheersing, voorbereiding en uitvoering: “voorbeeld voor anderen”; Leren en bijstellen intern: “op orde”.
- De Bestuurscommissie Veiligheid is op 2 oktober 2019 geïnformeerd over het deelonderzoek.

Deelonderzoek Operationele Prestaties

- De Inspectie heeft de operationele prestaties beoordeeld aan de hand van 2 systeemtesten, 15 GRIP-incidenten, 3 niet-GRIP-incidenten en 23 oefeningen.
- Conclusie van de Inspectie is dat VRF de 5 processen die een rol spelen bij de aanpak van rampen en crises “op orde” heeft (NB: dit is de hoogste te verkrijgen score); de Inspectie is voorts van mening dat onze belevingsonderzoeken navolging verdienen door andere Veiligheidsregio's.
- De Bestuurscommissie Veiligheid wordt in 2020 geïnformeerd over dit deelonderzoek.

Inspectie-onderzoek terrorismegevolgbestrijding

- In de 2e helft 2018 heeft VRF haar medewerking verleend aan een inspectie-onderzoek over de voorbereidingen van veiligheidsregio's op hulpverlening na een terroristische aanslag. De Inspectie heeft haar onderzoeksrapport eind 2019 aangeboden aan de voorzitters van de veiligheidsregio's.
- De Bestuurscommissie Veiligheid wordt in 2020 geïnformeerd over dit onderzoek.

Inspectie-onderzoek Crisiscommunicatie bij de uitval van 112 op 24 juni 2019

- In september 2019 heeft VRF haar medewerking verleend aan bovengenoemd inspectie-onderzoek. De Bestuurscommissie Veiligheid wordt geïnformeerd zodra de Inspectie haar bevindingen heeft gedeeld met de veiligheidsregio's.

Advisering

Veilige en feestelijke publieksevenementen

- In zijn algemeenheid kan worden geconcludeerd dat 2019 een veilig en feestelijk evenementenjaar is geweest. Naast de jaarlijkse reguliere evenementen (van de Visserijdagen en Psy-Fi tot Skûtsjesilen, de PC en Oerrock) heeft VRF, gemeenten geadviseerd over de Elfsteden Zwemtocht Maarten van der Weijden; op verzoek van betrokken bestuurders heeft VRF het initiatief genomen om de betreffende gemeenten bijeen te brengen en samenwerkingsafspraken te maken voor de editie van 2019. Ook dit evenement is veilig en feestelijk verlopen ("ondanks de 112-storing die op deze dag aan de orde was");
- Op verzoek van de betrokken gemeenten heeft de afdeling Crisisbeheersing locatieprofielen opgesteld voor de Sneekweek (dance-event Garden of Dance "op het Bristol-plein") en voor het Flaeijel feest in Oudehorne.

Elfstedentocht op de schaats

- Naar aanleiding van de aanbevelingen uit een RBT-training over de Elfstedentocht (februari 2019) zijn bestuurlijke uitgangspunten opgesteld om een nieuwe Elfstedentocht gezond en veilig te laten verlopen. Uitgangspunten zijn o.a. geformuleerd omtrent zelfredzaamheid, regionaal boven gemeentelijk (gezamenlijke afstemming in thema's als crowdmanagement, verkeer en vervoer, communicatie), de Elfstedentocht is geen commercieel evenement, bestuurlijke afstemming in de voorbereiding op en tijdens een Elfstedentocht ("o.a. werken in de GRIP-4 structuur, conform de ervaringen met de containercalamiteit").
- De Bestuurscommissie Veiligheid heeft de uitgangspunten op 20 juni 2019 vastgesteld.
- In de 2e helft van 2019 hebben alle betrokken partijen (de Elfstedenvereniging, de betrokken gemeenten, Politie, vervoerders, brandweer en geneeskundige kolom) "hun" planvorming geactualiseerd.

Aanpak Voorkoming Escalatie (sociale calamiteiten)

- VRF heeft in opdracht van de gemeenten van 1 juni 2017 tot 1 juni 2019 een coördinatiepunt ingericht met als doel gemeenten te ondersteunen bij de implementatie van de AVE. Door middel van bijeenkomsten, trainingen en oefeningen zijn verbindingen gelegd binnen gemeenten (tussen zorg en veiligheid), tussen gemeenten en met ketenpartners.
- In de Bestuurscommissie Veiligheid van 20 juni 2019 zijn de projectresultaten besproken en is de suggestie gedaan om de taak - om als gemeenten bekwaam te worden en te blijven in het werken met de AVE per 1 januari 2020 bij de GGD/VRF onder te brengen.
- De bestuurscommissie Gezondheid heeft op 14 november 2019 positief besloten op een daartoe strekkend voorstel.

Omgevingswet

- In 2019 is de bouwsteen Veiligheid opgeleverd. Gemeenten kunnen deze bouwsteen gebruiken als inspiratiedocument voor het opstellen van hun omgevingsvisie. Inhoudelijke thema's in de bouwsteen Veiligheid zijn: externe veiligheid, evenementen, verkeersveiligheid, sociale veiligheid, klimaat en energietransitie. De bouwsteen is volgens hetzelfde format als de bouwsteen gezondheid opgesteld.
- De Bestuurscommissie Veiligheid is op 2 oktober en 14 november geïnformeerd over de bouwsteen Veiligheid. In december is de bouwsteen besproken in de Stuurgroep De Friese Aanpak. In 2020 wordt de bouwsteen opgenomen op de website Omgevingslab.frl en gepresenteerd in de VFG-commissie Ruimte en Wonen.

Evalueren

Evaluatie containercalamiteit

- Vanaf 2 januari 2019 is er ruim een maand sprake geweest van een GRIP-situatie in Fryslân vanwege overboord geslagen en aangespoelde containers op en nabij de Waddeneilanden. Op 6 februari 2019 is er door het Regionaal Beleidsteam afgeschaald naar GRIP 0.
- Door de Bestuurscommissie Veiligheid van Veiligheidsregio Fryslân is op 13 februari 2019 opdracht gegeven om de evaluatie van dit GRIP-incident door het IFV te laten uitvoeren.
  - Net zoals bij elke evaluatie vormde het toetsingskader van de Inspectie Justitie & Veiligheid (J&V) de basis voor de evaluatie. Hierin komen de processen alarmering & opschaling, leiding & coördinatie, informatiemanagement, (externe) communicatie en afschalen aan bod. Aanvullende evaluatiepunten waren de "flexibilisering van de GRIP-structuur", "de coördinerende rol van Veiligheidsregio Fryslân", "zelfredzaamheid/netwerksamenleving" en "voorbereiding op rampen en crises in het Waddengebied: planvorming versus praktijk"
  - De afdeling Crisisbeheersing heeft het IFV vanaf februari continu ondersteund en gefaciliteerd bij haar werkzaamheden in het kader van deze evaluatie. In maart en april hebben alle interviews met betrokken crisisfunctionarissen en samenwerkingspartners plaats gevonden.
- Op 20 juni 2019 is het IFV-rapport gepresenteerd aan pers en publiek (rapport tevens openbaar).
- Op 2 oktober 2019 is het rapport officieel aangeboden aan de Bestuurscommissie Veiligheid (incl. verlenen van decharge aan de opdrachtnemer, voortgang van de acties op de aanbevelingen borgen via het reguliere proces van planning & control).

Bestuurlijk Waddenoverleg (BWO+)

- Het BWO+ heeft vanaf 6 februari de bestuurlijke afstemming over de verdere afhandeling van de gevolgen van de overboord geslagen containers van de MSC Zoë verzorgd; het BWO+ heeft zich daarbij gericht op de berging van de containers, de schadeafhandeling en het schoonmaken/opruimen. Ecologische effecten worden onderzocht onder regie van het Regionaal College Waddenzee (RCW).

Opgestelde evaluaties

- Rode Draad 2018
  - In 2019 is een Rode Draad over 2018 (op basis van 6 GRIP-inzetten, 3 niet GRIP-inzetten, 23 vakbekwaamheidsactiviteiten) opgesteld alsmede een Rode Draad 2018 Netwerksamen(be)leving (op basis van 4 onderzoeken onder burgers, bedrijven en instellingen); beide rode draden zijn gedeeld met de crisisfunctionarissen.
- Evaluaties 2019
  - De Friese crisisorganisatie is in 2019 twaalf keer in actie gekomen bij GRIP-inzetten. Van 11 van deze inzetten zijn evaluaties opgesteld ("de kettingbotsingen in dichte mist op oudejaarsavond worden nog geëvalueerd"). Ook van deze inzetten wordt in 2019 een Rode Draad opgeleverd; de hieruit voortvloeiende actiepunten zullen met de betrokkenen worden gedeeld.
- Belevingsonderzoeken 2019
  - Er zijn zes belevingsonderzoeken uitgevoerd (brand woonboerderij Sint-Jacobiparochie, brand woonzorgcomplex Sint Nicolaasga, brand estafette kringloopwinkel Sneek, landelijke storing 112, brand in portiekflat Leeuwarden en brand in sporthal Sint Nicolaasga).

3.2. Wat heeft het gekost?

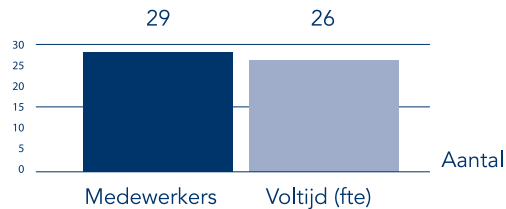
	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019		
Programma Crisisbeheersing						
Producten Crisisbeheersing	4.232.447	188.203	-4.044.244	4.353.055	304.963	-4.048.092
Dekkingsmiddelen Crisisbeheersing						
Rijksbijdrage BDuR	-	2.726.868	2.726.868	-	2.784.092	2.784.092
Gemeentelijke bijdrage	-	1.255.100	1.255.100	-	1.255.100	1.255.100
	-	3.981.968	3.981.968	-	4.039.192	4.039.192
Resultaat voor bestemming	4.232.447	4.170.171	-62.276	4.353.055	4.344.155	-8.900
Reservemutaties Crisisbeheersing	-	62.276	62.276	57.225	62.276	5.051
Totaal programma Crisisbeheersing na bestemming	4.232.447	4.232.447	-	4.410.280	4.406.431	-3.849

Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 7.6.

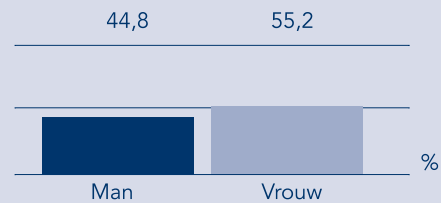

3.3. Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing

Cijfers medewerkers

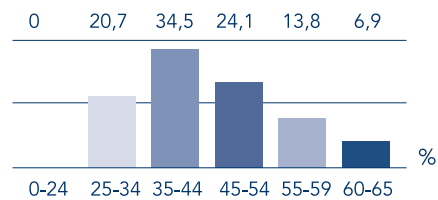

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	13
Vrouw	16

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	0
25-34	6
35-44	10
45-54	7
55-59	4
60-65	2

Gemiddelde leeftijd: 44 jaar

4. Verzuimcijfers	2017	2018	2019
Verzuim	3,29	1,39	2,02
Meldfrequentie	1,00	0,98	0,54

Activiteiten 2019

Feiten en cijfers programma Crisisbeheersing	Aantal
Thematische bijeenkomsten met partners	10
Publieksevenementen:	
adviezen over C-evenementen	10
adviezen over B-evenementen	100
Vakbekwaamheidsactiviteiten crisisorganisatie	100
GRIP-inzetten	12
Niet GRIP-inzetten	1
Evaluaties van:	
GRIP-inzetten	12
Niet GRIP-inzetten	1
Vakbekwaamheid	20
Evenementen	2
Burger- en Partnerbelevingsonderzoeken	6

4. Programmaverantwoording Brandweer

4.1. Beleidsplan Veiligheid 2019-2022

Veiligheid is geen exclusieve taak van de Veiligheidsregio. Alleen samen met burgers en organisaties kunnen we Fryslân veiliger maken. In november 2018 is het Beleidsplan Veiligheid voor de periode 2019-2022 door het bestuur vastgesteld. Gedurende deze beleidsperiode zoekt Brandweer Fryslân samen met Crisisbeheersing actief de samenwerking op met anderen in onze netwerksamenleving. Door het slim inzetten van data en technologie willen we de veiligheid in Fryslân verder vergroten. Bovendien zijn we nieuwsgierig en ons steeds bewust wat er in onze omgeving gebeurt. Zo kunnen we goed inspelen op de veranderende wereld om ons heen.

De volgende speerpunten zijn specifiek voor Brandweer Fryslân en laten zien wat de ambitie voor 2022 is.

Samen aantoonbaar paraat

In 2022 zijn wij Samen aantoonbaar Paraat en voelen wij ons gezamenlijk verantwoordelijk voor de brandweezorg in Fryslân. Op basis van een betrouwbaar en actueel beeld van de repressieve slagkracht (mens en materieel) anticiperen wij adequaat op paraatheidsproblemen. Dit vraagt om openheid en het gewoon vinden om met elkaar het goede gesprek te voeren over paraatheid en de geleverde operationele prestaties. Het is vanzelfsprekend dat we hierover, op basis van vastgestelde normen, rapporteren. Ook bereiden wij ons, als netwerksamenleving, voor op de paraatheidsvraagstukken van de toekomst.

Samen aantoonbaar vakbekwaam

In 2022 beschikken wij over een effectief en efficiënt trainingsprogramma dat aansluit op de behoefte van de medewerkers en de risico's in hun omgeving. Ons PPMO-programma zorgt ervoor dat al het personeel medisch geschikt is voor de taken die ze moeten kunnen uitvoeren. Het brandweerpersoneel heeft inzicht in de eigen mate van vakbekwaamheid en voelt zich daar zelf verantwoordelijk voor. Behalve de medewerker hebben zowel de ploegleider als het clusterhoofd inzicht in de stand van de vakbekwaamheid en kan er tijdig bijgestuurd worden op afwijkingen. Middels een flexibel vakbekwaamheidsprogramma kunnen wij inspelen op nieuwe inzichten en noodzakelijkheden voor onze repressieve organisatie.

Risicobewust en Risicogericht samenwerken

In 2022 werken wij Risicobewust en Risicogericht samen en richten wij ons primair op de risico's die ertoe doen. Juist op deze risico's kunnen wij vanuit onze integrale deskundigheid meerwaarde laten zien. Om deze deskundigheid te kunnen bieden, zijn wij risicobewust. Wij hebben voldoende besef van risico's in de omgeving. Intern zijn de verschillende disciplines met elkaar verbonden. Om goed risicogericht te kunnen werken hebben wij kennis van incidenten, incidentverloop en incidentbestrijding, maar ook van ons repressieve potentieel. En om veilig en effectief repressief op te kunnen treden, hebben brandweermensen kennis van de preventief aanwezige voorzieningen, hulpmiddelen en de werking daarvan.

4.2. Verantwoording op belangrijkste ontwikkelingen

Samen aantoonbaar paraat

Binnen het speerpunt 'Samen aantoonbaar paraat' zijn we aan de slag met de paraatheid nu en de paraatheid van de toekomst. De paraatheid van onze posten staat, met name overdag, steeds vaker onder druk. Dit omdat onze vrijwilligers buiten hun woonplaats werken en daardoor niet altijd beschikbaar zijn. Daarnaast speelt mee dat vrijwilligers zich willen binden aan de Brandweer, maar ook tijd willen investeren in hun gezin en zich willen inzetten voor bijv. de sportclub. Kortom; de invulling en beleving van de vrijwilligheid is veranderd en in ontwikkeling. Daarom zijn wij volop met onze vrijwilligers en beroepsmedewerkers in gesprek over hoe we samen de paraatheid kunnen blijven borgen. We experimenteren met paraatheidspilots om te ontdekken wat werkt en niet werkt als (vaak tijdelijke) oplossing. Tot slot denken we na over de brandweer van toekomst. Wat we weten, is dat de brandweer niet blijft zoals deze nu georganiseerd is. Wat we niet weten, is hoe de brandweerorganisatie er over een aantal jaren uitziet. We zullen daarom dynamischer moeten werken, samen gaan werken met nieuwe partners en het gesprek over hoe we samen zorgen voor brandveiligheid en brandweezorg in de netwerksamenleving (besturen, burger, bedrijven, onderwijs, etc.).

Samen aantoonbaar vakbekwaam

In het kader van dit speerpunt is verder gewerkt aan de ontwikkeling van een registratiesysteem om op verschillende niveaus inzicht te krijgen in de vakbekwaamheid van Brandweer Fryslân. Niet alleen organisatiebreed, maar ook op post en individueel niveau. Op deze wijze is de vakbekwaamheid beter inzichtelijk en een meer gedeelde verantwoordelijkheid. Op postniveau is dit jaar veel inspanning geleverd om, naast het reguliere oefenprogramma, de posten bekwaam te maken met bijvoorbeeld nieuwe voertuigen (tankautospuiten, hoogwerkers) en de werkwijze rond Uitruk op Maat (flexibele voertuigbezetting). Ook op landelijk niveau wordt bijgedragen aan de vakbekwaamheid van brandweerpersoneel. Brandweer Fryslân werkt mee aan het actualiseren van verschillende opleidingen en deze nog meer aan te laten sluiten op behoeften en mogelijkheden van (vrijwillig) brandweerpersoneel. De ontwikkelingen rondom de taakdifferentiatie van brandweervrijwilligers worden nauwgezet gevolgd. We houden rekening met de wijziging van de functie-inhoud van brandweervrijwilligers en dat dit consequenties heeft voor het vakbekwaam worden en blijven.

Risicogericht en risicobewust samenwerken

Een groot deel van de reguliere taken die Brandweer Fryslân uitvoert dragen bij aan het speerpunt Risicogericht en risicobewust samenwerken. Denk aan de activiteiten van Brandveilig Leven, reguliere advies- en controletaken vanuit risicobeheersing en incidentbestrijding. Samen met gemeenten, ketenpartners en de maatschappij werken we aan risicogericht en risicobewust samenwerken. Daarnaast hebben de medewerkers van afdeling Risicobeheersing, om een extra kwaliteitsslag te maken, hun competenties gemeten en bijscholing gevolgd. Wij blijven ons deze beleidsperiode inzetten op het versterken van risicogericht en risicobewust samenwerken.

Taakdifferentiatie vrijwilligers

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor vrijwilligers bij de brandweer is in strijd met de Europese wet- en regelgeving. Na deze uitspraak door het Europese Hof volgt de vraag welk systeem van brandweezorg wel toekomstbestendig is. Binnen de gestelde juridische kaders kan de huidige vorm van vrijwilligheid bij de brandweer niet blijven bestaan. Daarom worden veiligheidsregio's gedwongen om na te denken over de consequenties hiervan. Op 9 december 2019 sprak het Veiligheidsberaad met Minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid (JenV) over de opbrengst van de door hen ingestelde denktank 'Taakdifferentiatie brandweer'. De denktank had als opdracht te onderzoeken hoe, met behoud van vrijwilligheid, de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten. Er moet worden voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Het Veiligheidsberaad en de Minister hebben de denktank de vervolgoopdracht tot nadere uitwerking gegeven, zodat besluitvorming kan plaatsvinden. Dit houdt in het kort in dat zij het verschil in taken gaan beschrijven tussen vrijwilligers en beroepskrachten. En vervolgens kijken naar wat dit betekent naar het vakbekwaam worden en blijven.

Het Veiligheidsberaad en de Minister van JenV streven naar een stelsel inclusief vrijwilligheid, dat in alle veiligheidsregio's kan worden gehanteerd en zoveel mogelijk kan worden afgestemd op de behoeften per Veiligheidsregio. Nog voor de zomer van 2020 vindt besluitvorming plaats tijdens het overleg van het Veiligheidsberaad met de Minister van JenV.

Project dekkingsplan 2.0

Op 19 oktober 2017 heeft de Bestuurscommissie Veiligheid het Dekkingsplan 2.0 vastgesteld. De implementatie van het dekkingsplan loopt voorspoedig. Met het bestuur is afgesproken om periodiek over de voortgang te rapporteren. Hierbij wordt specifiek aandacht besteed aan de prestaties van de tweede tankautospuiter op posten waar in het kader van het Dekkingsplan 2.0 de tweede tankautospuiter van die posten een andere rol kreeg toebedeeld. In mei 2019 is het bestuur voor het eerst geïnformeerd over de tweede tankautospuiter. In mei 2020 wordt nogmaals de inzet van de tweede tankautospuiter met het bestuur gedeeld om zo ook een eventuele trend te kunnen beschrijven.

Slim alarmeren

Brandweer Fryslân werkt aan het verbeteren van het inzicht in de paraatheid. Het doel is om proactiever te kunnen reageren op de te verwachten onderbezetting en sneller te kunnen reageren op onderbezetting na alarmering. Dit willen we doen door een beschikbaarheidssysteem met een terugmeldfunctie aan te schaffen. Om de juiste werkwijze en het systeem te bepalen zijn in mei 2019 pilots voor slim alarmeren gestart bij de brandweerposten Akkrum, Sneek, Franeker, Drachten, Langweer, Grou, Damwoude en Wolvega. De pilots lopen tot en met januari 2020. Voor de pilots is een koppeling gerealiseerd tussen de drie noordelijke veiligheidsregio's (Fryslân, Groningen en Drenthe) en de Meldkamer Noord-Nederland. Na afloop van de pilots start een uitgebreide evaluatie gericht op een inzicht in de toegevoegde waarde van slim alarmeren, de gebruiksmogelijkheden, de gebruiksbereidheid bij de brandweerposten en de (investerings)kosten.

Uitruk op Maat

In maart 2019 is de werkwijze bij repressief optreden met minder dan zes personen, oftewel uitrukken op maat, door het bestuur vastgesteld. Het uitrukken op maat past binnen het bestuurlijk vastgestelde Dekkingsplan 2.0. De implementatie van deze werkwijze op de posten is inmiddels gestart. In mei 2019 zijn de brandweerposten bijgepraat over de flexibele voertuigbezetting en de uitrol van de werkwijze door middel van bijscholing en oefenen. Synchroon hieraan liep het toetsen van de werkwijze via de risico-inventarisatie & evaluatie (RI&E). Deze RI&E is inmiddels, mede door de ondernemingsraad, goedgekeurd. In de tweede helft van 2019 is er veel inspanning verricht om, naast de reguliere oefenprogramma's, de posten bij te scholen conform het ontworpen scholingsprogramma. Hierbij hebben de posten met knelpunten op het gebied van bezetting, en waar een grotere behoefte bestaat aan het uitrukken op maat, prioriteit gekregen. De resterende posten volgen in 2020. De werkwijze, het scholingsprogramma en de RI&E zijn ook gedeeld binnen met veiligheidsregio's Groningen en Drenthe zodat wij op de hoogte zijn van elkaar werkwijze en wij van elkaar kunnen leren.

Grootschalig brandweer optreden

Brandweer Fryslân heeft samen met Groningen, Drenthe en Meldkamer Noord-Nederland de procedures voor grootschalig brandweer optreden (GBO) geharmoniseerd en doorontwikkeld. De procedures voor GBO worden ingezet vanaf zeer grote incidenten waar hulp van meer dan vier brandweereenheden nodig is, een zogenaamd peloton. Bij pelotonsinzetten wordt direct voor langere tijd een groot beroep gedaan op meerdere posten. Hierbij ontstaat het risico dat er gebieden met verminderde dekking ontstaan omdat er eenheden naar een incident zijn gestuurd. Er is ervoor gekozen om de restdekking van de drie noordelijke regio's gezamenlijk te borgen door een meer dynamische samenstelling van pelotons op basis van actuele paraatheid en inzetbaarheid. Hierdoor wordt de snelst beschikbare hulp gealarmeerd waarbij gelijktijdig de restdekking geborgd blijft. De provinciegrenzen tussen de drie regio's worden daarvoor losgelaten. In de praktijk is het nu mogelijk dat er eenheden vanuit Groningen en/of Drenthe komen assisteren bij incidentbestrijding in Fryslân. Daarnaast is afgesproken om onderling meer gebruik te gaan maken van specialistische eenheden, kennis en materieel. Zo levert Drenthe een bijdrage in natuurbrandbestrijding, Groningen in specialistische blussing op industriële schaal en levert Fryslân logistieke slagkracht.

Realisatie brandweerkazerne Oudega

Het bestuur heeft in december 2018 ingestemd met het realiseren van een brandweerkazerne in Oudega. Na een intensieve selectieperiode zijn in mei 2019, 23 personen gestart met hun opleiding tot manschap. Het doorlopen van de opleiding verloopt voorspoedig. Het doel is om in 2022 na afronding van de opleidingen en het inrichten van een tijdelijke brandweerkazerne de post Oudega operationeel te hebben. De realisatie van de brandweerkazerne wordt gedurende deze periode gemonitord en vinden er go/no-go momenten plaats. Een belangrijk aandachtspunt is de paraatheid van de post. Deze moet voldoende zijn om de gewenste snellere brandweezorg voor het dorp te kunnen borgen. Intussen blijft de brandweezorg in Oudega en omgeving geborgd door de brandweerkazernes Burgum en Drachten.

Natuurbrandbestrijding

In 2018 bleek dat natuurbranden in het verzorgingsgebied van Brandweer Fryslân een reëel risico vormen met een grote maatschappelijke impact. Dit geldt zowel voor de natuurgebieden op de vaste wal als voor de natuurgebieden op de Waddeneilanden. In de Friese Risico Index Natuurbranden (RIN) worden de risico's op een natuurbrand in het verzorgingsgebied inzichtelijk gemaakt om ons zo goed mogelijk voor te bereiden op het voorkomen en bestrijden van natuurbranden. In 2019 is de RIN en de bijbehorende gebiedsgerichte aanpak voor de aangewezen 12 gebieden verder opgepakt. Voor de gebieden op Terschelling en de Fochteloërveen is de gebiedsgerichte aanpak afgerond. Het Drents Friese Wold zit in de eindfase en loopt door in 2020. Daarnaast is er een start gemaakt op Ameland. Voor 2020 en verder staan er nieuwe gebieden op de planning.

In 2019 is ook de repressieve visie natuurbrandbestrijding vastgesteld. Deze visie geeft aan wat nodig is om invulling te geven aan deze taak als onderdeel van het grootschalig brandweer optreden (GBO). De implementatie wordt samen met de betrokkenen verder opgepakt in 2020. Met betrokkenheid van de Provinciale Commissie Landelijk gebied is een intentieverklaring in voorbereiding. Hierin komen afspraken met betrekking tot de verantwoordelijkheden en noodzakelijke inspanningen van de betrokken partners.

Bluswatervoorziening

In 2018 is gestart met het project Bluswatervoorziening dat zich richt op de gezamenlijke ontwikkeling van een aanpak voor bluswater. Dit doen wij met de samenwerkingspartners Wetterskip Fryslân, Vitens, gemeenten, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) en natuurbeheersorganisaties op basis van gedeelde zorg en verantwoordelijkheid. In een goedbezochte werkconferentie is het vraagstuk met de betrokken partijen verkend en op basis hiervan heeft de bestuurscommissie Veiligheid de projectopdracht vastgesteld. Een breed samengestelde projectorganisatie heeft werkt aan een handreiking met kaders voor het vaststellen, realiseren en borgen van adequate bluswatervoorziening en een actieprogramma om dat in de Friese situatie te realiseren. In 2019 heeft Brandweer Fryslân samen met de partners een plan aanpak voor de uitvoering van de drie sporen opgesteld waarbij gedeelde zorg en verantwoordelijkheid het vertrekpunt is geweest. Er is een actieprogramma opgesteld dat drie sporen kent:

- Generieke maatregelen gericht op realiseren en borgen bluswatervoorzieningen.
- Categoriemaatregelen met primaire aandacht voor natuur, agrarisch en industrie.
- Repressieve maatregelen.

Voor het vervolg is een plan van aanpak uitgewerkt om de maatregelen die bij de sporen horen te realiseren. Dit gebeurt in nauwe samenwerking en afstemming met de verschillende externe partners. Realisatie vindt plaats in 2020-2021.

Mesthulpverlening

Brandweer Fryslân wordt met zekere regelmaat gealarmeerd voor mest gerelateerde incidenten. Door de aanwezigheid van mestgassen is sprake van incidenten met een hoger risico. Bij (mogelijke) menselijke slachtoffers richt de inzet zich op een zo snel mogelijke redding door de eerst gealarmeerde post(en). Bij andere vormen van mest gerelateerde incidenten (met name dier in de put) is de urgentie minder groot, maar is het risico hoog door een combinatie van risicofactoren zoals mestgassen, werken met grote huisdieren, werken in beperkte ruimte en de aantasting van apparatuur. Onder andere naar aanleiding van signalen uit het veld, is een onderzoek gestart naar een veilige en effectieve aanpak van dit type incidenten en de wenselijkheid van het opzetten van gespecialiseerde teams. Een werkgroep heeft zich verdiept in nut en noodzaak van gespecialiseerde teams, spreiding, handelingsperspectief, noodzakelijke uitrusting (materieel en materiaal) en vakbekwaamheid. Vanuit vijf goed gespreide posten zijn specialistische teams in te zetten bij mesthulpverlening. Deze teams zijn inmiddels vakbekwaam en voorzien van het benodigde materieel en materiaal. Per 1 februari 2020 zijn de teams operationeel.

Nieuwe tankautospuitten

In 2016 heeft Veiligheidsregio Fryslân een Europese openbare aanbesteding uitgeschreven voor het vervangen van een 18-tal tankautospuitten. De aanbesteding is gegund aan Kenbri Fire Fighting B.V. te Numansdorp met de afspraak om 18 autospuitten in twee series te leveren. Begin 2018 is de eerste tankautospuut geleverd. Gedurende de uitlevering van de eerste serie tankautospuitten bleek er een bovengemiddeld aantal storingen te ontstaan die de inzetbaarheid van de tankautospuut in gevaar bracht. In maart 2019 is in overleg met Kenbri besloten de uitlevering van de tankautospuitten op 'hold' te zetten en eerst de storingen nader te onderzoeken en te verhelpen. Door met de leverancier het opleverprotocol opnieuw te doorlopen en dit protocol door een externe partij te laten begeleiden is er een kwaliteitsverbetering ontstaan in de voertuigen. Veiligheidsregio Fryslân heeft alle 18 tankautospuitten geheel opnieuw afgenomen en zijn de eerste negen tankautospuitten inmiddels operationeel inzetbaar. De tweede serie tankautospuitten zijn inmiddels conform hetzelfde protocol uitgeleverd. Na een opleidingstraject bij de negen brandweerposten worden deze in het voorjaar van 2020 operationeel ingezet.

Koninklijke onderscheidingen brandweervrijwilligers

Begin 2019 heeft de Kanselarij der Nederlandse Orde aangegeven het automatisch toekennen van een koninklijke onderscheiding aan een brandweervrijwilliger die na 20 jaar of meer afscheid neemt, te beëindigen. De Kanselarij heeft brandweer nog wel de mogelijkheid geboden om alle brandweervrijwilligers die in 2019 20 jaar of langer in dienst waren voor te dragen voor een lintje. In Fryslân ontvangen 155 brandweervrijwilligers een koninklijke onderscheiding. In november en december zijn al op diverse brandweerposten koninklijke onderscheidingen feestelijk uitgereikt. In het eerste kwartaal van 2020 volgen meer feestelijke bijeenkomsten.

Uitvoering maatwerkpakketten Risicobeheersing

Na de regionalisering van Brandweer Fryslân in 2014 zijn met de Friese gemeenten afspraken gemaakt over de uitvoering van advies- en controletaken in het kader van Risicobeheersing. Elf gemeenten nemen maatwerkpakket 1 af en ontvangen adviezen en/of producten voor onder andere ruimtelijke ordening, milieu en evenementen. In 2014 is met de gemeenten en het bestuur vastgelegd voor welke vaste kostprijs de adviezen en producten worden uitgevoerd. Inmiddels is duidelijk dat deze kostprijs lager ligt dan aan capaciteit en reiskosten wordt ingezet. Het kantelpunt hiervoor lag al in 2016. Nu het aantal adviezen jaarlijks blijft toenemen, wil Brandweer Fryslân de kostprijs samen met de gemeenten herijken en dit aan het bestuur voorleggen. Het herijken wordt meegenomen in de afspraken die in het kader van de Omgevingswet met gemeenten worden gemaakt.

4.3. Operationele zaken

Advisering Risicobeheersing

In 2019 lag het aantal adviesaanvragen, die veelal vraag gestuurd zijn, op hetzelfde niveau als in 2018. Binnen het thema Omgevingsveiligheid zijn 276 adviezen aan gemeenten en provincie afgegeven. Ook op het gebied van brandveiligheid (Maatwerkpakket 1) lag het aantal producten met 1.135 gelijk aan 2018.

Er zijn 767 controles (en hercontroles) uitgevoerd in het kader van het toezicht op brandveiligheid. Voor de advisering op B (aandachts-) en C (risicovolle) evenementen zijn in 2019 234 producten en/of adviezen gerealiseerd. Het schouwen van evenemententerreinen en gebouwen, waarbij wordt gecontroleerd in hoeverre de (brand)veiligheid goed geborgd is op en rond een evenement, maakt hier ook onderdeel van uit.

Binnen de verschillende producten zijn de meeste aanvragen binnen de gestelde termijnen afgehandeld. Bij de advisering op brandveiligheid (MWP 1) was ruim 86% op tijd (binnen 10 dagen). Bij de controles geldt dat er twee controles meer zijn uitgevoerd dan er waren ingepland. Dit komt door hercontroles en het doorschuiven van controles uit 2018. Voor de adviezen voor de Omgevingsveiligheid (externe veiligheid) geldt dat 87% binnen de gestelde termijn van 20 dagen is afgegeven.

Advisering Risicobeheersing per product	
Productgroepen	Totaal aantal adviezen/producten
Advisering Omgevingsveiligheid	276 (incl. BRZO-inspecties)
Advisering brandveiligheid	1.135
Advisering Evenementen	234 (incl. schouws)
Toezicht brandveilig gebruik	767

Brandveilig leven

Het kabinetsbeleid om ouderen steeds langer zelfstandig thuis te laten wonen is een punt van zorg voor de brandweer. Landelijke cijfers laten zien dat ouderen vaker betrokken zijn bij brand in hun woonomgeving. Zelfstandig wonende senioren vormen dan ook een belangrijke doelgroep binnen het Uitvoeringsprogramma Brandveilig Leven 2019 – 2022. Fryslân-breed zijn er het afgelopen jaar 48 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd gericht op deze doelgroep. Daarnaast zijn 38 voorlichtingen brandveiligheid georganiseerd gericht op zelfstandig wonende mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. In samenwerking met diverse zorgorganisaties is fors ingezet op bewustwording over brandveiligheid in de intramurale zorg door middel van Geen Nood Bij Brand-trajecten. In 2019 zijn in nauwe samenwerking met de zorgorganisaties 47 trajecten doorlopen.

Ook binnen het basis-, middelbaar- en beroepsonderwijs waren we in 2019 opnieuw actief met ruim 200 gastlessen, workshops en overige voorlichtingsactiviteiten. In samenwerking met LTO Noord wordt invulling gegeven aan het landelijke actieprogramma brandveilige veestallen. Hierbij wordt opgetrokken met brandweervrijwilligers die in het dagelijks leven agrariër zijn, andere veiligheidsregio's, het middelbaar en hoger agrarisch onderwijs, verzekeraars en veeartsen. In 2020 krijgt dit een vervolg. Een mooie samenwerking was er daarnaast met de brandweren uit Groningen en Drenthe door het samen bemensen van een Pop-Up Store in IKEA. Ook zijn in 2019 nieuwe samenwerkingen aangegaan met externe partijen zoals woningcorporaties, de bibliotheek en plaatselijke belangen. Fryslân-breed zijn in 2019 ruim 16.000 personen rechtstreeks bereikt met onze doelgroepgerichte voorlichtingen.

Repressieve cijfers

Het aantal incidenten waarvoor Brandweer Fryslân is gealarmeerd lag in 2019 op 3573. Dit is een afname van 79 incidenten ten opzichte van 2018 (3652). Deze afname is terug te zien bij de categorieën brand en ongeval. Voor specifiek brand waren er 1329 alarmeringen in 2019 ten opzichte van 1511 alarmeringen in 2018. Voor ongeval geldt een afname van 108 alarmeringen. De brandweervaartuigen zijn in 2019 78 keer uitgevaren. In 2018 lag dit aantal op 89. Brandweer Fryslân kan geen directe aanleidingen (zoals weersomstandigheden) benoemen voor de afnames bij de verschillende inzetten. We monitoren om eventuele trends te ontdekken en hierop de anticiperen.

Van alle alarmeringen prio 1 brand in 2019 was Brandweer Fryslân bij 84% van die uitrukken op tijd. In 2018 was dat in 78% van de gevallen. Dit is conform de vastgestelde norm in het dekkingsplan 2.0 van Veiligheidsregio Fryslân.

In 2019 zijn er 20 grote branden geweest waarvoor Brandweer Fryslân met minimaal drie tankautosputten is uitgerukt. Dat zijn er vier meer dan in 2018. Er hebben vier zeer grote branden plaatsgevonden in tegenstelling tot vijf in 2018. In 2019 is Brandweer Fryslân 11 keer betrokken geweest bij een Grip-situatie. Het ging onder andere om de containercalamiteit, de 112 storing, de brand in de kippenschuur in Niawier, de brand in een sporthal in Sint Nicolaasga, de kettingbotsingen nabij Akkrum en Heerenveen.

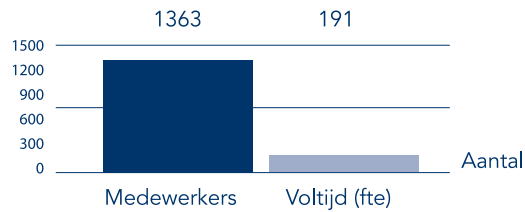
4.4. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Brandweer						
Producten brandweer	33.875.920	1.241.321	-32.634.599	34.761.656	1.443.514	-33.318.142
Dekkingsmiddelen Brandweer						
Rijksbijdrage BDuR	-	5.064.183	5.064.183	-	5.170.456	5.170.183
Gemeentelijke bijdrage	-	27.601.470	27.601.470	-	27.601.470	27.601.470
	-	31.341.520	31.341.520	-	32.771.926	32.771.926
Resultaat voor bestemming	33.875.920	33.906.974	31.054	34.761.656	34.215.440	-546.216
Reservemutaties brandweer		-31.054	-31.054	106.275	263.582	157.307
Totaal programma Brandweer na bestemming	33.875.920	33.875.920	-	34.867.931	34.479.022	-388.909

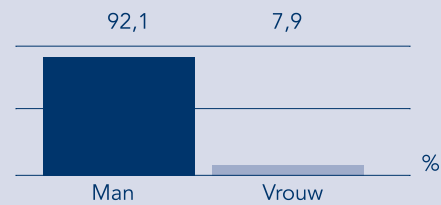
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 7.6.

4.5. Feiten en cijfers programma Brandweer

Cijfers medewerkers

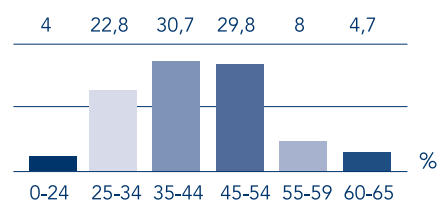

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	1256
Vrouw	107

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	55
25-34	310
35-44	418
45-54	406
55-59	109
60-65	65

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2017	2018	2019
Verzuim	3,53	2,91	2,29
Meldfrequentie	0,78	0,89	0,61

Activiteiten 2019

Incidenten waarvoor de brandweer in 2019 is gealarmeerd	Aantal
Alarm brand	708
Alarm overige	37
Brand	1329
Dienstverlening	599
Gezondheid	104
Leefmilieu	117
Ongeval	668
Veiligheid en openbare orde	10
Verkeer	1
Totaal	3573

Materieel(voer- en vaartuigen) 2019	Aantal
Tankautosputten (repressief inzetbaar)	74
Tankautosputten (t.b.v. opleiding en oefenen)	4
Personeels-/ materieelvoertuigen	66
Redvoertuigen	7
Hulpverleningsvoertuigen	5
Haakarmvoertuigen	15
OvD/HOvD-voertuigen	9
Voertuigen (overig, dienstauto's, etc.)	54
Vaartuigen (oppervlakteredding en duiktaken)	12

5. Programmaverantwoording Organisatie

5.1. Algemeen

Toekomstbestendige Bedrijfsvoering

Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van 'Toekomstbestendige Bedrijfsvoering'. De afgelopen jaren werd steeds duidelijker dat de kwaliteit van de ondersteunende diensten onder druk stond, mede door een lopende taakstelling. In 2018 werd de taakstelling hierom tijdelijk stopgezet, en desalniettemin bleken de middelen niet toereikend. 2019 laat een identiek beeld zien.

Tegelijkertijd schreef één van de bestuurlijke afspraken van de organisatie voor dat er een benchmark werd uitgevoerd naar de ondersteunende diensten. Berenschot constateerde hetzelfde beeld: de bezetting is 'knap en krap' georganiseerd. Uit het vervolgonderzoek dat het dagelijks bestuur organiseerde bleek dat de organisatie hierdoor substantiële risico's loopt. Een veelvoud aan signalen die niet te negeren zijn voor het dagelijks bestuur. In de kaderbrief 2021 is daarom aan gemeenten het verzoek gedaan voor een kwaliteitsinjectie van € 2,5 miljoen structureel, waarvan € 1,3 miljoen direct. Een substantiële investering die ervoor zorgt dat de publieke gezondheidszorg, brandweezorg en crisisbeheersing adequaat ondersteund kunnen blijven.

Operatie Doorlichting Begroting

Iedere drie jaar licht Veiligheidsregio Fryslân zijn begroting grondig door. Na Operatie Stofkam in 2016 was het nu tijd voor Operatie Doorlichting Begroting. Onder gedelegeerd opdrachtgeverschap van de auditcommissie werd onder aanvoering van portefeuillehouder Financiën Jeroen Gebben gekeken of de begroting realistisch geraamd is. De conclusie is helder: de begroting is sober en schraal. Alle posten zijn realistisch geraamd en daar waar ruimte zat, is deze meteen verwerkt in een lagere gemeentelijke bijdrage. Sterker nog, op het gebied van verzekeringen bleek een onvermijdelijke uitzetting nodig, omdat de ongevallenverzekering niet meer tegen dezelfde prijs als voorheen kan worden verkregen. De uitkomsten van Operatie Doorlichting Begroting zijn opgenomen in de kaderbrief 2021.

Uitstekend werkgeverschap

Het beleidsplan organisatie kent drie speerpunten: uitstekend werkgeverschap, duurzaamheid en digitale dienstverlening. Ambitie op het gebied van uitstekend werkgeverschap is om een Great Place to Work te zijn. Dit als middel om ervoor te zorgen dat we ook in de toekomst voldoende, goede, tevreden medewerkers op de juiste plaats in de organisatie hebben. De verwachting was dat uit de eerste meting vooral leerpunten kwamen om een volgende keer het certificaat te ontvangen. Immers, het gebeurt zelden dat het certificaat bij de eerste meting al wordt uitgereikt. En toch was dit het geval, waardoor 2019 het jaar werd waarin Veiligheidsregio Fryslân voor het eerst officieel zich een Great Place to Work mag noemen.

Duurzaamheid

Als overheidsorganisatie kan Veiligheidsregio Fryslân niet anders dan zijn steentje bij te dragen aan de opgaven op het gebied van duurzaamheid waar deze generatie voor staat. Onder het motto 'Groen is doen' is de organisatie vol energie van start gegaan om op de gebieden energie, mobiliteit en anders organiseren de organisatie te verduurzamen. Dit leidde onder andere aan een circulaire brandweerkazerne in Surhuisterveen en een vernieuwend concept van aanbesteden, genaamd adaptief contracteren. Het in de begroting genoemde resultaat van dit jaar was om een bestuurlijk plan op dit thema op te stellen. Er ligt in concept een plan, wat vooral gericht is op de uitvoering. Binnenkort vindt het gesprek met het bestuur plaats of het wenselijk is dat hier een bestuurlijke variant van gemaakt wordt, of dat een pragmatisch plan beter passend is.

Digitale dienstverlening

Veiligheidsregio Fryslân streeft naar 100% digitale dienstverlening voor de inwoners van Fryslân. Tegelijkertijd toonde Berenschot aan dat de ontwikkeling van informatiemanagement achterblijft. Deze zou op orde gebracht moeten worden met het concretiseren van het IM-plan. In het traject 'Toekomstbestendige Bedrijfsvoering' is deze aanbeveling overgenomen en om die reden is in de kaderbrief tweemaal € 200.000 aan incidentele middelen opgenomen. Vooruitlopend op definitieve besluitvorming heeft het algemeen bestuur in december de eerste investering van € 200.000 geaccordeerd, zodat de organisatie niet nog meer tijd verliest in het op orde brengen van informatiemanagement.

5.2. Behaalde resultaten

1. Tevredenheid bestuur

In 2019 stond een bestuurderstevredenheidsonderzoek gepland. Gelet op de wijzigingen in het bestuur als gevolg van verkiezingen en het vertrek van de voorzitter, is het onderzoek doorgeschoven naar 2020. Dit biedt iedereen de mogelijkheid om een meer gefundeerde uitspraak te doen over het functioneren van de veiligheidsregio. Tevens kunnen de uitkomsten van de evaluatie van de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen hierin betrokken worden.

2. Formatie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Veiligheidsregio Fryslân heeft zich de afgelopen jaren hard gemaakt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek te geven in de organisatie. Ieder jaar kwam de organisatie een heel eind in het bereiken van het quotum zoals de Participatiewet die voorschrijft. In 2019 stagneerde die ontwikkeling. Het blijkt steeds lastiger om vacatures in te vullen door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zonder dat dit leidt tot een uitzetting van de formatie. Voldoen aan de norm vraagt extra middelen om passende functies te creëren, taken in te besteden tegen meerprijs en formatie voor het coördineren van deze functies. Veiligheidsregio Fryslân kiest ervoor zich binnen de bestaande mogelijkheden zich maximaal in te zetten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, maar stelt hier geen extra middelen voor beschikbaar. Daardoor wordt automatisch de norm van de wet losgelaten. In 2019 was de norm om 483 uren te verlonen aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Veiligheidsregio Fryslân heeft 256 van deze uren in kunnen vullen binnen de bestaande formatie.

3. Betaaltermijn

De ambitie om 95% van de facturen binnen 21 dagen te betalen, is net niet gerealiseerd. De teller blijft uiteindelijk steken op 91%. Wel blijft de gemiddelde betaaltermijn laag. Veiligheidsregio Fryslân betaalt zijn facturen gemiddeld in 11 dagen. Een knappe prestatie. Tegelijkertijd blijven we ons inspannen om 95% van de facturen binnen 21 dagen te betalen.

4. Effectiviteit ondersteuning

Het meten van effectiviteit van processen blijkt lastiger te zijn dan gedacht. Om toch een indruk te krijgen van de prestaties van de ondersteunende diensten is dit jaar ervoor gekozen om de tevredenheid van collega's te meten. Dit was onderdeel van het onderzoek van Berenschot. Hieruit bleek dat de tevredenheid over de bestaande dienstverlening van de ondersteunende diensten gemiddeld een 7,6 scoort. Een knap resultaat, behaalt met een krappe personele bezetting.

5. Datalekken

We hebben geen datalekken hoeven melden het afgelopen jaar.

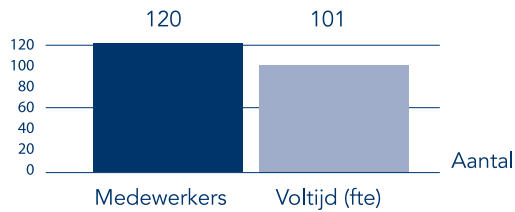
5.3. Wat heeft het gekost?

	Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Organisatie						
Organisatie-overhead	12.671.475	183.347	-12.488.128	14.411.808	1.656.558	-12.755.250
Dekkingsmiddelen Organisatie						
Gemeentelijke bijdrage	-	12.121.878	12.121.878	-	12.121.877	12.121.877
Resultaat voor bestemming	12.671.475	12.305.225	-366.250	14.411.808	13.778.435	-633.373
Reservemutaties Organisatie		366.250	366.250	10.882	367.541	-356.659
Totaal programma Organisatie na bestemming	12.671.475	12.671.475	-	14.422.690	14.145.976	-276.714

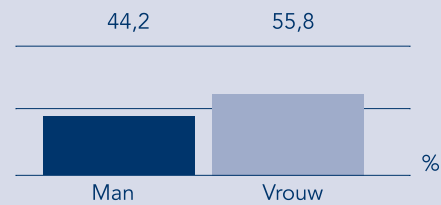
Voor een toelichting op de verschillen wordt verwezen naar paragraaf 7.6.

5.4. Feiten en cijfers programma Organisatie

Cijfers medewerkers

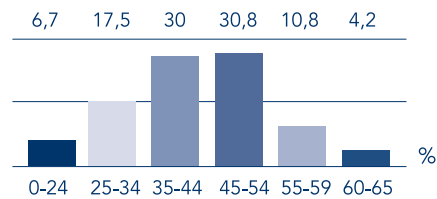

2. Aantal medewerkers	Aantal
Man	53
Vrouw	67

3. Leeftijdsopbouw	Aantal
0-24	8
25-34	21
35-44	36
45-54	37
55-59	13
60-65	5

Gemiddelde leeftijd: 42 jaar

4. Verzuimcijfers	2017	2018	2019
Verzuim	2,4	3,23	2,29
Meldfrequentie	0,84	0,82	0,61

6. Paragrafen

6.1. Financiering

Financieringsbeleid en afdekken van risico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen wordt afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Leningenportefeuille en liquiditeit

In 2019 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 13.000.000. Het verloop van de lening portefeuille is daarmee als volgt:

Saldo per 1 januari	€	42.508.367
Opname	€	13.000.000 +
Reguliere aflossingen	€	4.248.564 -/-
Saldo per 31 december	€	51.259.803

Met ingang van de begroting over 2017 wordt een omslagrente gehanteerd van 2,5% voor het toerekenen van rente aan de programma's. De werkelijke omslagrente wijkt niet significant af van het percentage dat is begroot.

Kasgeldlimiet

Bij het huidige begrotingstotaal van € 73,9 miljoen is de kasgeldlimiet voor 2019 uitgekomen op € 6,1 miljoen (8,2%). Op diverse momenten gedurende het jaar is sprake geweest van een netto vlottende schuld, tot maximaal € 4 miljoen. De kasgeldlimiet werd in 2019 derhalve niet overschreden.

Renterisiconorm

De renterisiconorm voor 2019 is gesteld op 20% van het begrotingstotaal, ofwel € 14,8 miljoen. Dit betekent dat in 2019 voor maximaal € 14,8 miljoen mocht worden afgelost. In 2019 komt het totaal aan aflossingen op € 4,2 miljoen, derhalve ruim onder de renterisiconorm. Bij het samenstellen van de lening portefeuille is ervoor gezorgd dat ook in de toekomst de renterisiconorm niet wordt overschreden.

Schatkistbankieren

Sinds 15 december 2013 is de 'Wet verplicht schatkistbankieren' van toepassing. Met ingang van deze datum dient Veiligheidsregio Fryslân haar overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist. Dit met uitzondering van een saldo tot het geldende drempelbedrag, wat voor 2019 is gesteld op € 563.000. De naleving van de regeling is conform het BBV opgenomen in de toelichting op de balans, onderdeel kortlopende vorderingen. Hieruit blijkt dat het drempelbedrag niet wordt overschreden.

Bespaarde rente FLO-overgangsrecht

In juli 2018 heeft gemeente Leeuwarden zijn verplichting inzake het FLO-overgangsrecht afgekocht bij de VRF. Uit de ontvangen afkoopsom van € 7,8 miljoen is een voorziening gevormd voor de contante waarde van de verplichting per 1 januari 2018 (€ 7,1 miljoen), het restant is gestort in een bestemmingsreserve. Conform het besluit van het algemeen bestuur wordt de met de afkoopsom bespaarde rente gebruikt om de voorziening (die gewaardeerd is op contante waarde) op te renten en om rente toe te voegen aan de bestemmingsreserve.

6.2. Weerstandsvermogen en risico-beheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt:

- Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, en hun aandeel daarin, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
- In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's');
- De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve, die wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotings-totaal;
- Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Algemene risico's

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. Dit zijn de volgende zaken:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: de Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk JGZ, dienstverlening WABO en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet, en wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd, die er voor zorgt dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt zowel voor incidentele fricties als voor het vervallen van structurele dekking;
- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekking zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid;
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Weerstandscapaciteit

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor elke gemeente wordt inzichtelijk gemaakt welk aandeel zij heeft in de hierboven genoemde risico's, analoog aan de verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen in de GR.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren

De wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) is op 1 januari 2020 in werking getreden. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Voor veiligheidsregio's is de invoering uitgesteld tot 1 januari 2021, onder meer in verband met de bijzondere positie van brandweervrijwilligers. Het nog steeds onduidelijk is wat de gevolgen zijn voor medewerkers van veiligheidsregio's.

Taakdifferentiatie brandweervrijwilligers

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor brandweervrijwilligers is in strijd met de Europese wet- en regelgeving. Na deze uitspraak door het Europese Hof volgt de vraag welk systeem van brandweezorg wel toekomstbestendig is. Binnen de gestelde juridische kaders kan de huidige vorm van vrijwilligheid bij de brandweer niet blijven bestaan. Daarom worden Veiligheidsregio's gedwongen om na te denken over de consequenties hiervan.

Op 9 december sprak het Veiligheidsberaad met Minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid (JenV) over de opbrengst van de door hen ingestelde Denktank taakdifferentiatie brandweer. De Denktank had als opdracht te onderzoeken hoe, met behoud van vrijwilligheid, de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten. Er moet worden voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Het Veiligheidsberaad en de Minister hebben de Denktank de vervolgoopdracht tot nadere uitwerking gegeven, zodat besluitvorming kan plaatsvinden. Dit houdt in het kort in dat zij het verschil in taken gaan beschrijven tussen vrijwilligers en beroepskrachten. En vervolgens kijken naar wat dit betekent naar het vakbekwaam worden en blijven.

Het Veiligheidsberaad en de Minister van JenV streven naar een stelsel inclusief vrijwilligheid, dat in alle veiligheidsregio's kan worden gehanteerd en zoveel mogelijk kan worden afgestemd op de behoeften per Veiligheidsregio. Nog voor de zomer van 2020 vindt besluitvorming plaats tijdens het overleg van het Veiligheidsberaad met de Minister van JenV. Na dit besluit kan Brandweer Fryslân beoordelen wat de consequenties zijn en welke effect dit heeft op de begroting.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

Eind 2020 brengt de evaluatiecommissie Wvr haar onderzoeksrapport uit naar de doeltreffendheid en de effecten van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende regelgeving in de praktijk. Het is zeer waarschijnlijk dat deze evaluatie vanaf 2021 bestuurlijke, organisatorische en/of financiële gevolgen heeft voor VRF.

Evaluatie wet gemeenschappelijke regelingen

In 2019 een wetswijziging voorbereid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Doel hiervan is versterking van de legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen. Op het moment van schrijven van deze jaarrekening is de samenhang met de evaluatie Wvr en de impact van de uiteindelijke wijzigingen Wgr nog onvoldoende duidelijk. Wel is duidelijk dat een wetwijziging betekent dat de gemeenschappelijke regeling VRF moet worden aangepast.

Strategische agenda Veiligheidsberaad

Met de strategische agenda verbetert de samenwerking tussen veiligheidsregio's, het Rijk en publieke en private crisispartners. Voor de veiligheidsregio's zijn de prioriteiten 'Kwaliteit en Vergelijkbaarheid' (inmiddels 'Presterend Vermogen' genoemd), 'Versterking Bevolkingszorg' en 'Bovenregionale operationele besluitvorming' vastgesteld. In het meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019-2022 anticipeert de VRF op deze drie landelijke thema's. Op voorhand verwachten we geen extra inzet van middelen.

Externe veiligheid

Sinds de inwerkingtreding van het Besluit externe veiligheid (Bevi) in 2004 ontvangen (regionale) brandweren de Impuls OmgevingsVeiligheid (IOV)-gelden. Eerst bedoeld als impuls voor de uitvoering van de toen nieuwe taken op het gebied van externe veiligheid en sinds 2015 voor de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Brandweer Fryslân ontvangt jaarlijks € 100.000. Dit bedrag wordt ingezet voor het reguliere advieswerk aan gemeenten, provincie, rijk en defensie. Ook geeft het dekking aan het project Omgevingswet (onderdeel brandweer) en het bekostigen van de projecten die samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe worden uitgevoerd.

Door een verschuiving van verantwoordelijkheden bij de ministeries is vanaf 2021 een korting op de IOV-gelden te verwachten. Precieze duidelijkheid hierover wordt 2020 verwacht. Ook kunnen dan de gevolgen en mogelijke maatregelen voor afdeling Risicobeheersing in beeld worden gebracht. Het bestuur is hierover geïnformeerd in de vergadering van februari 2020.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO)

Door de landelijke netto afspraak hebben wijzing in diverse wet- en regelgeving, zoals cao-verhogingen, directe financiële gevolgen op het FLO. De cao gemeenten 01-01-2020 tot 01-01-2021 en de afschaffing van de levensloopregeling zorgen er voor dat de bestemmingsreserve eerder uitgeput is dan waar rekening mee is gehouden op moment van overname.

Forensische geneeskunde

De Nationale Politie zal de medische arrestantenzorg aanbesteden, waarbij de kans bestaat dat dit niet aan de GGD wordt gegund. Het directe financiële effect van het verliezen van de aanbesteding medische arrestantenzorg is het vervallen van het begrote voordeel. De gemeentelijke bijdrage stijgt dan met € 35.233. Voor de uitvoering van forensische geneeskunde is samenwerking in Noord-Nederland noodzakelijk. Binnen deze Noordelijke samenwerking is een efficiëntere inzet van artsen mogelijk. De verwachting is dat hiermee het vervallen van het begrote voordeel kan worden opgevangen.

Rente

Op dit moment zijn de financieringslasten erg laag, door de huidige rentesystematiek levert dit een voordeel op voor de gemeenten. Echter bij een stijgende marktrente zal de rentelast hoger worden dan de beschikbare uitzetting van de kapitaalslasten, wat resulteert in een direct nadeel voor de gemeenten.

Vervallen risico's**Openbaar meldsysteem**

Na diverse onderzoeken en een gerechtelijke uitspraak komen de inkomsten voor de regierol op het OMS per juni 2020 te vervallen. Dit betreft een structureel bedrag van € 200.000. In de Kaderbrief 2020 is toegezegd dat aan het bestuur wordt voorgelegd hoe hiermee om te gaan. Op dit moment worden de gevolgen en mogelijke maatregelen bij afdeling Risicobeheersing in beeld gebracht. Het bestuur is hierover geïnformeerd in de vergadering van februari 2020.

Financiële kengetallen

Van de in het BBV opgenomen kengetallen zijn vier van toepassing bij Veiligheidsregio Fryslân. Deze kengetallen zijn als volgt uitgewerkt:

Kengetallen	Jaarverslag 2018	Begroting 2019	Jaarverslag 2019
Netto-schuldquote	58,37%	83,01%	67,83%
Netto-schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	58,37%	83,01%	67,83%
Solvabiliteit	8,25%	5,22%	4,92%
Structurele exploitatieruimte	0%	0%	0%

Netto schuldquote

De netto-schuldquote weerspiegelt het schuldenniveau van de organisatie ten opzichte van de exploitatie. Hoe hoger het getal, hoe groter de netto-schuld ten opzichte van het begrotingstotaal. Dat de netto-schuldquote veel lager is dan begroot, wordt vooral veroorzaakt door de ontvangen afkoopsom voor het FLO-overgangsrecht van € 7,8 miljoen. Dit bedrag is ingezet als onderdeel van de financiering, in plaats van een geplande langlopende lening.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de organisatie kan voldoen aan haar financiële verplichtingen, en wordt berekend als het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen (balanstotaal). In de in de nota's weerstandsvermogen en reserves/voorzieningen is vastgelegd dat de aangehouden reserves minimaal zijn. Anderzijds leiden de kapitaalintensieve activiteiten tot een hoge mate van externe financiering. De solvabiliteit is als gevolg van deze factoren laag. De solvabiliteit is lager dan begroot, door de lagere reservepositie als gevolg van de egalisatiereserve en door het exploitatieresultaat.

6.3. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid rondom het beheer van de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft. De organisatie de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 Brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 48 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op een redelijke conditie, conditieniveau 3 (Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar, NEN 2767). Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen zijn voor de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen aanwezig. Bij de huurlocaties wordt ernaar gestreefd een vergelijkbaar kwaliteitsniveau vast te leggen in de huurovereenkomsten.

Voor het egaliseren van de lasten van groot onderhoud over de jaren wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. De dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 30 jaar gepland is. Periodiek vindt er een herijking plaats van de onderhoudsbegroting. Vervangingen boven € 10.000 zijn opgenomen in het meer jaren investeringsprogramma (MIP).

Kazernebudgetten

De budgetten voor kapitaallasten zijn gebaseerd op het huidige areaal en op het prijspeil waarop de investeringen in het verleden door de gemeenten zijn gedaan. Voor de toekomstige vervanging geldt dat dit tegen een hoger prijspeil moet worden gedaan. Voor dit effect is een uitzetting opgenomen in de begroting vanaf 2021, als onderdeel van de uitwerking van dekkingsplan 2.0. Hierdoor is de vervanging van de vastgoedportefeuille op de lange termijn geborgd.

Vanuit Dekkingsplan 2.0 is de opdracht ontstaan voor de realisatie van een 66e kazerne in Oudega (Sm). De opleiding van de vrijwilligers is momenteel in volle gang. Als de manschappen straks opgeleid zijn moet ook de huisvesting geregeld zijn. Veiligheidsregio Fryslân is momenteel diverse locaties in Oudega aan het onderzoeken. Het doel is om 2022 met minimaal 16 personen in verschillende functies operationeel te zijn.

Deel II Jaarrekening 2019

Veiligheidsregio Fryslân

7. Jaarrekening

7.1. Balans per 31 december 2019

ACTIVA	31-12-2019		31-12-2018	
Vaste activa				
Materiële vaste Activa				
Investerings met een economisch nut		67.625.559		58.904.718
Vlottende activa				
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Vorderingen op openbare lichamen	197.043		178.925	
Rekening-courant verhouding met het Rijk	1.175.019		1.145.228	
Overige vorderingen	985.225		367.647	
		2.357.287		1.690.800
Liquide middelen		298.469		458.567
Overlopende activa				
Nog te ontvangen subsidies	240.721		291.192	
Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen	2.811.021		2.479.876	
		3.051.742		2.771.068
		73.333.057		63.826.153
PASSIVA				
Vaste passiva				
Eigen Vermogen				
Algemene reserve			2.253.754	
Egalisatiereserve	2.212.413		1.138.678	
Bestemmingsreserves	1.926.732		1.873.661	
Nog te bestemmen resultaat	-524.311			
		3.614.834		5.266.093
Voorzieningen				
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	8.490.453		7.443.027	
Voorzieningen ter egalisatie van lasten	1.320.646		1.137.796	
		9.811.099		8.580.823
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer				
Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		51.259.803		42.508.367
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar				
Kasgeldlening	1.000.000		4.547.419	
Overige schulden	5.968.283			
		6.968.283		4.547.419
Overlopende passiva				
Vooruitontvangen subsidies	310.443		508.717	
Overige nog te betalen en vooruitontvangen bedragen	1.368.595		2.414.734	
		1.679.038		2.923.451
		73.333.057		63.826.153

7.2. Programmarekening 2019 - deel 1

	Primitieve begroting			Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
Programma Gezondheid										
Pijler 1	12.777.190	140.947	-12.636.243	13.503.219	140.947	-13.362.272	15.246.010	1.582.554	-13.663.456	-301.184
Pijler 2	8.455.453	2.682.025	-5.773.428	8.455.453	2.682.025	-5.773.428	9.912.294	4.896.798	-5.015.496	757.932
Pijler 3	1.022.946	572.456	-450.490	1.022.946	572.456	-450.490	1.325.624	865.400	406.224	-9.734
Pijler 4	1.178.035	1.178.035	-	1.178.035	1.178.035	-	1.541.929	1.418.176	-123.753	-123.753
	23.433.624	4.573.463	-18.800.161	24.159.653	4.573.463	-19.586.190	28.025.857	8.762.928	-19.262.929	323.261
Dekkingsmiddelen gezondheid										
Gemeentelijke bijdrage	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161	-
	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161	-	18.800.161	18.800.161	-
Resultaat voor bestemming	23.433.624	23.373.624	-60.000	24.159.653	23.373.624	-786.029	28.025.857	27.563.089	-462.768	323.261
Reservemutaties gezondheid	100.000	160.000	60.000	100.000	886.029	786.029	100.000	707.929	607.929	-178.100
Totaal programma Gezondheid na bestemming	23.533.624	23.533.503	-	24.259.653	24.259.653	-	28.125.857	28.271.018	145.161	145.161
Programma crisisbeheersing										
Producten Crisisbeheersing	4.170.171	188.203	-3.981.968	4.232.447	188.203	-4.044.244	4.353.055	304.963	-4.048.092	-3.848
Dekkingsmiddelen crisisbeheersing										
Rijksbijdrage BDuR	-	2.726.868	2.726.868	-	2.726.868	2.726.868	-	2.784.092	2.784.092	57.224
Gemeentelijke bijdrage	-	1.255.100	1.255.100	-	1.255.100	1.255.100	-	1.255.100	1.255.100	-
	-	3.981.968	3.981.968	-	3.981.968	3.981.968	-	4.039.192	4.039.192	57.224
Resultaat voor bestemming	-	4.170.171	4.170.171	4.232.447	4.170.171	-62.276	4.353.055	4.344.155	-8.900	53.376
Reservemutaties crisisbeheersing	-	-	-	-	62.276	62.276	57.225	62.276	5.051	-57.225
Totaal programma Crisisbeheersing na bestemming	4.170.171	4.170.171	-	4.232.447	4.232.447	-	4.410.280	4.406.431	-3.849	-3.849

7.3. Programmarekening 2019 - deel 2

	Primitieve begroting			Begroting na 1e wijziging			Realisatie 2019			
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Vershil
Programma Brandweer										
Producten brandweer	33.906.974	1.241.321	-32.665.653	33.875.920	1.241.321	-32.634.599	34.761.656	1.443.514	-33.318.142	-683.543
Dekkingsmiddelen Brandweer										
Rijksbijdrage BDuR	-	5.064.183	5.064.183	-	5.064.183	5.064.183		5.170.487	5.170.456	106.273
Gemeentelijke bijdrage	-	27.601.470	27.601.470	-	27.601.470	27.601.470		27.601.470	27.601.470	-
	33.906.974	33.906.974	31.297.320	-	31.341.520	31.341.520	-	32.771.926	32.771.926	-577.270
Resultaat voor bestemming	33.906.974	33.906.974	-31.297.320	33.875.920	33.906.974	31.054	34.761.656	34.215.440	-546.216	577.270
Reservemutaties brandweer	-	-	-		-31.054	-31.054	106.276	263.582	157.307	188.361
Totaal programma brandweer na bestemming	33.906.974	33.906.974	-	33.875.920	33.875.920	-	34.867.931	34.479.022	-388.909	-388.909
Programma organisatie										
Organisatie-overhead	12.321.725	183.347	-12.138.378	12.671.475	183.347	-12.488.128	14.411.808	1.656.558	-12.755.250	267.122
Dekkingsmiddelen organisatie										
Gemeentelijke bijdrage	-	12.121.878	12.138.725	-	12.121.878	12.121.878	-	12.121.877	12.121.877	-1
Resultaat voor bestemming	12.321.725	12.321.725	-	12.671.119	12.305.225	-366.250	14.411.808	13.778.435	-633.373	-267.123
Reservemutaties organisatie			-		366.250	-366.250	10.882	367.541	356.659	-9.591
Totaal programma organisatie na bestemming	12.321.725	12.321.725	-	12.671.475	12.671.475	-	14.422.690	14.145.976	-276.714	-276.714
Resultaat na bestemming	73.932.494	73.932.494	-	75.039.495	75.039.495	-	81.826.758	81.302.447	-524.311	-524.311

Conform het nieuwe BBV dient vanaf 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de jaarrekening. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreiking van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art 27 BBV

	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	26.810.941	27.563.089	752.148
Programma crisisbeheersing	3.992.312	4.344.155	351.843
Programma brandweer	32.756.249	34.215.362	1.459.113
Programma organisatie	850.934	12.121.877	11.270.943
Algemene dekkingsmiddelen	-275.191	-	275.191
Overhead	16.673.850	1.656.558	-15.017.292
Heffing vpb	6.200	78	-6.122
Onvoorzien	515.000	-	-515.000
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Saldo van baten en lasten	81.330.295	79.901.119	-1.429.176
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	496.463	1.401.328	904.865
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
Resultaat	81.826.758	81.302.447	-524.311

7.4. Waarderings- en resultaatbepalingsgrondslagen

De jaarrekening 2019 van Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de nadere aanwijzingen in de Financiële verordening van Veiligheidsregio Fryslân.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa betreffen uitsluitend investeringen met een economisch nut. De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingprijs of vervaardigingprijs, verminderd met lineaire afschrijvingen. Eventueel wordt rekening gehouden met een restwaarde.

Activa met economisch nut en een verkrijgingprijs van minder dan € 10.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven, met uitzondering van voorzieningen aan gronden en terreinen. Met afschrijven wordt begonnen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het jaar waarin het actief in gebruik is genomen.

De afschrijvingstermijnen zijn in 2018 aangepast, aangezien de tot dat moment gehanteerde termijnen niet altijd goed aansloten bij de technische levensduur van de activa. Deze wijziging is door het dagelijks bestuur vastgesteld als wijziging van de bijlage bij de financiële verordening.

Voor de verschillende categorieën van activa worden de volgende afschrijvingstermijnen gehanteerd:

Categorie	Termijn in jaren
Bedrijfsgebouwen	50
Ademluchtflessen	30
BZK-materieel (zoals haakarmbakken)	25
Renovatie, restauratie en verbouwing van bedrijfsgebouwen	20
Technische installaties in bedrijfsgebouwen	20
Voorzieningen aan terreinen (zoals parkeerplaatsen)	20
Containers, wasmanden op wielen	20
Redvoertuigen	20
Motorspuitaanhangers	20
Tankautospuiten	16
Standaard bekleding tankautospuiten	16
Hulpverleningsvoertuigen	15
Standaard bekleding hulpverleningsvoertuigen	15
Brandweervaartuigen	15
Noodaggregaat	15
Medische apparatuur TBC	15
Overig brandweermaterieel	10 of 15
Oefenmaterieel brandweer	10
Dienstauto's brandweer	10
Personeel/materieelwagens	10
Ademluchtapparatuur (niet zijnde ademluchtflessen)	10
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals confectie-bluskleding, trainingspak)	10

Categorie	Termijn in jaren
Kantoormeubilair	10
Inventaris tankautospuit	8
Redgereedschap tankautospuit	8
Redgereedschap hulpverleningsvoertuig	7,5
OVD-voertuigen	7
Heftrucks	7
Alarmeringsmiddelen mobilifoons	7
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals helmen, 1e bluskleding, gaspakken, enz.)	7
Alarmeringsmiddelen portofoons	6
Persoonlijke beschermingsmiddelen (zoals handschoen, laarzen)	5
Overige kantoorinventaris	5
Gebruikerssoftware	5
Werkplek automatisering t/m 2017	5
Overige medische apparatuur	5
PSU GHOR functionarissen	5
Werkplek automatisering vanaf 2018	4
Explosiemeters/Warmtebeeldcamera's	4
Systeem soft- en hardware	3
Mobiele telefoons; tablets; iPads	3
Telefooncentrale	3

Indien aan een gebouw waarde vermeerderende aanpassingen worden gedaan, wordt voor de afschrijvingsduur aangesloten bij het restant levensduur van het bestaande actief.

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen historische kostprijs. Bij de vorderingen wordt rekening gehouden met noodzakelijk geachte waarderingscorrecties in verband met oninbaarheid.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen tegen historische kostprijs.

Baten en lasten

De baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben, uitgaande van historische kosten. Baten worden slechts in aanmerking genomen voor zover zij gerealiseerd zijn. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen worden niet in de balans opgenomen. De lasten die hieruit voortvloeien worden onder de bedrijfslasten verantwoord.

7.5. Toelichting op de balans

Materiële vaste activa

Het verloop in de materiële vaste activa is als volgt:

Verloopoverzicht materiële vaste activa					
	Saldo 01.01.2019	Investeringsen	Desinvestering	Afschrijvingen	Saldo 31.12.19
Gronden en terreinen	1.390.393	330.794		13.280	1.707.907
Bedrijfsgebouwen	25.800.846	1.400.367	-	792.932	26.408.281
Vervoermiddelen	15.447.574	8.812.963	184.234	1.605.072	22.426.062
Machines, apparaten, installaties	4.861.521	322.457		480.828	4.703.150
Overige materiële vaste activa	10.646.957	2.601.485	8.234	1.979.890	10.260.318
	58.147.291	13.468.066	192.468	4.917.171	66.505.718

	Saldo 01.01.2019	Investeringsen	Activeringen	Saldo 31.12.19
Investeringsprojecten in uitvoering	757.428	13.830.481	13.468.066	1.119.943
	757.428	13.830.481	13.468.066	1.119.943

	Saldo 31.12.19
Materiële vaste activa	66.505.718
Investeringsprojecten in uitvoering	1.119.943
Totaal materiële vaste activa	67.625.561

De belangrijkste investeringen in materiële vaste activabetreffen:

Tankautospuits incl. bekapping	€ 3.746.000
Redvoertuigen	€ 1.475.000
Haakarmvoertuigen	€ 1.194.000
Personeel- en materiaal voertuigen	€ 1.350.000
Brandweerkazerne Surhuisterveen	€ 1.350.000
Diverse verbouwingen	€ 588.000
Werkplekken "Nieuwe werken"	€ 329.000
Installaties kazerne Surhuisterveen	€ 322.000

Uitzettingen met een looptijd van korter dan 1 jaar

Schatkistbankieren

Veiligheidsregio Fryslân neemt deel aan verplicht schatkistbankieren. Hiertoe is een overeenkomst afgesloten met het Rijk en worden overtollige tegoeden aangehouden in de schatkist. De Veiligheidsregio mag tot een bedrag van € 563.000 buiten de schatkist aanhouden. Per kwartaal was dit saldo gemiddeld als volgt:

Eerste kwartaal	€ 447.000
Tweede kwartaal	€ 458.000
Derde kwartaal	€ 379.000
Vierde kwartaal	€ 458.000

Het drempelbedrag is derhalve in 2019 niet overschreden.

Overlopende activa

De overlopende activa zijn als volgt te specificeren:

Nog te ontvangen subsidiebedragen	€ 240.721
Vooruitbetaalde bedragen	€ 622.355
Overige nog te ontvangen bedragen	€ 2.188.666
	€ 3.051.742

Nog te ontvangen subsidiebedragen

	Saldo 01.01.2019	Voorschotten	Gemaakte kosten	Saldo 31-12-2019
Impuls omgevingsveiligheid	290.245	370.485	320.961	240.721
Premiekorting, salariskosten	947	11.434	10.487	-
Totaal	291.192	301.679	251.208	240.721

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (voormalig I&M) stelt jaarlijks een subsidie beschikbaar voor verbetering van taken rondom omgevingsveiligheid. Deze subsidies zijn bedoeld voor de centrale overheden ter voorbereiding op de komst van de Omgevingswet in 2021. Veiligheidsregio Fryslân heeft voor 2019 een bedrag van € 320.961 beschikbaar. In dit bedrag zijn tevens de beschikkingen voor de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe opgenomen. VR Fryslân vervult binnen het landsdeel Noord daarmee de kassiersfunctie voor de drie noordelijke regio's.

In totaal is in 2019 een bedrag van € 320.961 gespendeerd aan taken die vallen onder de subsidieregeling. Dat heeft in Fryslân geresulteerd in zo'n 400 producten. Daarnaast zijn er in samenwerking met Veiligheidsregio's Drenthe en Groningen projecten uitgevoerd om de onderlinge samenwerking te verbeteren.

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves is als volgt:

	01-01-2019	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2019
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.253.754	830.660	872.001	2.212.413
	2.253.754	830.660	872.001	2.212.413
Bestemmingsreserves				
Rechtspositie	34.839	-	17.791	17.048
Gezondheidsmonitor	168.552	100.000	64.900	203.652
FLO	435.287	174.381	294.636	315.032
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
JGZ 3.0		1.043.000	152.000	891.000
	1.138.678	1.317.381	529.327	1.926.732
Totaal eigen vermogen	3.392.432	2.148.041	1.401.328	4.139.145

Egalisatiereserve

Op 19 december 2018 is door het algemeen bestuur de beleidsnota weerstandvermogen en risicobeheersing vastgesteld. Daarin is besloten om gebruik te maken van een egalisatiereserve, die gebruikt wordt om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. Deze reserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal. In 2019 is het resultaat over 2018 gestort in de egalisatiereserve. Het saldo van de eerste begrotingswijziging is onttrokken aan de egalisatiereserve.

Rechtspositie

De reserve rechtspositie is gevormd voor de kosten van medewerkers waarvoor een wachtgeldregeling is afgesproken en medewerkers die met ingegane FPU. Aangezien de laatstgenoemde categorie in 2014 is vervallen, is het restant van het saldo bedoeld voor de resterende wachtgelders. Naar verwachting zal de reserve eind 2020 op nihil uitkomen.

Gezondheidsmonitors

Door de GGD worden in een vierjaarlijkse cyclus verschillende gezondheidsmonitors uitgevoerd. Gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein is besloten om deze monitors dusdanig uit te zetten dat uitkomsten op gebiedsniveau beschikbaar komen. De lasten voor het uitvoeren van de gezondheidsmonitors op gebiedsniveau variëren van € 75.000 tot € 160.000. De reserve gezondheidsmonitors is gevormd om de lasten van de verschillende monitors te egaliseren.

FLO overgangsrecht

Gemeente Leeuwarden heeft in 2018 de lopende overeenkomst inzake het FLO-overgangsrecht afgekocht tegen een vergoeding van € 7,8 miljoen. Hiervan is een voorziening gevormd (zie voorziening FLO-overgangsrecht) per begin 2018 van € 7,1 miljoen. Het overschot op de afkoopsom is in de reserve geplaatst. Aan de reserve zijn de bespaarde rente en het overschot op de BDUR van € 174.000 toegevoegd. Tevens is de ophoging van de voorziening per eind 2019 van € 295.000 onttrokken. Het resterende saldo is beschikbaar voor toekomstige indexeringen van de voorziening.

Uitwerkingskader Meldkamer

De veiligheidsregio's hebben in 2018 een eenmalige bijdrage ontvangen als bijdrage in de achterblijvende kosten van de meldkamer. Voor de Veiligheidsregio Fryslân betrof dit een eenmalige bijdrage van € 500.000. De eventuele kosten die achterblijven, zullen in aanloop naar de daadwerkelijke overdracht pas in 2020 inzichtelijk worden. Om die reden is een bestemmingsreserve Uitwerkingskader Meldkamer gevormd.

JGZ 3.0

In 2018 heeft de Bestuurscommissie Gezondheid ingestemd met het programma JGZ 3.0 gericht op het toekomstbestendig maken van de JGZ. Een belangrijke aanleiding voor het programma JGZ 3.0 is geweest het voldoen aan het Landelijk Professioneel Kader (LPK) binnen de vastgestelde financiële kaders. De uitvoering van de innovatieagenda gericht op het aanpassen van de werkwijzen binnen de JGZ leidt tot extra kosten. De bestemmingsreserve JGZ 3.0 is bedoeld om deze extra kosten te dekken.

	Saldo 01.01.2019	Stortingen	Onttrekkingen	Vrijval	Saldo 31.12.2019
Verplichtingen, verliezen, risico's					
Voorziening opgebouwde spaaruren	125.927	2.809		-	128.736
Voorziening sociaal plan SN1B	103.881	-	69.522		34.359
FLO	7.213.219	1.849.546	735.407	-	8.327.357
	7.443.027	1.852.355	804.929		8.490.452
Egalisatie van lasten					
Groot onderhoud Harlingertrekweg	111.764	41.300	9.291	-	143.773
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.026.032	432.087	281.245	-	1.176.874
	1.137.796	473.387	290.536	-	1.320.647
Totaal voorzieningen	8.580.823	1.760.788	530.512		9.811.099

Voorziening opgebouwde spaaruren

In het verleden konden medewerkers (op grond van de op dat moment geldende CAR/ UWO) van de toenmalige HVD Fryslân en van verschillende thuiszorgorganisaties verlofuren sparen op basis van een spaarcontract. De gespaarde verlofuren kunnen in de toekomst door medewerkers worden aangewend om langdurig verlof op te nemen. De mogelijkheid om extra verlof te sparen is enige jaren geleden beëindigd, met als gevolg dat er geen nieuwe spaarcontracten bijkomen. De voorziening is bedoeld voor afwikkeling van het aantal uren dat is gespaard.

Voorziening sociaal plan SN1B

In 2013 is in het kader van de regionalisering deze voorziening gevormd voor garantie-salarissen en tegemoetkomingen in de reiskosten, zoals afgesproken in het sociaal plan 'Samen naar één Brandweer'. Dit sociaal plan had een looptijd tot en met 2018 en is via de voorziening afgewikkeld. Eind 2019 bevat de voorziening alleen nog de afwikkeling van de afbouw consignatie, zoals opgenomen in dekkingsplan 2.0.

Voorziening FLO overgangsrecht

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR;
- De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die geldend is voor 2020. Er is geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige stijgingen;
- Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de rente zoals deze is opgenomen in de overeenkomst met gemeente Leeuwarden. De opgenomen rente betreft 2,5%; Het rentepercentage zal voor de loopduur van het contract met de gemeente Leeuwarden worden gehanteerd.
- De rente wordt berekend op de kasstroom per 01-01 in plaats van 31-12 van het betreffende jaar;
- Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.
- De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.

Gedurende 2019 is in totaal € 0,7 miljoen onttrokken, dit betreffen de gemaakte kosten voor de regeling van € 0,2 miljoen, de impact van de wijziging (verlaging) AOW leeftijd (€ 0,3 miljoen) en wijziging van de toegepaste rekenrente methodiek (€ 0,2 miljoen). Daarnaast is € 1,8 miljoen gedoteerd. In 2019 is er een wijziging i.v.m. gewijzigde fiscale behandeling doorgevoerd welke heeft geleid tot een stijging in de aanspraak van de FLO een gerechtigden, dit leidt tot een toename van € 1,1 miljoen. Conform contract is deze meegenomen in de afrekening 2019 met de gemeente Leeuwarden. Daarnaast zijn de salarissen gestegen door CAO-afspraken (€ 0,5 miljoen) en is rente toegevoegd (2,5% / € 0,2 mln.).

Groot onderhoud Harlingertrekweg

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 41.300 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren onderhoudsplan.

Groot onderhoud brandweerkazernes

Uit het meerjaren onderhoudsplan voor de 47 kazernes in eigendom blijkt een gemiddelde last voor groot onderhoud van € 432.00 per jaar. Voor de egalisatie van deze lasten is een voorziening gevormd. De stand van de voorziening sluit aan met het meerjaren

Langlopende schulden

Alle langlopende schulden zijn betrokken bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Het verloop is als volgt:

Stand per 1 januari 2019	€	42.508.367
Nieuw aangetrokken	€	13.000.000
Reguliere aflossingen	€	4.248.564
Extra aflossingen	€	0
Stand per 31 december 2019	€	51.259.803

De rentelast die in 2019 is gemoeid met de langlopende leningen bedraagt € 1.127.845.

Overlopende passiva

Vooruitontvangen subsidies	€	310.443
Overlopende rente	€	441.448
Overige overlopende passiva	€	927.147
	€	1.679.038

Vooruitontvangen subsidiebedragen

	Saldo 01.01.2019	Voorschotten	Besteed/betaald	Saldo 31.12.2019
LFR Haakarmbakken	103.886	-	15.983	87.903
Seker en Sûn	-50.780	-	-	-50.780
Opvoedpunt	18.430	-	10.908	7.522
AIO 2e tranche	-	16.538	-	-
AIO 2018	93.573	93.573	-	-
Centering Parenting	19.430	-	13.000	6.430
Richtlijnen JGZ	-5.150	-	-	-5.150
Supranet	20.034	15.000	11.427	23.607
De Virtuele Assistent	19.250	-	19.250	-
Het begint met woorden	23.907	25.000	48.907	-
Tel mee met Taal	40.467	-	2.950	37.542
JLE	9.670	100.000	88.738	20.932
informatiepunt MRSA	216.000	119.523	166.180	169.343
MNAZ	-	99.840	86.748	13.092
	508.717	452.936	464.066	310.441

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

De niet uit de balans blijvende verplichtingen hebben betrekking op:

- Het 'Convenant Werkgeverschap voor brandweerpersoneel Meldkamer Noord-Nederland' met de Veiligheidsregio's Groningen en Drenthe betreffende het formele werkgeverschap van het brandweerpersoneel in de Meldkamer Noord Nederland. Op grond van dit convenant draagt Veiligheidsregio Fryslân voor ongeveer 38% bij in de gezamenlijke kosten van het brandweerpersoneel meldkamer.
- Huurcontracten die zijn aangegaan voor de hoofd-, team- en consultatiebureaulocaties jeugdgezondheidszorg, brandweerkazernes en een aantal overige locaties. De diverse contracten hebben verschillende looptijden, wat resulteert in een jaarlijkse verplichting van € 1.659 000 (kale huur en servicekosten) per jaar. Deze verplichtingen hebben een looptijd van langer dan één jaar.

Voor een contract is een bankgarantie afgegeven van € 11.583.

Daarnaast is sprake van leaseverplichtingen voor auto's van € 84.000.

- De verplichting met betrekking tot het saldo vakantiedagen is in overeenstemming met het BBV niet opgenomen in de balans, aangezien zij een meerjarig gelijkblijvend volume kent. De waarde van de openstaande verlofdagen bedraagt € 1.376.000.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft voor de activiteiten van de veiligheidsregio Fryslân in 2020 een zeer grote impact. Als veiligheidsregio staan we midden in de (Friese) samenleving om deze te beschermen en informeren. De GGD pleegt een grote inzet via uitvoeren van bron- en contactonderzoek, uitvoeren landelijk testbeleid RIVM en het informeren van de (Friese) bevolking via alle vormen van (social) media. Dit zal in 2020 tot hogere (niet begrote) personele en materiele kosten leiden, ook bij Crisisbeheersing en Bedrijfsvoering. Tevens zijn bijvoorbeeld inspecties bij kinderopvang op dit moment niet mogelijk wat een negatieve impact kan hebben op de opbrengsten van de VRF. Daarnaast bestaan er risico's op lagere opbrengsten inzake reizigersvaccinaties en maatwerkpakketten bij zowel de GGD als de Brandweer (Wabo). Tenslotte zijn de opleidingen van de brandweer opgeschort, dit leidt tot financiële tekorten bij de BON (Brandweer Opleidingen Noord).

Aangezien al enige jaren wordt geïnvesteerd in vernieuwing van de ICT-middelen functioneren de primaire en ondersteunende processen voorsnog conform via thuis werken. En ondanks dat de activiteiten op het gebied van vakbekwaam worden en blijven van de brandweer op een laag pitje staan, is de paraatheid voorsnog geborgd. Samenvattend, de 'going concern'-activiteiten zijn voorsnog geborgd.

De financiële impact van de getroffen maatregelen en risico's zijn op dit moment nog niet bekend maar via de reguliere planning en control cyclus van de VRF zullen de gemeenten hierover in 2020 geïnformeerd worden. Deze gebeurtenissen hebben geen effect op het resultaat of waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2019. De continuïteit van de VRF is te allen tijde geborgd aangezien zij een Gemeenschappelijke Regeling is.

De VRF heeft, conform bestuurlijke besluiten, geen eigen weerstandscapaciteit zoals in de paragraaf risico's en weerstandsvermogen nader is toegelicht.

7.6. Toelichting op de programmarekening

Totstandkoming begroting na wijziging

In het algemeen bestuur van 10 juli 2019 is de eerste begrotingswijziging voor 2019 vastgesteld. Dit is tevens de definitieve begroting. Ten opzichte van de primitieve begroting zijn de volgende wijzigingen aangebracht:

- **Eerste wijziging**

Het Algemeen Bestuur stelde op 7 maart 2019 het meerjarig financieel kader 2020-2023 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting van 2019 en verder. Een aantal van deze thema's hadden deels ook effect op 2019. Deze effecten zijn vertaald in een begrotingswijziging welke is vastgesteld in het Algemeen Bestuur van 10 juli 2019.

Toelichting afwijkingen per programma

Programma Gezondheid

Het programma Gezondheid sluit 2018 af met een positief resultaat van € 145.000. Dit resultaat is als volgt opgebouwd uit de vier pijlers van de GGD:

Pijler 1	Monitoring, signalering en advies	€	-301.000
Pijler 2	Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	€	758.000
Pijler 3	Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises	€	-10.000
Pijler 4	Toezicht houden	€	-124.000
	Reservemutaties	€	-178.000
	Totaal	€	145.000

Onderstaand worden per pijler de belangrijkste oorzaken van het operationele resultaat toegelicht.

Pijler 1 - Monitoring, signalering en advies

De vaccinatiecampagne meningokokken W heeft in 2019 een extra tijdsinvestering gevestigd van de jeugdgezondheidszorg (JGZ). Deze extra inzet is gefinancierd vanuit de vergoeding die ontvangen is via het RIVM. In totaal is een vergoeding ontvangen van ongeveer € 675.000 voor het vaccineren. De efficiënte en sobere uitvoering van de vaccinatiecampagne heeft bijgedragen aan het beperken van het tekort van de JGZ. Uiteindelijk is voor het onderdeel JGZ binnen deze pijler sprake van een nadelig resultaat van ongeveer € 101.000. Dit nadelig resultaat is met name het gevolg van de extra inzet in het kader van het programma JGZ 3.0 (wordt gedekt uit de bestemmingsreserve JGZ 3.0).

Evenals in 2018 heeft de Academische Werkplaats Noord Nederland (AWPG NN) in 2019 te maken met langdurige uitval van de coördinator. Voor de afronding van fase 1 van het project Seker en Sûn en de voorbereiding voor fase 2 heeft daarom extra inhuur van personeel plaatsgevonden. Ten dele vormt deze extra inzet de bijdrage vanuit reguliere budgetten (eigen bijdrage) zoals in het projectplan opgenomen en voorwaarde was voor financiering door de Provincie Fryslân. De afronding (inclusief eigen bijdrage) van het project Seker en Sûn en de langdurige uitval van de coördinator resulteren in een nadelig saldo bij de AWPG NN van ongeveer € 175.000.

Voor medische milieukunde is sprake van een voordelig saldo van ongeveer € 94.000. Enerzijds is dit een gevolg van vacatureruimte en anderzijds hangt dit samen met de inschaling van een aantal medewerkers. Voor een aantal medewerkers geldt dat zij nog niet zijn ingeschaald op het maximum van de functionele schaal.

De baten binnen deze pijler zijn ongeveer € 1.442.000 hoger dan begroot. Naast de vergoeding voor de meningokokken W campagne betreft dit de baten voor extra opdrachten op het terrein van gezondheidsbevordering en beleidsadviesing. Voorbeelden van dergelijke extra opdrachten zijn Jong Leren Eten, JOGG regisseur (meerdere gemeenten), Gezonde School, etc. De baten voor deze extra opdrachten bedragen ongeveer € 636.000. In het kader van de implementatie van de omgevingswet heeft GGD Fryslân in 2019 de bouwsteen Gezondheid opgeleverd als onderdeel van het omgevingslab. De extra inzet hiervoor is de oorzaak van het nadelig saldo (van ongeveer € 54.000) voor de taken gezondheidsbevordering en beleidsadviesing.

Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming

De uitvoering van de meer individueel gerichte werkzaamheden van de JGZ zoals stevig ouderschap, integrale vroeghulp en voorzorg vormen onderdeel van pijler 2. Evenals bij pijler 1 is ook hier sprake van een nadelig resultaat met vergelijkbare oorzaken. Het nadelig resultaat bedraagt ongeveer € 43.000.

In 2019 is bij de uitvoering van de publieke gezondheidszorg asielzoekers sprake van een overschot van ongeveer € 50.000 op de door het COA gefinancierde budget. Ten opzichte van een positief resultaat in 2018 van € 110.000. Het voordelige resultaat over 2019 is onder meer een gevolg van het openen van een locatie in Balk en het openen van AMV (POA) opvang in Drachten. Voor deze laatste vorm van opvang wordt een hogere vergoeding ontvangen. Door de aanhoudende onzekerheid over de aanbesteding van de jeugdgezondheidszorg is GGD Fryslân terughoudend geweest in de uitbreiding van personeel. Deze terughoudendheid heeft eveneens een rol gespeeld bij het positieve resultaat over 2019.

Voor tuberculosebestrijding geldt dat er sprake is van een voordelig saldo van ongeveer € 89.000. Dit voordelig saldo is met name een gevolg van vacatureruimte. In verband met de teruglopende incidentie vindt er op landelijk niveau discussie plaats over de gewenste uitvoeringsschaal voor TBC bestrijding. Eén van de mogelijkheden voor het borgen van de deskundigheid van met name artsen op TBC gebied is het oprichten van een landelijk expertisecentrum. Naar verwachting zullen GGD'en moeten bijdragen aan de financiering van een eventueel landelijk expertisecentrum. De financiële ruimte wordt aangehouden om in te kunnen spelen op landelijke ontwikkelingen.

Voor reizigersvaccinatie geldt dat 2019, met een voordelig resultaat van ongeveer € 163.000, een positief jaar was. Reizigersadviesing en -vaccinatie blijft profiteren van de aanhoudende gunstige economische situatie. Ten opzichte van 2018 is het aantal consulten gestegen met 13,5 % en het aantal vaccinaties is met 23,1 % gestegen.

Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises

In 2019 heeft extra inzet plaatsgevonden voor het vormgeven van ontwikkelingen binnen het thema zorg en veiligheid van het meerjarenbeleidsplan. Deze ontwikkelingen betreffen onder meer de implementatie van het meld- en adviespunt personen verward gedrag en de uitvoering en bewustwording van (het concept) WijkGGD'er. Verder heeft GGD Fryslân samen met Sociaal Domein Fryslân gewerkt aan de implementatie van de Wet verplichte GGZ met name voor de onderdelen "horen" en "verkenkend onderzoek". Voor het vormgeven van deze ontwikkelingen zijn ten dele ook extra middelen ontvangen, zoals de subsidie van ZonMw voor de pilot "niet-acuut advies- en meldpunt".

Evenals in 2018 is er sprake van een voordelig resultaat op de uitvoering van de forensische geneeskunde. In 2019 ongeveer € 79.000 ten opzichte van € 32.000 in 2018. De verbetering van het resultaat is met name een gevolg van de toename van het aantal verrichtingen. De toename van verrichtingen betreft vooral het afnemen van bloedproeven.

Het voordelige resultaat bij forensische geneeskunde zorgt ervoor dat er bij pijler 3 sprake is van een gering negatief saldo van € 9.734.

Pijler 4 - Toezicht houden

Deze pijler betreft de uitvoering van de inspecties kinderopvang op grond van de wet kinderopvang. Het nadelig saldo in deze pijler wordt veroorzaakt door extra inzet van inspecteurs om te borgen dat alle verplichte inspecties worden uitgevoerd. De extra inzet was enerzijds noodzakelijk in verband met langdurige ziekte van een aantal inspecteurs. Anderzijds is met de extra inzet geanticipeerd op de pensionering van een inspecteur eind 2019. In 2019 zijn alle wettelijk verplichte inspecties uitgevoerd en hiermee is voldaan aan de eis van de Inspectie van het Onderwijs.

Reservemutaties

Zowel aan de bestemmingsreserve JGZ 3.0 als de bestemmingsreserve gezondheidsmonitors is minder onttrokken dan begroot. In totaal is € 178.100 minder onttrokken aan de bestemmingsreserves.

Voor het programma JGZ 3.0 geldt dat de uitvoering van pilots minder voortvarend is gestart dan verwacht. De inzet voor de vaccinatiecampagne meningokokken W en de implementatie van de AVG binnen de JGZ zijn hier mede debet aan geweest. De kosten van het programma JGZ 3.0 zijn dan ook lager dan begroot en dit resulteert in een lagere onttrekking aan de bestemmingsreserve JGZ 3.0 van € 83.000.

De onttrekking aan de bestemmingsreserve gezondheidsmonitors betreft de kosten van de in 2019 uitgevoerde jeugdmonitor (€ 64.900). De begrote onttrekking van € 160.000 was mede gebaseerd op de ontwikkelkosten van een gezondheidsatlas. De ontwikkeling van een gezondheidsatlas is uitgesteld naar 2020. Als gevolg hiervan is in 2019 € 95.100 minder onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Programma Crisisbeheersing*Afwijkingen ten opzichte van de begroting*

Operationele resultaat Crisisbeheersing 2019	€	-4.000
<i>opbouw:</i>		
Formatie	€	56.000
Evaluatie Containercalamiteit	€	-60.000
Totaal operationele resultaat Crisis 2019	€	-4.000
Bijzondere baten Crisisbeheersing 2019	€	0
<i>opbouw:</i>		
Totaal bijzondere baten Crisisbeheersing 2019	€	0
Totaal resultaat Crisisbeheersing 2019	€	-4.000

Toelichting• *Formatie*

Door het tijdelijk niet invullen van vacatures bij personele wisselingen is een incidenteel voordeel ontstaan in de personele kosten.

• *Evaluatie Containercalamiteit*

De evaluatie van de container calamiteit, uitgevoerd door het Instituut Fysieke Veiligheid, heeft circa € 60.000 gekost.

Programma Brandweer

Afwijkingen ten opzichte van de begroting

Operationele resultaat Brandweer 2019 € **-/- 470.000**

opbouw:

Operationeel resultaat Brandweer 2019

opbouw:

Vakbekwaam repressief € -/- 351.000

Huisvesting € -/- 117.000

Project Oudega € -/- 127.000

Overige € -/- 160.000

Formatie € 285.000

Totaal operationele resultaat Brandweer 2019 € **-/- 470.000****Bijzondere baten Brandweer 2019** € **82.000**

opbouw:

Afstoten hulpverleningsvoertuigen € 257.000

Schade oefening € -/- 175.000

Totaal bijzondere baten 2019 € **82.000****Totaal resultaat Brandweer** € **-/- 388.000****Toelichting**

Het totale operationele resultaat van de Friese brandweer komt in 2019 uit op € 470.000 negatief. In respectievelijk de 4 maands- en 8 maands bestuursrapportage was het de verwachting uit te komen op respectievelijk nihil en € 130.000 negatief. Vanwege een aantal incidentele tegenvallers komt het resultaat in de jaarrekening uit op € 470.000 negatief.

- *Vakbekwaam repressief*

De ontwikkeling in de vraag naar het opleiden van repressieve medewerkers laat in de afgelopen jaren een stijgende lijn zien. Dit deels als uitkomst van dekkingsplan 2.0 waarin een aantal specialismen over de provincie zijn verspreid als ook door het verloop en werving van nieuwe repressieve medewerkers. Derhalve stijgen ook de kosten inzake het vakbekwaam blijven van de repressieve medewerkers.

- *Huisvesting*

In 2019 is een nieuw contract voor restauratieve voorzieningen afgesloten die duurder uitvalt dan het beschikbare budget hiervoor. Daarnaast zijn er een aantal onvoorziene reparaties en onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd op kazernes die niet in de voorziening groot onderhoud zijn opgenomen.

- *Project Oudega*

Oudega is een brandweerpost in oprichting conform dekkingsplan 2.0. Voor de realisatie zijn repressieve medewerkers geworven die in opleiding zijn gegaan. Na het starten van de opleiding, bleek dat het vakbekwaam worden van de manschappen incidenteel duurder uitvalt dan begroot.

- *Overig*

Het resultaat op overige diverse posten is € 160.000. Deze bestaat uit allerlei kleine posten welke om die reden niet nader worden gespecificeerd en toegelicht.

- *Bijzondere baten*

Het gaat hier om de posten afboeken van hulpverleningsvoertuigen en de geleden schade tijdens een oefening. De toelichting op deze twee componenten is te vinden op pagina 6.

Programma organisatie*Afwijkingen ten opzicht van de begroting*

Operationeel resultaat Organisatie 2018	€ 277.000
<i>opbouw:</i>	
Bedrijfsvoering	€ -235.000
Directie	€ -42.000
Totaal operationeel resultaat Organisatie 2019	€ -277.000
Bijzondere baten Organisatie 2019	€ 0
Totaal bijzondere baten Organisatie 2019	€ 0
Totaal resultaat Organisatie 2019	€ -277.000

Toelichting

Het programma Organisatie laat een negatief resultaat van € 277.000 zien. Dit betreft met name overschrijdingen op de kosten formatie ad € 222.000 en hogere kosten van de licenties ad € 90.000. Dit is conform de in gang gezette ontwikkelingen naar aanleiding van toekomst bestendige bedrijfsvoering en het benchmarkonderzoek Berenschot.

Algemene dekkingsmiddelen en financiering

Rijksbijdrage BDuR

De bijdrage uit de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding was begroot op € 7,8 miljoen, gebaseerd op de decembercirculaire 2018. Uiteindelijk valt de uitkering € 163.000 hoger uit, door achteraf toegekende loon- en prijscompensatie. Conform het besluit van het algemeen bestuur inzake het FLO-overgangsrecht, is dit overschot toegevoegd aan de reserve FLO.

Financiering

In 2019 is een nieuwe langlopende lening aangetrokken van € 13 miljoen om aan de liquiditeitsbehoefte te voldoen.

Bijdrage in het nadelig saldo

De bijdrage in het nadelig saldo is conform de gewijzigde begroting geïnd bij de deelnemende gemeenten.

Benutting van de post onvoorzien

De post onvoorzien was voor 2019 begroot op € 500.000 is na vorming van het programma organisatie aldaar ondergebracht. Conform de nota weerstandsvermogen is de post in 2019 alleen besteed aan kosten van personele fricties, waaronder bovenformatieven en ww-verplichtingen.

Incidentele baten en lasten

Het resultaat voor 2019 bestaat uit een aantal incidentele effecten. Onderstaand zijn de belangrijkste incidentele baten en lasten opgenomen (x € 1.000):

Incidentele baten en lasten	2019	V/N
Brandweer: hulpverleningsvoertuigen	257	V
Brandweer: schade oefening	175	N

7.7. WNT-verantwoording

Volgens de definitie uit de wet worden bij Veiligheidsregio Fryslân de leden van het algemeen bestuur, de leden van het dagelijks bestuur en de algemeen directeur aangemerkt als topfunctionaris. Voor 2019 gaat het om de volgende personen:

Toeziethoudende topfunctionarissen:

Algemeen Bestuur

Achtkarspelen	O. Brouwer/G. Gerbrandy	Opsterland	E. van Selm
Ameland	G. van Klaveren/L.P. Stoel	Schiermonnikoog	W. van Gent
Dantumadiel	N.L. Agricola	Smallingerland	J. Rijpstra/T. van Mourik
De Fryske Marren	F. Veenstra	Súdwest-Fryslân	J.A. de Vries
Harlingen	W.R. Sluiter	Terschelling	J.B. Wassink
Heerenveen	T.J. van der Zwan	Tytsjerksteradiel	L.J. Gebben
Leeuwarden	S. Buma/F.J.M. Crone	Vlieland	C. Schokker - Strampel
Noardeast Fryslân	H.H. Apotheker/ J.G. Kramer	Waadhoeke	M.C.M. Waanders
Ooststellingwerf	H. Oosterman	Weststellingwerf	N.A. van de Nadort

Dagelijks Bestuur

Voorzitter	S. Buma/F.J.M. Crone
Lid	J.A. de Vries/F. Veenstra
Lid	L.J. Gebben
Lid	H. Broekhuizen
Lid	H. Zonderland

De leden van het Algemeen en Dagelijks Bestuur ontvangen voor deze functie geen vergoeding van Veiligheidsregio Fryslân.

bedragen x € 1	W. K. Kleinhuis
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 150.764
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 20.569
Bezoldiging	€ 171.333
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2018	
bedragen x € 1	W. K. Kleinhuis
Functiegegevens	Algemeen directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 157.603
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 18.852
Bezoldiging	€ 176.455
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000

De daling ten opzichte van 2018 wordt veroorzaakt door de (eenmalige) gratificatie in verband met het 40-jarig ambtsjubileum, deze is in 2018 uitgekeerd.

Deel III Overig

Veiligheidsregio Fryslân

8. Overige gegevens

8.1. Begrotingsoverschrijdingen in het kader van rechtmatigheid bij de jaarrekening 2019 van de VRF

Achtergrond en aanleiding

In de tweede bestuursrapportage 2019 is door de VRF een tekort van € 369.000 gerapporteerd. Conform bestendige gedragslijn en afgesproken budgetregels wordt hiervoor geen begrotingswijziging voorgesteld aan het bestuur. Vanuit consistentie en transparantie vindt in enig begrotingsjaar slechts 1 begrotingswijziging plaats (namelijk in het voorjaar waar de structurele effecten van de kaderbrief en de vrijval van de kapitaalslasten worden geaccordeerd en verwerkt).

Analyse resultaat 2019 en bepaling begrotingsrechtmatigheid

Bij het opstellen van de jaarrekening 2019 blijkt het uiteindelijke negatieve resultaat € 524.000 te zijn. Hieronder wordt dit nader toegelicht.

Overschrijding per programma	Begrotingsover- / onderschrijding bij de jaarrekening (A)	Begrotingsover- / onderschrijding bij de tweede bestuursrapportage (B)	Overschrijding ihkv begrotings rechtmatigheid (C)	Overschrijding meetelende in oordeel accountant (D)
Gezondheid	145.000	0	nvt	0
Crisisbeheersing	-4.000	30.000	-4.000	0
Brandweer	-388.000	-130.000	-258.000	0
Organisatie	-277.000	-269.000	-8.000	0
Totaal	-524.000	-369.000	-270.000	0

Voor het bepalen van de begrotingsoverschrijding in het kader van de rechtmatigheid (C) dient gekeken te worden naar het uitgangspunt van de begroting (saldo per programma is nihil) en hetgeen eerder gerapporteerd is in de bestuursrapportages. Bijvoorbeeld bij crisisbeheersing was verwacht bij de tweede bestuursrapportage op € 30.000 (B) positief te eindigen, uiteindelijk is dit € 4.000 (A) negatief worden. De overschrijding in het kader van de rechtmatigheid is derhalve € 4.000 (C). De overschrijding bij de brandweer was bij de tweede bestuursrapportage verwacht op € 130.000 en is uiteindelijk € 388.000 geworden. De overschrijding in het kader van de rechtmatigheid is derhalve € 258.000 bij de brandweer.

Niet meetellend in het oordeel van de accountant (D) qua begrotingsonrechtmatigheid zijn die (materiele) overschrijdingen waarbij het bestuur tijdig geïnformeerd is. Dit speelt vooral bij de brandweer. Bij de bespreking van de tweede bestuursrapportage in het Dagelijks Bestuur op 28 november 2019 is gemeld dat, in afwijking van de tweede bestuursrapportage, de overschrijding hoger zou uitvallen, namelijk circa € 350.000. Naar mening van directie en auditcommissie van VRF is hiermee het bestuur tijdig geïnformeerd. Hiermee tellen de begrotingsoverschrijdingen in 2019 uiteindelijk niet mee in het oordeel van de accountant.

NB: de overschrijdingen van investeringskredieten (zijn zeer kleine bedragen dit jaar) worden ook door het bestuur geautoriseerd. De algemeen directeur van de VRF heeft nog wat ruimere bevoegdheden zoals in de financiële verordening is opgenomen. Daarnaast is een krediet in de tweede bestuursrapportage overgeheveld naar het volgende boekjaar maar uiteindelijk is de investering toch nog gerealiseerd in het huidige boekjaar. Hiermee is deze investering wel rechtmatig.

---

¹ Uit de financiële verordening artikel 5 lid 5 en lid 6. Lid 5.5. Voor een investering waarvan het investeringskrediet niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, legt het dagelijks bestuur vooraf aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringskrediet aan het algemeen bestuur voor. Lid 5.6. Het bepaalde in lid 5 van dit artikel is niet van toepassing voor zover het betreft verplichtingen inzake investeringen tot € 500.000.

8.2. Controleverklaring

8.3. Voorgestelde resultaatbestemming

Het dagelijks bestuur stelt voor het nadelig resultaat over het boekjaar 2019 van € 524.311 ten laste van de Egalisatiereserve te brengen.

8.4. Vaststelling

Hiermee verklaart het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden dat het jaarverslag en de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling zijn opgemaakt in overeenstemming met het ter zake vastgestelde "Besluit Begroting en Verantwoording".

Het jaarverslag en de jaarrekening 2019 zijn op 1 juli 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer Mr. S. van Haersma Buma

De heer W.K. Kleinhuis

8.5. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking SiSa - d.d. 10 januari 2020				
JenV	A2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR) Besluit veiligheidsregio's artikelen 8.1, 8.2 en 8.3 Veiligheidsregio's	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: A2 / 01</i> € 37.442.326	
LNV	L1	Jong Leren Eten-uitkeringen	Besteding (jaar T)	
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: L1 / 01</i> € 90.453	

8.6. Overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Artikel 24 lid 3c BBV geeft aan dat in de jaarrekening een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld moet worden opgenomen.

#	Taakveld	Lasten	Baten
0.4	Overhead	16.673.850	1.656.558
0.5	Treasury	-275.191	-
0.8	Overige baten en lasten	515.000	
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	6.200	78
0.10	Mutaties reserves	496.463	1.401.328
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	36.748.561	42.789.432
1.2	Openbare orde en veiligheid	771.543	595.867
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	872.066	1.382.569
7.1	Volksgesondheid	26.018.266	33.065.032
8.3	Wonen en bouwen		411.582
Totalen		81.826.758	81.302.447

Programma gezondheid wordt voor het grootste gedeelte verantwoord onder taakveld 7.1 volksgesondheid, met uitzondering van Forensisch en Toezicht & Inspecties. Forensisch wordt verantwoord onder taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid. Toezicht & Inspecties wordt verantwoord onder 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie. Programma Veiligheid valt grotendeels onder taakveld 1.1 Crisisbeheersing en brandweer met uitzondering van de WABO welke onder 8.3 Wonen en bouwen wordt verantwoord. Programma organisatie verantwoord worden we onder 0.4 overhead, waarbij treasury een apart taakveld is.

8.7. Investeringskredieten 2019

Investeringskredieten 2019	Krediet	Realisatie
Wifi	35.000	36.131
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000	31.460
Hardware incl. office kazernes	37.275	25.314
Smartphones	120.000	122.856
Werkplek nieuwe werken	325.000	328.900
Infrastructuur	10.000	-
Audiovisuele middelen	24.000	20.694
Koppelingen	30.000	-
Werkplekmeubilair, bureaus en stoelen	260.000	148.958
AFAS-ontwikkelingen/ E-HRM	50.000	-
Organisatie	921.275	714.313
JGZ, herinrichtingskosten	100.000	97.932
Roostersysteem invalpool	25.000	-
Laptop screeners	10.000	-
GGD	135.000	97.932
Verbouw diverse locaties	780.945.	555.490
Grond	330.794	330.794
Nieuwbouw	1.179.946	1.134.874
Redvoertuigen	1.528.411	1.475.372
Hulpverleningsvoertuigen		921.760
Tankautospuiten	4.227.000	4.248.394
Haakarmvoertuigen	583.061	584.059
Personeel/materiaalwagen	1.348.500	1.350.090
Dienstauto's	277.535	258.009
Persoonlijke beschermingsmiddelen	329.000	382.019
Overige diverse kavel	976.171	649.698
Vaartuigen	145.416	149.687
ORT voertuig	614.574	614.574
Brandweer	12.321.353	12.655.820
Totaal investeringskredieten 2019	13.377.628	13.468.065

8.8. Samenstelling bestuur en commissies

Hieronder leest u de samenstelling van ons bestuur in 2019, per gremium.

Agendacommissie Gezondheid	Regio
J.C.F. Broekhuizen (voorzitter)	
B. Tol - vanaf juni 2019	N
G.R. Wielinga	ZW
H. Zonderland	ZO
H. van Gelder	N

Agendacommissie Veiligheid	Regio
S. Buma (voorzitter) - vanaf aug 2019	
J.A. de Vries	ZW
W.R. Sluiter	NW
H. Oosterman	ZO
L.J. Gebben	NO

Dagelijks bestuur

S. Buma (voorzitter Veiligheidsregio Fryslân) – vanaf aug 2019
 J.A. de Vries (lid agendacommissie Veiligheid)
 L.J. Gebben (lid agendacommissie Veiligheid)
 J.C.F. Broekhuizen (voorzitter agendacommissie Gezondheid)
 H. Zonderland (lid agendacommissie Gezondheid)

Auditcommissie	Zitting vanaf
E. van Selm	Oktober 2018
M.C.M. Waanders	December 2015
H. Kuiken	Juli 2018
J.D. de Vries	Juni 2019
R. de Vink	Oktober 2018
J. Bonnema/vacature	Juli 2016 – sept 2019

8.9. Analyse van taken

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Epidemiologie	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Beleidsadvisering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2b, en 2c, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Medische Milieukunde	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2e, Art. 14, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Academische Werkplaats	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art. 2, lid 2a, 2b en 2c, Art. 14	Ondersteunend aan de taken voor epidemiologie en beleidsadvisering. Invulling van beleid van VWS.	Collectief
Gezondheidsbevordering	Pijler 1: Monitoring, signalering en advies	Wet publieke gezondheid Art.2, lid 2d, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief, maatwerk per gemeente in aanvullend pakket.
Infectieziektebestrijding	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
TBC	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Soa / Sense	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 6, GR	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m d, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD.	Overwegend maatwerk (Stevig Ouderschap is collectief maatwerk)
Reizigersvaccinatie	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	-	Ter ondersteuning van infectieziektenbestrijding (voorkomen van importziekten).	Particulier
Publieke gezondheidszorg Asielzoekers	Pijler 2: Uitvoerende taken gezondheidsbescherming	Wet COA	Door COA aanbesteed bij GGD GHOR, uitvoering (kostendekkend) door GGD'en.	Collectief, in opdracht van COA
Maatschappelijke crisisondersteuning	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Niet langer een wettelijke taak. Van oorsprong een taak uit de Wet collectieve preventie, hangt samen met THZ.	Collectief

Taak	Pijler	Grondslag	Toelichting	Collectief / maatwerk
Forensische geneeskunde	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wettelijke taak van de politie	Op basis van een overeenkomst met de Nationale Politie ondergebracht bij de GGD.	Collectief, in opdracht van Nationale Politie
Lijkschouw	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet op de lijkbezorging, GR	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief
Jeugdgezondheidszorg	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet publieke gezondheid Art. 5 lid a t/m e, Art. 6b lid 3, Art 14, GR	JGZ incl. RVP. Keuze van B&W om dit onder te brengen bij de GGD. Art. 5 lid e is verplicht onderdeel van de GGD.	Collectief
Verkennd onderzoek en horen	Pijler 3: Bewaken van publieke gezondheid bij rampen en crises	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg Art, 5:1	Keuze van B&W om deze taak onder te brengen bij de GGD.	Collectief, maar op factuurbasis naar rato van inwoneraantal
Inspecties kinderopvang	Pijler 4: Toezicht houden	Wet kinderopvang, Art 1.61 lid 2	Op grond van de Wet kinderopvang verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief
Inspecties WMO	Pijler 4: Toezicht houden	Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Art. 6.1	Keuze van B&W om deze toezichthoudende taak onder te brengen bij de GGD. Deze taak is nog in ontwikkeling en daarom nog niet collectief.	Maatwerk
Technische hygiënezorg	Pijler 4: Toezicht houden	Wet publieke gezondheid Art, 2 lid 2f	Op grond van de WPG verplicht ondergebracht bij GGD.	Collectief

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het algemeen bestuur van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân te Leeuwarden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

De jaarrekening bestaat uit:

- De balans per 31 december 2019.
- Het overzicht van baten en lasten over 2019.
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (pagina 75).
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld (pagina 76).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en het Controleprotocol WNT 2019. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (VIO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van COVID-19

Het coronavirus (COVID-19) heeft een zeer grote invloed op de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân. In de toelichting op pagina 7 en 60 in de jaarstukken heeft het dagelijks bestuur de huidige impact van het coronavirus en de wijze waarop men met de daaruit voortkomende gebeurtenissen of omstandigheden om gaat, toegelicht. Ook geeft het dagelijks bestuur aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten hoe groot de kostenstijging als gevolg van het coronavirus zal zijn. Men verwacht wel dat de meerkosten niet binnen de begroting 2020 en de reserves kunnen worden opgevangen, en geeft aan dat de deelnemende gemeenten op grond van de wet de continuïteit van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân zullen borgen. Ons oordeel is niet aangepast met betrekking tot deze aangelegenheid.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 818.000, waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves bedraagt, zoals voorgescreven in artikel 2 lid 1 BADO en het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2018. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 40.900 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen
- Overzicht Incidentele Baten en Lasten

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is zoals bedoeld in artikel 213 lid 3 sub d Gemeentewet en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de voor de gemeenschappelijke regeling van toepassing zijnde vereisten in de Gemeentewet en aan de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag, in overeenstemming met het BBV.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder verordeningen van de gemeenschappelijke regeling, zoals opgenomen in het normenkader.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het dagelijks bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het dagelijks bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol vastgesteld door het algemeen bestuur op 27 november 2014 en het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling. Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Leeuwarden, 15 april 2020

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: J.S. Huizinga RA

**Gemeenschappelijke Regeling
Veiligheidsregio Fryslân**

Verslag van bevindingen 2019

15 april 2020

Het algemeen bestuur van
de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân
Postbus 612
8901 BK LEEUWARDEN

Datum	Behandeld door	Ons kenmerk
15 april 2020	T. Oolders RA 088 288 7675	200437252C/WS
Onderwerp		
Verslag van bevindingen 2019		

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u het verslag van bevindingen 2020. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij denken dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2019, voor het uitoefenen van uw toezichhoudende taak en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Onze controleverklaring

De jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Naar aanleiding van de controle van deze jaarrekening hebben wij op 27 maart 2020 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel het aspect getrouwheid als de rechtmatigheid.

Vaststelling jaarrekening

Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening en verzoeken u contact met ons op te nemen wanneer dit niet het geval is. In overleg kunnen dan de verdere noodzakelijke acties worden ondernomen.

Beperking reikwijdte van deze rapportage

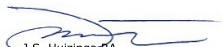
Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2019. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en dienen dan ook in die context gelezen te worden.

3
15 april 2020
3114730710

Onze bevindingen zijn besproken met de directeur bedrijfsvoering en de concerncontroller op 3 maart jl.
Een concept van dit accountantsverslag is op 9 maart jl. besproken met het directieteam en vervolgens
- telefonisch, in verband met de coronamaatregelen - met de auditcommissie op 16 maart jl.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

J.S. Huijzinga-RA

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt	5
1.2 Materialiteit	5
1.3 Strekking controleverklaring	5
2. De financiële uitkomsten van 2019	6
2.1 Analyse resultaat 2019	6
2.2 Financiële positie	7
3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties	9
4. Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur	10
4.1 Naleving budgetrecht behoeft aandacht	10
4.2 Naleving verordeningen is op orde, maar meer scherpte bij naleving EU-aanbesteding is gewenst	12
4.3 Niet-financiële rechtmatigheid	13
5. Interne beheersing overwegend op orde, maar wel een aantal aandachtspunten	14
6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak	15
6.1 Rechten FLO	15
6.2 Onze rol met betrekking tot de automatisering	16
6.3 Frauderisico's	16
6.4 Claims en geschillen	17
6.5 Impact COVID-19	17
Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen	18
Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak	20
Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	21
Appendix D - Single information Single audit (SiSa)	22

1. Inleiding

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door algemeen directeur getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2019 van uw organisatie.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening 2019 van de Veiligheidsregio Fryslân. De accountantscontrole omvat naast de controle op de getrouwheid van de cijfers ook een beoordeling van de rechtmatigheid van het financiële beheer over het jaar 2019, zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening en heeft die verantwoordelijkheid schriftelijk aan ons bevestigd.

1.2 Materialiteit

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2019 uitgevoerd met inachtneming van de volgende toleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleprotocol (zie Appendix B). Wij hebben geen (resterende materiële) controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van de getrouwheid geconstateerd.

Op basis van onze controlewerkzaamheden hebben wij geconcludeerd dat alle financieel relevante aspecten van wetgeving en verordeningen, zoals opgenomen in uw normenkader, door het dagelijks bestuur zijn nageleefd, en dat zowel de baten en lasten over 2019 als de balansmutaties in 2019 rechtmatig tot stand zijn gekomen. Er is geen sprake van materiële controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) ten aanzien van rechtmatigheid die meewegen in ons oordeel.

Wel zijn met betrekking tot de Europese aanbestedingsregels enkele afwijkingen geconstateerd. Per saldo blijft dit echter binnen de goedkeuringstoleranties. Een en ander heeft dus geen invloed op ons oordeel (zie Appendix A).

1.3 Strekking controleverklaring

Wij zijn voornemens om bij de jaarrekening 2019 van de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

2. De financiële uitkomsten van 2019**2.1 Analyse resultaat 2019**

Het resultaat over 2019 komt na onttrekkingen uit de reserves uit op € 606.000 nadelig.

Het resultaat over 2019 is als volgt tot stand gekomen:

		x € 1.000
De totale baten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2019 bedragen		79.900
De totale lasten van de Veiligheidsregio Fryslân over 2019 bedragen		<u>81.551</u>
Resultaat voor bestemming (<i>saldo baten en lasten</i>)		-/- 1.651
• Bij: onttrekkingen aan reserves	1.402	
• Af: toevoegingen aan reserves	<u>275</u>	
Per saldo onttrokken aan de reserves (meer onttrokken dan toegevoegd)		+ 1.127
Nog te bestemmen resultaat (nadelig)		<u>-/- 524</u>

In de verslaggevingsregels, het BBV, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Het resultaat vóór bestemming wordt bepaald zonder dat hierin mutaties in het eigen vermogen worden verwerkt. Dit is het zuivere resultaat van de baten en lasten die samenhangen met de bedrijfsvoering.

Op basis van besluitvorming van het algemeen bestuur zijn in de jaarrekening 2019 reeds mutaties in de bestemmingsreserves verwerkt voor een bedrag van € 1.127.000. Dergelijke besluiten hebben invloed op het resultaat dat (na bestemming) in de jaarrekening wordt opgenomen. Het resultaat vóór resultaatbestemming over 2019 bedraagt € 1.651.000 nadelig. Het nog te bestemmen resultaat is € 524.000 nadelig.

Het resultaat na bestemming over 2019 toont -ondanks de bij de begrotingswijziging ingeraamde onttrekkingen aan de reserves- een tekort. Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het nadelig resultaat over het lopend boekjaar ad € 524.000 ten laste te brengen van de egaliseringsreserve. De Veiligheidsregio Fryslân teert in 2019, alles bij elkaar, circa € 1,7 miljoen in op het eigen vermogen.

Het tekort vindt zijn oorsprong op de programma's Crisisbeheersing, Brandweer en Organisatie en komt mede tot stand door de volgende (deels incidentele) posten ten opzichte van onder andere budget:

Nadelig:

- Toename opleidingskosten voor de brandweerlieden. Effect: € 351.000, programma Brandweer.
- Toename huisvestingskosten van de brandweer. Effect: € 117.000, programma Brandweer.
- Schade veroorzaakt bij een oefening, die niet gedekt wordt door de verzekering. Effect: € 175.000 programma Brandweer.
- Toename van de formatiekosten in het programma Organisatie. Effect € 235.000, programma Organisatie.

Voordelig:

- Het niet besteden van de vrijval uit de egaliseringsreserve met betrekking tot de verwachte boekverliezen van het afstoten hulpverleningsvoertuigen. Effect: €257.000 voordelig, programma Brandweer.

Voor een meer uitgebreide en inhoudelijke analyse van de afwijkingen ten opzichte van de begroting verwijzen wij u graag naar de analyse die is opgenomen in de toelichting in de jaarstukken, hoofdstuk 7.5.

2.2 Financiële positie

Het eigen vermogen per einde 2019 bedraagt € 3,6 miljoen (2018: € 5,3 miljoen), waarvan € 0,5 miljoen (negatief) het nog te bestemmen resultaat over 2019 is. Het voorstel aan het algemeen bestuur is om het nadelig resultaat over het lopend boekjaar ad. -/- € 524.000 te onttrekken aan de egaliseringsreserve.

Het saldo van de langlopende financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en langlopende leningen) bedraagt € 64,7 miljoen (2018: € 56,4 miljoen). In de activa is ultimo 2019 voor lange termijn € 67,6 miljoen vastgelegd (2018: € 58,9 miljoen).

Een beperkt deel van de vaste activa is gefinancierd met kort vreemd vermogen. Dat is (iets) goedkoper dan lang geld, maar kan niet in belangrijke mate worden ingezet omdat dan de renterisico's te groot worden.

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het eigen vermogen van 2015 tot en met 2019:

Ontwikkeling eigen vermogen (x C 1.000)	2015	2016	2017	2018	2019
Algemene reserve	1.600	1.600	1.600	0	0
Egaliseringsreserve	0	0	0	2.254	2.212
Bestemmingsreserves	1.237	909	171	1.139	1.926
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	-721	-167	1.271	1.873	-524
Stand per 31 december	2.116	2.342	3.042	5.266	3.615
Totale baten (incl. onttrekkingen reserves)	69.881	71.895	73.724	78.295*	82.221
Verhouding eigen vermogen t.o.v. totale baten	3,0%	3,3%	4,1%	6,7%	4,4%

* Exclusief de boeking van de FLO-voorziening ad € 7,1 miljoen euro in zowel de baten als in de lasten (inbreng vanuit gemeente Leeuwarden), aangezien dit per saldo geen effect heeft en eenmalig is.

Ten opzichte van 2018 is het eigen vermogen met € 1,7 miljoen afgenomen. In hoeverre het vrij besteedbaar vermogen (de egaliseringsreserve) een afdoende buffer is voor de gevolgen van de risico's die zich in de toekomst kunnen voordoen, is op voorhand moeilijk in te schatten, maar het is niettemin goed daar normen voor te bepalen. Over de hoogte van het weerstandsvermogen heeft het algemeen bestuur, in de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing, bepaald dat een egaliseringsreserve wordt aangehouden om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen.

De egalisereserve dient een omvang te hebben van tussen de 2% en de 5% van het begrotingstotaal. Per ultimo 2019 bedraagt de egalisereserve 2,9% van het begrotingstotaal en dat is binnen de afgesproken bandbreedte.

Deze nieuwe definitie van het gewenste weerstandsvermogen biedt meer ruimte om schommelingen in de uitkomsten op te kunnen vangen. Hoewel niet uitbundig, gerelateerd aan de totale begrotingsomvang, is het voor een gemeenschappelijke regeling uit een oogpunt van continuïteit niet noodzakelijk grote vrije reserves aan te houden. De deelnemende gemeenten staan immers wettelijk garant voor tekorten en bij majeure tussentijdse ontwikkelingen kan de begroting ook nog worden bijgesteld. Het is niettemin wel zaak, nu over 2019 een forse uitname uit de egalisereserve aan de orde is, te bewaken dat de tekorten zich niet blijven bewegen op het niveau van 2019, omdat dan de door het algemeen bestuur bepaalde ondergrens vrij snel in zicht komt.

Wij begrijpen van de directie dat dit al in 2020 al aan de orde zal zijn als niet alleen het tekort over 2019 ten laste van de egalisereserve wordt gebracht, maar ook de effecten van de Kaderbrief (jaarschijf 2020) een forse uitname uit de egalisereserve tot gevolg zullen hebben. De directie verwacht dat het saldo daarna 0,6% zal bedragen en dat is ver onder de ondergrens.

Wij merken op dat bij de beoordeling van het eigen vermogen van gemeenschappelijke regelingen overigens ook gekeken wordt naar het bredere begrip weerstandsvermogen, dat is het eigen vermogen inclusief de bestemmingsreserves. Bestemmingsreserves zijn doorgaans door het algemeen bestuur geoordeelde bedragen, waar in principe ook altijd nog andere keuzes voor gemaakt zouden kunnen worden. Om die reden worden bestemmingsreserves economisch gezien tot het weerstandsvermogen gerekend. Maar bestuurlijk gezien ligt dat genuanceerder, de bestemmingsreserves zijn immers gevormd voor een beleidsmatig bestedingsdoel waarop in beginsel ook besteed gaat worden in de komende jaren.

Wij merken op dat alle bestemmingsreserves in 2019 zijn gebruikt zoals bedoeld. De omvang van de bestemmingsreserves is in 2019 per saldo fors toegenomen, met name als gevolg van de vorming van een reserve JGZ 3.0 (Jeugd Gezondheidszorg). Het programma JGZ 3.0 is gestart in 2018. Er is een innovatie-agenda voor de komende jaren opgesteld die is bedoeld om de JGZ toekomstbestendig te maken.

3. (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties

De jaarstukken van Veiligheidsregio Fryslân bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag bevat, conform het BBV voorschrijft, de programmaverantwoording en de paragrafen.

De programmaverantwoording is voor het algemeen bestuur van belang om er zicht op te krijgen of het voorgenomen beleid ook door het dagelijks bestuur is uitgevoerd. De programmaverantwoording geeft inzicht in de uitvoering van het voorgenomen beleid en de daaruit resulterende activiteiten. Daar hoort ook bij dat uitgelegd wordt waarom er in financiële zin afwijkingen zijn ontstaan.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op de consistentie van de daarin opgenomen informatie met de cijfers in de jaarrekening.

4. **Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur**

4.1 **Naleving budgetrecht behoeft aandacht**

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de begroting vast te stellen, dus budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het (doen) opzetten van een systeem van budget-beheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting (het budget) blijven.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. De analyse van overschrijdingen dient plaats te vinden op het niveau van de vastgestelde programma's. Het begrotingscriterium is uitgewerkt door de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten
- Kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid en tijdig zijn gecommuniceerd
- Kostenoverschrijdingen bij opendeinde regelingen

Deze uitwerking laat onverlet dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen voor de weging van dergelijke kostenoverschrijdingen. Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân heeft geen nadere regels opgesteld.

De kostenoverschrijdingen moeten wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. De toelichting in de exploitatierekening geeft goed inzicht in de aard en oorzaken van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij verwijzen voor deze toelichting naar de toelichting op de exploitatierekening van de jaarrekening.

Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere en duidelijke procedures vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen. Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van het controleprotocol (inclusief het normenkader) dat door uw bestuur is vastgesteld, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het BBV, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

In 2019 is sprake van een overschrijding van de lasten op 3 programma's. Dit betreft de programma's: Crisisbeheersing, Brandweer en Organisatie Tussentijds is de begroting bijgesteld omdat duidelijk was dat de primitieve begroting zou worden overschreden. Maar ook ten opzichte van de gewijzigde begroting is sprake van overschrijdingen van lasten op een drietal programma's:

Overschrijding (+)/onderschrijding (-) per programma	Bedrag (€)
Gezondheid	+ 145.000
Crisisbeheersing	-/- 4.000
Brandweer	-/- 389.000
Organisatie	-/- 277.000
Totaal	-/- 524.000

Daarnaast is er bij één investeringskrediet sprake van een overschrijding. Dit betreft de vervanging van hulpverleningsvoertuigen ten bedrage van € 921.760. Hiervoor is in de initiële begroting voor 2019 een investeringskrediet beschikbaar gesteld.

Bij de begrotingswijziging is besloten dit krediet door te schuiven naar 2020. De werkelijke vervanging heeft echter uiteindelijk toch wel in 2019 plaatsgevonden, waardoor de investering in 2019 in formele zin niet rechtmatig is (want niet -meer- in de begroting). Duidelijk is echter wel dat er een expliciet bestuurlijk voorname was om deze investering te doen. Overigens heeft het bestuur in de financiële verordening nadere, ruimere regels opgesteld t.a.v. investeringskredieten. In artikel 5 lid 5 en 6 van deze verordening hoeft het dagelijks bestuur investeringen < € 500.000 niet vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan het algemeen bestuur.

Overschrijdingen van lasten en kredieten zijn in beginsel niet rechtmatig, omdat ze het budgetrecht van het algemeen bestuur schenden. Een geconstateerde begrotingsrechtmatigheid kan daarom gevolgen hebben voor de strekking van de controleverklaring. Er kunnen evenwel goede redenen zijn waarom een overschrijding niet onrechtmatig is en/of niet wordt meegewogen in het accountantsoordeel. In hoofdstuk 4.2 van de Kadernota Rechtmatigheid worden een aantal voorbeelden genoemd. De Veiligheidsregio Fryslân heeft de overschrijdingen getoetst aan de Kadernota Rechtmatigheid en komt tot de conclusie dat er sprake is op een begrotingsonrechtmatigheid van per saldo € 270.000. Dit bedrag is als volgt opgebouwd:

Overschrijding per programma	Begrotingsover- / onderschrijding bij de jaarrekening (A)	Begrotingsover- / onderschrijding bij de tweede bestuursrapportage (B)	Overschrijding ihkv begrotings rechtmatigheid (C)	Overschrijding meetellende in oordeel accountant (D)
Gezondheid	145.000	0	n/vt	0
Crisisbeheersing	-4.000	30.000	-4.000	0
Brandweer	-388.000	-130.000	-258.000	0
Organisatie	-277.000	-269.000	-8.000	0
Totaal	-524.000	-369.000	-270.000	0

De grote overschrijdingen zien we op de programma's Brandweer en Organisatie. In de tweede (en laatste) bestuursrapportage is al melding gemaakt van overschrijdingen. Dit deel van de begrotingsoverschrijding is tijdig gemeld bij het algemeen bestuur en blijft om die reden buiten beschouwing in ons oordeel. Het deel van de overschrijdingen dat niet formeel bij het algemeen bestuur is gemeld, is in beginsel onrechtmatig. Wij hebben echter vast kunnen stellen dat bij de bespreking van de tweede bestuursrapportage (per periode B) in het Dagelijks Bestuur op 28 november 2019 is gemeld dat, in afwijking van de tweede bestuursrapportage, de overschrijding bij de brandweer hoger zou uitvallen, namelijk circa € 350.000 in plaats van € 130.000. Naar de mening van directie en de auditcommissie van de VRF is hiermee het bestuur tijdig geïnformeerd over de overschrijdingen bij de brandweer, die zich na augustus 2019 hebben voorgedaan. Weliswaar is niet het algemeen bestuur in zijn geheel geïnformeerd, zoals had moeten, maar wel een belangrijk deel daarvan, zo is de overweging. Ook na de melding op 28 november 2019 hebben zich weer overschrijdingen voorgedaan, maar die konden redelijkerwijs niet meer gemeld worden aan het bestuur en leveren geen onrechtmatigheid op. Het algemeen bestuur zal worden gevraagd bij de vaststelling van de jaarrekening de overschrijdingen te autoriseren.

Wij gaan hier met name in op een overschrijding van de opleidingskosten bij de Brandweer. De overschrijdingen op de programma's Crisisbeheersing en Organisatie zijn zeer beperkt en laten wij buiten beschouwing.

Ons standpunt is dat de overschrijdingen na de tweede bestuursrapportage tellen, hoewel onrechtmatig, op grond van de bovenstaande overwegingen niet mee hoeven te wegen in ons oordeel aangaande de rechtmatigheid van de jaarrekening 2019.

Wij vragen wij uw aandacht voor deze opeenvolgende overschrijdingen bij de brandweer. Die lijken te wijzen op een beheersingsprobleem. Wij hebben begrepen dat inmiddels een verbeterplan is voorgesteld.

De bovengenoemde investering in hulpverleningsvoertuigen, die na wijziging niet meer in de begroting 2019 zat, maar niettemin alsnog is uitgevoerd, wordt eveneens niet als onrechtmatig beschouwd (en door ons meegewogen) omdat er een stellig bestuurlijk voornemen was om deze investeringen te doen.

In hoofdstukken 7.5 en 8.1 van de jaarrekening is een en ander uitvoerig uiteengezet. Het Algemeen Bestuur zal worden gevraagd bij het vaststellen van de jaarrekening expliciet in te stemmen met de overschrijdingen.

4.2 Naleving verordeningen is op orde, maar meer scherpte bij naleving EU-aanbesteding is gewenst

Het door het algemeen bestuur op 27 november 2014 vastgestelde controleprotocol en het normenkader zijn betrokken in onze werkzaamheden.

De controle op de naleving van de verordeningen wordt intern gewaarborgd door het inrichten van de processen. Na toetsing op de naleving van de verordeningen is ons niet gebleken dat de verordeningen en wetgeving die leiden tot financiële beheersmaatregelen in 2019 op materiële aspecten door het dagelijks bestuur niet worden nageleefd.

De door de controller uitgevoerde interne controle bracht op enkele punten afwijkingen aan het licht in de sfeer van de EU-aanbestedingsregels; dit zijn naar hun aard rechtmatigheidsfouten. Een door ons uitgevoerde, op potentiële fouten gerichte, steekproef bracht niet meer rechtmatigheidsfouten aan het licht dan intern al waren geconstateerd.

Bij de controle op rechtmatigheid van aanbestedingen hebben we vastgesteld dat inkopen van onderhoud ten onrechte niet Europees zijn aanbesteed. Daarnaast is sprake van twee rechtmatigheidsfouten die al in voorgaande jaren zijn geconstateerd, maar die als het ware doorlopen naar 2019 omdat er op dezelfde contracten nog uitgaven zijn geweest in 2019.

In het geval van de verlengde inhuur van een brandweercommandant heeft het directieteam toestemming gegeven om af te wijken van de EU-aanbestedingsregels. Het dagelijks bestuur is daarover in januari 2020 geïnformeerd. Bij nadere bestudering van de (complexe) regelgeving blijkt echter dat een uitzonderingsregel van toepassing is, waardoor deze uitgave alsnog als rechtmatig kan worden beschouwd.

De totale omvang van de geconstateerde rechtmatigheidsfouten in de sfeer van EU-aanbesteden is € 440.000 inclusief btw.

Wij constateren dat ook dit jaar weer sprake is van rechtmatigheidsfouten in de sfeer van Europese aanbestedingen. Bij de Brandweer gaat het dan al snel om substantiële bedragen. Hoewel er voor elke "overtreding" praktische argumenten zijn aan te dragen, gaat dit niet zoals het hoort. Wij vinden dat er vanuit directie en dagelijks bestuur meer aandacht zou kunnen zijn voor de rechtmatigheid van inkopen binnen de Europese aanbestedingswet- en regelgeving, zeker in "grensgebieden".

Voor een verdere toelichting verwijzen we naar Appendix A.

4.3 Niet-financiële rechtmatigheid

Een onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is weliswaar niet primair het onderzoeksgebied van de accountant, maar de accountant heeft wel als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid mocht hij dit constateren bij de uitvoering van de controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de interne beheersing in hoofdstuk 5.

5. Interne beheersing overwegend op orde, maar wel een aantal aandachtspunten

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2019 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in de managementletter d.d. 8 november 2019. Conclusie is dat de administratieve organisatie van Veiligheidsregio Fryslân voldoende basis biedt voor een sluitende accountantscontrole.

In de managementletter hebben we aanbevelingen opgenomen met betrekking tot:

- Beter beheersing van risico's rond het wijzigen van crediteurenstamgegevens
- Gebruik controlegetallen bij betalingsverkeer
- Controle op rechten en limieten in de inkoopapplicatie
- Controle op declaraties van de directie
- De monitoring op de implementatie van de Algemene verordening gegevensbescherming
- Beheersmaatregelen in het aanbestedingsproces
- Autorisatie van de gemaakte memoriaalboekingen
- De frauderisicoanalyse

Aanvullend merken wij vanuit de eindejaarscontrole, naast de eerdere observaties over Europese Aanbestedingen, nog het volgende op:

- Geconstateerd is dat overschrijdingen van programmabegrotingen aan de orde zijn die niet alleen ongewenste discussies geven over de rechtmatigheid daarvan, maar ook vanuit een oogpunt van financiële sturing niet gewenst zijn.
- Bij de GGD constateerden wij dat een uitgave in 2020 van circa € 36.000 in eerste aanleg ten onrechte in 2019 is verantwoord, omdat er nog ruimte was in het betreffende budget. Dit is in de foutenevaluatie in Appendix A meegenomen.

We hebben kennis genomen van de Rapportage Interne controle 2019 en het verbeterplan Brandweer. Het is goed te constateren dat stappen zijn en worden gezet om administratieve procedures en de naleving daarvan verder aan te scherpen.

6. Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak

6.1 Rechten FLO

Wij vestigen de aandacht op de totstandkoming van de voorziening Functioneel leeftijd ontslag (FLO), zoals ook is toegelicht op pagina 47 en 48 van de jaarrekening.

Na de afkoop van het FLO-overgangsrecht door gemeente Leeuwarden, komen de lasten van deze regeling voor rekening van Veiligheidsregio Fryslân. Per 1 januari 2018 bedroeg de totale resterende verplichting voor deze regeling tot einddatum (thans voorzien in 2042) nog € 9,4 miljoen. Deze verplichting is contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 2,5%, wat leidt tot een voorziening per 1 januari 2018 van € 7,1 miljoen. Dit bedrag is vanuit de ontvangen afkoopsom in de voorziening gestort.

De voorziening wordt bepaald conform de volgende uitgangspunten:

- *De rechten van personeelsleden inzake FLO-overgangsrecht zijn gebaseerd op de huidige bepalingen uit hoofdstuk 9a tot en met 9f van de CAR.*
- *De FLO-rechten zijn gewaardeerd op basis van het bij het opmaken van de jaarrekening bekende cao-loon. In dit geval is dit de cao die geldend is voor 2020. Er is geen rekening gehouden met mogelijke toekomstige stijgingen.*
- *Voor het contant maken van de verplichting en de bespaarde rente wordt gebruik gemaakt van de rente zoals deze is opgenomen in de overeenkomst met gemeente Leeuwarden. De opgenomen rente betreft 2,5%; Het rentepercentage zal voor de looptijd van het contract met de gemeente Leeuwarden worden gehanteerd.*
- *De rente wordt berekend op de kasstroom per 1 januari in plaats van 31 december van het betreffende jaar.*
- *Bij het opnemen van de verplichtingen wordt geen rekening gehouden met de kans op vervallen van rechten door natuurlijk verloop.*
- *De risico's rondom het stijgen van de AOW-leeftijd, en fiscale risico's rondom de inzet van levensloop komen tot 2022 voor rekening van gemeente Leeuwarden, zoals contractueel overeengekomen.*

Gedurende 2019 zijn de gemaakte kosten voor de regeling van € 0,2 miljoen onttrokken aan de voorziening, evenals de impact van de wijziging AOW-leeftijd van € 0,3 miljoen en de toegepaste rekenrente van € 0,2 miljoen. In 2019 is er een wetswijziging doorgevoerd die heeft geleid tot een stijging in de aanspraak van de FLO gerechtigden. Eind 2019 is de voorziening op basis van de nieuwe wetgeving geactualiseerd. Dit heeft geleid tot dotatie eind 2019 van € 1,1 miljoen. De gemeente Leeuwarden heeft daarvoor € 827.000 bijgedragen op grond van de contractuele afspraken in het kader van de naverrekening.

Met de gemeente Leeuwarden is afgesproken om tot en met boekjaar 2022 jaarlijks een verrekening op te stellen op basis van de mutaties in de voorziening. Hierbij worden de volgende aspecten tot en met 2022 (na)verrekend met de gemeente Leeuwarden (zowel voordelen als nadelen):

- Wijzigingen in fiscale behandeling van de in te zetten levenslooptegoeden.

- Wijzigingen in de AOW-leeftijd, met gevolg voor de lengte van de periode waarin werknemers een uitkering krijgen op grond van de FLO-overgangsrecht.
- Het vervallen van rechten voor deelnemers door natuurlijk verloop of herplaatsing in een niet bezwarende functie (eventueel onder aftrek van de kosten).

Deze risico's hebben tot en met 2022 geen effect op exploitatie en de begroting van de VRF.

Het risico van loonstijgingen komt wel -en direct- ten laste van de VRF. Daar staat tegenover dat geen vertrekken zijn ingerekend. Eventuele Cao-stijgingen zullen jaarlijks in de herijking van de berekening van de voorziening worden meegenomen. De hieruit voortvloeiende lasten zullen worden gedragen door de deelnemende gemeentes via de begroting. Als brandweerlieden na 2022 afzien van de FLO-rechten, bijvoorbeeld door vertrek, valt de reservering in de voorziening vrij ten gunste van het resultaat van de VRF. Aangezien hiervan dit op dit moment geen goede inschatting gemaakt kan worden, is dit aspect niet ingerekend, maar toegelicht in de jaarrekening.

Wij kunnen ons vinden in de gehanteerde uitgangspunten en ook de berekening van de voorziening achten wij akkoord.

6.2 Onze rol met betrekking tot de automatisering

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Bij onze controle hebben wij beperkt gebruikgemaakt van de automatisering. De meeste procedures worden vastgelegd buiten de automatisering om. Uit onze beperkte werkzaamheden met betrekking tot de automatisering komen geen bijzonderheden naar voren, anders dan onze aanbevelingen die we hebben opgenomen in de managementletter van 2019.

6.3 Frauderisico's

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie), het bestuur.

Om invulling te geven aan de eerdergenoemde verplichting hebben wij een fraudediscussie gevoerd binnen het controleteam en met de controller van Veiligheidsregio Fryslân waarbij wij de nadruk hebben gelegd op de eventuele mogelijkheden van materiële onjuistheden als gevolg van fraude in de jaarstukken en op preventieve maatregelen daarbij. Van de directeur hebben wij de bevestiging ontvangen dat er geen onregelmatigheden zijn geconstateerd.

Daarnaast hebben wij zelfstandig werkzaamheden uitgevoerd die erop waren gericht om het risico van het "omzeilen" van de interne beheersingsmaatregelen door het management te detecteren. Tevens hebben wij specifieke controles uitgevoerd op memoriaalboekingen en belangrijke schattingen in de jaarrekening en zijn wij alert geweest op significante en ongebruikelijke transacties.

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2019 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Wij adviseren u om jaarlijks het onderwerp "fraude" op de bestuursagenda te zetten. In 2019 is een concept frauderisico-analyse voorbereid en is de periodieke actualisatie daarvan aan het interne controleplan toegevoegd.

6.4 Claims en geschillen

Wij zijn door de directie geïnformeerd dat er enkele juridische kwesties lopen. Men verwacht niet dat daar per saldo materiële bedragen mee gemoeid zullen zijn.

6.5 Impact COVID-19

Wij hebben gesproken met de directie en de audit commissie over de gevolgen van en de maatregelen omtrent de coronacrisis. Hiervoor is een addendum geschreven bij de jaarrekening, die reeds ter inzage lag bij de deelnemende gemeentes.

Het COVID-19 (corona) virus heeft voor de activiteiten van de veiligheidsregio Fryslân in 2020 een zeer grote impact. De GGD pleegt bij de uitvoering van haar wettelijke taak een grote inzet via uitvoeren van bron- en contactonderzoek, uitvoeren landelijk testbeleid RIVM en het informeren van de (Friese) bevolking via alle vormen van (social) media. Het bestuur schrijft daarover in de jaarstukken dat dit in 2020 tot hogere (niet begrote) personele en materiële kosten zal leiden. Tevens zijn bijvoorbeeld inspecties bij kinderopvang op dit moment niet mogelijk, wat een negatieve impact kan hebben op de opbrengsten van de veiligheidsregio Fryslân.

De financiële impact van de getroffen maatregelen is op dit moment nog niet bekend, maar via de reguliere planning en control cyclus van de veiligheidsregio Fryslân zullen de gemeenten hierover in 2020 geïnformeerd worden. Deze gebeurtenissen hebben geen effect op het resultaat of waarderingsgrondslagen in de jaarrekening 2019, zoals ook reeds is vastgesteld door de commissie BBV op 20 maart 2020.

De VRF heeft, conform bestuurlijke besluiten, geen eigen weerstandscapaciteit zoals in de paragraaf Risico's en weerstandsvermogen nader is toegelicht. De continuïteit van de veiligheidsregio Fryslân is niettemin te allen tijde geborgd aangezien zij een Gemeenschappelijke Regeling is. De in de regeling deelnemende gemeenten zijn op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regeling verplicht tot aanzuivering van tekorten.

Ten behoeve van de gebruiker van de jaarrekening heeft de veiligheidsregio Fryslân toelichtingen opgenomen in zowel het jaarverslag (pagina 7) als in de jaarrekening (pagina 60). Deze toelichtingen zijn gelet op de grote onzekerheid over het verdere verloop van de coronacrisis voldoende om de lezer te informeren over de situatie bij veiligheidsregio Fryslân op moment van het afgeven van de controleverklaring.

In de controleverklaring hebben wij een paragraaf opgenomen die aandacht vraagt voor wat het bestuur ten aanzien van de coronacrisis in de jaarstukken vermeld.

Appendix A - Overzicht geconstateerde controleverschillen

Bij de jaarrekeningcontrole zijn enkele (kleine) afwijkingen geconstateerd, die zijn gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening 2019.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Soort	Bedrag	Invloed resultaat
1. Onrechtmatige aanbestedingen Kantoor meubilair	Rechtmatigheid	€ 27.000	n.v.t.
2. Onrechtmatige aanbestedingen ICT devices	Rechtmatigheid	€ 138.000	n.v.t.
3. Onrechtmatige aanbestedingen onderhoud	Rechtmatigheid	€ 276.000	n.v.t.
4. Te hoog gereserveerde uitgaven GGD	Getrouwheid	€ 36.000	€ 36.000 Resultaat te laag verantwoord
Totaal		€ 477.000	€ 36.000

- Betreft de aanschaf van kantoormeubilair. Hiervoor is begin 2018 een contract afgesloten met een nieuwe leverancier voor een periode van maximaal 18 maanden, dit voortvloeiend op een nieuwe Europese aanbesteding voor kantoorartikelen/meubilair in 2020. De verwachting was dat de besteding binnen de Europese aanbestedingsgrens zou blijven, echter is door aanvullende inkopen die wel voorzien hadden moeten zijn, de aanbestedingsgrens ruim overschreden. De besteding van 2018 is reeds in 2018 fout gerekend en gerapporteerd. Naar aanleiding van de bevinding is het contract begin 2019 stopgezet. De uitgaven tot het stopzetten van het contract betreffen € 27.356 (inclusief btw). Dit bedrag hebben wij voor 2019 als rechtmatigheidsfout aangemerkt.
- Voor de aanschaf van ICT in het kader van "bewust werken" is reeds in 2018 de aanbestedingsgrens overschreden. Naar aanleiding van de bevinding is het contract begin 2019 stopgezet. De uitgaven tot het stopzetten van het contract betreffen € 137.730 (inclusief btw). Dit bedrag hebben wij voor 2019 als rechtmatigheidsfout aangemerkt.

19
15 april 2020
3114730710

3. Voor voertuigen >3.500kg is er voor de aankoop van nieuwe voertuigen sprake van een aanbestedingsprocedure. In enkele gevallen is hier sprake van een aanbesteding inclusief onderhoud en in enkele gevallen is sprake van aanbesteding zonder onderhoud. Bij het uitvoeren van de interne controle heeft de VRF vastgesteld dat er bij 2 van de 3 grootste leveranciers sprake is van onderhoudslasten waarbij geen Europese aanbestedingsprocedure is gevolgd, terwijl dit wel had moeten. Dit betreft vaak voertuigen die reeds voor de oprichting van de Gemeenschappelijke regeling zijn aangeschaft. Dit leidt in 2019 tot een rechtmatigheidsfout van € 276.372 inclusief btw.
4. Ten laste van het resultaat van de GGD over 2019 is een reservering getroffen voor uitgaven die betrekking hebben op 2020. Het resultaat op het programma Gezondheid wordt daardoor € 36.000 te laag voorgesteld.

Het totaalbedrag van de hier genoemde fouten blijft binnen de voorgeschreven toleranties (zie Appendix D) en tast daarom ons oordeel aangaande de jaarrekening niet aan.

Appendix B - Opdracht, toleranties en aanpak

De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging heeft u ons opdracht gegeven voor de controle van de jaarrekening 2019 van uw gemeenschappelijke regeling.

Gehanteerde toleranties

Bij onze controlewerkzaamheden zijn de volgende toleranties gehanteerd (lasten, inclusief mutaties in de reserves):

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 818.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 2.454.000

De goedkeuringstoleranties die zijn gehanteerd liggen in lijn met de goedkeuringstoleranties zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeenschappelijke regeling en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden zal dienen. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarrekening.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol.

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Appendix C - Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de "Verordening inzake Onafhankelijkheid" (VIO) en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de VIO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij Veiligheidsregio Fryslân in 2019 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening (niet controle gerelateerd)
Geen

Appendix D - Single information Single audit (SiSa)

De procedure die uw gemeenschappelijke regeling moet naleven bij de aanlevering van de bestanden aan het CBS is niet wezenlijk gewijzigd.

Fouten en onzekerheden SiSa

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit rapport over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die in 2019 vallen onder SiSa. Wij doen dit middels een tabel, die ook moet worden opgenomen als er geen fouten of onzekerheden geconstateerd zijn. Wij hebben de controle op deze regelingen uitgevoerd op basis van de door de Veiligheidsregio Fryslân opgemaakte SiSa-bijlage en de nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2019. Per regeling wordt aangegeven of, en zo ja welke, financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd. Het betreft voor uw gemeenschappelijke regeling de volgende regelingen:

	Specifieke uitkering	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR)	Geen	0	n.v.t.
L1	Jong Leren Eten – uitkeringen	Geen	0	n.v.t.
	Totaal	Geen	0	n.v.t.

Op basis van de uitgevoerde controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat de SiSa-bijlage geen fouten of onzekerheden bevat.

Eerste begrotingswijziging 2020

Inleiding

Het Algemeen Bestuur stelde op 11 maart 2020 het meerjarig financieel kader 2021-2024 vast. In deze kaderbrief zijn alle ontwikkelingen opgenomen die van invloed zijn op de begroting. Een aantal van deze thema's hebben deels ook effect op 2020. Denk aan de gevolgen van de omgevingswet, zorg en veiligheid, kansrijke start, de hogere kosten voor de ongevallenverzekering en de verhoging van de BduR, de cao en de werkgeverslasten. Daarnaast is er een aantal incidentele ontwikkelingen, specifiek voor 2020. Zo is er een voordeel op kapitaallasten doordat investeringen zijn doorgeschoven en is er incidenteel budget nodig voor het onderzoek bestuurderstevredenheid. Ook de gevraagde budgetten voor toekomst bestendige bedrijfsvoering zijn verwerkt in deze begrotingswijziging.

Per saldo is in 2020 bijna € 1,3 miljoen aan extra budget nodig. Het bestuur stelt voor om deze te dekken uit de egaliseringsreserve. De kosten voor de wet verplichte GGZ en kansrijke start worden verrekend met de betreffende gemeenten. Daarmee wordt voorkomen dat gemeenten gedurende het begrotingsjaar worden geconfronteerd met een verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Bovenstaande wijzigingen worden middels deze eerste begrotingswijziging 2020 aan u voorgelegd.

Effecten op 2020

De totale uitzetting van € 1.260.000 is als volgt opgebouwd:

A. Vanuit kaderbrief 2021	€	Datum bestuursbesluit
<i>Structureel</i>		
Omgevingswet	-100	
Zorg en veiligheid (WvGGZ)	-483	
Zorg en veiligheid (AVE)	-45	
Kansrijke start	-80	Kaderbrief AB 11.03.2020
Toekomst bestendige bedrijfsvoering - Risico's structureel	-295	
Terugdraaien afbouw Bedrijfsvoering 3.0	-310	
<i>Incidenteel</i>		
Toekomst bestendige bedrijfsvoering - Risico's incidenteel	-250	
Toekomst bestendige bedrijfsvoering - Informatiemanagement op orde	-200	
Onderzoek bestuurderstevredenheid	-50	AB 21-12-2017
Totaal beleidsontwikkelingen vanuit kaderbrief	-1.813	
CAO en werkgeverslasten	-419	Kaderbrief AB 11.03.2020
Ongevallenverzekering	-100	
BduR	137	
Totaal autonome ontwikkelingen vanuit kaderbrief	-382	
A. Totaal effecten kaderbrief op 2020	-2.195	
B. Incidentele baten en lasten		
Vrijval kapitaallasten	554	DP 2.0 AB 19-10-2017
Afstoten Hulpverleningsvoertuigen	-182	DP 2.0 AB 19-10-2017
B. Totaal effecten incidentele baten en lasten	372	
A + B. Totaal effecten	-1.823	
Vergoeding Zorg en veiligheid (WvGGZ)	483	
Vergoeding Kansrijke start	80	
Resultaat	-1.260	
Onttrekking uit egaliseringsreserve	1.260	
Totaal onttrekking reserves	1.260	
Totaal eerste begrotingswijziging 2020	-	

Toelichting effecten 2020

Beleidsmatige ontwikkelingen Kaderbrief 2021

In de kaderbrief 2021 - 2024 zijn de volgende beleidsmatige ontwikkelingen meegenomen welke (eveneens) effect hebben op de begroting 2020:

- **Omgevingswet**

Een belangrijk doel van de Omgevingswet is het bereiken en behouden van een gezonde en veilige leefomgeving. Als Veiligheidsregio Fryslân, waar gezondheid en veiligheid gebundeld zijn in één organisatie, weten we als geen ander dat de inrichting van de omgeving impact heeft op de beleefde gezondheid en veiligheid. Vandaar dat we nauw samenwerken met de Friese gemeenten om te ondersteunen bij de vraag hoe gezondheid en veiligheid in het omgevingsbeleid een plek kunnen krijgen. Dat gezondheid en veiligheid zo'n prominente rol hebben in het omgevingsbeleid is iets dat we nu al merken. Vooral de GGD wordt merkbaar vaker geconsulteerd bij omgevingsgerelateerde vraagstukken. Een stijging van vragen waar we buitengewoon content mee zijn, aangezien de impact op de gezondheid vaak onderbelicht bleef bij ruimtelijke ordeningstrajecten. Wel brengt dit met zich mee dat deze vraagstijging niet binnen de huidige formatie kan worden georganiseerd. Uitzetting voor 2020 betreft € 100.000 voor tijdelijke extra inzet op dit gebied.

- **Zorg en veiligheid**

Per 1 januari 2020 is de Wet verplichte GGZ van kracht en wordt van gemeenten onder meer verwacht dat zij verkennend onderzoek uitvoeren en betrokkenen horen. De colleges in Fryslân hebben besloten om de taken verkennend onderzoek en betrokkenen horen onder te brengen bij GGD Fryslân. De begrote kosten voor het uitvoeren van deze taken bedragen € 483.000. Deze worden afzonderlijk met de gemeenten verrekend naar rato van het aantal inwoners.

De bestuurscommissie Gezondheid heeft eind 2019 besloten om borging van de AVE methodiek in Fryslân als taak te beleggen bij GGD Fryslân. Deze taak betreft het zorgdragen voor het bekwaam worden en blijven van gemeentelijke functionarissen in de AVE methodiek. Voor de uitvoering van deze taak is € 45.000 beschikbaar gesteld.

- **Kansrijke start**

In september 2018 heeft het ministerie van VWS het landelijk actieprogramma 'Kansrijke Start' gepresenteerd. Het vormen van lokale coalities rondom de eerste 1.000 dagen van een kind en het programma 'Nu niet zwanger' zijn onderdelen van het actieprogramma. GGD Fryslân zal in 2020 en 2021, samen met gemeenten, invulling geven aan dit actieprogramma. De Bestuurscommissie Gezondheid heeft 14 november het plan van aanpak behandeld.

- **Toekomst bestendige bedrijfsvoering**

Eén van de financiële spelregels binnen Veiligheidsregio Fryslân is dat er geen directe koppeling is tussen het budget van het primair proces en de overhead. Zo wordt voorkomen dat er onnodig lucht in de begroting ontstaat. In plaats daarvan voert Veiligheidsregio Fryslân iedere vier jaar een benchmark uit om te kijken of de kwantiteit van de overhead enigszins in de pas loopt. In 2019 is voor de tweede maal de benchmark uitgevoerd. Uit dit onderzoek van Berenschot bleek dat de overhead van Veiligheidsregio Fryslân 'knap en krap' is georganiseerd: zo'n 30% lager dan in vergelijkbare organisaties. Omgezet in geld betekent dit dat Veiligheidsregio Fryslân gemiddeld met € 3,1 miljoen minder de ondersteunende diensten organiseert dan vergelijkbare organisaties. Een verschil dat alleen maar groter wordt door de taakstelling bij bedrijfsvoering, die ervoor zorgt dat in 2020 nog eens € 310.000 minder beschikbaar is.

Het dagelijks bestuur heeft vervolgens Berenschot gevraagd inzichtelijk te maken welke risico's de organisatie loopt als gevolg van deze lage overhead. En welke investering nodig is om deze risico's te managen. In dit vervolgonderzoek concludeerde Berenschot dat de krapte binnen bedrijfsvoering inmiddels zodanig is dat de veiligheidsregio 'door de bodem dreigt te zakken'. Een investering van € 1,3 miljoen acht Berenschot bestuurlijk realistisch om een kwalitatief goede bedrijfsvoering te houden. Daarnaast adviseert Berenschot om incidenteel € 300.000 - € 500.000 te investeren in het op orde brengen van informatiemanagement, wat zal leiden tot concreet uitgewerkte beleidsvoorstellen die op een later moment aanvullende middelen vragen.

Nu is dit het advies van Berenschot. Veiligheidsregio Fryslân is er de organisatie niet naar om klakkeloos dit advies om te zetten in een vraag voor extra middelen. Niet voor niets kenmerkt 'sober en goedkoop' onze veiligheidsregio vanaf het begin. Uitzettingen zijn veelal opgevangen met incidentele voordelen. Taakstellingen als gevolg van bezuinigingsoperatie 'Skerp', de regionalisering van de brandweer en 'Operatie Stofkam 2016' hebben miljoenen uit de begroting gehaald. Dit draagt er mede aan bij dat gemeenten bijna € 10 miljoen minder voor het subcluster brandweer en rampenbestrijding betalen dan zij hiervoor vanuit het gemeentefonds ontvangen. Deze instelling past bij Fryslân en draagt bovendien bij aan het gezond houden van de gemeentelijke financiën. Zeker nu veel Friese gemeenten druk ervaren op hun begroting, begrijpt de veiligheidsregio des te meer dat iedere euro extra goed onderbouwd moet zijn. Niettemin geeft Berenschot dit jaar een niet te negeren signaal af.

Vandaar dat het dagelijks bestuur heeft onderzocht op welke terreinen de organisatie risico's loopt. Uit dit onderzoek blijkt dat de huidige krappe bezetting leidt tot substantiële risico's. Zo neemt de kwaliteit van het primaire proces fors af, zijn data onbetrouwbaar en onvolledig, is er geen anticipatie mogelijk op wet- en regelgeving en grote ontwikkelingen, is er een grote kans op grove rechtmatigheidsfouten en is er een grote kans op datalekken.

Risico's die een dusdanige impact op de organisatie hebben dat het noodzakelijk is om hierop te investeren. Voor 2020 betreft dit een uitzetting van € 545.000 zoals uitgewerkt in het voorstel. Daarnaast wordt € 200.000 gevraagd voor het informatiemanagementplan en € 310.000 voor het terugdraaien van de eerder ingeboekte taakstelling.

- **Onderzoek Bestuurderstevredenheid**

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, voeren we eens in de drie jaren een kwalitatief onderzoek uit. In 2016 heeft Berenschot een dergelijk onderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat de huidige besturingsstructuur goed functioneert. In 2019 zou dit onderzoek herhaald worden, dit is echter uitgesteld tot 2020 zodat ook de nieuwe bestuurders bekend zijn met de structuur en ook zij in staat zijn hier een gefundeerde mening over te vormen.

Autonome ontwikkelingen Kaderbrief 2021

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiële lasten en loonkosten geïndexeerd:

- **Cao en werkgeverslasten**

In 2019 is een nieuwe cao afgesproken met een geldigheid tot 1 januari 2021. Deze nieuwe cao laat, samen met de ontwikkeling in de premies, een hogere loonstijging zien dan eerder in de meerjarenbegroting is opgenomen. De loonstijging over 2020 op basis van de nieuwe cao is gemiddeld 3,11%. Pas in januari waren de stijging van de werkgeverslasten inzichtelijk, hiervoor is een opslag van 1,33% nodig. Deze beide samen hoger komen hoger uit dan het opgenomen percentage van 3,4% in de kaderbrief 2020-2023.

- **Ongevallenverzekering**

In 2018 is de ongevallenverzekering voor repressief personeel aanbesteed. Zoals gemeld in Operatie Doorlichting Begroting is de uitkomst van deze aanbesteding dat er sprake is van een hogere verzekeringspremie. Deze stijging van de verzekeringspremie kan niet worden opgevangen binnen de begroting en leidt tot een uitzetting van € 100.000.

- **BduR**

De meest recente BduR-circulaire laat een structurele stijging zien van € 137.000 per jaar.

Incidentele ontwikkelingen 2020

Naast bovenstaande ontwikkelingen doen er zich in 2020 nog een aantal ontwikkelingen voor:

- **Vrijval kapitaallasten**

In de jaren na de regionalisering zijn er, met name in afwachting van de uitkomsten van dekkingsplan 2.0, investeringen doorgeschoven. Het gevolg hiervan is dat er de afgelopen jaren incidenteel geld is overgebleven met betrekking tot de investeringsplanning, zo ook in 2020. In 2019 is behoorlijk geïnvesteerd en dit zal doorzetten in 2020. Dit betreft deels een inhaalslag van voorgaande jaren, maar deels ook omdat het dekkingsplan duidelijkheid geeft over welk materieel en materiaal er voor toekomstbestendige brandweezorg benodigd is. De incidentele overschotten die zich de afgelopen jaren hebben voorgedaan worden langzaam kleiner, in 2020 is nog een incidenteel voordeel van € 554.000.

- **Afstoten Hulpverleningsvoertuigen**

In dekkingsplan 2.0 is gekeken naar welke voertuigen er in het kader van toekomstbestendige brandweezorg benodigd zijn. Voor wat betreft de zogenaamde hulpverleningsvoertuigen worden er, voortkomend uit de oude gemeentelijke situatie, zowel voertuigen ingezet met kraan als zonder kraan. In verband met uniformiteit, functionaliteit en efficiency is besloten de hulpverleningsvoertuigen zonder kraan af te stoten en vanaf heden enkel hulpverleningsvoertuigen met kraan aan te schaffen. Dit draagt ook bij aan een groot deel van de structurele besparing op het materieel. Echter is het op inhoudelijke gronden niet realistisch geweest om de betreffende voertuigen af te stoten. In 2020 gaat dit alsnog wel gebeuren. De restant boekwaarde van de betreffende hulpverleningsvoertuigen verminderd met een geschatte restwaarde bedraagt € 182.000.

Voorziening FLO

De oprenting van de voorziening FLO was in de primitieve begroting verdeeld over de kolommen, echter hoort deze bij kolom Brandweer. In de begrotingswijziging is dit gecorrigeerd.

Reserves en Voorzieningen

Het geraamde verloop van de reserves en voorzieningen ziet er als volgt uit en is als dusdanig verwerkt in de begroting na eerste begrotingswijziging 2020.

Voorzieningen				
	1-1-2020	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2020
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	128.736	3.000		131.736
Voorziening sociaal plan SN1B	34.359		34.359	-
FLO	8.327.357	208.175	104.000	8.413.532
	8.490.452	211.175	138.359	8.563.268
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	143.773	41.300	29.617	155.456
Groot onderhoud brandweerkazernes	1.176.874	438.000	969.178	645.696
	1.320.647	479.300	998.795	801.152
Totaal voorzieningen	9.811.099	690.475	1.137.154	9.364.420
Reserves				
	1-1-2020	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2020
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	2.212.413		1.784.349	428.064
	2.212.413	-	1.784.349	428.064
Bestemmingsreserves				
Rechtspositie	17.048		17.048	-
Gezondheidsmonitor	203.652	102.000	152.000	153.652
FLO	315.032			315.032
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg 3.0	891.000		460.000	431.000
	1.926.732	102.000	629.048	1.399.684
Totaal eigen vermogen	4.139.145	102.000	2.413.397	1.827.748

De voorzieningen met betrekking tot het sociaal plan en spaarverlof zullen voldoende zijn om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorziening groot onderhoud sluit aan op de aanwezige meerjarenonderhoudsplanning.

Effecten per programma 2020

In onderstaande tabel zijn per programma de effecten van de eerste begrotingswijziging 2020 opgenomen, welke geen effect hebben op de reeds vastgestelde bijdrage per programma in de primitieve begroting 2020.

	primitieve begroting 2020			1e bestuurlijke wijziging 2020			saldo na 1e wijziging 2020		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid									
Pijler 1	13.688.786	142.590	13.546.196	540.382	31.593	508.789	14.229.168	174.183	14.054.985
Pijler 2	9.157.214	2.832.353	6.324.861	-228.914	14.968	-243.882	8.928.300	2.847.321	6.080.979
Pijler 3	1.077.015	597.082	479.933	437.688	332.180	105.508	1.514.703	929.262	585.441
Pijler 4	1.244.781	1.244.781	-	365.629	365.629	-	1.610.410	1.610.410	-
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>	-	19.890.990	-19.890.990	-	-	-	-	19.890.990	-19.890.990
Reservemutaties Gezondheid	102.000	562.000	-460.000	-	370.415	-370.415	102.000	932.415	-830.415
Totaal programma GGD	25.269.796	25.269.796	-	1.114.785	1.114.785	-	26.384.581	26.384.581	-
Programma Crisisbeheersing									
Producten Crisisbeheersing	4.366.959	190.437	4.176.522	28.859	34.289	-5.430	4.395.818	224.726	4.171.092
BDUR	-	2.726.868	-2.726.868	-	52.060	-52.060	-	2.778.928	-2.778.928
<i>Bijdrage programma Crisis</i>	-	1.449.654	-1.449.654	-	-	-	-	1.449.654	-1.449.654
Reservemutaties Crisis	-	-	-	-	-57.490	57.490	-	-57.490	57.490
Totaal programma Crisis	4.366.959	4.366.959	-	86.349	86.349	-	4.395.818	4.395.818	-
Programma Brandweer									
Producten Brandweer	34.600.173	1.172.372	33.427.801	335.490	234.509	100.981	34.935.663	1.406.881	33.514.514
BDUR	-	4.434.183	-4.434.183	-	84.940	-84.940	-	4.519.123	-4.519.123
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>	-	28.993.618	-28.993.618	-	-	-	-	28.993.618	-28.993.618
Reservemutaties Brandweer	-	-	-	-	16.041	-16.041	-	16.041	-16.041
Totaal programma Brandweer	34.600.173	34.600.173	-	335.490	335.490	-	34.935.663	34.935.663	-
Programma Organisatie									
Producten Organisatie	12.758.639	183.600	12.575.039	978.117	-	978.117	13.736.756	183.600	13.553.156
Reservemutaties Organisatie	-	16.830	-16.830	-	978.117	-978.117	-	994.947	-994.947
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>	-	12.558.209	-12.558.209	-	-	-	-	12.558.209	-12.558.209
Totaal programma Organisatie	12.758.639	12.758.639	-	978.117	978.117	-	13.736.756	13.736.756	-
Eindtotaal	76.995.567	76.995.567	-	2.457.251	2.457.251	-	79.452.818	79.452.818	-

Bijlage 1. Investeringskredieten 2020

Investeringskredieten	Krediet 2020
Kantoormeubilair	340.000
Personenlift	34.818
Reshuffling teams 1e & 2e etage HTW	30.000
AFAS ontwikkelingen	50.000
Smartphones	120.000
Infrastructuur	10.000
Clearpass aanschaffen en implementatie	75.000
Netscaler + firewall	22.000
Nieuwe werkplek	325.000
Hardware inclusief Microsoft Office – kleine kazernes	48.850
Audiovisuele middelen	24.000
Koppelingen	30.000
Koppeling JOIN DSO	40.000
Organisatie	1.149.668
MCU - ICT	114.000
Crisis	114.000
Visuskaarten	35.000
Roostersysteem	25.000
JGZ, herinrichtingskosten diverse locaties	100.000
GGD	160.000
Onderhoud	192.475
Verbouw diverse locaties	2.838.036
Grond	410.794
Centrale inbraak- en brandalarmering	142.000
Redvoertuigen	735.195
Hulpverleningsvoertuigen	1.433.024
Haakarmvoertuigen	218.605
Waterongevallen wagen	92.295
Personeel- materiaalwagen/vaartuigen	1.057.500
Dienstauto's	40.200
Persoonlijke beschermingsmiddelen	175.500
Bluskleding	234.000
Onderhoudsapparatuur ademlucht werkplaats	200.000
Overige diverse kavels	1.683.057
Brandweer	9.452.681
Totaal investeringskredieten	10.876.349

The background features a vertical stack of four light blue circular icons on the left side, each containing a white symbol: a person with signal waves, a stethoscope, a shield with a heartbeat line, and a castle tower. These icons are connected by thin white lines. A large dark blue rounded rectangle is on the left, and a red circle is at the bottom left. The title text is centered in red.

Programmabegroting 2021

Veiligheidsregio Fryslân

Voorwoord

In deze begroting kijken we vooruit naar welke resultaten we in het komende jaar voor u als gemeenten gaan realiseren om onze bijdrage te leveren aan een veilig en gezond Fryslân. En waar het normaliter al een kunst op zich is om in de toekomst te kijken, geldt dat voor 2021 zeker.

Het is het jaar waarin de Omgevingswet in werking treedt, en daarmee de grootste stelselwijziging sinds de invoering van de Grondwet. Ook zijn in 2021 de effecten van de evaluatie Wet gemeenschappelijke regelingen bekend. En er zal duidelijkheid zijn over actuele onzekerheden, zoals de status van vrijwilligheid, de impact van de Wet verplichte GGZ en de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en het wegvallen van de bestaande cao. En dan is 2021 ook nog het jaar van de Tweede Kamerverkiezing. Ontwikkelingen die allemaal een invloed kunnen hebben op de taken, uitvoering en bekostiging van de veiligheidsregio's, en waarvan we nu nog niet de uitkomst kunnen voorspellen.

Nu zijn we gelukkig wel wat gewend als het gaat om onvoorziene situaties. Sterker nog, het is ons dagelijks werk. De enige zekerheid die we hebben, is dát incidenten zich voor gaan doen, zonder te weten waar en hoe deze eruit ziet. Door een goede voorbereiding, intensieve samenwerking en het nadenken over mogelijke scenario's bereiden we ons voor op het onbekende. Zo voorkomen we verrassingen en kunnen we alert en slagvaardig het incident bestrijden.

Op die momenten vertrouwen we op onze zorgvuldig opgebouwde netwerk. Onder het mom 'alleen ga je sneller, samen kom je verder' werken we vanaf het begin van het bestaan van onze organisatie met veel verschillende partijen samen. Een partnership dat is opgebouwd door de tijd te nemen om elkaar goed te leren kennen en kraakheldere afspraken te maken. Zo weten we wat we aan elkaar hebben wanneer er geen tijd is om uitgebreid te overleggen.

Eenzelfde vertrouwensband speelt zich ook op een minder zichtbaar vlak af, namelijk binnen de organisatie. Door het goed organiseren van ondersteunende diensten als financiën, inkoop, communicatie en huisvesting kunnen de professionals in het veld zich maximaal bezighouden met hun kernkwaliteit. De afgelopen jaren bleek dit fundament dat de organisatie ondersteunt, versterking nodig te hebben. Het is tekenend voor de samenwerking dat gemeenten dit erkennen en bereid zijn om hierop te investeren.

Met de kwaliteit van ons personeel, de kracht van de samenwerking met onze partners en een fundament dat geen scheuren vertoont zijn de voorwaarden ingevuld om ook in 2021 onze bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân zo groot mogelijk te laten zijn. Wat de toekomst ook mag brengen.

Hartelijke groet,

Het Dagelijks Bestuur

De begroting 2021 is op 1 juli 2020 vastgesteld door het algemeen bestuur.

Voorzitter

Secretaris

De heer Mr. S. van Haersma Buma

De heer W.K. Kleinhuis

Inhoudsopgave

1. Algemeen	5
1.1 Omgevingswet	5
1.2 Evaluatie WvR en wijzigingsvoorstel Wgr	5
1.3 Meerjarig financieel kader	6
2. Programmaplan Gezondheid	8
2.1 Algemeen	8
2.2 Doel van het programma	8
2.3 De pijlers en speerpunten van GGD Fryslân	10
2.4 Resultaten in 2021	11
2.5 Investeringen in 2021	12
Interview	14
3. Programmaplan Crisisbeheersing	15
3.1 Doel van het programma	15
3.2 Speerpunten Crisisbeheersing	15
3.3 Resultaten in 2021	17
3.4 Investeringen in 2021	18
Interview	20
4. Programmaplan Brandweer	22
4.1 Doel van het programma	22
4.2 Speerpunten Brandweer Fryslân	22
4.3 Resultaten in 2021	23
4.4 Investeringen in 2021	25
Interview	27
5. Programmaplan Organisatie	29
5.1 Doel van het programma	29
5.2 Speerpunten Organisatie	29
5.3 Resultaten in 2021	30
5.4 Investeringen in 2021	31
5.5 Financiën en kengetallen Veiligheidsregio Fryslân	32
Interview	34
6. Algemene dekkingsmiddelen	35
7. Paragrafen	36
7.1 Financiering	36
7.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	37
7.3 Bedrijfsvoering	40
7.4 Onderhoud kapitaalgoederen	40
8. Financiële begroting	42
8.1 Overzicht van baten en lasten	42
8.2 Financiële positie	45
Bijlage 1: Bijdrage per gemeente 2021-2024	48
Bijlage 2: Investeringskredieten 2021	53

1. Algemeen

1.1 Omgevingswet

In 2021 is de Omgevingswet van kracht. Belangrijke insteek is het bereiken en behouden van een gezonde en veilige leefomgeving. De nieuwe wet gaat gepaard met grote wijzigingen, en zeker niet alleen juridisch. De grootste wijziging zit in de geest van de wet, met termen als participatie, samenwerking en co-creatie als leidmotief. Vandaar dat we nauw samenwerken met de Friese gemeenten om te ondersteunen bij de vraag hoe gezondheid en veiligheid in het omgevingsbeleid een plek kunnen krijgen.

In de aanloop naar de nieuwe wet merken we nu al een verhoogd aantal consultaties bij omgevingsgerelateerde vraagstukken, veelal bij de GGD. In de kaderbrief is benoemd dat we erg content met deze toename zijn, aangezien de impact op de gezondheid vaak onderbelicht bleef bij ruimtelijke ordeningstrajecten. Wel brengt dit met zich mee dat deze vraagstijging niet binnen de huidige formatie kan worden georganiseerd. Het opnemen van uitbreiding aan capaciteit is nu nog te prematuur, gelet op het feit dat gemeenten middenin de organisatie van de Omgevingswet zitten. De bestuurscommissie Gezondheid heeft daarom voor 2020 en 2021 incidenteel geld beschikbaar gesteld, totdat eind 2020 duidelijkheid volgt over de structurele financiële en inhoudelijke consequenties van de invoering van de wet.

1.2. Evaluatie Wet veiligheidsregio's (Wvr) & wijzigingsvoorstel Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Eind 2020 brengt de evaluatiecommissie Wvr haar onderzoeksrapport uit naar de doeltreffendheid en de effecten van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende regelgeving in de praktijk. Het is zeer waarschijnlijk dat deze evaluatie vanaf 2021 bestuurlijke, organisatorische en/of financiële gevolgen heeft voor VRF. Daarnaast is in 2019 een wetswijziging voorbereid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Doel hiervan is versterking van de legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen. Op het moment van schrijven van deze kaderbrief is de samenhang met de evaluatie Wvr en de impact van de uiteindelijke wijzigingen Wgr nog onvoldoende duidelijk. Wel is duidelijk dat een wetwijziging betekent dat de gemeenschappelijke regeling VRF moet worden aangepast.

1.3 Meerjarig financieel kader

Het Algemeen Bestuur stelde op 11 maart 2020 het meerjarig financieel kader vast. In deze kaderbrief worden zowel de reguliere indexatie, de beleidsmatige ontwikkelingen als de overige autonome ontwikkelingen meegenomen.

Beleidsmatige ontwikkelingen

De beleidsmatige ontwikkelingen uit de kaderbrief zijn meegenomen bij het betreffende programma. Zo is toekomstbestendige bedrijfsvoering uitgewerkt bij programma organisatie. Zorg en veiligheid en kansrijke start zijn terug te vinden bij programma Gezondheid. Onder de risico's is een toelichting opgenomen betreffende forensische geneeskunde en vrijwilligheid. De opkomsttijden bij de brandweer zijn meegenomen bij de informatievoorziening in toekomstbestendige bedrijfsvoering.

Autonome ontwikkelingen

Conform artikel 5a van de financiële verordening zijn de budgetten voor materiele en loonkosten geïndexeerd:

- **Indexering materiële kosten**

De indexering voor materiële kosten is gebaseerd op de consumentenprijsindex (CPI) over de maand november, ruim een jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. De CPI over november 2019, die de basis vormt voor de indexering materiële kosten voor deze kaderbrief, is 2,6%. Conform de septembercirculaire van het gemeentefonds is voor de jaren 2022 ev. uitgegaan van een indexering voor materiële kosten van 1,6% per jaar.

- **Indexering loonkosten / ABP**

In 2019 is een nieuwe cao afgesproken met een geldigheid tot 1 januari 2021. De generieke salarisverhoging die voor 2020 overeengekomen zijn betreffen 1,0% per 1 januari 2020, 1,0% per 1 juli 2020 en 1,0% per 1 oktober 2020. In januari 2020 is gebleken dat voor de werkgeverslasten 2020 een opslag van 1,33% (van 1,4965 naar 1,5164) nodig is, waardoor de basis voor 2020 hoger is dan waar in het kader 2021 – 2024 rekening mee is gehouden (indexering van 3,4%). De begroting 2021 komt daardoor hoger uit dan in het kader is opgenomen. Voor de indexering van de loonkosten is uitgegaan van de macro-economische verkenning van het CPB. In de septembercirculaire van het gemeentefonds zijn deze cijfers vermeld (2021: 2,9%, 2022: 2,5% 2023: 2,3% en 2024: 2,3%).

- **Cao-bijdrage zorgverzekering en vakbond**

Naast de loonontwikkeling zijn in de afgesloten cao ook afspraken gemaakt over een werkgeversbijdrage in de kosten van de zorgverzekering. Afhankelijk van het salaris van een medewerker bedraagt de vergoeding € 168 of € 296 per jaar. Verder is overeengekomen dat de gemeentelijke werkgevers een werkgeversbijdrage aan de vakbonden afdragen.

Overige autonome ontwikkelingen

- **Rijksvaccinatieprogramma**

Het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) is per 1 januari 2019 gedecentraliseerd. Door een wijziging van de Wet publieke gezondheid (Wpg) is de uitvoering van het RVP onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gekomen, met name om de samenhang tussen de uitvoering van het RVP en de jeugdgezondheidszorg (JGZ) te borgen.

In 2020 krijgen we te maken met uitbreiding van het RVP. De maternale kinkhoestvaccinatie wordt vanaf 16 december 2019 aan het RVP toegevoegd. We houden daarnaast rekening met het aanbieden van de rotavirusvaccinatie. Vooralsnog is de implementatie hiervan door de staatssecretaris uitgesteld. We zullen het bestuur hiervan op de hoogte houden. GGD Fryslân bereidt in 2020 de uitbreiding van de HPV-vaccinatie voor. Vanaf 2021 krijgen alle kinderen de HPV-vaccinatie op 9-jarige leeftijd, met ook een vaccinatiemogelijkheid tijdens de meningokokken ACWY-vaccinatie op 14-, 16- en 17-jarige leeftijd. Alle uitbreidingen binnen het RVP worden voorlopig vergoed door het RIVM. Dit is naar verwachting van invloed op de begroting van 2020 en verder. We zullen het bestuur hiervan op de hoogte houden.

- **Verzekeringen**

In 2018 is de ongevallenzekeringsverzekering voor repressief personeel aanbesteed. Zoals gemeld in Operatie Doorlichting Begroting is de uitkomst van deze aanbesteding dat er sprake is van een hogere verzekeringspremie. Deze stijging van de verzekeringspremie kan niet worden opgevangen binnen de begroting en leidt tot een uitzetting van € 100.000.

- **Piket Bevolkingszorg**

De piketten bevolkingszorg betreft een gemeentelijke taak. Omdat niet iedere gemeente voldoende medewerkers heeft om deze piketten te vullen, is ervoor gekozen dit als Friese gemeenten gezamenlijk te doen. Veiligheidsregio Fryslân is daarbij gevraagd om dit financieel te regelen, zodat de piketkosten worden gedeeld op basis van het aantal inwoners per gemeente. In de overeenkomst met de betreffende gemeenten is afgesproken dat de piketvergoedingen eens in de vijf jaar worden geïndexeerd. De laatste indexering dateert van 1 januari 2016, wat betekent dat de vergoeding per 1 januari 2021 op het dan geldende prijspeil zal worden geïndexeerd. Middels Operatie Doorlichting Begroting is door het Algemeen Bestuur vastgesteld dat dit systeem wordt gewijzigd en we vanaf 2021 de piketten jaarlijks indexereren.

Uit de 'Operatie doorlichting begroting 2019' komt naar voren dat in 2021 een uitzetting dient plaats te vinden van de piketten die worden ingevuld door medewerkers die niet bij de Veiligheidsregio Fryslân in dienst zijn. Dit betreft het verschil tussen het prijspeil van schaal 9, trede 11 op 1 januari 2016 en 1 januari 2021.

Effecten op 2020

Van de bovengenoemde punten hebben enkele (deels) ook effect op het jaar 2020. Deze effecten worden verwerkt in een eerste begrotingswijziging 2020 die separaat zal worden voorgelegd.

2. Programmaplan Gezondheid

2.1. Algemeen

In overeenstemming met het besluit van het Algemeen Bestuur over de 'Kaderbrief 2021-2024' is in het programma Gezondheid rekening gehouden met:

- **Borging Aanpak ter Voorkoming van Escalatie (AVE):** de bestuurscommissie Gezondheid heeft eind 2019 besloten om borging van de AVE methodiek in Fryslân als taak te beleggen bij GGD Fryslân. Deze taak betreft het zorgdragen voor het bekwaam worden en blijven van gemeentelijke functionarissen in de AVE methodiek. Voor de uitvoering van deze taak is € 45.000 beschikbaar gesteld.
- **Taken i.h.k.v. Wet verplichte GGZ:** per 1 januari 2020 is de Wet verplichte GGZ van kracht en wordt van gemeenten onder meer verwacht dat zij verkennend onderzoek uitvoeren en betrokkenen horen. De colleges in Fryslân hebben besloten om de taken verkennend onderzoek en betrokkenen horen onder te brengen bij GGD Fryslân. De begrote kosten voor het uitvoeren van deze taken bedragen € 483.000. Deze worden afzonderlijk met de gemeenten verrekend naar rato van het aantal inwoners.
- **Actieprogramma Kansrijke start en 'Nu niet zwanger':** In september 2018 heeft het ministerie van VWS het landelijk actieprogramma 'Kansrijke Start' gepresenteerd. Het vormen van lokale coalities rondom de eerste 1.000 dagen van een kind en het programma 'Nu niet zwanger' zijn onderdelen van het actieprogramma. GGD Fryslân zal in 2020 en 2021, samen met gemeenten, invulling geven aan dit actieprogramma. De Bestuurscommissie Gezondheid heeft 14 november het plan van aanpak behandeld.
- **Omgevingswet:** als gevolg van de invoering van de Omgevingswet wordt de GGD merkbaar vaker geconsulteerd bij omgevingsgerelateerde vraagstukken. Binnen de huidige formatie is het opvangen van deze vraagstelling niet mogelijk. Het is echter nog niet mogelijk om in te schatten wat de structurele effecten van de Omgevingswet zijn voor de GGD. De bestuurscommissie Gezondheid heeft besloten daarom besloten om in 2020 en 2021 jaarlijks € 100.000 beschikbaar te stellen via een onttrekking aan de egalisatiereserve. Deze tijdelijke middelen maken het mogelijk om de vraagstelling op te vangen en om de inhoudelijke en financiële consequenties van de omgevingswet in beeld te brengen.
- **JGZ 3.0:** de Bestuurscommissie Gezondheid heeft eind 2018 de innovatieagenda JGZ 3.0 voor de komende jaren vastgesteld. De vastgestelde innovatieagenda vergt een incidentele investering van € 348.000 in 2021, welke wordt gedekt vanuit de bestemmingsreserve JGZ 3.0.

2.2. Doel van het programma

De hoofdambitie van het meerjarenbeleidsplan 2019-2022: we gaan de komende vier jaren gezondheidswinst boeken. GGD Fryslân wil het aantal ongezonde levensjaren voor iedereen terugbrengen. Extra aandacht gaat daarbij uit naar de doelgroep met een lage sociaaleconomische status, omdat het aantal ongezonde levensjaren voor deze groep veel groter is.

Onze missie is:
Iedereen verdient een veilig en gezond leven.
Wij dragen daaraan bij!

Om onze missie waar te maken, richten we ons in het programma Gezondheid op factoren die de gezondheid en vitaliteit van mensen beïnvloeden. Denk aan de sociaaleconomische situatie van mensen of culturele, fysieke en sociale factoren in de omgeving van mensen. Maar ook het gedrag en de vaardigheden van mensen zelf, hebben invloed op hun eigen gezondheid (positieve gezondheid, Huber 2011).

We dragen als netwerkorganisatie samen met onze partners bij aan bovenstaande hoofdambitie zoals vastgesteld in het meerjarenbeleidsplan. Om onze hoofdambitie te ondersteunen, zijn daarin ook de volgende ondersteunende ambities geformuleerd voor 2019-2022:

- Gezondheid krijgt in alle omgevingsvisies een prominente plek.
- De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. Het aantal zogenaamde 'groene' profielen (dat wil zeggen door de inspectie als voldoende beoordeeld) is toegenomen met 10%.
- De huidige vaccinatiegraad (95% voor RVP en 52% voor HVP) blijft op peil.
- We dragen bij aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg.
- We voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient.
- Er valt niemand tussen wal en schip!

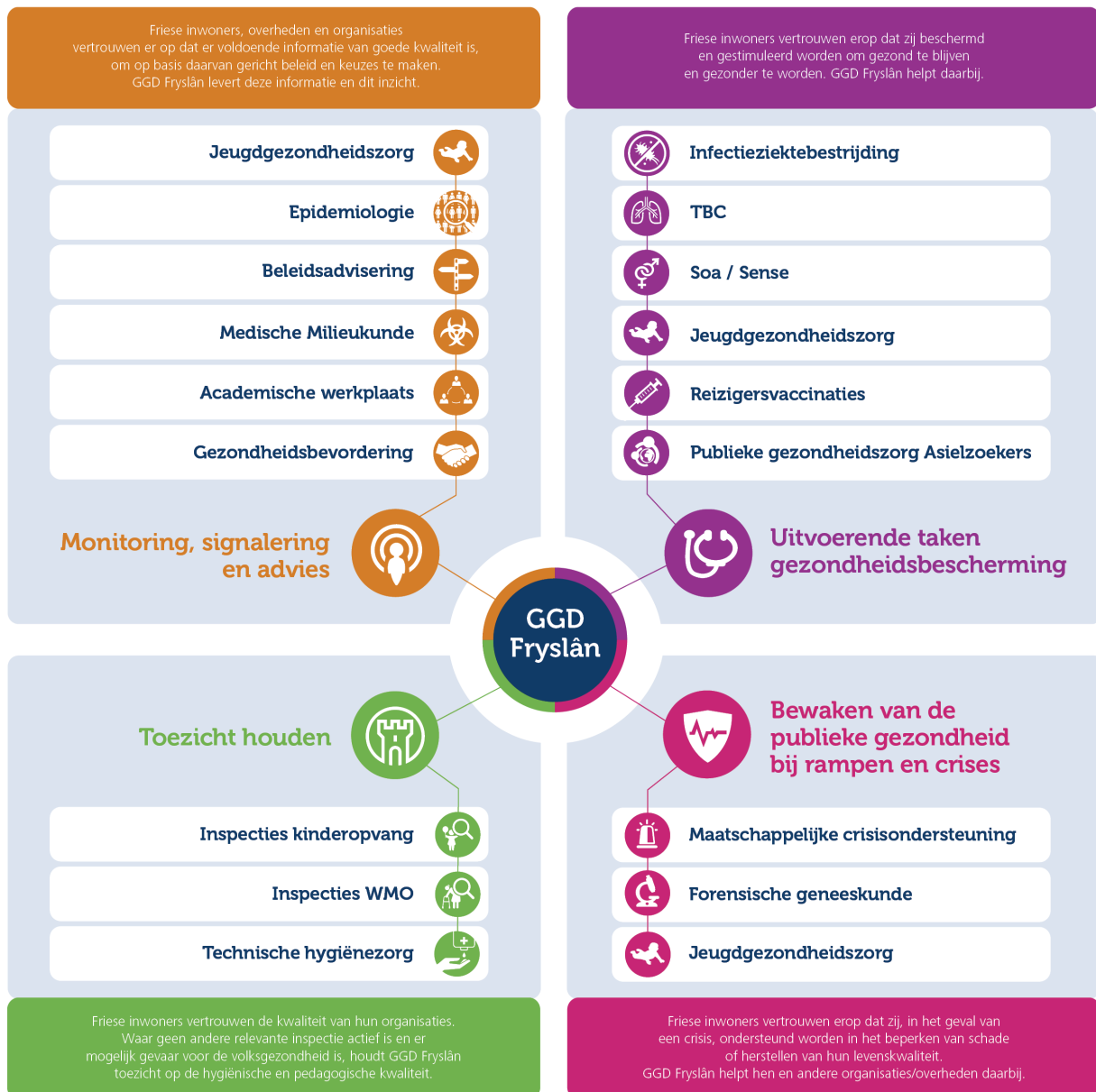
2.3. Pijlers en speerpunten van GGD Fryslân

In de begroting zijn de vier pijlers van GGD Fryslân terug te vinden.

De taken van GGD Fryslân

Iedereen verdient een gezond en veilig leven; wij dragen daaraan bij!

2.4. Resultaten in 2021

In het verlengde van het besluit van het Algemeen Bestuur over een nieuw format voor de programmabegroting (begroting 2.0) zijn door de Bestuurscommissie Gezondheid op 15 november 2018 per jaar indicatoren vastgesteld die horen bij het meerjarenbeleidsplan 2019-2022. Om de relatie tussen de pijlers en de thema's van het meerjarenbeleidsplan te verduidelijken, is per indicator ook het thema benoemd.

De indicatoren voor 2021 vindt u hieronder.

Indicator	Bron	Onderwerp	Thema
Pijler 1 - Monitoren, signaleren, advies			
Percentage volwassenen dat rookt	Gezondheidsmonitor	Roken	Leefstijl en vitaliteit
Percentage volwassenen dat overmatig alcohol drinkt	Gezondheidsmonitor	Alcohol	Leefstijl en vitaliteit
Percentage volwassenen met matig overgewicht en obesitas.	Gezondheidsmonitor	Overgewicht	Leefstijl en vitaliteit
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft bij de GIDS aanpak.	Interne informatie teams b&a	Gids aanpak	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft op ouderengezondheidszorg.	Interne informatie teams b&a	Ouderen gezondheidszorg	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD betrokken is bij de omgevingsvisie.	Interne informatie teams b&a	Omgevingsvisie	Gezonde leefomgeving
Aantal gemeenten waarbij de GGD geadviseerd heeft over de omgevingsvisie.	Interne informatie teams b&a	Omgevingsvisie	Gezonde leefomgeving
Pijler 2 - Uitvoerende taken gezondheidsbescherming			
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van de GIDS aanpak op zich neemt	Interne informatie teams b&a	Gids aanpak	Lokale leefwereld
Aantal gemeenten waarbij de GGD (een deel van) de uitvoering van ouderengezondheidszorg op zich neemt	Interne informatie teams b&a	Ouderen gezondheidszorg	Lokale leefwereld
Vaccinatiegraad	RIVM	Infectieziekten	Gezonde leefomgeving
Pijler 3 - Bewaken van de publieke gezondheid bij rampen en crises			
Aantal opschalingen naar GROEP	Interne registratie GROEP functionaris	GROEP	Zorg en veiligheid
Aantal PSH processen	Interne registratie coördinator PSH	GROEP	Zorg en veiligheid
Aantal suicides	CBS	Suicides	Zorg en veiligheid

Indicator	Bron	Onderwerp	Thema
Pijler 4 - Toezicht houden			
Percentage groene profielen kinderopvang	Interne registratie THZ		Gezonde leefomgeving

2.5. Investerings in 2021

Producten Gezondheid	Lasten	Baten	Saldo
Pijler 1	14.363.619	241.496	14.122.123
Pijler 2	9.527.232	2.999.471	6.527.761
Pijler 3	1.539.149	948.695	590.454
Pijler 4	1.680.412	1.680.412	-
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		20.892.338	<i>-20.892.338</i>
Reservemutaties Gezondheid	102.000	450.000	<i>-348.000</i>
Totaal programma GGD	27.212.412	27.212.412	-

JGZ 3.0 innoveert
jeugdgezondheidszorg in Fryslân

**'We zetten de
jeugdgezondheidszorg
in beweging'**

Anne Strikwerda (links) Nienke Bakker

Interview

Het consultatiebureau, de jeugdarts op school, vaccinaties: vrijwel iedereen komt in aanraking met de jeugdgezondheidszorg van GGD Fryslân. Maar is de manier waarop jeugdgezondheidszorg nu is ingericht, nog wel van deze tijd? Dát is de vraag waarover Nienke Bakker en Anne Strikwerda zich de komende jaren buigen. Beide zijn ze als projectleider pilots betrokken bij JGZ 3.0, het innovatieprogramma van GGD Fryslân.

Zelfredzaamheid en eigen kracht: het zijn de kernwoorden van de hedendaagse zorg. Bovendien gebeuren steeds meer dingen – ook in de zorg – digitaal en op afstand. ‘De jeugdgezondheidszorg kan niet achterblijven in die ontwikkelingen’, zegt Anne Strikwerda. ‘Daarom richten we ons met JGZ 3.0 op vijf thema’s: behoeftegericht werken, netwerken, digitalisering, taakherziening en werkomgeving.’

Nienke Bakker vult aan: ‘Bij behoeftegericht werken kun je bijvoorbeeld denken aan het loslaten van de vaste afspraken op school of het consultatiebureau. De professional en ouders kunnen samen afwegen wat er op korte en lange termijn nodig is en daarop de frequentie en vorm van het contact aanpassen. Daarbij is het natuurlijk van belang dat we onze preventieve taken blijven uitvoeren. Binnen het thema digitalisering onderzoeken we onder meer de mogelijkheid om het papieren groeiboekje te vervangen door een app.’

Positieve gezondheid

Daarnaast verwacht Nienke dat “positieve gezondheid” een plek krijgt in de vernieuwde jeugdgezondheidszorg. ‘Positieve gezondheid betekent dat de professional een breed gesprek voert en aansluiting vindt bij wat op dát moment voor ouders of kind van belang is. Daarbij zijn niet alleen lichaamsfuncties van belang, ook andere dimensies zoals de algemene kwaliteit van leven of mentale gesteldheid. Door breed naar gezondheid te kijken, kan de zorg beter worden afgestemd op de individuele behoeften van een cliënt.’

Inventariseren

Om te achterhalen welke veranderingen er bij GGD Fryslân daadwerkelijk nodig zijn, inventariseerden Anne en Nienke welke innovaties al in de provincie worden toegepast. In pilots zijn die innovaties vervolgens verder onderzocht. Anne: ‘In gemeente Achtkarspelen gebruikt het JGZ-team een tool die positieve gezondheid centraal stelt. Jongeren of ouders vullen de tool in, de uitkomsten worden gebruikt als basis voor een gesprek met de verpleegkundige. En in Leeuwarden wordt geëxperimenteerd met het vervroegen van het contactmoment op de basisschool van groep 7 naar groep 5. Door kinderen eerder te zien, kan zo nodig eerder worden ingegrepen.’ Ook willen de projectleiders een pilot starten gericht op samenwerking in de collectieve preventie.

‘Door kinderen eerder te zien, kun je zo nodig eerder ingrijpen’

Koers bepalen

De vijf thema’s en diverse pilots vormden de basis voor de koers van JGZ 3.0. ‘Die koers wordt binnenkort getoetst in focusgroepen. Daarin zitten onder meer JGZ-professionals, ouders, gemeenteambtenaren en leden van de pilotteams’, vertelt Nienke. ‘De uitkomsten van deze toetsing aan JGZ 3.0.’ Nienke: ‘We zitten nu in een fase waarin we volop experimenteren en dingen uitproberen. Dat is goed en nodig om los te komen van de geijkte werkwijze. Maar als straks de koers duidelijk is, gaan we die samen varen. Dan gaan we allemaal weer dezelfde kant op.’ De grootste uitdaging in deze transitie? ‘Iedereen meekrijgen’, antwoordt Anne. ‘We zijn in beweging, er gebeurt veel en collega’s zijn enthousiast. Lukt het ons om die energie vast te houden? Daar gaan we onze uiterste best voor doen!’

3. Programmaplan Crisisbeheersing

3.1. Doel van het programma

Veiligheid is geen exclusieve taak van de Veiligheidsregio. Alleen samen met burgers en organisaties kunnen we Fryslân veiliger maken. In november 2018 is het Beleidsplan Veiligheid voor de periode 2019-2022 door het bestuur vastgesteld. Gedurende deze beleidsperiode zoeken we actief de samenwerking met hen en met anderen in onze netwerksamenleving. Door het slim inzetten van data en technologie willen we de veiligheid in Fryslân verder vergroten. Bovendien zijn we nieuwsgierig en ons steeds bewust wat er in onze omgeving gebeurt. Zo kunnen we goed inspelen op de veranderende wereld om ons heen. We hebben drie ambities voor de komende beleidsperiode benoemd, welke door zowel Crisisbeheersing als Brandweer zijn uitgewerkt naar speerpunten. De drie gezamenlijke ambities zijn:

- **De netwerksamenleving centraal**
Wij participeren in de netwerksamenleving en faciliteren haar bij het werken aan veiligheid.
- **Slimme inzet van data en technologie**
Wij zetten informatie, data en technologie in om de stap te maken van reageren naar voorspellen. Zo vergroten wij de veiligheid in Fryslân.
- **Nieuwsgierig en omgevingsbewust**
Wij weten wat er speelt, zijn weerbaar en wendbaar. Zo kunnen we onder veranderende condities aan veiligheid werken.

3.2. Speerpunten Crisisbeheersing

Op basis van het Beleidsplan 2019-2022 heeft de afdeling Crisisbeheersing vijf speerpunten geformuleerd.

1. **Risico's in beeld**
We spelen adequaat in op bestaande en nieuwe risico's. Op grond van de Wet veiligheidsregio's maken we onder andere diverse plannen en brengen we risico's in beeld met het regionaal risicoprofiel. We zetten in op risicocommunicatie om redzaamheid te bevorderen en het veiligheidsbewustzijn te verhogen.
2. **(Netwerk)samenwerking**
Wij kenmerken ons als een netwerkorganisatie en zijn de verbindende schakel in een groeiend aantal netwerken. In deze netwerken maken we met al onze partners afspraken over hoe te handelen voor, tijdens en na crises.
3. **Crisisorganisatie 24/7**
Onze crisisorganisatie staat er 24/7. Dit kan gaan om inzetten waarbij de pieper gaat (GRIP-opschaling), maar we komen ook in actie zonder dat er sprake is van een GRIP-opschaling. De crisisorganisatie bestaat uit 300 crisisfunctionarissen. Een groot deel werkt in het dagelijks leven bij één van de Friese gemeenten. Het zijn professionals die klaar staan om in actie te komen bij een crisis of ramp. Wij zorgen ervoor dat iedere crisisfunctionaris goed is voorbereid. Ook de Friese inwoners spelen een rol tijdens een ramp of crisis. We proberen de veerkracht van onze inwoners zoveel mogelijk te benutten en hebben aandacht voor de groep verminderd zelfredzamen, zoals ouderen.

4. Advisering

Samen met de brandweer en politie geven we aan gemeenten een gezondheids- en veiligheidsadvies voor evenementen. We leveren een bijdrage aan veiligheidsbewustzijn, verbinding en informatiedeling met betrekking tot evenementenveiligheid. We adviseren en ondersteunen zorginstellingen bij de voorbereiding op rampen en crises. Het uitgangspunt dat hierbij gehanteerd wordt is dat de zorginstellingen zelf verantwoordelijk zijn voor de continuïteit van zorg en de voorbereiding hierop.

5. Evalueren

Elke GRIP-opstapeling, maar ook vakbekwaamheidsactiviteiten, worden met de betrokkenen geëvalueerd. We brengen verbeterpunten in kaart en stellen actiepunten op. Wij willen leren van de evaluaties om continu te verbeteren. Naast partners en instellingen luisteren wij ook naar burgers om erachter te komen hoe zij de crisis hebben beleefd. Op deze manier werken we met (netwerk)partners, crisisfunctionarissen en burgers continu aan de kwaliteit van de crisisorganisatie in Fryslân.

3.3. Resultaten in 2021

Speerpunt	Activiteit	Resultaat
Risico's in beeld	Doorontwikkeling tot informatieknooppunt.	In Noord-Nederland is een Veiligheidsinformatiecentrum (VINN) operationeel. De (crisis)organisatie wordt continu voorzien van een actueel risicobeeld.
	Risicocommunicatie (over risico's uit het regionaal risicoprofiel).	Veiligheidsbewustzijn van burgers wordt vergroot
	Opstellen en actualiseren van planvorming.	Vastgestelde plannen die aansluiten bij de behoeftes van crisisfunctionarissen.
	Opstellen en concretiseren van een evacuatie- en veiligheidsstrategie voor de Waddeneilanden en de vaste wal.	Uitwerking van een structurele aanpak waarmee een adequate crisisbeheersing bij overstromingen wordt bevorderd.
Netwerk Samenwerking	Organiseren van netwerk- en thematische bijeenkomsten.	Relatiebeheer met bestaande en nieuwe partners.
	Maken van samenwerkingsafspraken met bestaande en nieuwe partners.	Partners weten hoe zij moeten handelen voor, tijdens en na een crisis.
	Inwoners Fryslân betrekken bij de crisisorganisatie.	Veerkracht inwoners Fryslân benutten en aandacht voor verminderd zelfredzamen.
Crisis organisatie	Werving en selectie en (ver)binden van crisisfunctionarissen.	Borgen van de kernbezetting van de Friese crisisorganisatie.
	Aanbieden van een vakbekwaamheidsprogramma aan elke crisisfunctionaris.	Crisisfunctionarissen zijn vakbekwaam.
	Slim inzetten van data en technologie.	Crisisorganisatie is en blijft toekomstbestendig uitgerust.
	De Friese crisisorganisatie is 24/7 paraat.	Crisisorganisatie komt in actie bij GRIP-opstapeling en zonder dat sprake is van GRIP-opstapeling.
Advisering	Adviseren van gemeenten over evenementen; bevorderen regionale samenwerking en stimuleren uniformiteit t.a.v. evenementenveiligheid.	Leveren van een bijdrage aan veilige en feestelijke evenementen in Fryslân.
	Advisering en ondersteuning van zorginstellingen bij hun voorbereiding op rampen en crises.	Implementatie Visie Zorgcontinuïteit.
Evalueren	Evalueren van (GRIP)inzetten en vakbekwaamheidsactiviteiten.	Leren van evaluaties en belevingsonderzoeken om continu te verbeteren.
	Uitvoeren van belevingsonderzoeken onder burgers, bedrijven en netwerkpartners.	
	Borgen van actiepunten uit evaluaties in de crisisorganisatie.	
	Consequenties van de evaluatie van de Wet veiligheidsregio's in beeld brengen voor VRF.	

3.4. Investerings in 2021

Programma Crisisbeheersing	Lasten	Baten	Saldo
Producten Crisisbeheersing	4.637.353	200.614	4.436.739
BDuR		2.778.928	-2.778.928
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.657.811	-1.657.811
Reservemutaties Crisis			-
Totaal programma Crisis	4.637.353	4.637.353	-

Veiligheidsregio Fryslân zet in op zorgcontinuïteit
Zorg in tijden van crisis

Interview

Er is brand in een ziekenhuis. Een zeer besmettelijke ziekte breekt uit. Of een groot verkeersongeluk legt beslag op een groot deel van de zorgcapaciteit in de provincie. Crises kennen vele gezichten. Maar één ding hebben ze gemeen: voor mensen die zorg nodig hebben, zijn ze extra ingrijpend. Daarom is zorgcontinuïteit – zorg kunnen bieden onder alle omstandigheden – voor Veiligheidsregio Fryslân een belangrijk speerpunt.

Kan iedereen zelfstandig naar buiten komen? Zijn er cliënten die acuut zorg nodig hebben en ergens anders moeten worden ondergebracht? 'Als zich in een zorginstelling een crisissituatie voordoet, moeten de antwoorden op deze en meer vragen snel kunnen worden gegeven', zegt Charlotte Lorist. Charlotte werkt op de afdeling crisisbeheersing van Veiligheidsregio Fryslân.

Onderdeel van deze afdeling is de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR), dat belast is met zorgcontinuïteit. 'Dit onderwerp is de laatste jaren steeds belangrijker geworden. Het zorglandschap is immers sterk veranderd. Mensen wonen langer zelfstandig thuis waardoor mensen die wél in een zorginstelling wonen, een zwaardere zorgvraag hebben. Tijdens crises is juist deze groep mensen erg kwetsbaar.'

Sneller en gericht handelen

'Zorginstellingen, zoals ziekenhuizen of verpleeghuizen, zijn zelf verantwoordelijk voor het bieden van zorgcontinuïteit bij crises', vertelt Charlotte. 'De GHOR adviseert en ondersteunt hen bij het invullen hiervan door bijvoorbeeld awareness-trainingen te geven. We proberen vooral het crisisbewustzijn te vergroten. Want als zorginstellingen beseffen dat een crisissituatie ook hén kan raken, zullen ze zich beter voorbereiden. Daardoor kunnen ze tijdens zo'n gebeurtenis sneller en gericht handelen en zorgcontinuïteit in de regio waarborgen.'

Acuut en niet-acuut

De GHOR heeft te maken met de zogenaamde acute zorginstellingen, zoals ziekenhuizen, huisartsen, dokterswacht, GGD Fryslân en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV). Daarnaast zijn er niet-acute instellingen, waaronder verpleeg- en verzorgingshuizen en de thuiszorg. 'Bij die eerste categorie is de GHOR goed in beeld, bij de laatste minder. Daarom hebben we vorig jaar een aantal themabijeenkomsten georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben we met medewerkers van zorgorganisaties gesproken over crisisbewustzijn en hoe de GHOR instellingen kan helpen om zich voor te bereiden op een crisis.'

'Dankzij een goede voorbereiding kun je sneller en gericht handelen'

Iedereen hetzelfde beeld

Dankzij de themabijeenkomsten is de band met de niet-acute instellingen verbeterd, vertelt Charlotte. Toch zet Veiligheidsregio Fryslân ook in 2020 nog in op het contact met deze organisaties. 'We blijven themabijeenkomsten organiseren.' Daarnaast richt de GHOR zich op informatiemanagement. 'Bij een crisis is snelle beeldvorming cruciaal. Als je allemaal hetzelfde beeld van een situatie hebt, kun je namelijk snel overleggen en besluiten nemen. Daarom werken de drie noordelijke regio's samen aan het verbeteren van de beeldvorming in de geneeskundige keten. Dit jaar richten we ons hierbij op de acute instellingen. We inventariseren de behoeften van zorginstellingen op dit gebied en brengen de werkafspraken in kaart.'

Heel tevreden

'We zetten volop in op het verbeteren van onze zichtbaarheid en het uitbreiden van ons netwerk', zegt Charlotte. 'Ik hoop dan ook dat instellingen ons straks goed weten te vinden. Dat ze ons bellen met vragen over een crisis, of omdat ze tips willen voor een goed crisisplan. Wij zijn er immers om hen te adviseren en ondersteunen. Bovendien: als organisaties ons bellen, betekent dat dat ze zich bewust zijn van eventuele crises. Dus als dat lukt, ben ik heel tevreden.'

4. Programmaplan Brandweer

4.1. Doel van het programma

Veiligheid is geen exclusieve taak van de Veiligheidsregio. Alleen samen met burgers en organisaties kunnen we Fryslân veiliger maken. In november 2018 is het beleidsplan Veiligheid voor de periode 2019-2022 door het bestuur vastgesteld. Gedurende deze beleidsperiode zoeken Brandweer Fryslân samen met Crisisbeheersing actief de samenwerking met hen en met anderen in onze netwerksamenleving. Door het slim inzetten van data en technologie willen we de veiligheid in Fryslân verder vergroten. Bovendien zijn we nieuwsgierig en ons steeds bewust wat er in onze omgeving gebeurt. Zo kunnen we goed inspelen op de veranderende wereld om ons heen.

4.2. Speerpunten Brandweer

De volgende speerpunten zijn specifiek voor Brandweer Fryslân en laten zien wat de ambitie voor 2022 is.

Samen aantoonbaar paraat

In 2022 zijn wij Samen aantoonbaar Paraat en voelen wij ons gezamenlijk verantwoordelijk voor de brandweezorg in Fryslân. Op basis van een betrouwbaar en actueel beeld van de repressieve slagkracht (mens en materieel) anticiperen wij adequaat op paraatheidsproblemen. Dit vraagt om openheid en het gewoon vinden om met elkaar het goede gesprek te voeren over paraatheid en de geleverde operationele prestaties, daadwerkelijke bezetting en uitruk- en opkomsttijden. Het is vanzelfsprekend dat we hierover, op basis van vastgestelde normen, rapporteren. Ook bereiden wij ons voor op de paraatheidsvraagstukken van de toekomst.

Samen aantoonbaar vakbekwaam

In 2022 beschikken wij over een effectief en efficiënt trainingsprogramma dat aansluit op de behoefte van de medewerkers en de risico's in hun omgeving. Ons PPMO-programma zorgt ervoor dat al het personeel medisch geschikt is voor de taken die ze moet kunnen uitvoeren. Het brandweerpersoneel heeft inzicht in de eigen mate van vakbekwaamheid en voelt zich daar zelfverantwoordelijk voor. Behalve de medewerker hebben zowel de ploegleider als het clusterhoofd inzicht in de stand van de vakbekwaamheid en kan er tijdig bijgestuurd worden op afwijkingen. Met een flexibel vakbekwaamheidsprogramma kunnen wij inspelen op nieuwe inzichten en noodzakelijkheden voor onze repressieve organisatie.

Risicobewust en Risicogericht samenwerken

In 2022 werken wij Risicobewust en Risicogericht samen en richten wij ons primair op de risico's die ertoe doen. Juist op deze risico's kunnen wij vanuit onze integrale deskundigheid meerwaarde laten zien. Om deze deskundigheid te kunnen bieden, zijn wij risicobewust. Wij hebben voldoende besef van risico's in de omgeving. Intern zijn de verschillende disciplines met elkaar verbonden. Om goed risicogericht te kunnen werken, hebben wij kennis van incidenten, incidentverloop en incidentbestrijding, maar ook van ons repressieve potentieel. En om veilig en effectief repressief op te kunnen treden, hebben brandweermensen kennis van de preventief aanwezige voorzieningen, hulpmiddelen en de werking daarvan.

4.3. Resultaten 2021

Speerpunt	Doel	Resultaat
Brandweer breed	Taakdifferentiatie vrijwilligers De taakdifferentiatie tussen brandweer-vrijwilligers en beroepskrachten wordt na besluit van het Veiligheidsberaad en Minister gecommuniceerd en geïmplementeerd.	De taakdifferentiatie vrijwilligers is geïmplementeerd.
	Datakwaliteit De kwaliteit van data wordt verder verbeterd op basis van het informatieplan VRF 2020.	Afhankelijk van het besluit van het bestuur t.a.v. de versterking Bedrijfsvoering en de businesscases is het resultaat: de aanbevelingen uit het informatieplan VRF worden verder uitgewerkt en geïmplementeerd.
Samen aantoonbaar paraat	24/7 Paraat: paraatheidsmonitor, slimme pagers, roostersysteem en strategische personeelsplanning (SPP).	Afhankelijk van het besluit van het bestuur t.a.v. de versterking Bedrijfsvoering en de businesscases zijn de resultaten: <ul style="list-style-type: none"> • De paraatheidsmonitoring is onderzocht en ontwikkeld. • Slimme pagers zijn aangeschaft en geïmplementeerd. • De strategische personeelsplanning vrijwilligers is ontwikkeld en het beheer is geborgd.
	Inzicht in geleverde brandweezorg: verantwoord en leren.	<ul style="list-style-type: none"> • Afhankelijk van het besluit van het bestuur t.a.v. de versterking Bedrijfsvoering en de businesscases zijn de resultaten: • De registratie van statustijden is verbeterd. • De hardware voor positiebepaling is aangeschaft. • Het beheer en de analyse van de data is geborgd.
	Adequate dekking Oudega Realiseren van een brandweerkazerne Oudega.	Afhankelijk van go/no-go momenten is het operationeel gaan van de brandweerkazerne Oudega in 2022 verder voorbereid.
	Proeftuinen brandweer van de toekomst Experimenteren met flexibele organisatievormen om een toekomstbestendige brandweerorganisatie te realiseren	Er vindt een verdere verkenning van toekomstbestendige organisatievormen plaats.

Speerpunt	Doel	Resultaat
Samen aantoonbaar vakbekwaam	Groeien naar meetbare vakbekwaamheid	Er zijn instrumenten in navolging op dialoog en gewenste cultuur ontwikkeld en waar mogelijk geïmplementeerd. De inhoud en planning is mede afhankelijk van de uitkomsten van de taakdifferentiatie brandweervrijwilligers.
	Aanbieden van actuele vakbekwaamheidsinformatie	Alle medewerkers en leidinggevenden hebben een digitaal instrument om op elk moment een overzicht te generen van de gevolgde oefenmomenten.
	3D Virtueel oefenen voor leidinggevend kader	Als aanvulling op het bestaande virtueel oefenen hebben officieren van dienst en bevelvoerders 3D oefenmomenten gevolgd.
	Lerende organisatie Brandweer Fryslân is een lerende organisatie.	Brandweer Fryslân leert van regionale en landelijke inzetten en inzichten om de Friese brandweezorg te verbeteren.
Risicobewust en Risicogericht samenwerken	Omgevingswet Uitvoering geven aan de Omgevingswet die per 1 januari 2021 in werking gaat.	Alle betrokken medewerkers zijn geschoold. De producten én bijbehorende processen zijn aan de nieuwe wetgeving aangepast. Er wordt gewerkt conform de (nieuwe) samenwerkingsafspraken met gemeenten, provincie en andere partners.
	Uitvoering programma Brandveilig leven 2019-2022.	Samen met partners uitvoering aan het uitvoeringsprogramma gegeven
	Ontwikkeling Informatiebeheer incidentbestrijding	De informatie en werkprocessen voor incidentbestrijding zijn opgenomen in de GEO- voorziening en bijbehorende architectuur. Het beheer is geborgd.
	Operationele informatievoorziening Gebruiken en inzetten van de VRF GEO-voorziening.	Werkprocessen in zowel koude als warme fase op basis van kaders en mogelijkheden ingericht.
	Bluswatervoorziening Opstellen van actieprogramma voor gebruik en inzet van bluswatervoorzieningen.	Samen met partners een vervolg geven aan het actieprogramma en het project afronden.
	Natuurbrandbeheersing Gebiedsgericht werken op basis van per gebied vastgestelde RIN (Risico Index Natuurbranden).	Uitvoering geven aan het materieel- en vakbekwaamheidsplan, die zijn vastgesteld op basis van gedaan onderzoek.
	Natuurbrandbeheersing Verder uitwerken en borgen van de repressieve aanpak voor natuurbrandbeheersing.	Uitvoering geven aan materieel- en vakbekwaamheidsplan, vastgesteld op basis van gedaan onderzoek.

4.4. Investerings in 2021

Programma Brandweer	Lasten	Baten	Eindtotaal
Producten Brandweer	36.716.694	1.454.285	35.262.409
BDuR		4.519.123	-4.519.123
Bijdrage programma Brandweer		30.743.286	-30.743.286
Reservemutaties Brandweer			-
Totaal programma Brandweer	36.716.694	36.716.694	

Bemensing van alle brandweerposten is één van de grote toekomstige uitdagingen

Paraatheid heeft de hoogste prioriteit

Interview

Paraatheid is een speerpunt binnen Brandweer Fryslân in de beleidsperiode 2019-2022. Om alle posten voldoende bemenst te houden, worden inventieve oplossingen bedacht en slimme pilots opgezet. Maar er zitten grenzen aan de mogelijkheden en we moeten ook de samenleving aankijken. 'De burger die snelle brandweezorg verwacht, is óók de burger die kan bijdragen aan de brandweezorg.'

Conform 'Uitruk op Maat', hoeft een ploeg binnen Brandweer Fryslân, niet per se met zes man uit te rukken. Er mag gereden worden met minimaal een bevelvoerder, chauffeur en twee manschappen. Toch is ook deze minimale bezetting soms lastig te halen voor veel plattelandsposten. Zeker overdag op doordeweekse momenten, als veel ploegleden elders werken. Gevolg: de paraatheid komt in het gedrang.

Grenzen

Creativiteit genoeg binnen Brandweer Fryslân. En vrijwilligers doen er alles aan om de paraatheid op orde te houden. Het zit in de aard van hulpverleners om zich verantwoordelijk te voelen, maar aan die verantwoordelijkheid en wat je van een vrijwilliger mag verwachten zitten grenzen.

Op doordeweekse momenten is de beschikbaarheid op sommige posten overdag zó laag, dat uitrukken niet mogelijk is en een andere post wordt gealarmeerd.' Om paraatheid anders te organiseren, moeten we voorbij bestaande regels en afspraken durven kijken. Een pilot van afgelopen zomer, is zo'n voorbeeld.

In de pilot 'slim alarmeren' gaven vrijwilligers in het systeem WIIB [Wie Is Inzetbaar Brandweer] hun beschikbaarheid aan. 'Zodra wij een ploeg "in het rood" zagen staan, namen we contact op met de ploegleider en vroegen we of onze ondersteuning gewenst was', schetst medewerker Planvorming Kees Hamstra de opzet van de pilot. 'Vanaf ons kantoor in Dokkum of Drachten kunnen we bij een alarmering natuurlijk nooit op tijd bij een kazerne zijn. Dus werkten we – met laptop en smartphone – tussen acht en vier op de kazerne van een onderbezette post.'

De burger die snelle brandweezorg verwacht, is ook de burger die kan bijdragen aan die brandweezorg

De beroepsmedewerkers die meededen aan de pilot zijn bevelvoerder, chauffeur of in de meeste gevallen allebei. Om de pilot te structureren en niet vrijblijvend te maken, werden ze ingedeeld in een rooster. Ook werd minimaal 24 uur vooruitgekeken naar de bezetting, zodat de "dienstdoende" beroepskracht nog tijd had eventuele afspraken af te zeggen of te verplaatsen. 'Ook al was je ingeroosterd, je hoefde niet altijd naar een kazerne', vertelt Kees. 'Op sommige dagen was onze ondersteuning nergens nodig. Knelde de bezetting op hetzelfde moment op twee plekken? Dan kreeg post Dokkum voorrang, omdat zij in het dekkingsplan zijn aangewezen als risicogebied 1.'

Toch zijn creatieve oplossingen en flexibel beleid niet genoeg. We moeten ook naar de samenleving kijken. De burger die snelle brandweezorg verwacht, is ook de burger die kan bijdragen aan die brandweezorg. Dat besef moet doordringen.

Denk bijvoorbeeld aan een voetbalclub. Van een club ben je geen klant, maar lid. Het betekent dat je dingen doet voor de club: bijdragen aan onderhoud, een bestuursfunctie bekleden of een kantinedienst draaien. Doen leden dat niet, dan houdt de club op te bestaan. In de samenleving waar de brandweer onderdeel van is, is het niet anders.

Veel mensen weten niet goed hoe de brandweer is georganiseerd. Zo zijn alle kazernes niet dag en nacht bemenst door betaalde brandweerlieden. Ook die taak ligt veelal bij vrijwilligers. Het is een opdracht aan ons om dat beeld te veranderen. En mensen bewust te maken van de consequenties als te weinig mensen zich nog aansluiten bij de brandweer. Hierin helpt ook het gesprek met bijvoorbeeld gemeentebesturen en dorpsbelangen. Het gemeenschapsgevoel is er heus nog wel, zeker in Fryslân. Dat is de basis voor voldoende paraatheid. Nu en in de toekomst.

5. Programmaplan Organisatie

Kaderbrief

De kaderbrief stond voor een groot deel in het teken van 'Toekomstbestendige Bedrijfsvoering'. Het traject waarin beschreven is wat nodig is om de basiskwaliteit van de ondersteunende diensten op orde te houden, en de kwaliteit van informatiemanagement op orde te brengen. Toen het algemeen bestuur in 2014 tijdelijk extra investeerde in de ondersteunende diensten was al duidelijk dat dit uitdagend zou zijn. Een beeld dat werd bevestigd in de jaarrekening 2018 en in de jaarrekening van 2019. Dit beeld werd in zowel de benchmark als een aanvullend advies bevestigd door Berenschot. Het toonde aan dat Veiligheidsregio Fryslân substantiële risico's loopt wanneer hier niet op geïnvesteerd wordt. Vandaar dat in de kaderbrief een voorstel is gedaan om de basis op orde te brengen, een plan te maken hoe informatiemanagement op orde komt en de taakstelling stop te zetten.

Dit vraagt een investering van € 2,5 miljoen structureel. Een deel daarvan, € 1,3 miljoen, is direct nodig. De andere noodzakelijke beleidsvoorstellen worden nog verder uitgewerkt en de komende tijd aan het bestuur voorgelegd. Omdat er ook een aantal incidentele voorstellen nodig is, bedraagt de investering de komende jaren € 1.980.000 (2021), € 1.625.000 (2022), € 1.365.000 (2023).

5.1. Doel van het programma

In het programma Organisatie zijn die taken gebundeld die voor de gehele veiligheidsregio georganiseerd worden. Denk aan bestuurlijke taken en ondersteunende producten en diensten. De doelen voor dit programma zijn een combinatie van doelen die specifiek voor de ondersteuning gelden en doelen waar alle programma's een bijdrage aan leveren.

5.2. Speerpunten Organisatie

Het beleidsplan Organisatie benoemt drie hoofdthema's:

- 1. Digitale dienstverlening: 100% digitale dienstverlening voor de inwoners van Fryslân**

Ons streven is om al onze dienstverlening te digitaliseren, om inwoners van Fryslân de keuze te bieden de kennis tot zich te nemen op de voor hen gewenste wijze. Dit houdt ook in dat we aandacht hebben voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Daarbij zoeken we zoveel mogelijk de verbinding met onze partners, om zo, vanuit een netwerk, de dienstverlening te optimaliseren.
- 2. Duurzaamheid: nul op de meter**

We vinden het belangrijk om een bijdrage te leveren aan de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (Sustainable Development Goals) die de Verenigde Naties in 2015 heeft vastgesteld als ontwikkelagenda voor de komende jaren. Wij zijn van mening dat wij daar als overheidsorganisatie een voorbeeldfunctie in hebben. Onder het motto 'Groen is Doen' werken we aan een lager verbruik van fossiele brandstoffen, het anders organiseren van mobiliteit en het betekenisvoller organiseren van onze bedrijfsvoering.

3. **Uitstekend werkgeverschap: in 2020 zijn we een Great Place to Work**

Om ons werkgeverschap verder te ontwikkelen, streven we ernaar dat onze medewerkers ons in 2020 bestempelen als een zogenoemde Great Place to Work. Dit keurmerk maakt duidelijk op welke elementen van werkgeverschap verbetering mogelijk is. Daarbij richten we ons op alle aspecten van het werkgeverschap.

Deze hoofdthema's bepalen de prioriteit de komende vier jaar. Daarnaast wordt binnen dit programma een groot aantal reguliere taken uitgevoerd, zoals communicatie, financiën, juridische zaken, inkoop en facilitaire zaken. Binnen deze taken benoemen wij drie overige speerpunten:

4. **Tevredenheid bestuur**

We hechten grote waarde aan de tevredenheid van onze ketenpartners. In de andere programma's zijn voor die specifieke inhoudelijke thema's indicatoren opgenomen die de tevredenheid van inwoners van Fryslân meten. In dit programma meten we de tevredenheid van het bestuur van Veiligheidsregio Fryslân.

5. **Effectiviteit ondersteuning**

De ondersteunende producten en diensten moeten zodanig georganiseerd zijn dat ze een maximale bijdrage leveren aan het hoofddoel: een veilig en gezond Fryslân. In dit programma meten we de effectiviteit van de ondersteuning aan het primair proces.

6. **Betaaltermijn**

Veiligheidsregio Fryslân vindt het maatschappelijk van belang om facturen snel te betalen. De belangrijkste reden is om snelle betaling van facturen te normaliseren, en zo vooral de kleine, lokale ondernemers snel van hun geld te voorzien.

5.3. Resultaten in 2021

1. **Digitale dienstverlening**

'Toekomstbestendige Bedrijfsvoering'. Pas bij het opleveren van de eerste resultaten uit het plan is het mogelijk om de definitieve resultaten voor 2021 vast te stellen. Daarop vooruitlopend staat buiten kijf dat het van belang is om de continuïteit van de huidige informatievoorziening in stand te houden. Dit om securitydreigingen, zoals bij Citrix, en hackincidenten, zoals bij Universiteit Maastricht, te voorkomen. Het minimale resultaat in 2021 is daarom om de continuïteit van de informatievoorziening gedurende het gehele jaar te borgen.

2. **Duurzaamheid**

De scope van het thema duurzaamheid is breder dan alleen het klimaat, het is onderdeel van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. In 2021 is duidelijk op welke van deze doelen de veiligheidsregio zich richt en maakt de realisatie van deze doelen integraal onderdeel uit van bestaande plannen.

3. **Uitstekend werkgeverschap**

Onze ambitie om in 2020 een Great Place to Work te zijn, bleek in 2019 al gerealiseerd te zijn. Dat laat onverlet dat we de ambitie handhaven om ook de komende jaren dit certificaat te ontvangen. Dit draagt bij om op een schaarse arbeidsmarkt mensen aan de organisatie voor langere tijd te verbinden. Tegelijkertijd gaat Great Place to Work niet alleen over het certificaat, maar biedt het ook handvatten op welke terreinen nog ontwikkeling mogelijk is. Hierdoor kunnen we ons blijvend ontwikkelen tot een uitstekende werkgever.

4. Tevredenheid bestuur

Om een veelvoud van vragenlijsten te voorkomen, voeren we eens in de vier jaar een kwalitatief onderzoek uit te voeren. In 2020 voeren we dit onderzoek uit. Het resultaat voor 2021 is dat we opvolging geven aan de adviezen uit dit onderzoek, en hierover via de bestuursrapportages te rapporteren.

5. Effectiviteit ondersteuning

Het goed meten van de effectiviteit van processen is complex en tijdrovend. De afgelopen jaren is ervoor gekozen om dit te meten via de tevredenheid van medewerkers over de ondersteunende diensten. In 2020 onderzoeken we welke indicator het beste dit resultaat meet, waarna we het resultaat voor 2021 bepalen.

6. Betaaltermijn

De ambitie is om, net als in 2020, 95% van de facturen binnen 14 dagen te betalen.

5.4. Investerings in 2021

Programma Organisatie	Lasten	Baten	Saldo
Producten Organisatie	15.292.798	188.374	15.104.424
Reservemutaties Organisatie			-
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		15.104.424	<i>-15.104.424</i>
Totaal programma Organisatie	15.292.798	15.292.798	-

5.5. Financiën en kengetallen Veiligheidsregio Fryslân

Bijdrage per programma	
GGD	20.892.338
Crisisbeheersing	1.657.811
Brandweer	30.743.286
Organisatie	15.104.424
Totaal	68.397.859

Formatie per programma		
Organisatie	113	fte
Brandweer	189	fte
GGD	318	fte
Crisisbeheersing	27	fte
Totaal	647	

Inkomstenverdeling	
Bijdrage gemeenten	68.397.859
BDuR	7.298.051
Overig	8.163.347
Totaal	83.859.257

Gemeentelijke bijdrage per taakveld	
GGD	26.707.541
Crisisbeheersing	2.533.868
Brandweer	39.156.450
Totaal	68.397.859

Kostenverdeling	
Salariskosten	56.249.855
Kapitaalslasten	8.345.587
Huisvestingskosten	4.280.948
Materiële kosten	14.982.867
Totaal	83.859.257

Verdeelsleutel programma organisatie	
GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Slimme investering in ondersteunende diensten

De basis op orde én klaar voor de toekomst!

v.l.n.r.: Irene Rozemeijer, Erwin Plantinga, Annegien de Vries,
Mark Visser en Linda Hasz.

Interview

Branden blussen, gezondheid stimuleren, crises oplossen: Veiligheidsregio Fryslân werkt dagelijks vol passie aan een veilige en gezonde provincie. Ondersteunende diensten als ICT, financiën en huisvesting zijn daarbij onmisbaar. Ze zorgen ervoor dat alle professionals hun werk kunnen doen. Die ondersteuning is nu “knap en krap” geregeld; zelfs dertig procent goedkoper dan bij vergelijkbare organisaties! Mooi, maar de grens is in zicht. ‘Extra budget is nodig voor een toekomstbestendige veiligheidsregio’.

Ze zijn best trots, Irene Rozemeijer en Erwin Plantinga. Zij is directie- en bestuurssecretaris, hij directieadviseur bedrijfsvoering bij Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Irene: ‘De ondersteunende diensten bij VRF zijn sober en bescheiden georganiseerd. Dat past ook bij de aard van onze organisatie. We dagen onszelf continu uit om slim en efficiënt te werken, met de beschikbare mensen en middelen. Zo proberen we het beste eruit te halen en bereiken we veel. Maar: de meeste rek is er nu wel uit.’

Balans opmaken

Niet alleen knap, ook krap dus. Extern onderzoek toonde aan dat VRF haar ondersteunende diensten circa dertig procent goedkoper organiseert dan vergelijkbare organisaties. Erwin: ‘Bij alle ontwikkelingen die de afgelopen jaren op VRF afkwamen, groeiden de ondersteunende diensten niet automatisch mee. Die “soberheid” is goed, zolang het primaire proces geen risico loopt. We ervaren die krapte nu echter steeds meer in ons dagelijks werk.’ En dat vraagt aandacht. Samen met de secretarissen van alle kolommen (GGD, Brandweer en Crisisbeheersing) maakten Erwin en Irene de balans op. Ze brachten in kaart wáár die krapte vooral zit, wat prioriteit heeft en wat daarbij nodig is.

‘Het is nu knap, maar té krap’

Irene: ‘We constateren bijvoorbeeld dat de financiële administratie onder druk komt te staan. Ook het uitbouwen van slim informatiemanagement – onder meer noodzakelijk voor incidentbestrijding – wordt steeds lastiger. Net als het goed en snel kunnen inspelen op nieuwe wet- en regelgeving en landelijke ontwikkelingen. Om de basis bij VRF op orde te houden en nóg beter en slimmer te werken, is dat extra budget heel belangrijk.’

Concrete acties

Wat gaat er concreet gebeuren, als de ondersteunende diensten meer armslag krijgen? Een paar voorbeelden. Erwin: ‘Met de aanschaf van een GEO-applicatie en extra mankracht kunnen we een slag maken in de digitale ondersteuning. Als we sneller méér informatie uitwisselen met bijvoorbeeld gemeenten en data slim samenvoegen, verbetert dit onze hulp- en dienstverlening. Ook willen we graag investeren in scherpere aanbestedingen en optimaal contractbeheer. Dit zorgt voor efficiëntere procedures en minder risico’s.’ Irene: ‘Een andere prioriteit is meer capaciteit voor P&O. Zodat we goed kunnen inspelen op ontwikkelingen zoals de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren en de mogelijke verandering van vrijwilligheid bij de brandweer. Het gaat niet alleen om bijblijven, juist ook om toekomstbestendig blijven.’

Sober en houdbaar

Erwin en Irene kijken met vertrouwen naar de toekomst. ‘Als we deze stappen met elkaar maken, ligt er een stevig fundament voor een veilig en gezond Fryslân. Nog steeds sober en bescheiden, maar ook houdbaar. En daar gaan we voor.’

6. Algemene dekkingsmiddelen

Gemeentelijk bijdrage in het nadelig saldo

Conform de gemeenschappelijke regelingen wordt de vastgestelde bijdrage in het nadelig saldo over de gemeenten voor de programma's Gezondheid en Crisisbeheersing verdeeld op basis van het inwonertal. In afwijking hiervan heeft het Algemeen Bestuur besloten de bijdrage voor het programma Brandweer te verdelen op basis van de verdeling van het cluster openbare orde en veiligheid (OOV) in het gemeentefonds

Per programma is de bijdrage als volgt:

GGD	€	20.892.338
Crisisbeheersing	€	1.657.811
Brandweer	€	30.743.286
Organisatie	€	15.104.424
Totaal	€	68.397.859

De bijdrage in het programma Organisatie wordt conform de eerder vastgestelde verdeelcoëfficiënten voor organisatieoverhead toegerekend aan de oorspronkelijke taakvelden. Deze toerekening aan de taakvelden is er zodat de deelnemende gemeenten de bijdrage kunnen opnemen in hun eigen begroting. De toerekening aan de taakvelden is als volgt:

GGD	38,5%
Crisisbeheersing	5,8%
Brandweer	55,7%

Hiermee komt de bijdrage per taakveld uit op de volgende bedragen:

Gezondheid	€	26.707.541
Crisisbeheersing	€	2.533.868
Brandweer	€	39.156.450
Totaal	€	68.397.859

In bijlage 1 staat een overzicht van de verdeling van de bijdrage per taakveld over de gemeenten, inclusief een meerjarenperspectief richting 2024.

Brede doeluitkering rampenbestrijding

De bijdrage BDuR (zoals opgenomen in de begroting) is gebaseerd op de december-circulaire 2019. Deze geeft een overzicht van de verdeling van het landelijke budget over de veiligheidsregio's voor 2020 en verder. De bijdrage voor 2021 is gebaseerd op deze meest recente informatie. Voor de bijdrage BDuR werd tot en met 2019 conform het (bij de regionalisering afgesproken) uitgangspunt voor 35% toegerekend aan het programma Crisisbeheersing, en voor 65% aan het programma Brandweer. Omdat vanaf 2020 een korting plaatsvindt inzake het Landelijk Meldkamer Systeem en dit enkel de brandweerbegroting raakt wordt vanaf 2020 de verdeling 62% Brandweer en 38% Crisisbeheersing aangehouden.

7. Paragrafen

7.1. Financiering

De kaders voor financiering zijn gebaseerd op de 'Wet Financiering Decentrale Overheden' en de daaruit voortvloeiende uitvoeringsregelingen. Het eigen treasury-beleid van Veiligheidsregio Fryslân is vastgelegd in de financiële verordening.

Beleid financieringsrisico's

Het financieringsbeleid van Veiligheidsregio Fryslân is erop gericht de financieringsrisico's voor langere tijd af te dekken met vastrentende leningen. De omvang en looptijd van deze leningen is afgestemd op de omvang en levensduur van de materiële vaste activa en de aflossing is gepland binnen de kaders voor de renterisiconorm. Afhankelijk van de situatie op de kapitaalmarkt en de hoogte van eigen financieringsmiddelen (eigen vermogen, voorzieningen en werkkapitaal) bestaat de mogelijkheid een deel (tot de kasgeldlimiet) kortlopend te financieren. Bij de financiering worden geen zekerheden verstrekt en worden geen afgeleide financiële instrumenten ingezet.

Rentebeleid

De interne rente/omslagrente wordt bepaald op basis van de volgende elementen:

- Rente bestaande leningenportefeuille (rente die we daadwerkelijk betalen);
- Inschatting rentekosten nieuw aan te trekken financiering;
- Oprenting voorziening FLO.

De interne rente/omslagrente volgt dus zeer nauwgezet de werkelijke rentelasten en bedraagt daarom inmiddels 2% (vorig jaar 2,5%).

Leningenportefeuille en liquiditeit

Het verloop in de financieringsportefeuille is nagenoeg volledig te herleiden naar het investeringsprogramma. Door het geplande investeringsprogramma in 2020 en 2021 neemt de omvang van de langlopende leningen naar verwachting toe tot bijna € 64 miljoen per eind 2021.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Het financieringsbeleid voorziet in een groter beroep op kortlopende leningen, alvorens langlopend wordt gefinancierd. Dit betekent dat de ruimte onder de kasgeldlimiet meer zal worden benut dan voorheen, waarbij de kasgeldlimiet per kwartaal overigens niet zal worden overschreden. Voor 2021 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,2% van het begrotingstotaal, dit is € 7,0 miljoen.

De renterisiconorm voor 2021 is 20% van het begrotingstotaal, of € 17,0 miljoen. Bij het samenstellen van de leningenportefeuille is er rekening mee gehouden dat de jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen de renterisiconorm niet overschrijden.

Rente FLO-overgangsrecht

De voorziening FLO overgangsrecht is gewaardeerd op contante waarde. Het jaarlijks toevoegen van rente aan de voorziening is opgenomen in de begroting conform de contractueel overeengekomen rekenrente van 2,5%.

7.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het BBV wordt het weerstandsvermogen omschreven als de relatie tussen de weerstandscapaciteit van de organisatie en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Het weerstandsvermogen kan ook worden omschreven als de mate waarin de organisatie in staat is om omvangrijke tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid hoeft te worden aangepast. De weerstandscapaciteit dient dus om de continuïteit van de organisatie te waarborgen.

Beleid

Het beleid rondom weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd in de beleidsnota 'Weerstandsvermogen 2019-2022'. De hoofdlijnen van dit beleid zijn als volgt:

- Binnen de gemeenschappelijke regeling wordt geen eigen weerstandscapaciteit aangehouden. In plaats daarvan worden de gemeenten geïnformeerd over de risico's die aanwezig zijn, en hun aandeel daarin, zodat ze hier rekening mee kunnen houden in hun eigen paragraaf weerstandsvermogen;
- In de paragraaf weerstandsvermogen worden naast de reguliere risico's ook de risico's opgenomen die mogelijk structurele impact kunnen hebben op de begroting van de VRF (zie kopje 'structurele risico's');
- De gemeenschappelijke regeling maakt gebruik van een egalisatiereserve, die wordt gebruikt om incidentele schommelingen in het resultaat op te vangen. Het saldo van de egalisatiereserve heeft een omvang van tussen de 2% en 5% van het begrotingstotaal;
- Er wordt geen post onvoorzien aangehouden in de begroting. Het eerder als 'onvoorzien' aangemerkte budget heeft geen relatie met het risicoprofiel, en is daarom omgevormd naar een budget voor bovenmatige personele fricties.

Algemene risico's

Sinds de vaststelling van de nota weerstandsvermogen zijn geen wijzigingen opgetreden in de risico's die meewegen voor de weerstandscapaciteit. Dit zijn de volgende zaken:

- Wegvallen van maatwerk- en markttaken: de Veiligheidsregio Fryslân voert diverse taken uit die nauw verbonden zijn met de basistaak, maar niet collectief worden uitgevoerd. Voorbeelden hiervan zijn maatwerk JGZ, dienstverlening WABO en reizigersvaccinaties. Op deze taken wordt deels vast personeel ingezet, en wordt een beroep gedaan op overhead. Daarnaast wordt een winstmarge op deze taken gecalculeerd, die er voor zorgt dat de collectieve basistaak goedkoper wordt. Wegvallen van deze taken zorgt zowel voor incidentele fricties als voor het vervallen van structurele dekking;
- Fysieke en psychische schade door werkzaamheden: het optreden van personeel en vrijwilligers bij incidenten kan fysieke en psychische schade opleveren, die niet altijd goed te verzekeren is. De gevolgen hiervan kunnen verstrekking zijn, bijvoorbeeld blijvende arbeidsongeschiktheid;
- Het niet kunnen werven van voldoende kwalitatief personeel, waardoor de taakuitvoering in gevaar komt: bij de huidige arbeidsmarkt is het lastig om voldoende kwalitatief personeel te werven. Dit probleem doet zich voor bij alle organisatieonderdelen. Het gevolg kan zijn dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk komt of alleen kan worden gerealiseerd tegen onevenredig hoge kosten.

Weerstandscapaciteit

De gemeenschappelijke regeling heeft geen eigen weerstandscapaciteit. De risico's die zich voordoen worden daarom in beginsel afgewenteld op de deelnemende gemeenten. Voor elke gemeente wordt inzichtelijk gemaakt welk aandeel zij heeft in de hierboven genoemde risico's, analoog aan de verdeelsleutel van de gemeentelijke bijdragen in de GR.

Structurele risico's

Voor de komende jaren zijn enkele grote structurele risico's aangemerkt, dit betreft:

Wet Normalisering rechtspositie ambtenaren

De wet normalisering rechtspositie ambtenaren (WNRA) is op 1 januari 2020 in werking getreden. De wet zorgt ervoor dat ambtenaren zoveel mogelijk dezelfde arbeidsrechtelijke positie krijgen als werknemers in het bedrijfsleven. Voor veiligheidsregio's is de invoering uitgesteld tot 1 januari 2021, onder meer in verband met de bijzondere positie van brandweervrijwilligers. Het nog steeds onduidelijk is wat de gevolgen zijn voor medewerkers van veiligheidsregio's.

Taakdifferentiatie brandweervrijwilligers

Het huidige systeem van een aparte rechtspositie voor brandweervrijwilligers is in strijd met de Europese wet- en regelgeving. Na deze uitspraak door het Europese Hof volgt de vraag welk systeem van brandweezorg wel toekomstbestendig is. Binnen de gestelde juridische kaders kan de huidige vorm van vrijwilligheid bij de brandweer niet blijven bestaan. Daarom worden Veiligheidsregio's gedwongen om na te denken over de consequenties hiervan.

Op 9 december sprak het Veiligheidsberaad met Minister Grapperhaus van Justitie en Veiligheid (JenV) over de opbrengst van de door hen ingestelde Denktank taakdifferentiatie brandweer. De Denktank had als opdracht te onderzoeken hoe, met behoud van vrijwilligheid, de brandweervrijwilligers nadrukkelijk en fundamenteel zijn te onderscheiden van de beroepskrachten. Er moet worden voldaan aan de normen uit Europese en internationale regelgeving en jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie. Het Veiligheidsberaad en de Minister hebben de Denktank de vervolgpdracht tot nadere uitwerking gegeven, zodat besluitvorming kan plaatsvinden. Dit houdt in het kort in dat zij het verschil in taken gaan beschrijven tussen vrijwilligers en beroepskrachten. En vervolgens kijken naar wat dit betekent naar het vakbekwaam worden en blijven.

Het Veiligheidsberaad en de Minister van JenV streven naar een stelsel inclusief vrijwilligheid, dat in alle veiligheidsregio's kan worden gehanteerd en zoveel mogelijk kan worden afgestemd op de behoeften per Veiligheidsregio. Nog voor de zomer van 2020 vindt besluitvorming plaats tijdens het overleg van het Veiligheidsberaad met de Minister van JenV. Na dit besluit kan Brandweer Fryslân beoordelen wat de consequenties zijn en welk effect dit heeft op de begroting.

Evaluatie Wet veiligheidsregio's

Eind 2020 brengt de evaluatiecommissie Wvr haar onderzoeksrapport uit naar de doeltreffendheid en de effecten van de Wet veiligheidsregio's en onderliggende regelgeving in de praktijk. Het is zeer waarschijnlijk dat deze evaluatie vanaf 2021 bestuurlijke, organisatorische en/of financiële gevolgen heeft voor VRF.

Evaluatie wet gemeenschappelijke regelingen

In 2019 een wetswijziging voorbereid van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Doel hiervan is versterking van de legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen. Op het moment van schrijven van deze begroting is de samenhang met de evaluatie Wvr en de impact van de uiteindelijke wijzigingen Wgr nog onvoldoende duidelijk. Wel is duidelijk dat een wetwijziging betekent dat de gemeenschappelijke regeling VRF moet worden aangepast.

Strategische agenda Veiligheidsberaad

Met de strategische agenda verbetert de samenwerking tussen veiligheidsregio's, het Rijk en publieke en private crisispartners. Voor de veiligheidsregio's zijn de prioriteiten 'Kwaliteit en Vergelijkbaarheid' (inmiddels 'Presterend Vermogen' genoemd), 'Versterking Bevolkingszorg' en 'Bovenregionale operationele besluitvorming' vastgesteld. In het meerjarenbeleidsplan Veiligheid 2019-2022 anticipeert de VRF op deze drie landelijke thema's. Op voorhand verwachten we geen extra inzet van middelen.

Externe veiligheid

Sinds de inwerkingtreding van het Besluit externe veiligheid (Bevi) in 2004 ontvangen (regionale) brandwerven de Impuls OmgevingsVeiligheid (IOV)-gelden. Eerst bedoeld als impuls voor de uitvoering van de toen nieuwe taken op het gebied van externe veiligheid en sinds 2015 voor de voorbereiding op de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Brandweer Fryslân ontvangt jaarlijks € 100.000. Dit bedrag wordt ingezet voor het reguliere advieswerk aan gemeenten, provincie, rijk en defensie. Ook geeft het dekking aan het project Omgevingswet (onderdeel brandweer) en het bekostigen van de projecten die samen met de veiligheidsregio's Groningen en Drenthe worden uitgevoerd.

Door een verschuiving van verantwoordelijkheden bij de ministeries is vanaf 2021 een korting op de IOV-gelden te verwachten. Precieze duidelijkheid hierover wordt 2020 verwacht. Ook kunnen dan de gevolgen en mogelijke maatregelen voor afdeling Risicobeheersing in beeld worden gebracht. Het bestuur is hierover geïnformeerd in de vergadering van februari 2020.

Functioneel leeftijdsontslag (FLO)

Door de landelijke netto afspraak hebben wijzing in diverse wet- en regelgeving, zoals cao-verhogingen, directe financiële gevolgen op het FLO. De cao gemeenten 01-01-2020 tot 01-01-2021 en de afschaffing van de levensloopregeling zorgen er voor dat de bestemmingsreserve eerder uitgeput is dan waar rekening mee is gehouden op moment van overname.

Forensische geneeskunde

De Nationale Politie zal de medische arrestantenzorg aanbesteden, waarbij de kans bestaat dat dit niet aan de GGD wordt gegund. Het directe financiële effect van het verliezen van de aanbesteding medische arrestantenzorg is het vervallen van het begrote voordeel. De gemeentelijke bijdrage stijgt dan met € 35.233. Voor de uitvoering van forensische geneeskunde is samenwerking in Noord-Nederland noodzakelijk. Binnen deze Noordelijke samenwerking is een efficiëntere inzet van artsen mogelijk. De verwachting is dat hiermee het vervallen van het begrote voordeel kan worden opgevangen.

Rente

Op dit moment zijn de financieringslasten erg laag, door de huidige rentesystematiek levert dit een voordeel op voor de gemeenten. Echter bij een stijgende marktrente zal de rentelast hoger worden dan de beschikbare uitzetting van de kapitaalslasten, wat resulteert in een direct nadeel voor de gemeenten. We rekenen in de begroting 2021 met een rentepercentage van 0,5% voor af te sluiten leningen in 2020 en 2021. Als de rente stijgt naar 1% betekent dit een extra last van € 75K. Mocht de rente nog verder oplopen naar 1,5% dan is er een nadeel van € 275K.

Vervallen risico's

De volgende, in eerdere begrotingen genoemde risico's, zijn vervallen:

Openbaar meldsysteem

Na diverse onderzoeken en een gerechtelijke uitspraak komen de inkomsten voor de regierol op het OMS per juni 2020 te vervallen. Dit betreft een structureel bedrag van € 218.788. In de Kaderbrief 2020 is toegezegd dat aan het bestuur wordt voorgelegd hoe hiermee om te gaan. Op dit moment worden de gevolgen en mogelijke maatregelen bij afdeling Risicobeheersing in beeld gebracht. Het bestuur is hierover geïnformeerd in de vergadering van februari 2020.

Financiële kengetallen

Het besluit 'Begroting en verantwoording' schrijft voor dat in deze paragraaf een set met kengetallen wordt opgenomen rondom de financiële positie. De uitwerking hiervan is als volgt:

	Jaarverslag 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Netto schuldquote	67,83%	80,65%	82,66%
Gecorrigeerde netto schuldquote	67,83%	80,65%	82,66%
Solvabiliteit	4,92%	2,32%	1,72%
Structurele exploitatieruimte	0,00%	0,00%	0,00%

Toelichting

De netto-schuldquote neemt ten opzichte van de begroting van 2020 toe, door het aantrekken van externe financiering voor de geplande investeringen. De solvabiliteit neemt af door het invullen van de investeringsplanning in de komende jaren. Daarnaast neemt het saldo van de bestemmingsreserves af door de besteding van de specifiek voor projecten beschikbare gelden. Dit beeld vertoont een duidelijke samenhang met het structureel 'vollopen' van de investeringsplanning de komende jaren, en de daarvoor in deze begroting opgenomen groei van de kapitaallasten. De structurele exploitatieruimte is per definitie 0%, aangezien de gemeentelijke bijdrage exact is afgestemd op het resterende nadelig saldo.

7.3. Bedrijfsvoering

De inhoud van het onderdeel Bedrijfsvoering staat inhoudelijk toegelicht onder het programma Organisatie.

7.4. Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf staat een uiteenzetting van het geplande beleid over het gebouwenbeheer van Veiligheidsregio Fryslân.

De organisatie heeft de volgende gebouwen in eigendom/beheer:

- het hoofdkantoor aan de Harlingertrekweg
- 65 brandweerkazernes, waarvan 47 in eigendom
- 48 locaties voor JGZ, allen gehuurd
- het regionaal coördinatie centrum (RCC), ondergebracht bij de meldkamer

Kwaliteitsniveau

Voor de gebouwen die Veiligheidsregio Fryslân in eigendom heeft, staat het gewenste kwaliteitsniveau op een redelijke conditie, conditieniveau 3 (Plaatselijk zichtbare veroudering, functievervulling van bouw- en installatiedelen niet in gevaar, NEN 2767). Om deze kwaliteit te kunnen waarborgen, hebben de eigendomslocaties meerjarige onderhoudsplanningen. Voor het egaliseren van de lasten van groot onderhoud over de jaren wordt gebruik gemaakt van een onderhoudsvoorziening. De in de begroting geraamde dotatie aan de voorziening is het gemiddelde bedrag van het groot onderhoud dat de komende 30 jaar gepland is. Periodiek vindt er een herijking plaats van de onderhoudsbegroting. Bij de huurlocaties wordt gestreefd naar een vergelijkbaar kwaliteitsniveau. Deze wordt waar mogelijk vastgelegd in de huurovereenkomsten. Vervangingen boven € 10.000 zijn opgenomen in het meer jaren investeringsprogramma (MIP).

Kazernebudgetten

Bij de regionalisering zijn de kazernebudgetten bepaald op basis van de overgenomen gemeentelijke locaties (huur of eigendom), gekoppeld aan het gewenste kwaliteitsniveau, inclusief een budget voor beheer van het vastgoed. Daarnaast zijn in het kader van het project 'Samen naar 1 Brandweer' budgetten vastgesteld voor facilitaire kosten en nutsvoorzieningen. In Dekkingsplan 2.0 zijn de budgetten bijgesteld op basis van kengetallen voor een kleine, middel of grote kazernes.

Vanuit Dekkingsplan 2.0 is de opdracht ontstaan voor de realisatie van een 66e kazerne in Oudega (Sm). De opleiding van de vrijwilligers is momenteel in volle gang. Als de manschappen straks opgeleid zijn moet ook de huisvesting geregeld zijn. Veiligheidsregio Fryslân is momenteel diverse locaties in Oudega aan het onderzoeken. Het doel is om 2022 met minimaal 16 personen in verschillende functies operationeel te zijn.

Blik op de toekomst

In 2017 is een portfolio-analyse uitgevoerd van de panden van de Veiligheidsregio. Zowel eigendomslocaties, als huurlocaties. En zowel GGD als Brandweer. De portfolio-analyses geven een beeld van de staat van de kazernes en de GGD-locaties. Bij de brandweerkazernes heeft de focus vooral gelegen op de technische staat, functionaliteit, energieverbruik, financiën en courantheid. Bij de GGD zijn vooral de inrichtingszaken meegenomen. De portfolio-analyses geven een waardering van de locaties ten opzichte van elkaar en vormen daarmee een belangrijk instrument voor vervanging en nieuwbouw. Voor de brandweer heeft de portfolio-analyse geleid tot een bouwagenda tot 2025 die op 13 februari 2018 bestuurlijk is vastgesteld.

8. Financiële begroting

8.1. Overzicht van baten en lasten

	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid			
Pijler 1	14.363.619	241.496	14.122.123
Pijler 2	9.527.232	2.999.471	6.527.761
Pijler 3	1.539.149	948.695	590.454
Pijler 4	1.680.412	1.680.412	-
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		20.892.338	-20.892.338
Reservemutaties Gezondheid	102.000	450.000	-348.000
Totaal programma GGD	27.212.412	27.212.412	-

Programma Crisisbeheersing			
Producten Crisisbeheersing	4.637.353	200.614	4.436.739
BDuR		2.778.928	-2.778.928
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.657.811	-1.657.811
Reservemutaties Crisis			-
Totaal programma Crisis	4.637.353	4.637.353	-

Programma Brandweer			
Producten Brandweer	36.716.694	1.454.285	35.262.409
BDuR		4.519.123	-4.519.123
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		30.743.286	-30.743.286
Reservemutaties Brandweer			-
Totaal programma Brandweer	36.716.694	36.716.694	-

Programma Organisatie			
Producten Organisatie	15.292.798	188.374	15.104.424
Reservemutaties Organisatie			-
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		15.104.424	-15.104.424
Totaal programma Organisatie	15.292.798	15.292.798	-

Eindtotaal	83.859.257	83.859.257	-
-------------------	-------------------	-------------------	---

Conform het nieuwe BBV dient vanaf de begroting 2018 eveneens onderstaande opstelling per taakveld te worden opgenomen in de begroting. Deze is opgesteld conform de daarvoor uitgegeven handreikingen van de Commissie BBV.

Overzicht baten en lasten art. 27 BBV			
	Lasten	Baten	Saldo
Programma gezondheid	25.671.631	26.762.412	1.090.781
Programma crisisbeheersing	4.204.110	4.637.353	433.243
Programma brandweer	34.437.734	36.716.694	2.278.960
Programma organisatie	735.434	15.104.424	14.368.990
Algemene dekkingsmiddelen	-	-	-
Overhead	18.170.489	188.374	-17.982.115
Heffing vpb	10.000	-	-10.000
Onvoorzien	527.859	-	-527.859
Saldo van baten en lasten	83.757.257	83.409.057	-348.000
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves per programma	102.000	450.000	348.000
Resultaat	83.859.257	83.859.257	-

	Jaarrekening 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Programma Gezondheid																		
Pijler 1	15.246.010	1.582.554	13.663.456	13.688.786	142.590	13.546.196	14.363.619	241.496	14.122.123	14.481.822	247.392	14.234.430	14.789.919	252.964	14.536.955	15.104.867	258.664	14.846.203
Pijler 2	9.912.294	4.896.798	5.015.496	9.157.214	2.832.353	6.324.861	9.527.232	2.999.471	6.527.761	9.621.784	3.072.699	6.549.086	9.827.764	3.141.912	6.685.852	10.038.335	3.212.702	6.825.634
Pijler 3	1.325.624	865.400	460.224	1.077.015	597.082	479.933	1.539.149	948.695	590.454	1.554.424	971.856	582.568	1.587.701	993.747	593.953	1.621.719	1.016.137	605.582
Pijler 4	1.541.929	1.418.176	123.753	1.244.781	1.244.781	-	1.680.412	1.680.412	-	1.697.089	1.697.089	-	1.733.420	1.733.420	-	1.770.560	1.770.560	-
<i>Bijdrage programma Gezondheid</i>		18.800.161	-18.800.161		19.890.990	-19.890.990		20.892.338	-20.892.338		21.366.084	-21.366.084		21.816.761	-21.816.761		22.277.419	-22.277.419
Reservemutaties Gezondheid	100.000	707.929	-607.929	102.000	562.000	-	102.000	450.000	-348.000	102.000	102.000	-	102.000	102.000	-	102.000	102.000	-
Totaal programma GGD	28.125.857	28.271.018	145.161	25.269.796	25.269.796	-	27.212.412	27.212.412	-	27.457.120	27.457.120	-	28.040.804	28.040.804	-	28.637.482	28.637.482	-
Programma Crisisbeheersing																		
Producten Crisisbeheersing	4.353.055	304.963	4.048.092	4.366.959	190.437	4.176.522	4.637.353	200.614	4.436.739	4.744.013	204.945	4.539.068	4.845.734	209.118	4.636.616	4.949.683	213.379	4.736.304
BDuR		2.784.092	-2.784.092		2.726.868	-2.726.868		2.778.928	-2.778.928		2.778.928	-2.778.928		2.778.928	-2.778.928		2.778.928	-2.778.928
<i>Bijdrage programma Crisis</i>		1.255.100	-1.255.100		1.449.654	-1.449.654		1.657.811	-1.657.811		1.760.140	-1.760.140		1.857.688	-1.857.688		1.957.376	-1.957.376
Reservemutaties Crisisbeheersing	57.225	62.276	-5.051	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal programma Crisis	4.410.280	4.406.431	-3.849	4.366.959	4.366.959	-	4.637.353	4.637.353	-	4.744.013	4.744.013	-	4.845.734	4.845.734	-	4.949.683	4.949.683	-
Programma Brandweer																		
Producten Brandweer	34.761.656	1.443.514	33.318.142	34.600.173	1.172.372	33.427.801	36.716.694	1.454.285	35.262.409	38.001.819	1.484.759	36.517.060	39.176.520	1.499.406	37.677.114	40.373.482	1.514.554	38.858.928
BDuR		5.170.456	-5.170.456		4.434.183	-4.434.183		4.519.123	-4.519.123		4.519.123	-4.519.123		4.519.123	-4.519.123		4.519.123	-4.519.123
<i>Bijdrage programma Brandweer</i>		27.601.470	-27.601.470		28.993.618	-28.993.618		30.743.286	-30.743.286		31.997.937	-31.997.937		33.157.991	-33.157.991		34.339.805	-34.339.805
Reservemutaties Brandweer	106.275	263.582	-157.307	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal programma Brandweer	34.867.931	34.479.022	-388.909	34.600.173	34.600.173	-	36.716.694	36.716.694	-	38.001.819	38.001.819	-	39.176.520	39.176.520	-	40.373.482	40.373.482	-
Programma Organisatie																		
Producten Organisatie	14.411.808	1.656.558	12.755.250	12.758.639	183.600	12.575.039	15.292.798	188.374	15.104.424	15.254.913	191.388	15.063.526	15.271.358	194.450	15.076.908	15.514.210	197.561	15.316.649
<i>Bijdrage programma Organisatie</i>		12.121.877	-12.121.877		12.558.209	-12.558.209		15.104.424	-15.104.424		15.063.526	-15.063.526		15.076.908	-15.076.908		15.316.649	-15.316.649
Reservemutaties Organisatie	10.882	367.541	-356.659	-	16.830	-16.830	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal programma Organisatie	14.422.690	14.145.976	-276.714	12.758.639	12.758.639	-	15.292.798	15.292.798	-	15.254.913	15.254.913	-	15.271.358	15.271.358	-	15.514.210	15.514.210	-
Eindtotaal	81.826.758	81.302.447	-524.311	76.995.567	76.995.567	-	83.859.257	83.859.257	-	85.457.866	85.457.866	-	87.334.415	87.334.415	-	89.474.857	89.474.857	-

Toelichting:

De mutatie van het nadelig saldo per programma ten opzichte van 2020 is als volgt, naar oorzaken:

Analyse verhoging gemeentelijke bijdrage per programma					
Omschrijving	Gezondheid	Crisis	Brandweer	Organisatie	Totaal
Wnra				-100.000	-100.000
Toekomst bestendige bedrijfsvoering				1.604.000	1.604.000
Terugdraaien afbouw bedrijfsvoering				310.000	310.000
Informatieplan				200.000	200.000
Dekkingsplan			440.000		440.000
Piket bevolkingszorg		51.000			51.000
Zorg en veiligheid (AVE)	45.000				45.000
BduR		-52.000	-85.000		-137.000
Ongevallenverzekering			100.000		100.000
Cao en werkgeverslasten 2020	158.000	47.000	130.000	86.000	421.000
Cao en werkgeverslasten 2021 juiste basis	208.000	43.000	238.000	101.000	590.000
Cao en werkgeverslasten 2021 2,9%	488.000	101.000	558.000	237.000	1.384.000
Cpi 2,6%	100.000	24.000	369.000	108.000	601.000
Stijging nadelig saldo	999.000	214.000	1.750.000	2.546.000	5.509.000

8.2. Financiële positie

Arbeidsverplichtingen

Conform het besluit 'Begroting en Verantwoording' is het niet toegestaan voorzieningen op te nemen voor jaarlijks terugkerende verplichtingen met een vergelijkbaar volume. Dit gaat vooral om verplichtingen rondom vakantiegeld en het opgebouwde saldo vakantiedagen. Deze lasten zijn structureel gedekt in de begroting.

Investeringskredieten

Als onderdeel van de begroting is het meerjaren-investeringsplan vastgesteld. De geplande investeringen zijn aan te merken als investeringen met economisch nut en worden geactiveerd conform de regels die zijn vastgesteld in de financiële verordening. De effecten hiervan zijn in de kapitaallasten van de programma's verwerkt. De vast te stellen kredieten zijn opgenomen in bijlage 2 bij deze begroting.

Reserves

Het geraamde verloop van de reserves in 2021 is als volgt:

	1-1-2021	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2021
Algemene reserve				
Egalisatiereserve	428.064			428.064
	428.064	-	-	428.064
Bestemmingsreserves				
Gezondheidsmonitor	153.652	102.000	102.000	153.652
FLO	315.032			315.032
Uitwerkingskader Meldkamer	500.000			500.000
Jeugdgezondheidszorg 3.0	431.000		348.000	83.000
	1.399.684	102.000	450.000	1.051.684
Totaal eigen vermogen	1.827.748	102.000	450.000	1.479.748

Voorzieningen

Het geraamde verloop in de voorzieningen is als volgt:

	1-1-2021	Stortingen	Onttrekkingen	31-12-2021
Verplichtingen, verliezen, risico's				
Voorziening opgebouwde spaaruren	131.736	3.500		135.236
Voorziening sociaal plan SN1B	-			-
FLO	8.431.532	210.780	110.000	8.532.312
	8.563.268	214.280	110.000	8.667.548
Egalisatie van lasten				
Groot onderhoud Harlingertrekweg	155.456	41.300	12.565	184.191
Groot onderhoud brandweerkazernes	645.696	438.000	282.844	800.852
	801.152	479.300	295.409	985.042
Totaal voorzieningen	9.364.420	693.580	405.409	9.652.590

De voorzieningen met betrekking tot de opgebouwde spaaruren en het sociaal plan zijn voldoende om de resterende onderliggende verplichtingen af te dekken. De voorzieningen voor groot onderhoud sluiten aan op de aanwezige meerjaren-onderhoudsplanningen.

Geprognosticeerde balans 2021

	1-1-2021	31-12-2021		1-1-2021	1-12-2021
Materiële vaste activa	72.823	80.077	Eigen vermogen	1.828	1.480
Vorderingen	2.357	2.357	Voorzeningen	9.364	9.653
Liquide middelen	298	298	Langlopende schulden	56.803	63.668
Overlopende activa	3.292	3.292	Kortlopende schulden	8.855	9.303
			Overlopende passiva	1.920	1.920
	78.770	86.024		78.770	86.024

In de voorspelde balans is rekening gehouden met de geplande investeringen voor 2020 en 2021 en een stabiel werkkapitaal. Ook zijn de geplande mutaties in reserves en voorzieningen, zoals in de eerdere paragrafen genoemd, verwerkt. De behoefte aan langlopende financiering is bepaald op basis van het meerjaren investeringsplan en de vastgelegde financieringsstructuur. De rentelast voor deze financiering is gedekt in de begroting 2021. Bovenstaande balans is de basis voor de berekende financiële kengetallen in de paragraaf weerstandsvermogen.

Bijlage 1.

Bijdrage per gemeente 2021-2024

	2021	2022	2023	2024
Achtkarspelen	€ 2.714.456	€ 2.784.287	€ 2.851.559	€ 2.929.166
Ameland	€ 750.969	€ 772.542	€ 793.131	€ 816.567
Dantumadiel	€ 1.780.250	€ 1.825.681	€ 1.869.479	€ 1.920.057
De Fryske Marren	€ 5.549.575	€ 5.695.422	€ 5.835.661	€ 5.997.012
Harlingen	€ 1.653.925	€ 1.697.151	€ 1.738.735	€ 1.786.612
Heerenveen	€ 5.168.911	€ 5.303.438	€ 5.432.902	€ 5.582.038
Leeuwarden	€ 13.427.085	€ 13.780.700	€ 14.120.656	€ 14.511.688
Noardeast-Fryslân	€ 4.742.017	€ 4.865.950	€ 4.985.176	€ 5.122.446
Ooststellingwerf	€ 2.656.977	€ 2.726.316	€ 2.793.030	€ 2.869.854
Opsterland	€ 2.959.208	€ 3.035.693	€ 3.109.345	€ 3.194.262
Schiermonnikoog	€ 307.124	€ 316.263	€ 324.961	€ 334.822
Smallingerland	€ 5.628.473	€ 5.774.282	€ 5.914.663	€ 6.076.466
Súdwest-Fryslân	€ 9.459.427	€ 9.706.884	€ 9.944.922	€ 10.218.953
Terschelling	€ 800.672	€ 823.128	€ 844.603	€ 869.115
Tytsjerksteradiel	€ 3.200.000	€ 3.282.911	€ 3.362.734	€ 3.454.736
Vlieland	€ 308.381	€ 317.447	€ 326.083	€ 335.888
Waadhoeke	€ 4.728.606	€ 4.851.638	€ 4.970.043	€ 5.106.444
Weststellingwerf	€ 2.561.803	€ 2.627.956	€ 2.691.664	€ 2.765.124
	€ 68.397.859	€ 70.187.688	€ 71.909.347	€ 73.891.249

2021

Bijdrage 2021	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.148.511	€ 108.965	€ 1.456.980	€ 2.714.456
Ameland	€ 151.461	€ 14.370	€ 585.139	€ 750.969
Dantumadiel	€ 780.313	€ 74.032	€ 925.905	€ 1.780.250
De Fryske Marren	€ 2.120.778	€ 201.208	€ 3.227.588	€ 5.549.575
Harlingen	€ 649.800	€ 61.650	€ 942.476	€ 1.653.925
Heerenveen	€ 2.072.408	€ 196.619	€ 2.899.884	€ 5.168.911
Leeuwarden	€ 5.076.467	€ 481.628	€ 7.868.990	€ 13.427.085
Noardeast-Fryslân	€ 1.863.093	€ 176.760	€ 2.702.163	€ 4.742.017
Ooststellingwerf	€ 1.051.400	€ 99.751	€ 1.505.826	€ 2.656.977
Opsterland	€ 1.225.664	€ 116.284	€ 1.617.259	€ 2.959.208
Schiermonnikoog	€ 38.597	€ 3.662	€ 264.865	€ 307.124
Smallingerland	€ 2.306.671	€ 218.845	€ 3.102.957	€ 5.628.473
Súdwest-Fryslân	€ 3.699.301	€ 350.970	€ 5.409.157	€ 9.459.427
Terschelling	€ 201.645	€ 19.131	€ 579.896	€ 800.672
Tytsjerksteradiel	€ 1.310.487	€ 124.332	€ 1.765.181	€ 3.200.000
Vlieland	€ 46.927	€ 4.452	€ 257.002	€ 308.381
Waadhoeke	€ 1.898.474	€ 180.117	€ 2.650.015	€ 4.728.606
Weststellingwerf	€ 1.065.544	€ 101.093	€ 1.395.166	€ 2.561.803
	€ 26.707.541	€ 2.533.868	€ 39.156.450	€ 68.397.859

2022

Bijdrage 2022	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.168.207	€ 113.263	€ 1.502.817	€ 2.784.287
Ameland	€ 154.058	€ 14.937	€ 603.547	€ 772.542
Dantumadiel	€ 793.694	€ 76.952	€ 955.034	€ 1.825.681
De Fryske Marren	€ 2.157.147	€ 209.145	€ 3.329.129	€ 5.695.422
Harlingen	€ 660.944	€ 64.082	€ 972.126	€ 1.697.151
Heerenveen	€ 2.107.948	€ 204.375	€ 2.991.115	€ 5.303.438
Leeuwarden	€ 5.163.522	€ 500.627	€ 8.116.551	€ 13.780.700
Noardeast-Fryslân	€ 1.895.043	€ 183.733	€ 2.787.174	€ 4.865.950
Ooststellingwerf	€ 1.069.430	€ 103.686	€ 1.553.200	€ 2.726.316
Opsterland	€ 1.246.683	€ 120.872	€ 1.668.139	€ 3.035.693
Schiermonnikoog	€ 39.259	€ 3.806	€ 273.198	€ 316.263
Smallingerland	€ 2.346.228	€ 227.478	€ 3.200.577	€ 5.774.282
Súdwest-Fryslân	€ 3.762.739	€ 364.815	€ 5.579.330	€ 9.706.884
Terschelling	€ 205.103	€ 19.886	€ 598.140	€ 823.128
Tytsjerksteradiel	€ 1.332.960	€ 129.237	€ 1.820.714	€ 3.282.911
Vlieland	€ 47.732	€ 4.628	€ 265.087	€ 317.447
Waadhoeke	€ 1.931.030	€ 187.222	€ 2.733.385	€ 4.851.638
Weststellingwerf	€ 1.083.816	€ 105.081	€ 1.439.058	€ 2.627.956
	€ 27.165.541	€ 2.633.825	€ 40.388.321	€ 70.187.688

2023

Bijdrage 2023	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.187.809	€ 117.491	€ 1.546.259	€ 2.851.559
Ameland	€ 156.643	€ 15.494	€ 620.994	€ 793.131
Dantumadiel	€ 807.012	€ 79.825	€ 982.642	€ 1.869.479
De Fryske Marren	€ 2.193.343	€ 216.953	€ 3.425.364	€ 5.835.661
Harlingen	€ 672.034	€ 66.474	€ 1.000.227	€ 1.738.735
Heerenveen	€ 2.143.318	€ 212.005	€ 3.077.579	€ 5.432.902
Leeuwarden	€ 5.250.164	€ 519.316	€ 8.351.176	€ 14.120.656
Noardeast-Fryslân	€ 1.926.841	€ 190.592	€ 2.867.743	€ 4.985.176
Ooststellingwerf	€ 1.087.375	€ 107.557	€ 1.598.098	€ 2.793.030
Opsterland	€ 1.267.601	€ 125.384	€ 1.716.360	€ 3.109.345
Schiermonnikoog	€ 39.918	€ 3.948	€ 281.095	€ 324.961
Smallingerland	€ 2.385.597	€ 235.970	€ 3.293.096	€ 5.914.663
Súdwest-Fryslân	€ 3.825.877	€ 378.434	€ 5.740.612	€ 9.944.922
Terschelling	€ 208.545	€ 20.628	€ 615.430	€ 844.603
Tytsjerksteradiel	€ 1.355.327	€ 134.061	€ 1.873.346	€ 3.362.734
Vlieland	€ 48.532	€ 4.801	€ 272.750	€ 326.083
Waadhoeke	€ 1.963.433	€ 194.212	€ 2.812.399	€ 4.970.043
Weststellingwerf	€ 1.102.003	€ 109.004	€ 1.480.657	€ 2.691.664
	€ 27.621.370	€ 2.732.148	€ 41.555.828	€ 71.909.347

2024

Bijdrage 2024	Gezondheid	Crisisbeheer	Brandweer	Totaal
Achtkarspelen	€ 1.211.588	€ 122.376	€ 1.595.202	€ 2.929.166
Ameland	€ 159.779	€ 16.138	€ 640.650	€ 816.567
Dantumadiel	€ 823.168	€ 83.144	€ 1.013.745	€ 1.920.057
De Fryske Marren	€ 2.237.252	€ 225.973	€ 3.533.786	€ 5.997.012
Harlingen	€ 685.488	€ 69.238	€ 1.031.887	€ 1.786.612
Heerenveen	€ 2.186.226	€ 220.819	€ 3.174.993	€ 5.582.038
Leeuwarden	€ 5.355.268	€ 540.908	€ 8.615.513	€ 14.511.688
Noardeast-Fryslân	€ 1.965.415	€ 198.516	€ 2.958.515	€ 5.122.446
Ooststellingwerf	€ 1.109.143	€ 112.029	€ 1.648.682	€ 2.869.854
Opsterland	€ 1.292.978	€ 130.597	€ 1.770.687	€ 3.194.262
Schiermonnikoog	€ 40.717	€ 4.113	€ 289.992	€ 334.822
Smallingerland	€ 2.433.355	€ 245.780	€ 3.397.331	€ 6.076.466
Súdwest-Fryslân	€ 3.902.468	€ 394.168	€ 5.922.317	€ 10.218.953
Terschelling	€ 212.720	€ 21.486	€ 634.910	€ 869.115
Tytsjerksteradiel	€ 1.382.459	€ 139.635	€ 1.932.642	€ 3.454.736
Vlieland	€ 49.504	€ 5.000	€ 281.383	€ 335.888
Waadhoeke	€ 2.002.739	€ 202.286	€ 2.901.419	€ 5.106.444
Weststellingwerf	€ 1.124.064	€ 113.536	€ 1.527.524	€ 2.765.124
	€ 28.174.328	€ 2.845.742	€ 42.871.178	€ 73.891.249

Bijlage 2.

Investeringskredieten

Investeringskredieten	Krediet 2021
Kantoormeubilair	348.840
CV-ketels	20.963
Personenlift (Elektrische lift)	18.436
Smartphones	123.120
Storage	102.600
Citrix netscaler	17.055
Infrastructuur	10.260
Nieuwe werkplek	333.450
Audiovisuele middelen	24.624
Datawarehouse + onderzoek	102.600
Digitalisering (zaakgericht werken)	105.678
Doorontwikkelen sharepoint	61.560
Koppelingen	30.780
Organisatie	1.299.966
Kantoormeubilair RCC	56.430
Crisis	56.430
SPSS	23.598
Beeldschermapparatuur röntgen apparatuur	14.162
HP Zone IZB	28.320
JGZ, herinrichtingskosten diverse locaties	100.000
GGD	166.080
Onderhoud	300.635
Grond	230.000
Nieuwbouw	3.015.093
Hulpverleningsvoertuigen	716.512
Tankautospuiten	6.233.528
Personeel- materiaalwagen/vaartuigen	186.000
Persoonlijke beschermingsmiddelen	80.300
Bluskleding	293.400
Onderhoudsapparatuur ademlucht werkplaats	275.000
Overige diverse kavels	1.013.416
Brandweer	12.343.884
Totaal investeringskredieten	13.866.360

Overzicht zienswijzen begroting '21, begrotingswijziging '20 en jaarrekening '19

Naam Gemeente	Datum besluitvorming raad	Besluit van de raad
Achtkarspelen	28 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Ameland		Nogmaals het verzoek om kritisch te zijn op kostenstijging en te (blijven) onderzoeken hoe verdere stijging kan worden voorkomen.
	25 mei 2020	
Dantumadiel	26 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
De Fryske Marren	22 juni 2020	CONCEPT Zienswijze ingediend
Harlingen	3 juni 2020	Geen zienswijze in te dienen
Heerenveen	25 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Leeuwarden	17 juni 2020	Zienswijze ingediend op jaarrekening en begrotingswijziging
Noardeast Fryslân	20 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Ooststellingwerf	30 juni 2020	CONCEPT geen zienswijze; extra kosten VRF ivm Corona rechtstreeks indienen bij Rijk
Opsterland	11 mei 2020	Extra kosten VRF ivm Corona rechtstreeks indienen bij Rijk
Schiermonnikoog	19 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Smallingerland	26 mei 2020	Zienswijze ingediend
Súdwest Fryslân	28 mei 2020	Zienswijze ingediend
Terschelling	27 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Tytsjerksteradiel	28 mei 2020	Zienswijze ingediend
Vlieland	25 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Waadhoeke	28 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen
Weststellingwerf	6 mei 2020	Geen zienswijze in te dienen

Samenvatting	Besluit aantal gemeenten
Zienwijze	6
Geen zienswijze/instemmen	10
Nog niet binnen (concept binnen)	2
Totaal	18

Reactienota zienswijzen begroting, begrotingswijziging, jaarstukken

Aanleiding

Eind maart zijn de conceptbegroting 2021, de eerste begrotingswijziging 2020 en de jaarstukken 2019 aangeboden aan de Friese gemeenteraden, met het verzoek om hier een zienswijze voor op te stellen. Een ruime meerderheid van de gemeenten heeft ervoor gekozen om geen zienswijze in te dienen, en daarmee hun vertrouwen uit te spreken in de voorgestelde plannen.

Tegelijkertijd sluiten we de ogen niet voor de ingediende zienswijzen. Via deze reactienota voorzien we iedere inbreng van een reactie. Deze delen we met alle Friese gemeenten, zodat iedereen optimaal geïnformeerd is over de besluitvorming van onze begroting, begrotingswijziging en jaarstukken.

Kritisch over stijgingen

De raad van Ameland en Súdwest-Fryslân vragen de veiligheidsregio kritisch te zijn bij verdere stijgingen van de gemeentelijke bijdrage. Ameland wil verder graag bevestigd zien dat de inzet van de veiligheidsregio's in hun gemeente minimaal gecontinueerd blijft. Tytsjerksteradiel voegt daar de oproep aan toe om onvoorziene uitzettingen tot 2025 zoveel mogelijk in de eigen begroting op te vangen.

Als dagelijks bestuur zijn wij ons goed bewust van de moeilijke financiële positie van Friese gemeenten. Naast de tekorten in het sociaal domein zorgt de huidige coronacrisis voor een grote onzekerheid in de financiële begrotingen. Veiligheidsregio Fryslân heeft zich altijd maximaal ingespannen om de gemeentelijke bijdrage zo laag mogelijk te houden, en op die manier een bijdrage te leveren aan het gezond houden van de Friese gemeentelijke financiën.

Het kenmerkt de veiligheidsregio dat zij eerst de eigen reserves soupeert om zo de gemeentelijke bijdrage in 2020 niet te hoeven verhogen. Daarnaast heeft het bestuur op alle inhoudelijke terreinen de ondergrens aangehouden als het gaat om het kwaliteitsniveau. Uitzettingen worden zolang mogelijk uitgesteld, totdat ze onvermijdelijk zijn. Deze houding heeft de afgelopen jaren zijn vruchten afgeworpen en ertoe geleid dat benchmarks aantonen dat we één van de goedkoopste veiligheidsregio's van het land zijn. Ook voor de toekomst mogen de Friese gemeenten ervan op aan dat wij ons maximaal inspinnen om uitzettingen zoveel mogelijk te voorkomen.

Een verdere verlaging van de gemeentelijke bijdrage heeft direct invloed op het takenpakket dat de organisatie levert. De komende tijd komen er mogelijkheden om dit gesprek te voeren. De geplande evaluatie van het dekkingsplan is daar een uitgelezen mogelijkheid voor, waarbij Ameland ook de wens voor het behouden van de inzet van mensen en materieel in de eigen gemeente kan meenemen. Ondertussen kan de evaluatie van de wet veiligheidsregio's wellicht ook een bijdrage leveren in dit proces. Over anderhalf jaar nodigen we alle Friese gemeenteraden en colleges uit om input te leveren voor ons nieuwe beleidsplan. En de portefeuillehouder van financiën gaat, samen met financiële ambtenaren van de gemeenten, onderzoeken of een koppeling tussen overhead en primaire processen wenselijk is, om verrassingen te voorkomen. Zo geven we, samen met gemeenten, invulling aan onze bijdrage aan een veilig en gezond Fryslân, tegen zo laag mogelijke kosten.

Begrotingssystematiek

Súdwest-Fryslân en Leeuwarden uiten hun zorgen over het nadelige resultaat van de veiligheidsregio over het jaar 2019. Beide gemeenten benoemen dat het voor gemeenten van belang is dat de

veiligheidsregio niet meer uitgeeft dan begroot, en dat er een extra inspanning moet komen om de activiteiten uit te voeren binnen de financiële en beleidsmatige kaders.

De gemeente Smallingerland voegt daar het verzoek aan toe om samen met de deelnemers van de veiligheidsregio te komen tot een betere afstemming van de P&C-cycli, met speciale aandacht voor de informatievoorziening en betrokkenheid van de raden. Ook verzoekt de gemeente de veiligheidsregio om de kwaliteit van de inhoud van de begroting te verbeteren, met een gedragen visie, concrete doelen en passende stuurinformatie.

Nu begrijpen wij goed dat het een negatief saldo onwenselijk is. Door het uitstellen van investeringen, het kritisch beoordelen van de noodzaak en de hoogte van alle uitgaven en het regelmatig doorlichten van de begroting spannen we ons maximaal in om binnen de begroting te blijven. Dat dit in 2019 niet is gelukt, laat zien dat de begroting van de veiligheidsregio geen lucht bevat, en dat tegenvallers snel leiden tot een nadelig saldo.

Ondertussen werken we nauw samen met alle Friese gemeenten. Er zijn frequente contactmomenten met ambtenaren van financiën, gezondheid en veiligheid. Meerdere keren per jaar spreken we griffiers en gemeentesecretarissen. Wij nemen zelf het initiatief om iedere raad en college bij te praten over ontwikkelingen die er spelen, zoals onlangs is gebeurd met de toekomstbestendige bedrijfsvoering. Daarnaast willigen we ieder verzoek van de gemeenteraad of college in om nadere uitleg te geven. Alle activiteiten gericht om de planning & control-stukken van de veiligheidsregio aan te laten sluiten bij die van de gemeente, en alle gemeenten ruimschoots de mogelijkheid te bieden om het beleid en de voortgang daarvan te beïnvloeden.

Het dagelijks bestuur staat open voor suggesties en aanvullingen op deze werkwijze. Ook waar het gaat om het verbeteren van de kwaliteit van de inhoud van de begroting zijn we nieuwsgierig naar concrete verbetermogelijkheden.

Egalisatiereserve

Leeuwarden, Súdwest-Fryslân en de Fryske Marren maken een opmerking over de egalisatiereserve, en zijn nieuwsgierig naar de ontwikkeling van de reserve en de maatregelen die nodig zijn om deze weer aan te vullen.

Het tekort in de jaarrekening 2019 en de eerste begrotingswijziging 2020 nemen een forse hap uit de egalisatiereserve. Daarmee komt deze lager dan de afgesproken minimale vulling van 2% van het begrotingstotaal. Wij kiezen ervoor om de egalisatiereserve niet bij voorbaat aan te vullen door een incidentele verhoging van de gemeentelijke bijdrage. Juist nu gemeenten in financiële onzekerheid zitten, is dit niet wenselijk. In plaats daarvan streven we kleine positieve resultaten bij de jaarstukken na, die gebruikt kan worden om de reserve op het minimale niveau te krijgen.

Coronacrisis

De gemeenteraden van Heerenveen, Opsterland, Tytsjerksteradiel en Ooststellingwerf (concept) spreken hun waardering uit over de inzet van de organisatie bij de bestrijding van het coronavirus. Daarnaast roepen de raden van Opsterland en Ooststellingwerf (concept) op om de kosten die Veiligheidsregio Fryslân in dit kader maakt rechtstreeks in te dienen bij het Rijk. De raad van Súdwest-Fryslân doet een vergelijkbaar verzoek.

Wij delen deze opvatting. We werken hiervoor samen met alle andere Veiligheidsregio's en GGD-en en zijn met het ministerie van VWS in gesprek om ervoor te zorgen dat corona-gerelateerde kosten rechtstreeks aan de organisatie vergoed worden.

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Controleprotocol en normenkader 2020
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen Bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Jeroen Gebben
Auteur	Wim Kleinhuis
Bijlagen	1. Controleprotocol en normenkader 2020
Vergaderdatum	1 juli 2020
Agendapunt	7

Conceptbesluit

1. Het Algemeen Bestuur stelt het controleprotocol en normenkader vast.

Inleiding

Volgens artikel 2, lid 2 van de controleverordening Veiligheidsregio Fryslân stelt het AB het controleprotocol vast ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole.

Voorliggend controleprotocol met normenkader is een actualisatie van de laatst vastgestelde versie uit 2014. Met ingang van 2020 zal het controleprotocol minimaal één keer in de vier jaar, of zoveel vaker als nodig door wijzigingen in wet- en regelgeving, worden geactualiseerd.

Het bijbehorend normenkader betreft de inventarisatie van de voor de accountantscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en van de organisatie zelf. Het is de verantwoordelijkheid van het DB om een volledig overzicht van de relevante wet- en regelgeving op te leveren aan de accountant.

Belangrijkste wijzigingen:

De wijzigingen in het controleprotocol ten opzichte van de laatst vastgestelde versie zijn vooral van tekstuele aard. Inhoudelijke aanpassingen zijn:

- Het actualiseren van het normenkader, waarbij enerzijds nieuwe wet- en regelgeving is toegevoegd en anderzijds wet- en regelgeving is geschrapt voor zover deze niet meer van toepassing is.
- De toevoeging dat het controleprotocol minimaal elke vier jaar wordt geactualiseerd of zoveel vaker als nodig.
- De rapporteringstolerantie is uitgedrukt als 10% van de goedkeuringstolerantie. Dit komt overeen met de versie uit 2014 met dien verstande dat dit toen werd uitgedrukt in vaste bedragen in plaats van in percentages. Een rapporteringstolerantie van 10% van de goedkeuringstolerantie wil zeggen dat de accountant
  - o elke fout in de jaarrekening groter dan 0,1% van de lasten rapporteert
  - o elke onzekerheid in de jaarrekening groter dan 0,3% van de lasten rapporteert.

Gebaseerd op de begroting 2020 betreft dit respectievelijk € 77.000 en € 231.000

- De specifieke aandachtspunten waaraan de accountant aandacht moet geven bij zijn controle over het boekjaar 2014 zijn verwijderd. We stellen voor om de specifieke aandachtspunten voor ieder boekjaar op te nemen in de jaarlijkse opdrachtverstrekking aan de accountant, zodat hiervoor niet jaarlijks het protocol hoeft te worden aangepast.

Toekomstige ontwikkelingen:

In de huidige situatie maakt het oordeel over de rechtmatigheid onderdeel uit van controleverklaring van de accountant. Met ingang van het verslagjaar 2021 zal het opstellen van de rechtmatigheidsverantwoording bij het DB komen te liggen. Over de exacte uitwerking wordt nog (landelijk) overleg gevoerd, ook zijn de voorgestelde wetwijzigingen nog niet definitief. De concern controller zal de landelijke ontwikkelingen monitoren en hierover terugkoppelen aan directieteam, auditcommissie en DB. De wijzigingen zullen worden verwerkt in het controleprotocol 2021, welke opnieuw ter vaststelling zal worden aangeboden aan het AB.

Beoogd effect

Actuele normen, reikwijdte en goedkeurings- en rapporteringstoleranties vaststellen voor de uitvoering van de accountantscontrole over het verslagjaar 2020.

Argumenten**1. *Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening***

Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. De accountant staat hen daarbij ter zijde door middel van de accountantscontrole. Het controleprotocol geeft de reikwijdte van deze accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening 2020 van de Veiligheidsregio Fryslân.

Kanttekeningen/risico's

Geen

Financiële consequenties

Geen

Vervolgaanpak/uitvoering

Het controleprotocol 2020 wordt ter advies voorgelegd aan de auditcommissie en via DB aan het AB aangeboden ter vaststelling.

Communicatie

Na vaststelling door het AB wordt het controleprotocol overlegd aan de accountant ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole.
--

Besluit:	
☐ niet vastgesteld	Paraaf secretaris:
☐ ongewijzigd vastgesteld	
☐ gewijzigd vastgesteld als volgt:	
Kopie naar auteur	

Controleprotocol 2020 Jaarrekening Veiligheidsregio Fryslân

1 Inleiding

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole stelt het Algemeen Bestuur overeenkomstig artikel 2, lid 2 Controleverordening Veiligheidsregio Fryslân het controleprotocol 2020 vast.

Dit controleprotocol is van toepassing op de accountantscontrole met ingang van het boekjaar 2020. Het controleprotocol wordt minimaal één keer in de vier jaar geactualiseerd of zoveel vaker als nodig door wijzigingen in wet- en regelgeving.

1.1 Doelstelling

Dit controleprotocol heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over de reikwijdte van de accountantscontrole, de daarvoor geldende normstellingen en de daarbij verder te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening 2020 van de Veiligheidsregio Fryslân.

Het Algemeen Bestuur kan de accountant alleen nadere aanwijzingen geven voor zover dit uitgaat boven de wettelijke minimumeisen.

1.2 Wettelijk kader

De Gemeentewet (hierna: GW), artikel 213, schrijft voor dat het Algemeen Bestuur één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in artikel 197 GW bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

In het kader van de opdrachtverstrekking aan de accountant kan het Algemeen Bestuur nadere aanwijzingen geven voor te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties. De accountant mag verwachten dat de Veiligheidsregio Fryslân inzichtelijk maakt welke wet- en regelgeving van toepassing is.

Het Algemeen Bestuur heeft op 28 november 2013 de verordening ex 213 GW voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de Veiligheidsregio Fryslân vastgesteld. Met dit controleprotocol stelt het Algemeen Bestuur nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn op de accountantscontrole.

2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid én rechtmatigheid)

Zoals in artikel 213 GW is voorgeschreven zal de controle van de in artikel 197 GW bedoelde jaarrekening, uitgevoerd door de door het Algemeen Bestuur benoemde accountant, gericht zijn op het afgeven van een oordeel of:

- a) de jaarrekening een getrouw beeld geeft van zowel de baten en lasten als de grootte en samenstelling van het vermogen;
- b) de baten en lasten, alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen;
- c) de jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels, bedoeld in artikel 186 (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten); en
- d) het jaarverslag met de jaarrekening verenigbaar is.

Bij de controle zullen de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, lid 6 GW (Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden) en de Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS) van de NBA bepalend zijn voor de uit te voeren werkzaamheden.

Onder rechtmatigheid wordt begrepen de definitie volgens het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen “in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder eigen verordeningen”.

3 Goedkeurings- en rapporteringstoleranties

De accountant richt de controle in op het ontdekken van belangrijke fouten en baseert zich daarbij op risicoanalyse, vastgestelde toleranties en statistische deelwaarnemingen en extrapolaties.

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers kan worden beïnvloed. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de oordeelsvorming en de strekking van de af te geven controleverklaring. De goedkeuringstolerantie wordt bepaald als een percentage van de totale begrote programmasten

Het Algemeen Bestuur stelt de goedkeuringstolerantie vast overeenkomstig de minimumeisen van het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden.. Deze minimumeisen zijn:

	goedkeurend	met beperking	oordeel-onthouding	afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	$\leq 1\%$	$> 1\% < 3\%$	–	$\geq 3\%$
Onzekerheden in de controle (% van lasten)	$\leq 3\%$	$> 3\% < 10\%$	$\geq 10\%$	–

Naast de goedkeuringstolerantie wordt onderkend de rapporteringstolerantie. Dit is een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de goedkeuringstolerantie. Bij overschrijding van dit bedrag vindt rapportering plaats in het verslag van bevindingen.

Het Algemeen Bestuur stelt de rapporteringstolerantie vast op 10% van de goedkeuringstolerantie. Dat wil zeggen dat de accountant:

- elke fout in de jaarrekening groter dan 0,1% van de lasten rapporteert.
- elke onzekerheid in de jaarrekening groter dan 0,3% van de lasten rapporteert.

De accountant dient zijn controle zodanig in te richten dat een redelijke mate van zekerheid bestaat dat fouten en onzekerheden die afzonderlijk of gezamenlijk de goedkeurings-toleranties voor fouten in de jaarrekening respectievelijk onzekerheden in de controle overschrijden worden ontdekt.

De accountant bepaalt op basis van de geldende professionele standaarden de hiertoe uit te voeren werkzaamheden. Deze professionele standaarden omvatten in ieder geval de Nadere voorschriften Controle- en overige standaarden (NV COS) van de NBA.

4 Reikwijdte accountantscontrole rechtmatigheidstoetsing

De accountantscontrole op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

1. De naleving van wettelijke kaders, zoals die in de kolom “Wetgeving extern” van de “Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole” (bijlage 1) zijn opgenomen. Dit uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen.
2. De naleving van de volgende kaders:
  - de begroting
  - de financiële verordening (ex artikel 212 Gemeentewet)
  - de controleverordening (ex artikel 213 Gemeentewet)
  - de overige kaders, zoals opgenomen in de kolom “Regelgeving intern”

Dit laatste uitsluitend voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen.

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen negen rechtmatigheidscriteria worden onderkend. In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt al aandacht besteed aan zes van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
2. Het voorwaardencriterium
3. Het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium.

Ad 1. Het begrotingscriterium

Als blijkt dat de gerealiseerde lasten zoals weergegeven in de jaarrekening hoger zijn dan de geraamde bedragen, ook na de laatste begrotingswijziging, dan kan er sprake zijn van onrechtmatige uitgaven, ofwel begrotingsonrechtmatigheid. De overschrijding kan namelijk in strijd zijn met het budgetrecht van het Algemeen Bestuur.

Voor de afsluitende oordeelsvorming is van belang in hoeverre de begrotingsoverschrijding past binnen het door het Algemeen Bestuur geformuleerde beleid en/of wordt gecompenseerd door aan de lasten direct gerelateerde hogere baten. Het bepalen of respectievelijk welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan het Algemeen Bestuur.

In voorkomende gevallen worden begrotingsafwijkingen niet als onrechtmatig bestempeld:

- a. Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.
- b. Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid en tijdig, in elk geval in het begrotingsjaar zelf, zijn gecommuniceerd aan het AB.
- c. Kostenoverschrijdingen bij open einde regelingen.
- d. Kostenoverschrijdingen op investeringen, waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvingslasten en financieringslasten in navolgende jaren, zijn alleen in het jaar van ontstaan als onrechtmatig aan te merken.

Ad 2. Het voorwaardencriterium

Besteding en inning van gelden door de Veiligheidsregio kunnen aan bepaalde voorwaarden verbonden zijn waarop door de accountant moet worden getoetst. Deze voorwaarden liggen vast in wet- en regelgeving. De gestelde voorwaarden hebben in het algemeen betrekking op:

- de omschrijving van de doelgroep respectievelijk het project;
- de heffings- en/of declaratiegrondslag;
- normbedragen;
- de bevoegdheden;
- het voeren van een administratie;
- het verkrijgen en bewaren van bewijsstukken;
- aan te houden termijnen besluitvorming, betaling e.d.;
- recht, hoogte en duur.

De precieze invulling verschilt per wet, regeling of verordening. Voor alle geldstromen dient vooraf ondubbelzinnig vast te staan welke voorwaarden er op van toepassing zijn.

Ad 3. Het Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium

Wanneer sprake is van een aanwijzing voor misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen, dan zal de accountant dit moeten communiceren met, afhankelijk van de aard, de direct leidinggevende, de directie en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) het bestuur.

5 Communicatie en rapportering

In de controleverordening van de Veiligheidsregio Fryslân is bepaald dat ter bevordering van een efficiënte en doeltreffende accountantscontrole er periodiek overleg plaatsvindt. Tijdens en na afronding van de controlewerkzaamheden rapporteert de accountant over de uitkomsten van de accountantscontrole door middel van de management letter, het verslag van bevindingen en de controleverklaring.

De uitkomsten van de interim controle worden, na bespreking in de Auditcommissie, gerapporteerd aan het Dagelijks Bestuur in de vorm van de management letter. In de management letter wordt in ieder geval aandacht besteed aan:

- De risico's voortvloeiend uit bedrijfsprocessen van Veiligheidsregio Fryslân.
- De werking van de voor deze risico's geïmplementeerde beheersmaatregelen.
- De verbeterpunten ten aanzien van de beheersing van de geconstateerde risico's.

Conform artikel 213 Gemeentewet rapporteert de accountant in het verslag van bevindingen in ieder geval zijn bevindingen over:

- De vraag of de inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken, en
- onrechtmatigheden in de jaarrekening.

Conform artikel 2:393 lid 4 BW maakt de accountant daarbij ten minste melding van zijn bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Tevens worden de volgende punten opgenomen in het verslag van bevindingen:

- De niet gecorrigeerde fouten in de jaarrekening die de rapporteringstolerantie overschrijden.
- De onzekerheden in de controle waarvan het de inschatting is dat deze de rapporteringstolerantie overschrijden.
- De aard en omvang van de gerapporteerde fouten in de jaarrekening en de onzekerheden in de controle.
- Een samenvatting van de uitkomsten van de interim-controle zoals die aan het Dagelijks Bestuur in de management letter zijn gerapporteerd.

In de controleverklaring wordt op gestandaardiseerde wijze de uitkomst van de accountantscontrole weergegeven, ten aanzien van de getrouwheid en de rechtmatigheid, uitmondend in een oordeel over de jaarrekening. Op basis van de controleverklaring en het verslag van bevindingen stelt het Algemeen Bestuur de jaarrekening vast.

6 Specifieke aandachtspunten

In de controleverordening van de Veiligheidsregio Fryslân is bepaald dat het Dagelijks Bestuur de door het Algemeen Bestuur benoemde accountant opdracht kan geven tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden met betrekking tot de rechtmatigheid, doelmatigheid en de doeltreffendheid, voor zover de onafhankelijkheid van de accountant daarmee niet in het geding komt.

Het Dagelijks Bestuur informeert de Auditcommissie voorafgaand aan de jaarlijkse opdrachtverstrekking aan de accountant over specifieke uit te voeren werkzaamheden.

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Fryslân in haar vergadering van 1 juli 2020.

De heer S. van Haersma Buma

De heer W. Kleinhuis

Voorzitter

Secretaris

Bijlage 1: Inventarisatie wet- en regelgeving in het kader van de rechtmatigheidscontrole

Productgroepen	Specifieke activiteit	Wetgeving extern	Regelgeving intern
GHOR	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen	- Wet Veiligheidsregio's - Besluit Veiligheidsregio's	
Brandweer	Brandweezorg: - Planvorming - Risicobeheersing - Vakbekwaamheid - Materieelbeheer - Repressie Brandweer	- Wet Veiligheidsregio's - Besluit Veiligheidsregio's	
Jeugd-gezondheidszorg	Gezondheidsonderzoeken Jeugdgezondheidszorg Preventieve logopedie Advies en ondersteuning Rijksvaccinaties Spreekuren Kortdurende begeleiding Netwerken preventieve jeugdzorg Cursussen en voorlichting Tandheelkundige voorlichting Advisering leerplicht en leerlingenvervoer Extern vertrouwenspersoon Preventie ziekteverzuim	- Wet Publieke Gezondheid - Leerplichtwet - Wet op het primair onderwijs / Wet op de expertisecentra? - Wet Maatschappelijke Ondersteuning	
Gezondheidsbevordering	Ondersteuning LGB Gezondheidsbevordering Documentatie Massamediale publieksinformatie Epidemiologisch onderzoek	- Wet Publieke Gezondheid - Wet op het primair onderwijs - Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen	
Algemene gezondheidszorg	Alg. Infectieziektebestrijding Bestrijding SOA Bestrijding TBC Reizigersvaccinatie Medische milieukunde Technische hygiëne zorg Publieke gezondheidszorg asielzoekers Vangnet- en Bemoeizorg (OGGZ) Forensische geneeskunde	- Wet Publieke Gezondheid - Wet op de lijkbezorging - Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding - Besluit basisveiligheidsnormens - tralingsbescherming - Wet kinderopvang - AWBZ	

Algemeen Bestuur en ondersteunende processen	Algemeen beheer	<ul style="list-style-type: none"> - Grondwet - Burgerlijk Wetboek - Gemeentewet - Wet gemeenschappelijke regelingen - Algemene wet Bestuursrecht - Archiefwet - Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg - Wet op de geneesmiddelenvoorziening BES - Wet geneeskundige behandelingsovereenkomst - Wet openbaarheid van bestuur - Wet markt en overheid - Algemene verordening gegevensbescherming - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht 	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân 2019 - Organisatieverordening Veiligheidsregio Fryslân 2015 - Archiefverordening Veiligheidsregio Fryslân 2014 - Besluit Informatiebeheer Klachtenregeling Zorg Veiligheidsregio Fryslân 2017
	Financieel beheer en treasurybeheer	<ul style="list-style-type: none"> - Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) - Besluit accountantscontrole decentrale overheden - Wet financiering decentrale overheden (FIDO) - Besluit Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR) - Wet financiering decentrale overheden (FIDO) - Regeling uitvoering decentrale overheden (Ufdo) - Wet houdbare overheidsfinanciën (Hof) - Wet schatkistbankieren - Regeling Informatie voor derden (IV3) - Regeling Single Information Single Audit (Sisa) - Fiscale wetgeving 	<ul style="list-style-type: none"> - Financiële verordening Veiligheidsregio Fryslân 2016 (ex art 212 GW) - Controleverordening Veiligheidsregio Fryslân 2014 (ex art. 213 GW) - Regeling Budgethouderschap Veiligheidsregio Fryslân 2014
	Arbeidsvoorwaarden en personeelsbeleid	<ul style="list-style-type: none"> - Ambtenarenwet - Fiscale wetgeving - Sociale verzekeringswetten - Pensioenwet - CAR/UWO - Wet beroepen individuele gezondheidszorg (BIG) - Arbeidstijdenwet - Wet Arbeidomstandigheden - ABP- wetgeving - Loga-circulaires - Circulaires Biza - Beroepscode voor verpleging en verzorging - Medisch tuchtrecht - Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen - Wet werk en zekerheid - Wet verbetering poortwachter 	<ul style="list-style-type: none"> - Bezoldigingsregeling Veiligheidsregio Fryslân 2014
	Inkopen en contractbeheer	<ul style="list-style-type: none"> - EU-aanbestedingsregels - Aanbestedingswet 2012 - Aanbestedingsbesluit - Gids Proportionaliteit - Wet markt en overheid 	<ul style="list-style-type: none"> - Inkoop- en aanbestedingsbeleid VRF 2017-2020

OPLEGNOTITIE BESLUITVORMEND

Onderwerp	Bestuurderstevredenheidsonderzoek
Voorstel ter behandeling in	de vergadering van het Algemeen bestuur
Status	☐ Openbaar ☐ Niet openbaar
Portefeuillehouder	Sybrand Buma
Auteur	Wim Kleinhuis
Bijlagen	
Vergaderdatum	1 juli 2020
Agendapunt	10
Betrokken afdeling/ medewerkers (functioneel)	
OR/GO	☐ OR instemming ☐ OR advies ☐ OR informatie ☐ GO

Conceptbesluit

1. Een bestuurderstevredenheidsonderzoek te laten uitvoeren door een extern bureau
2. Een commissie in te stellen voor de begeleiding van het onderzoek
3. Een klankbordgroep vanuit gemeenten te overwegen om te reflecteren op de positie van bestuurders
4. De resultaten te bespreken tijdens een bestuursconferentie in februari 2021

Inleiding

Eind 2015/begin 2016 heeft Berenschot onderzoek gedaan naar bestuurderstevredenheid binnen de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân (VRF). Deze meting bestond uit een evaluatie van de gemeenschappelijke regeling VRF, waarbij bestuurderstevredenheid 'slechts' een onderdeel was. Het voorstel is om het onderzoek nu te beperken tot bestuurderstevredenheid over – in elk geval - de volgende onderwerpen:

- bestuurlijke inrichting VRF
- inzet directie
- takenpakket VRF
- positionering VRF

Wat willen we bereiken?

Een beeld van bestuurders over genoemde onderwerpen kan helpen bij de ontwikkeling van VRF richting toekomst. In de loop van dit jaar vindt nog een aantal relevante onderzoeken plaats: de evaluatie Wet veiligheidsregio's, de invoering Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, het (landelijk) dossier brandweervrijwilligheid, de nieuwe Wet opkomsttijden en de eerste ervaringen met de Wet verplichte ggz. De insteek van het bestuurderstevredenheidsonderzoek sluit idealiter aan bij deze context en voegt een dimensie daaraan toe.

Aanpak van het onderzoek

Het DB heeft begin mei aangegeven de voorkeur te geven aan een extern bureau voor de uitvoering van het tevredenheidsonderzoek. Wij stellen voor om een kleine commissie te formeren, bestaande uit twee bestuurders en de algemeen directeur, om het onderzoek te begeleiden. Daarnaast stellen wij een klankbordgroep voor vanuit gemeenten (ambtenaren) die mogen reflecteren op de onderzoeksresultaten, met name op de rol en positie van bestuurders.

Beoogd effect

Een tevredenheidsmeting van en door bestuurders die bijdraagt aan een goede ontwikkeling van VRF richting toekomst.

Argumenten

1. Dit geeft ruimte aan bestuurders om hun oordeel te geven over VRF

Friese burgemeesters en wethouders zitten in periodes van vier jaar in het bestuur van VRF. Sinds 2018/19 fungeert het bestuur van VRF in de huidige samenstelling. Nu bestuurders hebben kennisgemaakt en ervaring hebben met VRF, is het een goed moment om een mening te geven over onderwerpen zoals hiervoor genoemd.

2. Dit houdt de werkdruk voor bestuurders beperkt

De uitvoering van het onderzoek wordt opgedragen aan een extern bureau. Een kleine commissie bestaande uit twee bestuurders (burgemeester en wethouder) en de algemeen directeur begeleidt het onderzoek op hoofdlijnen.

3. Dit voegt een extra dimensie toe aan het tevredenheidsonderzoek

Het onderzoek wordt extern (onafhankelijk) uitgevoerd en begeleid door twee VRF-bestuurders. Een klankbordgroep bestaande uit gemeenteambtenaren kan vervolgens reflecteren op de onderzoeksresultaten, met name op de positie van de bestuurders.

4. Op deze manier kunnen de resultaten in een bestuurlijke context worden gedeeld en geduid

De onderzoeksresultaten verdienen bestuurlijke bespreking en opvolging. De bestuursconferentie 2021 kan benut worden om resultaten terug te koppelen aan alle geïnterviewden en dienen als plek voor bespreking van de resultaten en het gesprek over een vervolg.

Kanttekeningen/risico's

1,1. De uitvoering van dit onderzoek vergt tijd

VRF heeft 36 bestuurders. Het voeren van gesprekken met alle bestuurders vergt tijd. Daarom heeft het DB de voorkeur uitgesproken voor een extern onderzoeksbureau.

4.1. Een ambtelijke klankbordgroep kan door bestuurders als ongemakkelijk worden ervaren

De gedachte achter het voorstel om een ambtelijke klankbordgroep in te richten is om gemeenten te betrekken bij het tevredenheidsonderzoek. Het blijft echter een bestuurderstevredenheidsonderzoek; de nadruk van het onderzoek moet blijven liggen op de bestuurlijke gesprekken. Vraag aan de klankbordgroep kan zijn om te reflecteren op de onderzoeksresultaten. Daarmee wordt de invloed op de onderzoeksresultaten beperkt maar voegen we wel een extra dimensie toe aan het onderzoek en zetten we in op samenwerking.

Financiële consequenties

In de begroting 2020 is € 50.000 opgenomen voor een bestuurderstevredenheidsonderzoek.

Vervolgaanpak/uitvoering

Planning

18 juni	DB	Opdracht bespreken, aanvullen en vaststellen
1 juli	AB	Informereren over de opdracht en het onderzoek
Na de zomer		Uitvoeren bestuurderstevredenheidsonderzoek
3 dec 2020	DB	Kennismemen/bespreken resultaten
Februari 2021	Bm/weth	Resultaten bespreken tijdens bestuursconferentie VRF

Communicatie

Besluit:

- niet vastgesteld
- ongewijzigd vastgesteld
- gewijzigd vastgesteld als volgt:

Kopie naar auteur

**Paraaf
secretaris:**